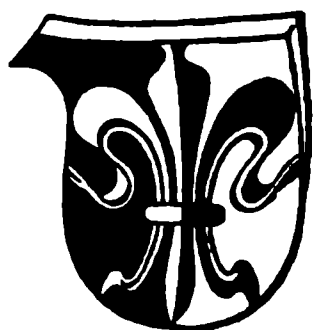

Dr. SILVESTR M. BRAITO O. P.

redaktor revue „Na hlubině“

Ž I V O T

IV. KNIHA EDICE ROZSEVAČ

LIDOVÉ KNIHKUPECTVÍ V OLOMOUCI

NIHIL OBSTAT

P. EMIL. SOUKUP O. P.

censor ex officio

O L O M U C I I, D I E 10. J U L I I 1932

IMPRIMATUR

FR. VENCESLAUS BUBENÍK

Prior Provincialis

P R A G A E, D I E 14. J U L I I 1932

Reg. Nr. 192

IMPRIMATUR

Nr. 11.986

JOSEPHUS VYVLEČKA

Praeses a. e. Consistorii

O L O M U C I I, D I E 18. J U L I I 1932

Věnováno nezapomenutelné památce

P. ODILO POSPÍŠILA O. P.,

který se zcela strávil v přisluhování

Slova Božího

Ú V O D E M

Radostně byla přijata první sbírka homiletických myšlenek a námětů. Podávám druhou část, mravoučnou. Dostal jsem nespočetnou řadu dopisů, děkujících za útěchu a světlo oněch řádků. Kéž Boží požehnání provází až k uskutečnění svaté pravdy v životě čtoucích tyto stránky. Prosim o vzpomínku v modlitbě ty, kterým tato kniha prospěla.

P. Silv. M. Braitto.

DOKONALOST BOŽÍ NÁŠ VZOR

I

Nebyli jsme povoláni k malým věcem. Když jednomu světců nabízel hodnosti a radosti, odpověděl: „Ad majora vocatus sum.“ To by mělo být heslem celého života každého křesťana. „Ad majora vocatus sum.“ Jsem povolán k větším věcem, k velkým a vysokým věcem. Nejsem zde proto, abych nashromáždil majetek, abych dosáhl přízně, protože to všechno pomíjí a nedostačí lidskému nitru. Nedostačí a nemůže dostačiti, protože to vše je nižší nás, protože to vše je příliš malé pro naši duši, která touží po nekonečných obzorech. Správně to bylo vystiženo, když bylo řečeno: Lidské duši nedostačí nic jiného, než Bůh.

Od Boha jsme vyšli. On je nejvyšším principem, zdrojem našeho bytí, On naše bytí a všechny naše dary udržuje, od Něho jest každý okamžik, všechny dokonalosti. Proto jen On nás může ukojiti, protože každá věc jest šťastna, dosáhne-li svého cíle. A nyní nejen, že nám dal Bůh sebe za cíl, nýbrž máme se mu co nejvíce přiblížiti, máme býti jemu co nejpodobnější. V tomto připodobnění k němu, v tomto přiblížení k němu jest naše štěstí, naše dosažení cíle, naše spojení s principem.

Ježíš to jasně vyřkl, když volal: „Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest!“ Když se jednou kterási sestra ptala sv. Terezie, zda bude moci dosáhnouti takové svatosti jako ona, sv. Terezie s uděšením odpoví-

dá: „Ale, vždyť celá dokonalost Otce v nebesích nám byla dána za cíl a proto nemůže býti žádná stvořená dokonalost dosti velká, jako vzor pro nás, protože nebyli jsme povoláni, abychom dosáhli dokonalosti podobné svých bližních, nýbrž dokonalosti podobné, jakou má Otec, jenž jest na nebesích!“

To plyne z faktu, že křtem svatým, milostí posvěcující stáváme se dětmi Božími. V podstatě pak dítě jest dorůst v dokonalého člověka, dorůst k podobnosti otcově. Sv. Jan ve svém krásném prologu k Evangelii praví: „Těm, kteří ho přijali, dal moc stát se dětmi Božími“ a slova Kristova ukazují, jak se máme stát dětmi Božími: „Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.“

Co jest Bůh? Tato otázka provázela celým životem největší duchy. Ta otázka byla jednou z prvních otázek velkého učitele církevního sv. Tomáše Akv. Jeho první otázka, otázka neodbytná, na kterou mu nikdo nedovedl dostatečně odpovědět, byla stále a stále: „Kdo jest Bůh a co jest Bůh?“ A tato otázka řídila pak celý jeho život, že hledal celou horoucností své duše, celou láskou svého srdce, že všechn čas, všechn rozum, vše, vše věnoval jen porozumění a proniknutí této otázky: „Co jest to Bůh?“

Drazí, od zodpovědění této otázky i námi, záleží správné pochopení našeho života a cíle a smyslu tohoto života. Jen když si dobře uvědomíme co jest Bůh a co jsme my, jen tehdy se naše duše rozletí a jen tehdy může naše duše postupovati a přibližovati se k Bohu. Pohledme proto nyní na Boha, abychom se pak mohli též dobře podívati na sebe a určití směr své cesty.

Co jest Bůh? Bůh jest naprostá jednota! Jednota, celost, dokonalost. Ano, ta nám nejvíce chybí. Cítíme, jak závisíme na svém okolí, na tisícerych okolnostech, na mnohých a mnohých věcech, že si sami sobě nestačíme, že nemůžeme zároveň na mnohé mysliti, mnohé konati, že u nás všechny dobré skutky a ctnosti nejprve jsou oddělené, že každý z nás má jen část dokonalosti. Proto též jest tak mnoho lidí; čím méně dokonalostí v jedinci, tím třeba více jedinců, aby mohlo býti dosaženo obrazu světa a jeho účelu. Čím dokonalejší bytost v jednom řádě, tím méně jich v něm jest. Bůh však jest naprostá dokonalost v každém ohledu a v každém směru. On na nikom nezávisí, nikoho nepotřebuje, On se nemění, On jest celý a proto jest jen jeden. To jest prvý přívlastek, který dáváme Bohu. Věřím v jednoho Boha! Věříte v jednoho Boha. Bůh jeden, celý! A vy se máte přiblížiti k tomuto Bohu jednomu, jedinému! Aby celý náš život byl jeden pod jedním zorným úhlem, abychom dovedli jíti ve stopách sv. Petra mučedníka veronského, který, když byl smrtelně zraněn kacíři, namočil prst ve své ráně a psal do písku: „Věřím v jednoho Boha.“

Ale, jak často podobá se náš život jako bychom věřili v bohy dva, jako bychom měli bohů mnoho. Své dokonalosti nehledáme jedině v Bohu, nýbrž ještě loudíme po tvorech, žebráme slávu, žebráme uznání, pochvalu. A tak je náš život rozbit na mnoho stran. Bůh jest jeden, to jest, jedna dokonalost všechny dokonalosti shrnující. My však tak často kulháme na tolik stran! Nejsme celými křesťany, nejsme celými dítkami Božími. Jsme a chceme býti jeho dět-

kami, ale, zároveň, ještě též dítkami tohoto světa, dítkami slabostí, dítkami dobrovolně chtěných a nepotíraných nedokonalostí.

Bůh jest jedno a vše zde na světě, jest potud dobrým, pokud jest jedno! Pokud celý život podle tohoto jediného jest zařízen, pokud ono jedno Boží jest Jeho příkazem, Jeho světlem.

Jako máme jediného Boha, tak máme též jedinou duši a ta jediná duše musí míti jen jediný směr, jinak nesměruje k jedinému Bohu. Protože Bůh jest jedno, proto též všechno božské spočívá na jednotě. Proto celý náš nadpřirozený život jen tehdy jest životem, to jest organickým rozvojem, když jest spojen, když jest podoben oné nejvyšší jednotě, když podle této jednoty má život náš jen jediný směr a jen jediný cíl, totiž Boha. Připodobnění se Bohu znamená tedy především připodobnění se jeho jednotě. Buď dítětem Božím, ale celým dítětem Božím, tvůj život ať jest jediným životem dítěte Božího, jediné duše, mající jedinou cestu a jediný cíl. A k tomuto cíli a k tomuto směru všeho užívá a tak přetvořuje mnohost tohoto světa a Jeho darů na jednotu cest a prostředků, jež pojí jeden úmysl a jedna láska, jež se podporují a sbíhají v jednom životě dítek Boha, jemuž slouží.

Co jest Bůh? Kristus dává další odpověď! On praví: „Já jsem pravda!“ Bůh jest pravda, jest zdrojem pravdy; jest měřítkem pravdy. Pravda jest shoda lidského rozumu se skutečností. Ale, odkud má skutečnost svou pravdu? Jen z Boha. Bůh určil každému jeho podstatu a povahu. Podle tohoto určení pak říkáme, že to či ono jest pravdivé, to jest, že skutečnost i náš rozum

se shodují, pak říkáme, že máme pravdu. Bůh jest pravda, protože v Něm jest naprostá shoda všeho s Jeho rozumem. On jest zdrojem pravdy, protože jest náplní pravdy. Všechny skutečnosti z Něho jen vyvěrají a pokud jen On jim dává bytí; potud věci jsou skutečností. On jest zdrojem pravdy, protože On jest nejvyšší bytostí, Jeho nikdo neobsáhne, Jeho nikdo nepronikne.

Poznání jen stínu jeho slávy musilo by nás zde na zemi usmrtiti, protože by náš rozum nestačil. Proto musí náš rozum býti zbaven své slabosti, proto musí ve vlasti býti posílněn, aby mohl snést patření na Pravdu samu. Pravda sama. Pravda pro nás. Jsme šťastni, když můžeme poznávati ještě jiné věci, než jest naše já, když můžeme se nořiti do pravd a tak obohacovati své bytí. Kdo nás však může více obohatiti než On, který jest všechno? On sám stále sděluje pravdy o sobě, On stále nás poučuje, On poslal Syna svého, aby nás poučil o pravdě nejvyšší, o pravdě nejdokonalejší. Pravda Boží, především ta pravda, že On jest nejvyšším Pánem, že On je nejvyšším a posledním cílem všeho a že k Němu musí všechno směřovati!

On nikoho neoklame, On všechny podle pravdy vede, podle pravdy soudí, to jest, podle skutečnosti každého. Každému odměří podle skutků jeho, podle všeho, co mu bylo dáno okolnostmi, výchovou do vínku. Pravda nejvyšší, pravda, která se nemůže mýlit, kterou nikdo nemůže oklamati, nikdy nemůže sejíti na scestí, ani nikoho svést. On cíl náš a On vzor náš. Když pak On jest pravda, když se máme přiblížiti k Jeho dokonalosti a máme státi se Jemu po-

dobnými, Jeho pravda musí se stát životem naším, Jeho pravda musí zvládnouti všechny naše schopnosti, musí nás celé proniknouti.

Aby náš život byl celý z pravdy. A jak často jest náš život životem lži. Životem nejvyšší lži, jako bychom si byli sami sobě cílem a dobrem nejvyšším. Pravda nejvyšší jest Bůh a podle této pravdy musí býti zařízen náš život. Aby život náš byl stále čím dále tím dokonalejší podle pravdy, podle toho, že On jest nejvyšším Pánem.

Život stále dokonalejší podle pravdy Boží jest životem stále dokonalejším podle pravdy základní, že On jest nejsvětější, že On jest jediné hodný naší naprosté lásky, celého snažení našeho života.

Aby náš život byl v pravdě, abychom pak všechno podle této pravdy vedli a učili, abychom tuto pravdu světu svým příkladem, především svým životem hlásali.

Toužíte mnoho po apoštolátě, ale jeden apoštolát pravdy můžete všichni, totiž apoštolát života podle zásad a příkazů Božích.

Přibližovati se pravdě. Toť nejcennější smysl života poznávati pravdu, ale ne pravdu jakoukoliv, nýbrž pravdu nejvyšší. Bůh se nám stále dává, stále nám nabízí poznání sebe, stále slyšíme jeho slova, stále nás volá do nitra duše, kde chce k nám mluvit a nás osvítit. Jak daleko v pravdě Boží mohli bychom již býti, kdybychom vždycky poslechli, když Bůh nás volá, kdybychom se nebyli celým životem stále rozptylovali. Všechno chceme poznati, na všechno máme času dosti, ale jen pro svou duši, jen pro Boha toho času není. Ale, co je nám všechno

platno, když všechno budeme znáti a nebudeme znáti žít z pravdy a přiblížiti se k Bohu, jenž jest pravdou nejvyšší? Toť nejvyšší smysl života, celý život dáti ve službu poznání, přiblížení se k Pravdě. Stále lépe pravdu poznávati, stále více se jí věnovati, stále dokonaleji tuto pravdu ve svůj život uváděti.

Proto ten, kdo chce býti Boží, kdo chce býti více Boží, musí prodchnout život touto pravdou. Živiti svého ducha pravdou. Aby Bůh byl nejvyšší naší myšlenkou, aby naše všechny myšlenky na konec k Němu směřovaly, aby všechno naše myšlení nakonec vyznělo v tom, abychom byli svobodnější, čistší pro poznání pravdy Boží. Stále více na Něho mysliti, nakonec tak se v Něho vmysliť, aby On byl stále v nás, v našem myšlení, aby nám byl stále dokonaleji přítomen. Známe Jeho dokonalosti, známe jeho svatou vůli, proto se častěji a častěji zamýšlejme nad jeho pravdami. Pak budeme se přibližovati jeho pravdě, protože Bůh se zjevuje těm, kteří jej hledají, protože Bůh mluví k těm, kteří se ztiší v Něm! Co jest Bůh? Dobrota sama. Když bohatý mladík nazval Krista dobrým, chtěl ho Ježíš přivést k dokonalejšímu následování sebe slovy: „Není dobrý leč Bůh.“ Bůh jest dobrý. On jest především dobro samo, protože jest bytí samo. Dobro jest bytí, co jest, jest dobré, má část dobra a tak jak jest co spojeno s Bohem, s Jeho zákonem, jak jest co spojeno s Bohem jako s posledním cílem, podle toho jest vše dobré, podle toho má vše svůj stupeň dobra.

Jest dobrý v Sobě a jest tak dobrý k nám.

Sečtěte všechna dobrodiní, můžete-li, jimiž

vás Bůh obdařil od prvního okamžiku života vašeho. Obdařil vás dříve než jste byli na světě. Neb všechny dějiny, všechna dobra na světě, všechny pokrok, všechno, všechno pro vás uspořádal. Vše mělo býti i pro vás. Jste zasazeni do jeho Prozřetelnosti. Ctnosti svatých jsou pro vás, protože jsou vaše jejich zásluhy, protože pro vás jest jejich příklad. I když dopustil vinu i vinu vaši, i to má se obrátiti v dobré pro ty, kteří jsou vyvolení. Hřích má nám býti výstrahou, protože nám má připomenouti, abychom sobě nedůvěřovali, abychom tím více se přiklonili k němu, jedině silnému, jedině mocnému, aby nás ochránil.

Jest dobrý! Což neposlal vám Syna svého, což Jej nevydal nejstrašnějším mukám? Jest dobrý! Což vám nedal za pokrm Jeho svaté tělo a za nápoj nesmrtelnosti Jeho svatou krev? Což vám nechystá sebe v odměnu, což vám nedává všechnu svou blaženost jako konečnou, nejvyšší odměnu? Nebesa i země jsou vaše, Bůh jest váš, On, nejvyšší dobro, jest váš; nuže, není Bůh dobrý, není dobrý k vám?

On jest dobrý! A jak my jsme dobří? Tolik jest dobra v nás, kolik jest v nás dobra Božího. Což jest v nás jen dobro přirozené a to snad ještě znesvěcené, znetvořené, jinému než věčnému cíli zkroucené? Jak jsme dobří? Podle Boha? Dobří k bližním? On dává pršeti na spravedlivé i nespravedlivé. A my? My odplácíme jen svým přátelům a to ještě tak skoupě, tak sobecky. V naší náruči jest tolik Božích darů. Nebyly nám dány jen pro nás. Jimi se máme připodobniti Bohu dobrému, Bohu nejlepšímu. Byly nám dány hřivny; máme jich použití, aby-

chom se stali dokonalejšími, abychom se stali lepšími. Máme se svými mohutnostmi, se svými vlohami kupčiti, máme jich použití pro nejlepší a nejvyšší cíl, máme je rozmnožovati, máme je Bohem a Jeho vůli zaplňovati. A zatím jsme plní sebe, zatím jen své dobro hledáme a to pak přestává vůbec býti dobrem, protože se stává zlem, to jest dobrem ke zlu zapjatým. Dobra byla nám dána, abychom jimi zvedali, posilňovali, utvrzovali, drželi své bližní. Nejsme pak svým bližním jen nástrojem hříchu, neodvádíme je ještě od Boha? Kolikrát se ten život podobá, jako bychom tu na světě byli sami, jako bychom jiného neznali kromě sebe!

A nyní má celý náš život směřovati k tomu, abychom se osvobodili od viny a přiblížili se k Tomu, jenž jest dokonalost sama. Když On jest plnost všech dokonalostí a když my máme s Ním býti spojeni, a to organicky, musíme růsti, neboť co jest spojeno s plností a ještě ji není, musí růsti. Proto křesťan má růsti ve svatosti. Není jiné cesty pro toho, kdo chce zůstat dítětem Božím, než aby se stále přibližoval k Tomu, jenž jest svatost sama. Svatost znamená především čistotu, čistotu od zla. Vítězný, stálý a vytrvalý boj se zlem, aby nás zlo nepřemáhalo, nýbrž, abychom my přemáhali zlo v sobě i v jiných. Aby naše sklony ke zlu byly vítězně přemoženy sklony a zaměřením k dobru Božímu, k čistotě Boží, tedy ke svatosti Boží!

Svatost znamená pro nás očišťování sebe, očišťování od všeho, co nás poskvvrňuje, stálý boj s tím, co nás stahuje dolů. Přibližování se k svatosti Boží znamená stálé posvěcování všeho, co jest naše, všemu dávati cíl Boží, všechno konati

a přijímati jen pro to, aby nás přivedlo k Bohu. Vše tedy posvěcovati úmyslem poctivé a vytrvalé služby Boží, služby ve všem a služby vším. Tak jest posvěcení naše plněním vůle Boží. Bůh nám dal přikázání, jež nás mají dovésti k Němu a ukázati nám, jak užívatí tvorů, aby nás neodváděli on Něho.

On milosrdný a spravedlivý. On, který nikoho neodsoudí, On, který nikoho neopouští, kdo toho nezasluhuje. A my, Pane, odsuzovali, my opouštěli své bližní a především Tebe, když se zjevila prvá obtíž na obzoru. Bůh je stále plný, jest spravedlnost sama, to jest, chce dáti každému, co jeho jest, jest milosrdenství samo, to jest, chce člověku dáti více než jest jeho.

Vaše cesta! Sedmibarevná duha dokonalé krásy Boží. My hledali všude jinde! Kráso věčně nová a věčně stará! Jak jsme daleko od Tebe a proto též i od sebe. Jen v Bohu se teprve dokonale najdeme, protože jen teprve v Něm jsme dokonalí, v Něm teprve začínáme býti a čím více jsme v Něm, tím více jsme v sobě. Bože, pomoz mi k sobě, pomoz mi i k Tobě.

ŽIVOT V JEŽÍŠI KRISTU II

Ježíš Kristus. Nebesa i země chvějí se při tomto svatém Jménu. Toto svaté Jméno jest zdrojem všeho života, všeho snažení, jest cílem naším. Život náš jest rozrůstáním, rozmachem celé bytosti, rozmachem sklonů pohybujících se jedním směrem, totiž k dosažení cíle.

A proto jest Ježíš zdrojem našeho života a

proto jest Ježíš cílem našeho života. Život náš má býti zařízen podle Ježíše Krista, protože k němu směřuje veškerenstvo. Neb On jest Bohem. Jako člověk nám ukazuje svým příkladem, jak možno připodobňovati se Bohu v lidském životě. Jest zřídlem našeho života, protože jest Bohem, v němž jsme, žijeme a hýbáme se. Jest cílem našeho života, protože jest nejvyšším dobrem, k němuž nakonec všechno chtěj nechtěj směřuje. Neboť i peklo a rouhači a vše, co se snaží oddáliti se od Boha, musí Jemu sloužiti. Jest zřídlem našeho života. Ale v nejvyšším slova smyslu. Sv. Tomáš řekl, že život se má bráti podle nejvyšší naší schopnosti. Tedy pro nás jest životem rozvinutí a rozmach a vzestup nejvyšších schopností duševních. Kristus svou smrtí vydobyl nám dětství Boží, jsme přáteli Božími, milostí posvěcující jsme spřízněni s Bohem. Život z Boha jest nám milostí dán jako naše nejvyšší schopnost, ovšem nadpřirozená, zdarma daná, proto říkáme milost, ale přece jest to milost naše, přece nám patří toto dětství Boží.

Z Kristova Boku, z jeho svaté lásky, z otevřeného jeho Srdce vylévá se na nás milost. Je-li tudíž život rozvinutím nejvyšší naší schopnosti, jest životem křesťana vykoupeného a milostí obdařeného, jest životem dítěte Božího. A z Krista máme tento život, proto jest život náš životem z Ježíše Krista. Život z Ježíše Krista a proto též v Ježíši Kristu. On jest zdrojem, jelikož jest Bohem. On jest zdrojem a tento zdroj musí stále tryskati, protože by jinak vše odumřelo. Stále musí tryskati do cév a srdcí věřících svatá láska Kristova, protože v tom spočívá milost a v tom spočívá naše dokonalost, že žijeme láskou

k Bohu, že jej milujeme podobně jako On se miluje a že jej poznáváme svou věrou, jež jest poznáním odvozeným od jeho poznání sama sebe, protože věříme zjevení, jež Bůh o sobě učinil podle toho, jak On sebe zná. Život křesťana musí býti životem v Ježíši Kristu, protože tvoříme jednu mystickou obec, jedno mystické tělo církve, jemuž je On hlavou. Údy musejí býti věle a trvale spojeny s hlavou, neboť jinak není život možný. A není též možný život křesťanský, jenž je životem dětí Božích, bez hlavy těch dítek není možný život bez Ježíše, jenž nejvíce Otce miloval a jenž jediný dovede a může jako Bůh nám v srdce vlévatí svatou lásku, ohněm Ducha svatého. Jsme dítky jednoho Otce, Otce milujícího, a my děti jeho máme k němu ustavičně putovati, máme se stále snažiti, abychom se mu připodobnili. Toť život náš nejvyšší. A tento život můžeme žíti jen a jedině v Ježíši Kristu. Život náš jest životem rozumu a Ježíš jest světlem nejvyšším a Pravdou, tedy předmětem nejvyšším. Život náš jest životem hledání a prožívání lásky nejvyšší a Ježíš jest tou Láskou a dává nám ji. *Jest naším celým životem.*

A proto musíme žíti v něm a On musí žíti v nás.

Žíti v Ježíši Kristu znamená najíti v Kristu zdroje svého duchovního života. V něm najíti své světlo a svůj směr, znamená zařídití podle Něho svůj život, jeho nauku prováděti a uvéstí ji v život, následovati hlasu jeho vnuknutí a darů Ducha svatého. Žíti z Ježíše znamená živiti se jeho Tělem a jeho pravdami, stále dokonaleji, stále více, stále s rostoucím porozuměním, tak, aby jeho pravda zvládla celou naši bytost, aby ne-

bylo kroku, nebylo myšlenky, která by nebyla řízena Ježíšem, která by z Něho nevycházela a k němu nespěchala. Věrou začíná život náš v Ježíši. Ježíše nejprve poznati, nejprve se s ním spojití, tak, jak se rozumná bytost spojití musí s tím, jenž jest Pravdou, totiž rozumem, takže rozum náš jest uchvácen jím, jím duševně žije. Teprve věrou v Něho žije v nás jeho duch, žije v nás jeho pravda. Teprve věrou stává se jeho pravda, On, naší stravou, životem naším. Platí-li pro člověka, že se jeho život krystalisuje v myšlení, jest život křesťana v myšlení o Ježíši, myšlení o Bohu. Svatý Jan napsal: „Jestliže kdo vyznává, že Ježíš jest Synem Božím, Bůh přebývá v něm a on v Bohu.“

Život v Ježíši se potom rozvíjí jako dokonalá harmonie všeho dění a celého bytí našeho podle zásad této víry, kterou Ježíš hlásal, podle zásad ducha Kristova. Život v něm pak znamená stálý a vytrvalý boj s tím, co odporuje jeho zásadám, co život náš převádí na jiné pole, co jej strhuje do smrtonosných pekelných propastí zloby, nenávisti, nepravdy. Život v Ježíši, toť stálý a vytrvalý boj se satanem a jeho duchem, se světem a jeho duchem. Boj těžký a trpký. Ale, nebojujeme sami. To jest právě žalostný omyl mnohých moderních křesťanů, že chtějí býti pro sebe svatí a dokonalí, že chtějí kochati se ve vlastní dokonalosti. Jen jedna cesta jest správná: Aby On byl oslaven. Jen k němu zaměřiti celý život. Když k němu vše zaměříme a když nesáháme svatokrádežně rukou na Boží čest a jeho slávu, jeho dobrotivá ruka nás zachycuje, jeho ruka sahá až k nám svou láskou a péčí. Bůh jen ty opouští, kteří prve opustili jeho. Jen

ty nechává jejich vlastní slabosti, kteří spoléhají na své síly a nechtějí pokorně uznati, že On všechno dává a že od něho vše dobré pochází.

Život v Ježíši Kristu jest zdrojem silných, ale silných ne sebou, nýbrž právě Ježíšem. V Něm ti, kteří jsou zcela jeho, kteří mu uvěřili, a podle této víry svá srdce zapálili láskou k němu a nechtějí nic než Jeho, jsou silní, v Něm mohou všechno, v Něm mohou volati se sv. Pavlem: „Kdo mne oddělí od lásky Kristovy?“ Ne, nic nás nepřemůže, nic nás neodloučí od Ježíše, nic nás neoddělí, protože nás drží Ježíš, jenž jest síla sama, jenž jest mocný, jenž jest Bohem.

On zvítězil nad zlem, zvítězil jednou a zvítězil na věky a proto vítězí i dnes a v Něm zvítězíme i my, jestliže budeme v Něm. Ale jen v Něm zvítězíme, bez Něho propadáme zlu nazpět, protože se oddělujeme od jeho věčné síly, jež jediné dovedla dokonale a naprosto zdrtiti zlo.

S ním budeme bojovati nad tím, co nás ještě od Něho odděluje. Jsme povoláni, abychom se stali podobně dokonalí jako Otec v nebesích dokonalý jest. Cesta daleká, cesta těžká, na níž umdlelo již tolik lidí, umdlelo proto, že hledali sílu tam, kde jest jen slabost, že ji hledali v sobě.

Cesta svlékání člověka tohoto světa, názorů, jež se plazí při zemi, které se nedovedou rozhořeti věčnem a nekonečnem, názory, jež nakonec zakrvaví bolestně oči a unaví a vyčerpají k zhnusení života.

Cesta přetvořování našeho života podle Ježíše Krista.

On jest naším životem i jako příklad. Máme žíti životem božským, protože jsme byli učiněni podobni přirozenosti Boží a proto i život náš má

nabýti podobnosti s životem božským. Život má následovati přirozenost. Když jsme byli milostí posvěcující povoláni k účasti na přirozenosti Boží, jsme též povoláni k účasti na jeho životě. Jak se člověk sám snižuje, když se spokojuje s touto zemí, když se spokojuje s přirozenou mravností, když nepozvedne svých zraků. Toť pravé otroctví, jediné nevolnictví dáti se v podruží něčemu tak malému a nízkému ve srovnání s věčnými vlastnostmi dokonalostí Božích!

Život v Ježíši Kristu jest životem ctností jeho. Volá nás k sobě: „Učte se ode mne, neb jsem tichý a pokorný srdcem!“ V osmeru blahosla-venství obrací náš zrak od této země. Učí nás nezvyknouti si na této zemi, nepřilnouti k ní tak, že bychom nic lepšího nehledali. Učí nás jiné důstojnosti, životu vyššímu a neskónale krásnějšímu, to jest životu, jenž žije pravdou Boží, jenž se sytí dobrem nejlepším, totiž Bohem, k němuž všechna ostatní dobra směřují a k němuž dovede všech ostatních dober užití.

Kristus jest mostem k tomuto životu podle Boha. Jen skrze něho máme život a jen z jeho příkladu víme, jak máme žítí tento život podobně životu Božímu. On září celému životu, známe jeho lásku, známe jeho dobrotu, jeho statečnost a jeho tichost i přímou. Víme jak ve všem hledal jen Otce a vůli jeho. Kristův život na zemi, hle, most náš. Víme, že když jím půjdeme, jeho příkladem, jeho činy, v jeho stopách, že jdeme dobře, že přijdeme k Otci, protože On jest Synem, že přijdeme k Bohu, protože On byl zároveň Bohem! A přece neprcháme se světa, přece nejsme zbabělí, bezkrevní snílkové. Napínáme vysoko svůj cíl. Neprcháme ze světa, nýbrž kla-

deme svět na jeho pravé místo. Nepopíráme svět, nýbrž zdůrazňujeme, že nad ním stojí Bůh, neodcizujeme se světu, ale nechceme k němu přilnouti, protože nám nedal nic, než zase sebe.

Cítíme a víme, že máme vyšší povolání. Jsme určeni k vyšším věcem. Svět a jeho hodnoty jsou pro nás jen prostředky, abychom v sobě dokonale uskutečnili život Boží, svět a jeho hodnoty musejí býti přemoženy Bohem, musí jim býti dán nejvyšší cíl, musejí býti naplněny náplní absolutní. Jest to cíl malý? Jest to úkol nepatrný? Přípodobniti se co nejvíce Bohu a užítí k tomu všech prostředků a cest a všech darů a schopností, jež jsou nám dány k dispozici? To znamená život v Ježíši Kristu: život podle jeho svaté pravdy, život z jeho milosti, život v jeho šlépějích. On jest cesta, pravda a život. On nás povode pravdou svou, jež je cesta k životu.

ŽIVOT S PANNOU MARIÍ III

Mnozí nechápali a nikdy nepochopí, že někdo může nemilovati Marii Pannu. A ještě méně to chápeme, když na svých poutech světem klečíte před nejrůznějšími Madonami. Od dobrotivé Madony pasovské, která, jak dobrotivá maminka se na nás dívá se všech stran přímo do očí, po vznešené madonky byzantské. Všechny římské kostely jsou jako klenotem ozdobeny nějakou madonkou a každá z nich je ověšena dárky „ex voto“, dárky snad lacinými, ale vždy z čisté a upřímné lásky Ji věnovanými. Mistři všech dob a umělci barev, kteří dovedli

v souladu barev vystihnouti krásu světla, chvění života, všichni závodili, aby namalovali svou madonku, madonku krásnou, madonku čistou. Byla nejposvátnější hrdostí každého malíře, aby se přiblížil k nejkrásnější z žen, aby druhým jaksi přiblížil Tu, kterou milují.

Můžeme uvěřiti svědectví této úcty. Toto svědectví jest jasné, svědectví jásavé, vítězné a přesvědčující, že se k Ní utíkají staletí, že Ona nejlépe rozumí potřebám našim. Když si vzpomenu na všechny slzy vyplakané před Marií, když si vzpomenu na všechny lidi zlomené, na lidi unavené, na všechny, kteří před Marií hledali Její pomoc a sílu, když vím, že Ona po věky sílila všechny zarmoucené, všechny nemocné, ptám se vás, kteří nemilujete Marii, proč Ji nemilujete? Protože milujeme Ježíše, říkáte. Opravdu proto, že milujete Ježíše? A jak to přijde, že ti, kteří milovali Ježíše láskou nejžhavější, byli zároveň jejími sladkými dětmi, dětmi, které se stále a ve všem utíkaly ke své Matce? Kdyby Ona překázela lásce k Synu, proč v katolictví, kde je taková láska k Ježíši, kde tolik lidí vylilo krev za Ježíše, kde tolik věrných dokázalo Ježíši svou lásku v nebezpečí a protivenství, proč právě v katolictví tak vroucně ctíme Panu Marii? Proč se od vás odvracejí vnitřní, vášniví, vroucí duchové, proč? Protože jest jim zima u vás, protože nemáte matku, protože zbavujete Syna Jeho Matky.

Kniha Přísloví odsuzuje strašně pokolení, jež nectí svou matku. A není jí Maria? Je-li Ježíš hlavou nového lidstva, máme-li nový život, život dítek Božích, jak jsem vám ukázal včera, od Ježíše, jest naše dětství Boží, jest náš nový život

těsně spojen z Tou, která dala život tělesný Ježísi Kristu.

Kristus naplňuje duše svou láskou a tímto novým životem a tím více je naplňuje, čím více jsme s Ním spojeni. A kdo by byl více s Ním spojen, než Jeho přečistá Matka? Matka, která Mu dala život, která se pro Něho všeho zřekla, která snášela pro celý život boje, ústrky, chudobu. Hle, to byla i vaše Matka, i za vás Maria snášela své boje a své bolesti a vy dnes přicházíte a říkáte: „Maria, my Tě neznáme, my Tě nesmíme znáti, protože chceme milovati Ježíše.“ Drazí, to není pravda, ne, vy nemilujete Ježíše dobře, protože nemůžete pro Ježíše zapomenouti, odstrčiti Jeho Matku!

To dobře vycítují ti, kteří se vracejí k nám z temných chrámů protestantských. Cítí to, že jim chybělo mateřské teplo, že jejich láska k Ježíši měla jednu vadu, že její lesk byl něčím zastřen. Vrhají se s pláčem k Té, kterou hledali, to jest lásku nejčistší, lásku nejnenáročnější, nejširší. Drazí, nemůžeme žíti bez lásky. Svět potřebuje čisté, svaté a velké lásky ženy.

A přece víme, že kolikráte ta láska zklame, že kolikráte ta láska jest sobecká, že nestačí, že neuspokojí, že stačí sotva tak právě na jednu drahou bytost, nanejvýše na několik bytostí.

Naše srdce se vzpíná po lásce čisté, velké ženy, ženy, jejíž láska by nás pozvedla, nemátla, nezavedla, jež by si nás za to nezotročila, láska, jež by nás dovedla snášet v našich zápasech, jež by rozuměla, když sami jsme slabí a jež by nepovrhla námi, když ukazujeme svou slabost, když sami nemůžeme více podpírat, když sami potřebujeme, abychom byli podepření.

Maria jest jedinou a pravou hvězdou mořskou jaké potřebujeme. Ona nezklame nikoho, všem rozumí, všechny miluje.

Úcta k Panně Marii není obyčejnou úctou, jakou hoříme k svatým Páně. V jejím svatém těle vtělilo se věčné Slovo. Naše spása a naše vykoupení jsou nerozlučně spiaty s Pannou Marií. Jí byl svěřen poklad nejvzácnější. Maria Panna byla ve zvláštním vztahu k Otci, jenž poslal v její lůno Syna, Duch sv. zastínil Matku nejsvětější, ji připravil, ji zaplnil svými dary.

A to není ještě všechno. Vztah Panny Marie k Ježíši není jen vztahem jejího těla k tělu bohočlověka.

Marií zasvítilo slunečko hledajícímu světu.

Ó, kdybyste procítili co to je hledatí, pátrati. Nevím, zda jste všichni procítili hrůzu naší mladé generace, která soustavně otravována a živena povrchnostmi a věcmi tohoto světa, jež nedovedou nasytiti, bolestně se ptala: „Kde je smysl mého života, kde že je smysl mé bolesti, mého hledání?“

Ach, kdybyste prožili únavu hledajících mladých, únavu a zoufalství generací nás předcházející. A co je to všechno proti mukám a bolestem těch tisíciletí, která hledala život, která hledala poslední odpověď na otázky nejpálčivější po konečném smyslu všeho dění a celého života a světa. Maria Panna znamená prvou hvězdičku v těchto temnotách. Jí počíná nová naděje. Její přivolení, její „Staň se“ jest jítrem nové naděje, jest rozblesknutím nového života. Nešlo jen o to státí se Matkou Spasitele, dáti mu své tělo, Maria měla přijmouti do svého srdce bolesti a muka všeho hledání, všech, kteří trpí a jimž se jde

tak těžko. Maria přivolila všem porozuměti a nésti ve svém srdci muka celého lidstva, nad všemi se smilovati a všem dáti Vykupitele. Proto jest Maria více než jen tělesná matka Ježíšova, jest duchovní matkou celého lidstva.

Proto, věru, nechápu, jak může někdo nemilovati Marii. Ten ji nemiluje, kdo neví, co je Maria, kdo se nad tím nikdy nezamyslí, kdo snad nikdy hluboce netrpěl, kdo trpěl jen tupě jako zvíře, jak nemá tvář. Nemožno, naprosto nemožno, oddělit Marii od Ježíše a proto nemožno oddělit Marii od vykupitelského díla Ježíšova, jež bylo účelem jeho Vtělení. Proto plným právem nazývají theologové Marii Coredemptrix, proto právem církev miluje nauku o Marii, zdroj všech milostí. A jen theologové, ještě nakaženi jansenistickou zimou, touž zimou, která se nechce zahřátí ani Ježíšem svátostným a jeho naprostou všeobepínající láskou, jen ti theologové se dívají nedůvěřivě na snažení moderních katolických theologů, aby zdůvodnili a k definování připravili nauku o Marii prostřednicí všech milostí. Celá důstojnost Marie Panny spočívá na tom, že jest tak těsně spojena se Synem Božím, nejen že mu dala lidské tělo, nýbrž že byla uschopněna a připravena Boží láskou k tomuto velkému úkolu. Nejen proto, že Syn Boží požíval jejích prsů, jak ji velebila neznámá žena v lidu, nýbrž proto, že jí platila slova, která Kristus na tu chválu dodal: „A já pravím vám: Blažení, kdož slyší slova Boží a plní!“ Hle, život s Marií Pannou: život podle ní, život, kde matka jde s dětmi a kde děti jdou ve stopách své matky, protože vědí, že mají dobrou matku, že mohou klidně jíti v jejích stopách.

Je-li Kristus hlavou dětí Božích, jest Maria, jež jest matkou Spasitelovou, také matkou těch dětí, jest matkou každé duše křesťanské. Tak porozuměla církev dobře od začátku slovům Kristovým na kříži: „Hle, matka tvá, hle, syn tvůj.“ Maria jest naší matkou zjednávajíc a vyprošujíc nám milosti od svého Syna, s nímž jest tak těsně spojena. Toho netřeba dokazovati, že matka zmůže všechno u Syna. Ježíš byl pravým člověkem a proto též pravým synem a dobrým synem. Maria zůstává jeho matkou tak jako tělo, které přijal z těla přesvaté Panny, trvá dále, oslavené, v nebesích. Proto stále a věčně bude trvati sladký poměr Marie Panny k jejímu božskému Synu a právě proto ona může co nejvíce u Něho, právě proto stále vše dobré, které Kristem, jehož ona dala světu, světu začalo, vnitřní a podstatnou kontinuitou dále světu dostává od Krista ve spojení s jeho přecistou matkou. Na věky nemožno oddělit Ježíše od jeho matky. A jako nemožno oddělit Ježíše a jeho milosti, protože bez něho není milosti, není možné oddělit udělování těchto milostí od jeho svaté matky. K tomu není třeba závratné logiky, k tomu stačí prosté, nezkažené lidské srdce. Maria má býti životem naším, má býti vzorem naším.

Hledáme vůdkyni, hledáme vzor. Kdo lépe rozuměl ve své šlechetnosti Bohu, kdo mu dal více? Chápete, drazí, velikost oběti Marie Panny? Všem se dáti, pro sebe si nic nenechat, ani svého Syna? Srdce své vydati na pospas všem mukám, jaká byla předpověděna matce Mesiášově? Chápete její čistotu, její lásku k Bohu, jež tak tiše dovedla obětovati, jež naučila Marii tak zmizeti před jejím Synem v evangeliu a v ce-

lém jejím veřejném životě? Chápete Marii, jež dovedla dáti Synu svému veškerou svobodu, nutnou jeho poslání, chápete ji vy všichni, kteří úzkostlivě a žárlivě si střežíte ty, kteří jsou vaši, pro sebe . . . ?

Maria celý život svůj zařídila podle života svého Syna, podle jeho pravdy, podle jeho nauky. Vždyť již anděl ji pozdravuje „milostiplná“. Plná milostí. Milost pak není mrtvou hodnotou, milost roste, milost žije. Milost proto vzrůstá, že věci stvořené, jež žijí, podstatně se rozrůstají. Proto i život Panny Marie byl neustálým, krásným výstupem na hory Boží, na hory pravdy Kristovy, byl stálým životem světla Kristova, ježmuž byla tak blízká. U kříže se všechno schází. Všechna dění a všechny bytosti a podle blízkosti toho čeho u kříže a podle jeho postoje u kříže chápeme a poznáváme velkost každého a všeho. Maria při vyvrcholení Kristovy lásky, při vyvrcholení jeho díla stála pod křížem. U kříže stály jen duše vyvolené, duše ucelené, duše veliké. U samého pak kříže stála Maria, matka Ježíšova a jí platí nejsladší slova, nejkrásnější slova Ježíše, pánícího na kříži.

Snoubenka kříže, proto snoubenka Boží. Maria objímá kříž, neutíká před ním. Své svaté mateřství pečeti bolestí nejstrašnější, svou lásku k Bohu a k nám přibíjí se svým Synem, svým zkrváceným srdcem na kříž.

Její duši tehdy pronikl meč . . .

Chcete žít s Marií? Musíte žít s Marií, chcete-li býti hrdinnými služebníky Božími, chápete-li poslání dítek Božích, které se zcela odevzdávají Bohu a jeho plánům, které své srdce otvírají vůli Boží, které všechno přijímají z ru-

kou Božích, pro něž neexistuje nic jiného než Bůh.

Přátelé, o to se snažme! Křesťanství příkrčné, křesťanství spokojující se jen s nejnutnějším, nebo myslící, že se spokojuje s nejnutnějším, jest největší kletbou dnešní doby. Zcela jinak bychom dobu zvládli, zcela jinak bychom vítězili, kdybychom byli zcela Boží, kdybychom za příkladem Panny Marie byli tak spojeni s Bohem, že bychom v první řadě hledali ve všem jen jeho, že bychom se snažili jen jemu sloužiti, že bychom viděli svůj nejzávažnější úkol a své povolání, jen jemu se stále připodobňovali. Máme vzor a máme Pomocnici. Ona, která tolik světu dala, chce nám pomoci, ví o nás, miluje nás a všem otvírá svou náruč. Jen si jít k ní pro život, jen jít si k ní pro pomoc a milost!

Utíkat se stále k ní. Stále, když bouře zuří, když se nám jde těžko, když nebe zataženo, neb když jsme unaveni dlouhým, jednotvárným bojem. Maria klečí před svým Synem. Maria klečí svou láskou jako matka Kristova a jako matka naše před Ježíšem. Vložme v její ruce všechny své starosti, bolesti, snahy, všechno, sebe celé jí odevzdejme. Ona nás vloží do svatých rukou Ježíšových, ona nás přivine na jeho svaté Srdce, Srdce, v němž je ukojení, mír, vítězství a přístav.

ŽIVOT PODLE SVATÝCH IV

Pro všechny chtěl Ježíš založiti svou Církev. Chtěl, aby vyhovovala všem lidem dobré vůle, aby všechny vedla, a všem dávala sílu. Tak jest jeho Církví jediné Církev katolická, Církev, která jest všeobecná nejen svým zřízením, nýbrž i svým duchem i svým životem. To jest jednou z vlastností její katolicity, všeobecnosti, že dovede všem dáti něco; Církev dovedla zachytiti tak mnoho lidí a vésti nejrozličnější povahy. Pro všechny měla slova své pravdy, pro všechny dovedla najíti místo, všem dovedla dáti možnost se zcela rozvinouti pro Boha.

Svatí Církve katolické jsou důkazem nejen její známky svatosti, nýbrž také její katolicity, její všeobecnosti. V jejím mateřském klíně tiše se ztulily povahy mírné, tiché, povahy pasívní, jež jsou sama tichá oběť a odříkání. Svati zdánlivě v očích světa nepatrní v ní našli všechny možnosti, aby ze svého života, jenž jim před světem skýtal tak málo příležitostí k velkým činům, zcela zmizeli, zcela shořeli klidným plamenem pro lásku Boží. A vedle těchto duší tichých a klidných Církve vychovala světce prudké a výbušné, jimž hořela v srdcích láva, kteří se vyřítili jako nezkrocení lvové, jako láskou zpítí lovci duší, kteří šileli touhou všechny přivést k Bohu, kteří cítili v sobě onen palčivý oheň lásky Boží a nedovedli je v sobě snést, musili ven, jako Augustin, jako Dominik, jako Ignác, jít na rozcestí, na tržiště ke všem, aby jim zvěstovali, že Bůh je láska, že Bůh je chce mítí pro sebe.

Do těchto ohněm sršících očí dívá se jim měk-

ký, ale pevný přísvit svatých panen, které světu dokázaly, že žije něco vyššího, něco čistšího nad to, co obyčejně svět očekává od ženy. Svatí všech povah, všech národností, všech stavů jdou před námi jako jdou velitelé před svými četami, před svým vojskem...

Jdou před námi jako náš příklad, jako naši vůdcové, jako ti, kdož nás milují a chtějí nás přitáhnouti a přivést k domovině, ke zdroji štěstí. Svatí Církve katolické. Prý jsme je přijali z pohanství, prý úcta svatých není ničím jiným, než pokračováním a nahražením kultu pohanických heroů. A tím chcete odbýti úctu k svatým? I kdyby to byla pravda, co se tím mění na věci? Není to přímo v lidské povaze, že ctí ty, kteří jej převyšují, kteří vykonali veliké věci. Chtějí hledati úctu svatých v bibli? Tak vám také řeknu, že tam je psáno přímo o úctě svatých, když praví Písmo: „Laudemus viros gloriosos!“ Chvalme slavné muže! Kdo jest více „gloriosus“, slavný, než naši světcové, světcové, kteří dokonale vyplnili Kristův zákon, kteří ničeho neslevili s jeho požadavků, kteří všechno, co měli, dali Bohu, kteří si ničeho nenechali, kteří jsou pozdravem Boží zemi, kteří jsou důkazem, že přece není nutno zoufati nad světem, že evangelium se dá žítí, že Kristova nauka se dá uskutečnit, že není nic nemožného. Svatí jsou živým důkazem pravdivosti evangelia. Jelikož všechna nauka Kristova, všechny jeho požadavky u světců jsou uskutečněny, protože jeho ideál byl od světců dokonale uskutečněn a proveden. Jsme všichni povoláni k svatosti. To dlužno stále opakovati, dlužno opakovati zvláště dnes, kdy katolicismus byl od mno-

hých snížen, byl od mnohých znivelisován na přirozené náboženství, kdy mezi katolíky se rozmohl praktický naturalismus. K ničemu menšímu nebyli jsme Ježíšem povoláni, než abychom se připodobnili jeho Otci, neboť všem bylo řečeno: „Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest!“ Všichni máme stále dlíti v jeho svatém objetí. Všichni máme býti při nejmenším aspoň jeho dětmi, máme všichni býti účastni aspoň jeho milosti. Toť svatost základní, toť svatost, k níž jsme všichni bez výjimky povoláni. Máme býti všichni svatými, to jest zasvěcenými Hospodinu, všichni máme býti účastni jeho svatosti, máme s ním býti spojeni. Zasvěcení Hospodinu a oddělení od světa. Svatí Hospodinu a proto on má státi ve všem na prvním místě. Kde svět se protiví jeho vůli, kde se tělo staví proti jeho příkazům, my, protože jsme zasvěcení Hospodinu a On že nás přijal za své děti, máme jednati jako jeho děti, jeho zákon má nám býti zákonem nejvyšším. Vše musí ustoupiti, Bůh nesmí ustoupiti v ničem. Tuto základní svatost, a tak aby náš život byl skutečným zasvěcením všech schopností a sil Pánu, tuto svatost musí Bůh od nás absolutně požadovati. On sám nás nemůže od tohoto požadavku dispensovati, protože by přestal býti Bohem, přestal by býti naším posledním cílem a sám by tudíž musil míti nějaký cíl, což se ovšem nesrovnává s pojmem bytosti nejvyšší a nezávislé.

Obdrželi jsme život dítek Božích a proto, jak jsem již řekl, protože se jedná o život, o životní princip a protože se jedná o život tvora konečného a omezeného, tento princip chová v sobě zárodek rozmachu, vývoje. Máme se snažiti,

abychom byli stále lepšími dítkami Božími, stále dokonaleji naplňovali vůli Boží. Máme se snažit, aby On byl stále dokonaleji naším posledním cílem, aby stále upřímněji a absolutněji v nás vše směřovalo k němu, aby vše více ustupovalo jemu. Aby nám byl On nejvyšším příkazem ve všem, nejvyšším hlediskem a nejvyšším světlem, nejvyšším dobrem.

Toť snaha o další svatost.

Chcete říci lidem, že se nemusejí starati o nic, než aby se neodloučili od Boha? Že se nemusejí starati o víc, než aby se nedopustili smrtelného hříchu? Přátelé, tato tendence není tendencí katolickou, protože jest to tendence nedostatečné šlechetnosti a velkodušnosti. Jest to snaha malicherné bázně, aby se snad Bohu mnoho, příliš mnoho nedalo. Když On jest dokonalost sama a my byli povoláni, abychom byli dokonalí jako Otec v nebesích dokonalý jest a protože naše dokonalost jest tak nepatrná a malá, a tu je nemožno si předem určití hranice: „Jen potud chci a dále ne.“ Podle sv. Bernarda ten, kdo nepokračuje, jde již nazpět, protože zde na světě se těžko kdo zastaví tak, aby pozadu nezůstal na cestě k Bohu. Jestliže chce někdo počítati s Bohem, chce si přesně oddělití a odpočítati, co musí dáti Pánu Bohu, aby mu nedal ani o vlásek více, nechť je ujištěn, že tato snaha se Bohu nelíbí, že tato snaha nepřinese Božího požehnání. Ostatně, jak jest to nebezpečné, nesnažíme-li se o nic, než o nejnutnější!

Kdo nám ručí za to, že se ve své úzkoprsosti snadno nepřepočítáme? Ó drazí, odhodte tyto nedůstojné názory, jděte k Bohu s větší oddaností a s větší láskou! To znamená snažiti se

o svatost, abychom čím dál tím více Boha stavěli na prvé místo ve všem našem jednání, abychom stále více a více se snažili odstraniti vše, nejen co by nás odlučovalo od Boha, nýbrž i to, co nás od něho zvolna odvádí, to, co mate náš krok, co nás zdržuje, abychom se Bohu lépe připodobnili.

Svatý Pavel výslovně praví: „Toto jest vůle Boží, posvěcení vaše!“ Svatost jest cílem života katolického. K této svatosti jsou nám všem dány dary Ducha svatého, k svatosti nás vedou všechna Boží vnuknutí, k svatosti nám byl dán náš anděl strážný. Vše, vše na světě nám má sloužiti k dobrému, jak praví svatý Pavel: „Milujícím Boha vše napomáhá k dobrému.“ Ano vše, vše jest zařízeno tak, aby nám bylo prostředkem, takřka pracovním materiálem pro nadpřirozený život. Vše máme prozářiti Bohem, všemu dáti smysl Boží, smysl posledního cíle. To znamená snažiti se o svatost!

Takoví jsou naši světcové. To nejsou slaboši, prchající ze světa, to nejsou jen usměvaví mládenečkové v koutech kostela, spanilé děvy, které někteří považují za dobré jen k tomu, aby vraceli ztracené klíče, aby pomáhali lenochům při zkouškách, aby vyprošovali krásné počasí k výletům . . . Svatí jsou našimi vzory, svatí jsou příkladem, jak každý může jíti k Bohu, jak každý může vyplniti křesťanství. Proto není třeba prchatí, aby někdo došel svatosti, prchatí do klášterů. Většina svatých nejsou řeholníky. Máte světce rolníky, mnoho a mnoho vojinů, úředníky, rytíře, krále, řemeslníky, jest mezi nimi i hostinský, i bývalí žaláři a katové . . . Teď právě se připravuje blahořečení několika žur-

nalistů a jednoho universitního profesora, jenž umřel před dvaceti lety, železničáře z Turina, zámečnického učně, vrátného od soudu. Tito světci dokazují, že není povahy, není stavu, jenž by nedovedl dáti možnosti a prostředků a příležitosti k vyjádření a uskutečnění toho, čemu učil Kristus a podle čehož máme svůj život uzpůsobiti. Svatí stojí nad světem, ale přece vyšli ze světa. Žili životem podobným našemu. Byli podrobeni týmž překážkám, týmž zkouškám. Museli bojovati s týmiž překážkami, měli chyby jako my, ale dovedli je s milostí Boží přemoci, dovedli dáti Bohu své srdce celé, dovedli statečně bojovati se sebou. Proto jsou nám vzory a naším příkladem a my je milujeme. To v nich milujeme Boha. Milujeme je za to, že dovedli dáti Bohu, což jest jeho. Proto jest nerozumnou a ubohou výmluvou, že nemohou milovati a ctíti světce, protože by je svatí odváděli od čisté lásky k Bohu. Právě proto, že milujeme Boha, milujeme svaté, kteří Boha milovali, právě tak jako milujeme ty, kteří milují naše drahé a naše rodiče. Svatí jsou nám příkladem, že zde nemáme trvalého bydliště, že zde nemáme domoviny. Svatí byli duchové nejhlubší. I je svět lákal, i jim svět nabízel své úsměvy a své sladké plody. Mnozí jich též okusili, ale bylo jim z toho brzo na nic. Proto jim věříme, proto je ctíme, že měli odvahu prožítí v sobě všechny hodnoty, je přesně a přísně změřiti a nás potom jasně a bezohledně poučiti, co všechno platí a váží svět a jeho dary. Svatí správně odhadli všechny hodnoty světa, odvážili svět a našli jej příliš lehkým pro svou duši. Jejich čin při vyúčtování se světem a s tím, co svět dává, jest tak krásný

čin, čin takové důležitosti, že všechna staletí mají býti za ně světcům vděčna. Oni za nás vidí, oni za nás probojovali těžké zápasy! Po jejich příkladu se přece jde snáze, již přece víme, co nás oblaží a co jest ubohým slabým pozlátkem, co jest dechem, jenž hasne a nemůže podpírat, nemůže nésti! Že svatí jsou snílky? Oh, ten krásný sen Boží, sen o dokonalosti člověka, o dokonalosti tak vznešené, jak jen to tvorů jest možno, sen o tom, aby vše bylo ve svém řádu, aby všemu bylo dáno správné místo, aby vše správně bylo oceněno, aby všichni našli štěstí, ve svém středu, ve svém spočinutí. Sen velký a krásný o království Božím na zemi. Ó, byl by ráj na zemi, kdyby nikdo nepovažoval jmění a slasti za nejvyšší hodnoty, kdyby každý hledal Boha, kdyby každý druhého miloval. Sen sladký a krásný, sen ušlechtilý. A sen nutný, protože bychom jinak zoufali nad životem, kdyby nebylo naděje, že jednou přestanou všechny stavovské, národnostní rozdíly, že si jednou všichni podají ruce. Svatí jsou stavitelé Božího ráje na zemi a kdyby bylo mnoho, mnoho svatých, kdybychom se i my dovedli povznést nad své titěrné zájmy, dovedli zapomenouti na sebe, ó, věřte, bylo by to mnohem lépe na světě!

Že prchají ze světa a stále pohlížíjí k nebi? Ale, vždyť přece zde není cíle, zde není vyrovnaní, zde není ukojení! Proč bychom se stále skláněli k této zemi? Jak krásně nás učí svatí, abychom více hleděli k věčnosti a na vše se dívali ve světle věčnosti a v něm posuzovali čas a prostor omezený a konečný, nás věru neuspokojí, protože se vzpínáme po hvězdách a po nekonečných možnostech, po nekonečném štěstí!

Hle, můžeme jít za světci, měli bychom jít za nimi. Každý z nás má již vzor, každému dává povaha a životní okolnosti nějakého světce za vzor.

Přátelé, jest velmi důležité znáti naše svaté, znáti je dobře. Máme již i v češtině řadu dobrých životů svatých. Tyto knihy jsou pro nás učebnicí života, učebnicí křesťanského života, šlechetného a plného. Milujme světce, ale ne jen pro své časné potřeby, milujme je především pro jejich místo u Boha, pro jejich místo v království nebeském. Vaše modlitby k nim buďtež především modlitbami o jich pomoc, abychom k nim došli, abychom mohli za nimi přijíti, aby se přimlouvali u Boha za nás, za naše duše. Svě duše jim především odevzdávejme, své duše jim především doporučujeme! Bůh chce, abychom se utíkali ke svatým, abychom jich následovali. Byl by naprosto pochybený zevšeobecněný výklad zásady, že světce máme obdivovati, ale ne následovati. I to jest výplodem dnešního sploštění mnohých katolíků. Svatí jsou zde především, abychom jich následovali. Neb svatých jest nesmírně více, než jich Církev staví na oltáře. A když dává Bůh některým světčům vyniknouti divy, jistě je to proto, abychom měli vzor. I pro nás v jistém ohledu oslavuje Bůh své svaté a staví je jako na svícen své Církve. Každá doba a každé velké rašení má svého světce, světce, který tak rozumí době, že ji celou uchvacuje a nese ve svém srdci, v celém duchu, ve svém celém působení k Bohu, tak, jak jí právě Bůh schází.

Přátelé, přijímejme světce jako hvězdy na obzoru našeho života, jako hvězdy vůdčí, hvězdy,

které nám mají v temnotách a nejistotách života ukázat přístav.

Ano, za svatými, domů, do přístavu, k Bohu!

UTRPENÍ V V KŘESŤANSKÉM ŽIVOTĚ

Jaký rozpor mezi tvrzením, že jsme zrozeni k štěstí a mezi skutečností, že celý náš život se ubírá uprostřed ustavičného přílivu a odlivu bolesti!

Fakt bolesti. Nedá se odesmáti, nedá se zapomenout, nedá se nemyslet na bolest. Příliš dotírá na člověka, jest příliš vrostlá do našeho života. Bolest, utrpení, co vše skrývá toto slovo! Milovali jsme jednu jedinou bytost, láskou čistou a horoucí, a byla nám vzata. Šli jsme tak klidně životem, zdálo se nám jen o blahu, a najednou se kolem nás zatmělo a my se probudili s holýma rukama — probudili jsme se nic více nemajíce. Věřili jsme lidem, věřili jsme přátelům, lidské šlechetnosti a velikosti a byli jsme z tohoto snu tak tvrdě probuzeni! Denně se musíme bít o chléb, stále nás stíhají zklamání, nemoce hlodají na našem těle, starosti, drobné či větší neúspěchy... To všechno je kus bolesti a těžko najít někoho, kdo by mohl říci, že neměl bolesti.

Bolest na zemi! A proč je bolest? Četl jsem jednou krásnou knihu o bolesti. Byla tak nadšeně psána, že by člověk bolest a utrpení považoval za nejkrásnější věc na světě. Psalo se v té

knize o kráse utrpení. A když jsem pak sám byl vržen v životě svým tváří v tvář první řádné bolesti, tu jsem si najednou vzpomněl na tu krásnou knihu, bylo mi hořko až k smíchu. Bolest že je krásná? Ale, proč tedy jsme stvoření s touhou nenasytnou po štěstí a po radosti, proč tedy, když je bolest tak krásná, když teprve ona tvoří člověka, jak psáno v té knize, proč tedy není v nás vrozena touha po bolesti?

Bolest je a zůstává anomálií, bolest jest stále jen následkem něčeho, co nebylo v pořádku. Bolest jest následkem porušeného řádu.

Byli jsme stvoření k štěstí. Nejvyšší štěstí tvoří jest v poddanosti oné bytosti, od níž má všechno, i své bytí. Od této bytosti tedy vše přijímá a pokud byl člověk v poddanství a v řádu s touto bytostí, přijímal od ní vše, přijímal od ní tedy i radost, která jest právě jejím vlastnictvím. A když se od oné bytosti odloučil, co jiného, než, že si uzavřel zdroj štěstí a radosti, než že odešel do země suché a vyprahlé, do končin, které nedovedou dáti pravé radosti a slasti. Bytost, jež jest nám zdrojem všeho a tedy i štěstí, jest Bůh, to odloučení byl hřích, to jest první hřích. První hřích byl oním porušením řádu. Byl vzdálením se od Boha a tento první nelad, toto první odklonění od Boha mělo v zápětí trest. To porušený řád se sám mstil, člověk odtržený od Boha pocítil, co je to vzdáliti se od Toho, od něhož všechno dobro a proto všechno štěstí pochází. První hřích zrodil bolest. My pak jsme se zrodili již v tomto porušeném řádu a nesem následky první bolesti.

A tak stojíme tváří v tvář bolesti.

Nuže, bolest a utrpení jest následkem neladu

vrženého ve svět prvním hříchem. Tedy to je konstatování fakta, ale tím ještě nemáme vysvětlení podstatu bolesti, tím ještě nevíme, co počítí s bolestí, nevíme ještě, jak se k ní zachováti. Lidé dlouho tápali kolem této záhady bolesti. Dlouho nevěděli jak se postavit k bolesti. A tak šíleně prchali před bolestí, bolest a utrpení svalovali na bedra těch, kteří byli slabší. Bolesti se však nezbavili, protože slabší teprve nedovedli bolest snést.

Lidé nerozuměli bolesti.

Tu přichází Ježíš a bere bolest na sebe.

Bolestí vykupuje lidstvo. Prvý hřích odepřel Bohu co mu patřilo, totiž uznání jeho svrchovanosti, odepřelo mu obětovati. Strom v ráji postavený byl stromem, na něm měli první rodiče dokázat Bohu svou lásku. Měli jej obětovati, zřeknouti se jeho, aby tak uznali, že Hospodin je Pánem; strom, který jim dával život měl být vyhrazen Pánu na znamení, že všechno, celý život máme od Pána. Prvý člověk nepřinesl tuto obět, jež byla prvou obětí prvního člověka, nad Boha postavil sebe, jedl s jeho stromu, se stromu jemu vyhrazenému, tedy, jak bychom dnes řekli, zasvěcenému. V prvním člověku, v jeho vůli bylo zasaženo celé lidstvo. První rodiče měli předat svou přirozenost dalšímu lidstvu. Postavili se proti Bohu, odklonili se od Boha a tak jejich celá přirozenost byla poznamenána tímto odpadem od Boha, tímto zneuctěním Boží svrchovanosti.

A tak bylo celé lidstvo, celá lidská přirozenost, v prvních rodičích zasaženo jejich prvním hříchem, jejich odklonem od Boha; jimi bylo celé lidstvo odkloněno od Boha, oni předali dal-

šímu lidstvu, svému potomstvu přirozenost zraňenou nevěrností Bohu, zdroji všeho, zdroji všech darů. Tak bylo lidstvo oddáleno od pramene živé vody.

Chápete, že potom se život bral smutným, písečným krajem, chápete nyní zrození bolesti, chápete, proč se bolest tak přivěsila na lidskou přirozenost? Jako byla lidská přirozenost stížena hříchem, tak byla stížena též trestem za vinu, tak byla též stížena následkem odloučení od Boha. Odloučiti se od Boha sluje a musí sloužit bolesti, musí být utrpením. Nyní lidstvo přinášelo oběti, přinášelo dary své, nyní obětovalo v tisících vše nejlepší, co mělo, aby usmířilo Boha, aby mu dokázalo, že On jest jeho Pánem, že jej uznává. Tekla i krev lidská, krev, které nechtěl Pán. A to vše nestačilo. Urážka Páně byla nekonečná. Syn Boží sestupuje a přijímá na sebe úkol zaplatiti za lidstvo, přinést pravou obět poslušnosti.

Neposlušností lidstvo nekonečně urazilo Boha a poslušností Kristovou, jež měla nekonečnou cenu, protože to byla poslušnost Toto, jenž byl zároveň dokonalým člověkem i Bohem samým, bylo zase vykoupeno.

Kristus trpěl, byl bolestí zahrnut a tak posvětil bolest, tak jí dal pravý smysl.

Bez krve není odpuštění, praví svatý Pavel. Bylo nám odpuštěno, ale, drazí, jsme údy mystického těla Kristova a proto i od nás se žádá bolest. Proto dále trvá bolest. Mnoho se napřemýšleli učení theologové, proč trvá dále bolest, když přece Kristus za nás zaplatil. Mnoho, mnoho lidí se napřemýšlelo, zda není již bolest dnes nespravedlností. Svatý Pavel odpovídá na tuto

otázku hlubokým slovem: „Doplňuji na svém těle to, co chybí ještě z utrpení Kristova.“

Jak tomu třeba rozuměti? Což Kristus neučinil zadost všem hříchům? Což nebylo jeho utrpení nekonečné ceny? Ano, Kristus učinil zadost za všechny hříchy, ale v jeho utrpení, které učinilo zadost vši vině, bylo též naše utrpení, jež Kristus posvětil, jež Kristus zvedl a jemuž dal nekonečnou cenu své krve, své oběti. On je hlavou mystického těla Církve. On, hlava naše, trpěl a jako trpěl za všechny hříchy nejen za ty, které již byly spáchány, tak též za všechny naše viny, které jsme snad právě v tomto okamžiku spáchali. Jako tedy nesl všechny viny naše, protože byl mystickou hlavou svého mystického těla, tak také v jeho bolestech byla bolest celého lidstva, mystické ztavení a obsazení bolesti naší, a proto též tajuplná výkupná moc naší bolesti v bolesti Ježíšově. Svou bolestí dal Kristus na kříži a celým životem vlastně nekonečnou cenu všem utrpením, všem křížům, které lidstvo ponese, všem, kteří své bolesti s ním ponesou. Kristus dal našim bolestem cenu nekonečnou a jejich časně uskutečnění jest dáno nám.

Drazí, teprve nyní možno mluvit o kráse utrpení, o bolesti, již se teprve stáváme člověkem. Bolest jest krásná, ale jenom v Ježíši. Všechno ostatní pseudopoetické snění jest rouháním Bohu, jenž nemůže chtít přece bolest pro bolest, jenž přece musí chtít rád a dobro a štěstí. Takové mluvení jest výsměchem trpícím, těm, kteří opravdu zkřiveni pod jhem bolesti se vlekou životem.

Přátelé, bolesti se nevyhnete, ale bolesti též neporozumíte leč v Kristu a teprve v Ježíši se

naučíte řádně a užitečně trpět. Nejvyšší krásy může bolesti dodati právě jen ono spojení bolesti naší s bolestí Ježíšovou, spojení naší s jeho poslušností. Mnoho jsme zhřešili. Život náš je plný vin. Sami nemůžeme se sebe vinu to strásti. A proto Bůh chtěl, abychom měli cestu k Němu, cestu k odpuštění. Za hříchy měli bychom trpět tak jakotak, neb jsem řekl, že hříchem porušený řád se automaticky takřka mstí, ale Bůh ve své dobrotě chtěl, aby ta bolest byla nejen pomstěním, nýbrž aby byla odčiněním, aby byla zaplacením. To však znamená spojení bolesti svou, celou svou životní bolest se všemi těžkostmi, starostmi a kříži s křížem a utrpením Ježíše Krista, s jeho svatým úmyslem.

V něm nabývají i nepatrná utrpení velké, nekonečné ceny. Naše utrpení spojená s bolestí Kristovou, vykoupená v jeho svaté krvi, dodávají nejvyššího cíle naší bolesti, života, smyslu. Drazí, netrpme sami, to by se nám šlo těžko, netrpme zbytečně, netrpme pouze přirozeně! Jsme křesťany a proto má-li celý náš život mít smysl v Ježíši Kristu, má jej mít i utrpení, jež zaujímá takovou část našeho života.

Kristus přišel, nejen aby nás vykoupil bolestí, nýbrž aby bolest posvětil, aby naši bolest tedy vzal na sebe. Přátelé, v krutých mukách Páně, v jeho utrpení, když byl tupen, když byl nenáviděn, to jsme šli my, to Kristus nesl naše neuznání, my v něm byli nenáviděni, zneuznávání, napájení žlučí pomluvy a octem nelásky, to nás v něm ukřižovali. Ježíš chtěl nésti naše utrpení. Neprchejme z obětí jeho lásky na kříži. Pak bude naše bolest jeho bolestí, jako prve jeho bolest byla bolestí naší. Kristus nesl ve

svém náručí celé lidstvo. To On za nás podle krásného přirovnání sv. Kateřiny Sienské okusil hořkého léku, abychom byli uzdraveni, aby nás hořkost bolesti nezahubila, tak jako matka přijímá hořký lék za své kojenátko, jež by hořkost léku zničila.

Přijměme utrpení, které na nás sesílá Bůh jako možnost zaplatiti za své dluhy. A plaťme je vždy v krvi Ježíšově. Tehdy budou bolesti naše vždy míti výkupné jiné, vyšší ceny, než kdybychom platili sami. Přijímejme hrdinně život tak, jak přichází. Vězte, že to nebude věčně trvati, že po horké a kamenité cestě nás čeká věčný oddech!

Smíme prchat před bolestí? Smíme prosit? Ano, smíme, aby nás jí Bůh uvaroval, aby nás uchránil té bolesti, na kterou jsme ještě nedorostli, která by nás snad duchovně zkřivila. Především pak musíme prositi, aby nás Bůh sám v bolesti sílil, aby šel s námi. Nechtějme, drazí, trpěti sami. Těžko a nebezpečně by se nám šlo. S ním ale přemůžeme všechno.

Jaký tu kolikráte u křesťanů omyl. Uznávají, že On jest Pánem, že On všechno může a když přichází, zavírají před bolestmi oči, nevidí Boha, neznají jeho vlastností ani jeho dobroty ani jeho všemohoucnosti. Vidí jen svou bolest. Té by se chtěli zbaviti. A když bolest neodchází, zoufají si. Což nevědí, že jest tu ještě třetí východisko, prositi, aby On šel s námi, aby nás On držel?

Učme se dívati do dobrého srdce Božího. Když na nás sesílá bolesti, představme si ho jako dobrého Otce. Pohlédněme mu do očí! Co bychom v těch očích četli? Takovou velkou něhu, tako-

vé jeho krásné slovo: „Hleď, dítě, ty ještě toli-
ka kořeny tkvíš v zemi, ve tvorech. Chci ti uká-
zati, jak jsou tvorové klamní, že jsou jen zdro-
jem stálého utrpení, že se jim nemůžeš svěřiti,
že se jim nemůžeš a nesmíš odevzdati, nechceš-
li mítí srdce stále a pak i jednou na věky zkrvá-
cené a rozdrcené!”

Bolest tě má opozorniti na tvou malost, že
si sám nestačíš. Právě v bolesti a utrpení, kdy
všichni přátelé a těšitelé se stávají obtížnými,
nudnými a hrubě se dotýkajícími tvých ran, máš
se rozpomenouti, že musí býti jeden Těšitel, jed-
na Láska, která nikdy tvého srdce nezraní, jež
dovede tě snad raniti v časných darech, ale to
proto, aby ti otevřela nadpřirozené hodnoty a
obzory krásy.

Tvá duše se zde tvoří jedině bolestí. Ano, tu
teprve platí, že bolest tvoří člověka. Ale ne člo-
věka vůbec, nýbrž křesťana zraněného léčí a
člověka od země se odtrhujícího učí vzlétati.
Bolest tvoří člověka. To znamená, že bolest není
velkou sama pro sebe, nýbrž proto, že chceme-li
se dostatí výše, musíme pocítiti tvrdé nárazy
svých křídel o všechny překážky své povahy,
světa a ďábla. Ti všichni stojí na stráži, abychom
jim neunikli, a kdo chce výše, platí svou krví.
Nutno přemoci sebe, třeba na sobě pilovati, tře-
ba mnohého se zříkati. To všechno jest utrpe-
ním a bolestí, protože se musí odtrhovati od to-
ho, s čím jsme tak dlouho byli srostlí. Bolestí
rosteme, to jest, bolestí platíme svůj vzrůst, když
nad svou pýchu, nad smyslnost, nad lakotu sta-
víme v soustavném a vytrvalém boji snahu o čis-
totu, snahu o to, abychom nechtěli vyssáti z ži-
vota co nejvíce jeho pomíjejících darů. Tělo se

vzpírá, duch se bouří proti pokoře, proti pevnému boji vyššího s nižším. Takto nás povznáší utrpení.

Posvěcení, velikost utrpení u duše, která vroucně miluje Boha a chce mu dokázati svou lásku. Chce mu dokázati svou nejpálčivější lásku a proto vzdychá jako sv. Terezie z Avily po číši hořkosti Kristovy. Každá láska Boží, každý její krok se zde na světě platí bolestí, protože naše já se nerado dokonale odevzdává Bohu. Přemoci zcela sebe, sebe úplně oddati Bohu, znamená ustavičný boj a tedy ustavičnou bolest.

Snad nikdy tolik nedorosteme, ale jedno můžeme a máme všichni: trpme s očima a srdcem k věčnosti obrácenýma, trpme v Ježíši, trpme pro Boha a z jeho síly! Tak jen najdeme růže mezi trním bolesti, jen tak bude nám utrpení velikostí, požehnáním a štěstím, protože nás dovede ke štěstí, protože nás očistí pro štěstí a zamluví u Boha hojnost blaženosti vlastní jen Bohu, která patří těm, kteří porozuměli Bohu, jeho lásce a jeho cestě, proto i jeho utrpení.

RADOST V ŽIVOTĚ

VI

Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím vám, radujte se. Jsme vykoupení a proto nás sv. Pavel napomíná, abychom již zanechali starozákonního smutku, abychom se veselili v Pánu, protože vykoupení již jest naše.

A udává velký a krásný, řekl bych základní důvod: Milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému.

To jest poslední důvod naší radosti, důvod, ve kterém utone každá žalost, že všechno nám slouží k dobru, že nic nás nemůže trvale zničit, že utrpení tohoto světa nejsou hodna budoucí radosti, která jest nám uchystána. Proto je opravdový křesťan stále šťastný, proto ta známá historka o člověku, jemuž přáli dobrého dne a jenž prohlásil, že nikdy neměl dne zlého. A přece jistě trpěl tak, jako trpíme my všichni, tak, jako my všichni se potácíme v bolestech od kolébky až do hrobu.

Ale existuje tajemství, tajemství, jež zná jen křesťan, všude trhati květy spokojenosti a radosti, nalézati všude radost.

To plyne z velkého umění rozuměti Bohu a proto též rozuměti všemu, co na nás sesílá. Musíme býti přesvědčeni, že on je dobrý, že bez příčiny a bez důvodu nikdy nezkouší, že ví o nás, že ví o všech našich utrpeních a že má důvody hluboké a jistě krásné, aby nám to či ono seslal. Křesťan na vše se dívá s nadpřirozeného hlediska, vidí ve všem dobrotivou ruku Boží a tak třebaže pláče, přece jen též hned se zase v slzách usmívá na svou lásku a ví, že ona má s ním nejkrásnější úmysly, že ta zkouška bude jistě jen k lepšímu, že jistě jen prospěje duši. Ví, že zkouška má ho přiblížit k Bohu, že má mu zjednat zásluhy. Jsou to, drazí, věci tak známé, ale my na ně hodně zapomínáme. A když přijdou bolesti, jako bychom byli pohany, jako bychom ani nevěděli, že nad námi bdí láska, že to na nás všechno sesílá či dopouští láska největší a nejupřímnější. Kdybychom dovedli přijímat všechno, co nás v životě potká, z ruky Boží, pak bychom všechno přijímali klidněji, ba, a jsem

u kořene věci, přijímali bychom všechno s radostí.

K tomu musí dojít náš život, aby nám bylo všechno k radosti, abychom dorostli k tomu, aby milujícím všechno napomáhalo k dobrému, abychom si tuto důležitou větu hluboko zapamatovali, abychom ji zasadili do svého života, abychom celý život podle ní zařídili.

Když všechno nám může napomáhati k dobrému, jen s tou podmínkou, že vroucně milujeme Boha, pak by mělo býtí naší největší snahou, abychom svůj život přetvořili v život lásky k Bohu.

Život radosti jest především životem naděje. Víme, že tu nemáme trvalého bydliště, ale že jiného hledáme, bydliště stálého, bydliště svatého, v němž by naše duše spočinula, kde by ji nic nevyrušovalo. Proto své oči stále zvedejme výše, stále si připomínejme, že ten dobrý Bůh nás nebude zkoušeti nad naše síly, že nás tu ne nechá dlouho, že si jednou přijde pro nás, že jednou budou setřeny všechny slzy naše.

On jde stále s námi, a ví o každém našem kroku. Je v nás, jím se hýbáme, jím žijeme a jím jsme. Jak krásné vědomí, že jsme stále v jeho náručí, že On s námi jde, že jsme v jeho ochraně, že jeho svatá láska bdí nad námi.

Myslím, že to je nejhlubší důvod křesťanské radosti, stálé a ustavičné, neutuchající svaté radosti, tak jako děti mají stále svátek, když je matka s nimi, svátek, který pocítí dvojnásob, když se matka někdy vzdálí.

A proto i když se nám někdy zdá, že nás Bůh opustil, že jsme od něho zcela zapomenuti, uvědomíme-li si živě, že není možno, aby nás opustil, že jest v nás, že přebývá v duších spravedli-

vých, jak se duše rozhoří tichou, nadpřirozenou radostí. Tak pochopíme, že svatí i uprostřed největších muk nedovedli snést nadmíru božské lásky. Cítili bolest, vždyť to byla jejich obět, ale přece zároveň jejich duše hořela láskou, vděčností, protože byli naplněni vědomím jeho, protože jej cítili, protože jej takřka tušili, protože se jej takřka dotýkali.

Drazí, chcete, aby váš život šel stále cestou svaté radosti, abyste měli lék bezpečný proti všem útrapám života? Postavte se pevně v Boha, zakotvěte pevně v Bohu a tak bude každý krok a každý tep srdce zdrojem radosti v Bohu, radosti dítěte Božího.

Radost křesťana!

Život není tak bezútešný, jak mnozí prohlašují. Ovšem přijde na to, co se nazývá radostí. Není radostí bezuzdné rozvázání smyslů, rozpoutání všech dravých žívlů v naší duši. Věřte, drazí, v tom pravé radosti nenajdete. Tyto pochybné radosti poskvřňují, znečišťují člověka, snižují jej na úroveň němé tváře, tyto pochybné radosti v nevázanosti v opojení smyslů radosti, jež dnes třeští v našich ulicích, na našich divadlech, jež opíjejí na našich koncertech, jež z tanců učinily bohopusté řádění hysterického kroucení a černošských orgií, tyto pochybné radosti odčarovaly nám radost z našich měst, z našeho života. Tyto pochybné radosti mají v zápětí nudu, otravu, jak se dnes říká, protože skutečně otravují každý vyšší vznět, vyssávají všechno lepší mínění, snažení, udupávají morální výši, a s nimi dostavují se pak moderní choroby neurasthenie, pesimismus, šílenství až k znechucení života.

Víte, proč se lidé vraždí? Protože neuměli najít radost, pravou radost v životě, všechny sebevraždy jsou buď přímo nebo nepřímo následky úbytku pravé radosti.

Člověk potřebuje radosti v životě. Nemůžeme jít stále zachmuřeni. Naše starosti potřebují jakéhosi ventilu, potřebují jakéhosi oddechu, potřebují jakéhosi slunka, úsměvu, jenž by zase zahřál. To pak jest radost. I křesťan potřebuje radost. To pochopili světci křesťanské radosti. Sv. Filip Neri stále vybízel svoje žáky a svoje učedníky k radosti, a pravíval: radujte se, jenom nehřešte. A jiný zase pravíval: Svatý smutný, to jest smutný svatý! Potřebujeme radosti, abychom mohli přinášeti vážné oběti křesťanského života; potřebujeme radosti, abychom mohli státí pevně ve chvílích těžké zkoušky.

Ne, křesťanství není náboženstvím zachmuřeným, není náboženstvím pesimismu. Víme, že jsme stvořeni k radosti, víme, že náš život má vyústiti v radosti věčné a proto chceme, aby život na zemi se stále přibližoval k životu našemu v nebesích, aby stále více se mu připodobňoval, ale právě tím, že pozlatí, posvětit, ohřeje náš smutný život, jenž se stal smutný hříchem, jenž ve vině nám zhořkl. Právě křesťanství ve své podstatě, ve své nauce, v celém svém směru jest naukou a učením radosti, dalo nám podklad radosti, jak jsem řekl, a to radosti nejvyšší, radosti nejsprávnější, nejvroucnější a nejčistší. Když pěl žalmista starozákonní o Bohu, jenž obveseluje nám mladost a jarost duše, ten Bůh, jenž nás tak vroucně miloval, že Syna svého nám poslal, že nás vytrhl z příčiny naší bolesti, že nám dal naději na nejvyšší radost. Naděje na radost,

na nejvyšší radost, právo na radost, vědomí tohoto práva jest samo již velkou radostí, důvodem k radosti; již jistota budoucí radosti jest slastí, jest radostným vědomím, radostným přesvědčením.

Radost jest prožití dobra, radost jest ovoce dobra, totiž, jeho vlastnictví, jeho schvácení v našem nitru. Proto křesťan má dvojnásobný důvod k radosti, že má Boha tak blízko, že má Boha tak krásným a tak dokonalým způsobem, že jej má nejen za Pána, nýbrž že jej má za přítele, za svého hosta, ba, za svůj pokrm.

Radost jest vznět duše mající dobro ve svém vlastnictví. A míti dobro samo, Boha nejlepšího a dokonalost samu, zdroj veškerého dobra, znamená míti v sobě příčinu a důvod všech radostí. Ovšem, musíme tomuto dobru rozuměti. Musíme věděti, co máme v Bohu. Naše víra musí býti opravdovým přesvědčením, že On jest dobrem nejlepším. Dobré je si to dokonale uvědomiti, z toho žíti.

Srovnejme jednou klidně, ale hluboce a živelně ve své duši všechna dobra pozemská. Srovnejme je s Bohem a uvědomme si, co dává svět a co dává Bůh: Svět dává jen krátké radosti. A sotva jsme jen k radosti přiložili rty, již ta radost hasne, neb hořkne. Vše mizí, vše zachází, nic tu nemá trvalého lesku. A to je právě smutek lidské duše a tragika lidské duše, že k tomu, co ji tak brzo opouští a nestačí, že k tomu tak přiklání svého srdce, že si to tak zamiluje, co opravdu není než stínem radosti, co jest jen krůpějí radosti. A přece lidské srdce jest jako by nekonečné moře. Všechny drobné radosti mu nestačí, a jenom je unaví. Musí unaviti, musí

nás uštvati všechno, co není dostatečně velké pro lidské nitro. A jedině dostatečně velké pro naši duši, která jest nesmrtelná a která má jakoby nekonečné rozpětí, jest Dobro nekonečné.

Proto, kdo chce učiniti prvý krok ke svému štěstí dokonalému a naprostému, musí v sobě uskutečnití víru v jediné, nejlepší dobro. Musí podle ní svůj život zařídití. Všechny věci brátí jen jako úsměvy dobrého Boha, ve všem jen jeho hledatí a jen k němu přes všechno a vším směřovatí. Poučná a směrodatná jsou zde slova Blahoslavenství Kristových. Blahoslavení chudí, blahoslavení tiší, blahoslavení lkající, blahoslavení, kteří žízní. Blahoslavení, tedy: šťastní, blahoslavení, tedy plní radosti. Drazí, vy toužíte po radosti, tedy vy jí ještě nemáte. Nuže, uposlechněte volání Ježíšova a odvrzte všechno, co vám stojí v cestě k tomu, abyste nebyli dokonale blažení. To jest: odvrzte všechno, co se staví mezi vás a Boha, vaše štěstí.

Kdo hledá pravou radost, nesmí ji hledat v majetku, ve věcech tohoto světa, které jen matou duši. Proto pravil Kristus: Blahoslavení chudí duchem. Shon a šílená touha po majetku, po moci, po slávě, po lesku, zaslepují duši, nedávají jí času myslití na věci vyšší, nedávají jí možnosti se rozvinouti do hlubin, protože věci tohoto světa jsou jen na povrchu a duše naše trpí, když ji držíme jen na okraji bytí a hodnot.

Blahoslavení tiší, to jest blahoslavení šťastní ti, kteří nejsou plní sebe, kteří nehledají jen sebe, kteří nebouří celý svět, aby jejich osoba byla vyvýšena. Kristus věděl, co nám odnímá radost ve světě, a naše malichernost, která ve všem vidí urážky, která stále jen chce, aby se

vše kolem ní točilo, která žárlí a závidí a se znepokojuje, když vidí, že též ještě druzí kolem ní jsou, kteří touží také po štěstí. Každý nevraživý boj, každá neláska vnáší do srdce zármutek a neklid. Bylo by mnohem více radosti na světě, kdyby lidstvo odhodilo tuto pýchu, kdyby se dovedlo ztišiti v míru Kristově, kdyby všechny považovalo za své bratry a ne za své odpůrce.

Blahoslavení tiší, kteří žijí v míru se sebou, se svým svědomím a se svým okolím. Když jsme v Boží lásce, všechny objímáme, všechny milujeme, o nic se nestrachujeme, nikdo nám nemůže ničeho vzíti, nikdo nám nemůže býti nebezpečným.

Pravé pak štěstí a pravá blaženost jest v poznání svého stavu, proto krásně pravil Ježíš: Blahoslavení, kteří lkají. Znají svou bídu, ji oplakávají, ale to jsou sladké slzy, to tekou slzy radostného, sladkého pokání, pokání, které jest právě zdrojem největší radosti, protože víme, že si svou lítostí získáme odpuštění. Která radost je sladší nad radost, že konečně nás Bůh přijme na milost, že nám bude odpuštěno. Radost křesťana, radost v Ježíši Kristu. Ten život není vyvrcholením, ten život není ukončením a proto tu nehledáme smyslu života, proto hledíme výše. Nejdeme sami. V bouřích života, ve všech úzkostech svých a zkouškách On praví nám hlasem, který tiší vlny vzedmuté v duši hrozící ji pohliti: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím a naleznete spočinutí duším svým!“

Radost v Pánu našem Ježíši Kristu, radost, že jsme vykoupení, že nás nic neodloučí od lásky

Ježíšovy, že přece jednou přijdeme do přístavu pravdy, že Bůh jest v nás.

Křesťanství nás konečně učí správně přijímati drobné radosti života. Nezakazuje je. Naopak, žádá, abychom byli vděční Bohu za jeho dary. Svět jest dílo Boží, je v něm tolik krásy. Bůh tolikráte se na nás usmál ve svých darech a proto křesťan tyto dary přijímá, přijímá je s radostí a považuje je za předchut věčných radostí. Jak máme býti vděční za krásu, kterou nám podává umění, jak máme býti takovým básníkem, sochařem, skladatelům vděční, že nám ukázali svým talentem, jistě Bohem vedeným, krásu, kterou chce Bůh odměniti své dítky. Křesťan má míti radost z nádherných forem, z harmonie souzvuků, že chvění života v barvách, má míti radost z krásných skutků, z přátelství, jež je obrazem čisté lásky Boží, máme míti radost ze všeho velkého a krásného, co Bůh koná snad námi neb našimi bratřími. Znal jsem v Belgii v našem klášteře stařečka, jenž měl největší radost, když slyšel o krásných skutcích jiných lidí. Ano, drazí, dobří lidí, krásné činy, příroda, umění, takové nevinné dítě, oddaná láska ženy, muže neb přítele, to jsou všechno projevy Boží lásky. A křesťan je přijímá a má z nich radost. Má z nich radost, protože jim rozumí. Ale neustrne při nich, nýbrž přes ně jde výše.

Přátelé, putujeme k zemi svých snů, k nejvyšší radosti. Proto jděme radostně a v každé radosti vízme radost Páně. Vždyť býti křesťanem to jest již samo nejvyšší radostí. Až tomuhle porozumíte, pak začnete duchovně růsti. Kéž jest to brzo.

V KŘESŤANSKÉ RODINĚ

Člověk jest svou podstatou tvor společenský. Sám si nikdy nestačí. Jest ubohé říkání těch, kteří tvrdí, že si sami stačí, že nikoho nepotřebují. Dnes závisíme jedni na druhých, jeden dnes závisí od tisíců a milionů. Bůh znal nás, znal také nedostatečnost člověka samého. Již v ráji to Bůh prohlašuje a hledá prvému člověku společníci.

Náš život jest již od narození příliš blízký hrobu, než abychom stačili sami sobě, než abychom se mohli spokojiti sami se sebou a se svým životem. Pudí nás to neodolatelně, abychom dále žili, abychom se jaksi zvěčnili. To jest druhá složka, která tvoří rodinu. Touha vložená do hlubin všech a která jest kolektivní touhou za celé lidstvo, aby svět nezahynul, totiž touha, aby ten život byl čím dále tím dokonalejší. Proto ta snaha o existenční zlepšení, jehož se hledá tak často při sňatku, aby společnost lidská dostala se dále, dostala se výše.

Jsou lidé, kteří potřebují nutně opory, kteří by bez opory zahynuli. Pro ty je rodina, pro ty je manželství záchranou, pro ty je přístavem, výchozím bodem, z něhož se rozlétávají vysoko a daleko. Opora vzájemná, útěcha, pomoc, vzájemná další výchova. Na tento moment nesmíme zapomínati v našich rodinách. Nejsou rodiny jen na to, by z nich vzešlo nové pokolení, rodina jest též bezprostředně pro oba súčasné manžele. Proto i po této stránce nutno se o ro-

dině zmíniti, proto i po této stránce jest velmi důležité objasniti, čím má býti křesťanská rodina pro křesťanské manžele.

Jednota v manželství má značiti jednotu mezi Kristem a Církví. Proto především jest třeba v manželství, v rodině křesťanské, jednoty v názorech, jednoty ve snažení, jednoty v životě. Proto se dva sešli, aby si vzájemně pomohli, aby se vzájemně podepřeli. Křesťanské podpírání obou manželů. Jsou povoláni k tomu, aby jeden druhému byli posilou a pomocí. Proto nechť jest jejich jednota především tam, kde možno sílu hledati, kde jest zdroj síly, kde jest zdroj pomoci a útěchy. Křesťanští manželé, spojte své ruce především před Bohem. On chce vás míti pro sebe, On chce, aby vaše duše byly jemu podobné! Váš společný život má býti vám oběma pomocí, ne překážkou. Máte býti nejen jedno tělo, nýbrž též jedno srdce v Bohu. Spojte se v Bohu, ve svém cíli. Každý z vás má své sklony, každý z vás má své vlastnosti, jež jsou špatné neb trpí povahovými kazy. Pracujte jeden na druhém trpělivě, klidně, pomalu, ve vší lásce a dobrotě, aby duše druhá či družky stále stoupala, stále se okrašlovala a zdokonalovala. Býti oporou v duchovním a duševním snažení druhému! Oporou svým příkladem a svou snahou. Co zmůže dobrá žena, co zmůže dobrý muž! Nemožno, aby dobrý muž odolal dobré ženě, není možno, aby dobrá manželka vřele a opravdu milující svého muže se podle něho nepřetvořila. Máme toho denní příklady; jsou časté případy, kdy žena trpitelka, žena světice přetvořila zvolna muže rouhače, muže tvrdého a sobeckého. Příkladem tichostí a věrností i za nejhorších okolností.

Žena a muž, dvě různé povahy aspoň ve své všeobecnosti. Žena má uhlazovati hrany mužovy tvrdosti svou jemností, diskretností, laskavostí. Mnoho již v tomto ohledu žena vykonala. Ženy, buďte dnes na stráži. Lidstvo znovu se vrhá do náručí požitkářství, znovu otročí tělu, znovu se rozlézá po našich zemích pusté pohanství. Na našich ulicích, ve veřejném životě vidíte následky toho strašného zesurovení mravů a názorů, zesurovení až do těch zábav. Hle, ženy křesťanské, zde znovu váš úkol, vrátiti světu jeho jemnost, ušlechtilost, kterou přineslo křesťanství. Právě křesťanství, které zdůrazňuje ženě její poslání jako mírné luny na obzoru světa sršícího tvrdými blesky, právě křesťanství mnoho v tomto ohledu vykonalo.

A muži přísluší úloha zocelit lidstvo, upevniti dnešní rozviklaný svět. Za svou neúctu ženě byl svět dnes potrestán změkčilostí a zbabělostí bezpříkladnou. Denní sebevraždy z důvodů nicotných a malicherných dokazují, že dnes chybějí světu muži, když se mužství vybíjí jen v tvrdých svalech nohou či rukou, v bezohlednosti a surovosti. Ale pravé pevnosti a mužné statečnosti jest dnes málo. To ženy dovedou dnes více obětovati a více snášeti, dovedou býti pevnějšími v zásadách.

Drazí křesťané, vychovávejte sebe, zocelujte sebe a přenášejte tuto pevnost na ženy, aby ony zase nepřímou takto vychovávaly v vašem duchu své děti.

Toto vzájemné působení jest nesmírně důležité.

Druhý pak úkol neméně vážný a ještě důležitější jest pokračování v díle stvořitelském.

Bůh dal rodičům velkou výsadu: život jež On vdechł do světa, dále sdělovati, jej udržovati, opatrovati a vychovávat.

Děti křesťanské rodiny.

Cíl a smysl rodiny křesťanské není malý. Bůh povolal nás ke svému obrazu a jednou máme zaujmouti místa, jež byla vyhražena světu, máme zaujmouti i místa, jak praví někteří theologové, která ztratili padlí andělé. Jak vznešený úkol křesťanské rodiny — zalidnění nebe, zaplnění je dětmi Božími. Ano, není účelem manželství dáti jen světu děti, nýbrž dáti nebi dítky Boží. Tím povznáší se i ta nejprostší maminka, i ten nejposlednější otec k nesmírné důstojnosti. Rodina křesťanská má dáti nebi bratry Kristovy, dědice království nebeského.

Dětská duše byla svěřena rodičům. Z té duše mají vykřesati život Boží. Na křtu svatém stalo se dítko dítkem Božím, z dítěte lidského stalo se milovaným dítkem Otce nebeského. Všechny milosti shrnul Bůh na tu drobnou hlavičku, tu duši ozdobil svými vlastnostmi ve vlitých ctnostech. A nyní je na rodičích, aby tuto milost v dítěti vzbudili, aby tuto milost pomáhali rozhořeti v dětském srdci, aby se ta duše opravdu rozvila podle vůle Boží, aby ve svém životě byla věru podobná Bohu.

Drazí, proto nestačí jen dáti dítěti život pozemský, jen je snad přinést ke křtu svatému! Křtem svatým přijali jste na sebe vážnou povinnost, tomu dítěti dáti život Boží, to dítě vyučiti v životě Božím, to dítě vychovati.

Výchova dítěte jest strašnou povinností křesťanských rodičů. Nemyslete, že stačí jen se spolehnouti na dobré vlastnosti dítěte. Třeba tyto

vlastnosti uchopiti, je pěstovati, je naplňovati, třeba učit dítě, jak těch vlastností upotřebiti v životě. Vedle těchto dobrých vlastností má každé dítě své sklony špatné či méně dobré. Rodiče musejí znát své dítě, musejí vědět, čeho duše dítěte potřebuje, kde třeba nasaditi páku, kde třeba zakročiti, kde třeba zalévati a okopávati a ořezávati.

Proto první a hlavní starostí rodičů bude výchova jejich dětí.

Jak zvrácený jest život mnohých křesťanských rodičů i mnohých katolických rodin. Vidíte naše dámy figurovati na všech schůzích, sjezdech, stále řeční a píší a zatím jejich děti jsou jim neznámy.

Máte-li vychovávat své děti, musíte je znáti.

Vaše dítě musí vám býti jako otevřená kniha. Vy sami musíte vytušiti co se v dítěti děje, co v něm klímá, co jím zachvívá. Proto však si musíte ho všímati. Když žijete venku a doma jste jen na návštěvě, nedivte se, že se vám děti odcizují, že své děti neznáte, že pak nejdou vašimi cestami. Zde máte, drazí, vysvětlení, že děti mnohých těch, kteří stáli v popředí všeho katolického hnutí nejdou za svými rodiči.

Křesťanské ženy, tedy vás odsuzují do kuchyně? Nepravím toho. Můžete a máte se vzdělati, máte právo i na zábavu, ale nevystěhujte se proto z rodiny. Vše má své hranice a do těch hranic jest činnost těch, kteří a které svůj, ale pravím jen svůj volný čas a ne čas, který patří muži neb ženě a dětem, obětuji i pro druhé; jen ta činnost jest pak dobrá a záslužná a jsme za ni vděční.

Což, drazí, není to již krásné a velké dílo vy-

kresliti v dětské duši svého dítěte krásný obraz Boží? Kde byste ještě hledali větší umění a větší úkol životní a skvělejší povolání než vytesati krásný obraz z materiálu, jímž jsou dětské rozumky, dětské snažení a dětské touhy? Jaká emancipace může vám nahraditi důstojnost křesťanské matky, jaká veřejná funkce může vám nahraditi důstojnost býti v rodině svatým Josefem? Vaším vzorem budiž svatá rodina nazaretská. Každá žena nechť jest Marií, každý muž nechť jest svatým Josefem. A v každém dítěti vizte pak dítě Ježíše. On vám pravil: „Cokoliv jste učinili nejmenšímu z mých, mně jste učinili!“ Jaký soulad v této svaté rodině, jak se v ní všechno soustřeďovalo k úkolu, jejž měla svatá rodina, to jest zachování tělesného života božského Dítka a v něm duchovního života celého lidstva. Svatý Josef věnoval své ruce, svůj pot, celý svůj den věnoval tomuto — poslání. Jak chránil božské Dítko v tolikerých nebezpečích. Jak Maria zahřívala svou mateřskou láskou dítě, jakou lásku nezištnou mu věnovala! Hle, Bůh mohl jiným způsobem poslati nám svého Syna, ale On chtěl, aby přišel do rodiny, aby vám byl dán příklad, aby rodina byla posvěcena jeho Synem, abyste se naučili dívat se na rodinu jako na něco svatého.

Vpravdě, dětská duše jest cosi svatého. Toto je mužovo povolání, aby byl slabé ženě ochranou v těžkých chvílích starostí a zkoušek, aby žena byla svému muži sluníčkem těšícím a hojícím, aby celá rodina byla jediným vystupováním všech k ustavičnému zdokonalování duše.

Drazí, zařídte své rodiny podle vzoru svaté rodiny nazaretské. Podle vzoru její lásky, její-

ho míru, svornosti, spolupráce a stálého života s Bohem.

Bůh budiž vlastní hlavou vaší rodiny. K němu nechť směřuje vaše výchova, abyste si navzájem pomohli blíže k němu, abyste si navzájem pomáhali jej více milovati, jemu lépe rozuměti. Všechny důležité podniky rodinné rozhodujte jedině podle jeho zásad a podle jeho ducha. Nehleďte při tom jen na zisk, jen na to, aby se dosáhlo hmotných výhod. Dívejte se při všech důležitých rodinných záležitostech na jeho svaté přání. Rodina budiž vám člunem, kde všichni společně veslující snáze se dostanete k Bohu.

Přátelé, jedni za druhé jste odpovědní, protože spolu plujete na jednom člunu. Muži, z tvé ruky požádá jednou Pán duši tvé ženy. Jestli jsi ji uzavíral jen v té denní práci, ji zotročoval, ji si učinil nástrojem jen své žádostivosti, ji snižoval a zbavoval její důstojnosti, jí nepopřával času a možnosti, aby se její duše rozvíla, věz, že za vše přísně zodpovíš! Jestli jsi ubíł duševně a duchovně ženu, z tvých rukou bude přísně požadovat ten život, jenž se mohl jinak krásně rozvinouti.

Podobně z tvé ruky, ženo, bude požadovati Bůh duši tvého muže. Jestliže jsi mu byla jen stálým odváděním od Boha, jestliže jsi ho zajala tak pro sebe, že mu nezbylo mysli a chuti na Boha, jestli jsi tak způsobila zakrnění jeho duše, věz, těžká jest tvá odpovědnost!

A od obou vás bude Bůh požadovati duše vašich dětí!

Ty dítky jsou vám Bohem jen svěřeny, máte mu je vrátiti. Ale máte mu je vrátiti krásné, máte mu je vrátiti utvořené dokonale podle jeho obra-

zu. Drazí, strašná vina padne na vaše hlavy, když nedbale jste plnili své povolání a poslání rodičů. Těžká jest vina těch rodičů, kteří neviděli duše svých dětí, kteří se starali jen o jejich potřeby tělesné a duši zanedbávali a nechávali hladověti. Jako mladá generace dnes se obrací proti otcům, kteří ji nevedli k pravdě, kteří ji sytili odpadky tak zvaného pokroku, jenž po pravdě není než kalnou stokou všech odložených žvanivých názorů a nápadů tisíckrát přehřívaných a nedovedoucích dáti jarý život duši, tak podobně i na vás se jednou vaše děti obrátí s výčitkou, pakliže zapomenete, že na to jste rodiči, abyste s životem tělesným úměrně pěstovali a vychovávali život duševní. Jen tak si zasloužíte dokonalý a v plném znění název rodičů, když jim budete otci a matkami i v duchovním ohledu, když děti uvedete na pastvy tučné a hojné, když jim dáte pravdu, ale pravdu úplnou a dokonalou.

Přátelé, žádný zákon na světě vás neosvobodí od vaší přísné povinnosti před Bohem, abyste se postarali o dobrou výchovu dětí, o to, aby se té mladé duši dostalo toho, čeho jest jí nejvíce třeba, totiž Boha, aby se dítěti dostalo spolehlivého průvodce v bouřích životních, aby umělo sebe ovládnouti, aby dovedlo za dobrým, za tím nejlepším vždy jíti. Všechny ostatní náhražky, které dává svět, jsou ubohými zbytky, které zůstaly ještě z tisícileté kultury a výchovy křesťanské, a to ještě je to residuum pomíchané s lidskými ubohými nápady. Drazí, vysmějte se mužně tomu, co vám nabízejí místo Boha a místo jeho sv. zákona. Bůh a jeho zákon se osvědčil; jak se osvědčuje výchova bez Boha, o tom se

jděte přesvědčiti tam, kde nestačí v soudních tribunálech krotiti tu přílišnou mravní horlivost! Pohlédněte na dnešní zvlčilost, zesurování, mravní bezohlednost a hamižnost a stačí vám.

Přátelé, rodina toť tajemství jednoty Krista s Církví, tajemství účastenství lidí na díle Božím. Nesnižujte sami rodinu na pouhé soužití, na smlouvu. Nekonečný, věčný cíl jest lepším cíle pro všechny starosti, pro tolik práce a slz než cíl tohoto světa.

Nuže, nechť Bůh vévodí ve vaší rodině, ve vašem soužití, ve výchově, Bůh jediný, hodný předmět naprosté lásky a snahy.

BEZ RODINY

VIII

Rodina jest jako lodička, na níž osoby vzájemně se milující a se podporující společně plují, společně všichni veslujíce. Jest velkým štěstím a velkým dobrodiním rodina, ale není štěstím nejvyšším, nesmíme je přeceňovati, nesmíme pro toto štěstí opomenouti vyšší cíle, vyšší povinnosti, jež mnohé vylučují z tohoto štěstí.

Mnoho a mnoho je těch, jimž přirozenost, neb okolnosti, neb povolání brání usednutí do stínu rodiny, kteří jsou puzeni, abych tak řekl, ven z rodiny, do bitevní čáry, do obětování za lidstvo.

Mnoho je těch, které láska vyšší a čistší, láska nezištnější a hrdinnější volá k jinému štěstí, zbavujíc je bezprostředního štěstí, aby mnoho jiných bylo jimi oblaženo, aby oni sami došli cíle vyššího, aby jejich duše se více rozvinula.

Bez rodiny. Bez rodiny žijí osoby, jimž nebylo dáno zdraví, ti, kteří nenašli příležitosti, chvíle, aby si mohli rodinu založit, bez rodiny žijí ti, kteří se věnovali velkomyslné službě lidstva. Mnoho a mnoho učenců zapomnělo ve své lásce k vědě a k lidstvu na sebe, a probudilo se ze svého zadumání, ze svého opojení, až již bylo pozdě.

A konečně jest nesmírná řada těch, kteří sami si zvolili stav, kde žádá jejich činnost, aby byli všech, a takto jsou vyloučeni z možností rodiny. A za těmi všemi přicházejí konečně osoby, jež zdobí žhavá láska, kteří vědomě vše opouštějí, dobrovolně se odevzdali Bohu, jemu dali své štěstí, očekávajíce všechno od něho, pro něho se zříkajíce tepla rodinného krbu, pro něho se odevzdávajíce jeho svaté službě, a to bez výhrady se vším, co jsou a co mají a proto i se vším tělem. Toť Beránkův průvod, jenž opustil slasti a radosti, jichž může dáti rodina, jichž může dáti zakotvení v drahých osobách.

Přátelé, je tento život možný a je oprávněný? Vždy se našli ti, kteří jej popírali. Kristus Pán znal tyto těžkosti a námitky a proto, když vyzýval k čistému životu bez rodiny, pravil: „Kdo můžeš pochopiti, pochop!“

Jest možný? Jest možný, protože je u mnohých nutný. Mnozí jsou sobě i tomu, s nímž by se chtěli spojit, i lidstvu, přísně povinni vzdáti se dobrovolně tohoto štěstí. To jsou ti, kteří by jen učinili nešťastným druhého člena, kteří by dali život tvoru ubohému, neschopnému života, života dokonalého. Jest možný tento stav, protože mnozí jsou k tomu nuceni okolnostmi. Nenašli nikoho, nedovedli najíti nikoho, kdo by se

k nim hodil. Neb mnozí zase nemohli ze své lásky neb pro jiný důvod založiti si svůj krb. Známe osoby, které se nevдалy neb neoženily, protože měly své nemocné rodiče, protože měly své sourozence neschopné, aby sami prošli světem. Obětovaly se jim a zapomněly na sebe. Když byly volny, bylo již pozdě. Zůstaly samy. A od jiných, jak jsem řekl, toho žádá společnost. Společnost toho žádá, protože jest přesvědčena, že toho potřebuje. Omezovaly se sňatky učitelek, četnictva a pohraniční stráže. Měl k tomu stát své důvody. Není mou úlohou zde mluvit o oprávněnosti tohoto požadavku, zvláště, když vstupující do takového stavu znali podmínky a věděli, co je čeká. Ale rozhodně nutno žádati, aby se tato nutnost, je-li jaká, omezila na minimum, aby bylo učiněno všechno, aby nucení v tomto ohledu bylo postupně zcela odstraňováno, aby se žádný ze světských zákonů do těchto věcí nevměšoval.

A jiní se obětovali sami a dobrovolně, na příklad učenci. Chtěli sloužiti vědě, chtěli sloužiti velkému úkolu a proto se vzdali rodiny, která by jim byla překážkou, která by jim byla břemenem v jejich snaze.

Drazí, jak se zachovali v těchto případech? Především nebudiž svobodný stav pustou vypočítavostí, bezmeznou sobeckostí, jež by chtěla míti všechny výhody života rodinného, ale prchá před jeho závazky, spokojujíc se rouškou svobody člověka nevázaného.

Takto chápané „mládenectví“ jest zločinné, jest křivdou na těch, kteří se obětují. Ty radosti a slasti, jež dává rodina jsou jen jakýmsi zadostiučiněním, jakousi odměnou, kterou Bůh ulo-

žil do smyslů a srdcí lidských za všechny oběti a námahy, které musejí podstoupiti ti, kteří se věnují rodině, kteří přijímají na sebe závazek trvalého soužití a výchovy dítek pro lidské pokolení. Přijímatí jen tato odškodnění, jež Bůh vložil do lidské přirozenosti, jest hrubou nespravedlností. Jen Bůh má právo určovati užívání přírody a jejích darů. A tento dar, to jest štěstí a radosti, jež skýtá rodina, Bůh připjal na povinnosti manželské, na povinnosti rodiny. Proto nikdo jiný nemá práva bráti si tyto výhody, bráti si tyto radosti, jichž užívání Bůh přesně vymezil. Každé užívání jich mimo řádné manželství jest hříšné, jest těžce hříšné, protože se jedná o věc velmi důležitou, na které stojí zdraví a mravnost celého světa a proto nikdo nemá práva, tu jednati svévolně a svémocně.

Mimo rodinu a přece ne nešťastné. Ti, kterým byla odepřena rodina, se musejí povznést nad svou ránu, nad svou bolest a najíti si lásku vyšší, musejí si najíti rodinu širší, dobro a ideál, pro něž by žili a jenž by jim dával vzpruhu k životu.

Ti, kteří nenašli vyššího cíle a vyššího smyslu života, stávají se pak oněmi pověstnými plešatými, ubručenými, nevlídnými, zanedbanými starými mládenci, nakyslými starými pannami, jež se svými libůstkami stávají postrachem a zároveň zábavou celého okolí.

Velmi důležité jest nepropadnouti bez rodiny staropanenství a staromládenectví. Vyšší smysl ať naplní váš život!

Vztahuje k vám ruce své lidstvo, celá jeho bída. Máte svobodu, možnost a čas, abyste léčili, abyste nezištně, na všechny strany své srdce rozdali. Věřte, drazí, to vás zachrání, to vás

zvedne, nechcete-li propadnouti starému kocouru, kanáru neb rybičkám.

U Boha, přátelé, ve své víře, v křesťanské nauce hledejte vyřešení svého života. On vás volá na vinici svou, abyste pomohli ve světě stírat slzy, abyste svou ruku přiložili k Jeho dílu. Nemáte tolik starostí a tolik odpovědností jako ti, kteří jsou zavázáni, mysliti na všechny ty, kteří jsou svěřeni jejich péči. Ujměte se všeho toho, co se u nás podniká krásného, velkého. Máte dnes již kvetoucí různé útvary laického apoštolátu. Podejte také své ruce šlechetnému dílu, jaké podniká třeba laický apoštolát třetího řádu františkánského.

Ale jenom neustrňte na sobě. Pro někoho a pro něco žítí musíte. Vyvolte si nějakou lásku, která by dovedla vaši duši naplniti, vyvolte si něco nejvyššího, vyvolte si Boha, vyvolte si to, co by mu nejlépe sloužilo, co by mu nejlépe dokázalo vaši lásku.

Především ve svém povolání najděte lásku. Zamíľujte si je a v něm se snažte najítí svou cestu k Pánu Bohu, v něm své životní štěstí, v něm svou možnost prokázati lásku k Bohu a k lidstvu. Svou práci, své povolání posvěťte nejvyšším svatým úmyslem. Pak vás bude práce těšiti. Vždyť, drazí, jest přece jasné, že všechny pokroky ve vědě, v řádě a administrativě jsou podloženy obětí takových jedinců, kteří ve svém povolání našli dokonalý zdroj štěstí a radostí a na nichž pak mohou budovati ostatní, jimž povolání přece jen méně přirostlo k srdci, jimž jest prostředkem k živobytí.

Přátelé, i vy vykonáte velkou službu lidstvu, i vy jeho život zušlechťujete, i vy máte na něm

velký podíl. Nestačí jen život rozmnožovati, třeba tento život zušlechťovati, třeba jej rozvíjetí, třeba jej zdokonalovati. To můžete konati vy a to daleko lépe než ti, kteří jsou smýkáni starostmi o rodinu, o své drahé, kteří nemohou se s takovou intenzitou věnovati službě svých bližních. Myslíte, že bylo ztrátou pro lidstvo, že takový Plato neměl rodiny?

A nyní přijdou případy, kdy rodina by přímo bránila, aby se určité duše zcela rozvinuly, aby se některé duše nerozletěly tak, jak bylo jim dáno do vínku, aby se mohly zcela oddati životu, jenž jest nadpřirozený, jenž se má v nadpřirozeném vybití a tam triumfovati.

Přicházíme k otázce církevního kněžského celibátu.

Církev zasvěcuje některé své dítky službě Boží, zasvěcuje je službě bližních v nejvyšším ohledu. Mají býti mostem mezi nebem a zemí, mají přelévati dary a milosti do duší věřících. Stále a stále mají jejich ruce býti vztaženy k nebi, stále a stále mají býti ochotni všem posloužiti, všem pomoci, vždy, všem mají patřiti a všech býti sluhy. Proto Církev od nich žádá, aby se vzdali radostí rodiny, aby se vzdali útočiště rodiny. Nemají nikomu patřiti, aby tak mohli patřiti všem. Co se již lidstvo nahanilo celibátu. Mluví se o nepřirozenosti. A když příroda sama nutí mnohé k celibátu? Nemá právo Bůh a Církev, jež jest jistě nad přírodou a jež má vyšší požadavky a proto též vyšší právo, žádati od těch, kteří se jí odevzdávají, kteří chtějí nadpřirozeně se povznést a povznášeti i jiné, aby celý jejich život byl podle tohoto zařízení, aby se prostě obětovali, aby byli jako květy, které od-

kvetou Bohu pro radost a pro slávu, na něž svět nemá nároků. Církev dlouho vychovává a vážně upozorňuje své syny, kteří se chtějí oddati službě nejvyšší, jak těžký požadavek od nich bude vymáhati. Proto ti, kteří tento krok podnikají, mají jej podniknouti s vážností a u vědomí toho, co na sebe berou. Proto strašně hřeší ti, kteří by rádi osoby Bohu odevzdané pro sebe zaujali. Kněz patří všem a nikdo nemá na něho výlučného práva. Toť svatokrádež a olupování světa o čistou, nezištnou lásku, které přece tolik stále potřebuje! Tento požadavek vyslovil již sv. apoštol Pavel. Není tedy požadavek církevního celibátu proti zákonu Božímu a proto též ne proti zákonu přirozenému.

Sv. Pavel praví: „Ten, kdo nepojímá ženu, myslí na to, co je Páně, snaží se líbiti Bohu, ten, kdo se žení, stará se o věci tohoto světa, aby se líbil ženě a jest rozdělen . . .“ Hle, oprávnění celibátu. Kněz nesmí býti rozdělen, kněz nesmí patřiti světu a ženě, nýbrž celý svět musí zvedati, ne jednu, ale všechny ženy podpírat.

Svět nutně potřebuje těch, kteří jsou zcela oddáni Pánu. Svět se potácí a hledá v tolika věcech své štěstí. Proto je třeba lidí, kteří by se zcela oddali Bohu a v Bohu zvedali svět, světu vraceli Boha, s ním stále byli ve styku a jeho dary na zem svolávali a je rozdělovali.

Povolání nejkrásnější patřiti Bohu, býti zcela Boží. Ti, kteří jsou věrně Boží, ti dávají světu jeho nejvyšší pokrok, to jest, dávají mu lepší poznání Boha, přivádějí svět k Bohu svým příkladem i svým slovem. Žízníme po pravdě. A ti, kteří jsou stále s Bohem, ti ho stále lépe poznávají, ti stále hlouběji do něho pronikají, ti lépe

rozumějí svému Bohu a proto stále větší a silnější světlo rozlévají na věřící a na svět.

Oni se zcela obětují světu. Svět potřebuje takových duší, které by se Bohu zcela oddaly a které by Boží hněv usmířovaly. Potřebujeme duší šlechtných, duší obětí, které by dovedly přinést i největší obět. Ovšem, to vše nepochopí ten, kdo nevěří, kdo nerozumí řádu nadpřirozenému. Tomu toto vše zůstává a zůstane bláznovstvím.

Ovšem, jest to heroismus, ale právě heroismus jest tajemstvím života, právě heroismus udržuje život, rozmnožuje jej a rozvíjí.

A konečně, svět vidí duše, které se oddaly Pánu čistě proto, jen aby se mu mohly dokonale věnovati, aby byly dokonale jeho, aby mohly více o něm mysliti, jej čistěji milovati. To jsou ti, kteří odvrhli všechno a vzali na sebe jeho Kristových rad. Kláštery naše.

Lidé bez vlasti, bez rodiny, lidé, kteří se dali tak naprosto, že si neponechali ničeho, ani těla, ani vlastního majetku, ani vůle. Všechno, všechno dali Pánu. Kláštery naše, řády církevní, jež slují řády neb kongregacemi. Ty rozdíl jsou jenom církevně-právní, duch základní jest týž: Obět naprosto dokonalá, oddání se zcela Kristu, ztracení všeho, aby všechno bylo nalezeno.

Poukazuje se na dobré služby, které vykonaly kláštery. S kláštery a řády činnými se lidé ještě jakž takž, třebaže nerádi, smíří, ale co s řády, kde lidé se jakoby zaživa pohřbili. Vždyť toho Pán Bůh nechce, praví mnozí. Ovšem, že toho nenařizuje, ale to duše jemu oddané samy se mu vrhají k nohám, to samy berou na sebe všechny strážně společného chudého života, to

ony samy všechno odmítají i zdánlivě ze světa prchají. Prchají ze světa, aby byly v něm ještě více, aby v něm lépe a platněji byly. Prosí za nás dnem i nocí, za nás se obětují a nabízejí spravedlnosti Boží. Jak krásné povolání: Nežítí než Bohu a jeho svaté vůli, jen s ním stále obcovati a všechno k němu zaměřovati. Nemyslíte, že Bůh musí všechno vyplnit, zač tyto duše jemu oddané jej prosí. Pohledte, drazí, na ty naše pražské karmelitky. Neznámé, opuštěné, o kterých jen bájná říkání kolují po Praze, dnem i nocí klečí na kolenou před Boží spravedlností. Ve dne v noci vyprošují kněžím Páně statečnost, stále prosí za hříšníky, za umírající. Drazí, jestliže Pán ještě nezahubil Prahu, tento moderní Babylon, tak jest to jistě zásluhou ne nejmenší těch několika karmelitek tam na Hradčanech.

Lidé, kteří se chtějí dokonale Bohu věnovati, kteří chtějí společnosti sloužiti tím, že se vrhnou mezi ní, mezi její hříchy a mezi Boha spravedlivého, kteří chtějí sloužiti Pánu nejvyššímu, mají právo na tento život, a společnost lidská nemá nejmenšího práva je rušiti. Naopak, má přísnou povinnost, tak jak to bylo ve středověku, býti všestranně nápomocnou těm, kteří chtějí Boha milovati a jemu sloužiti lépe a dokonaleji, protože jsme všichni povinni se dáti Bohu.

Drazí, ti, kteří žijí dobrovolně pro Boha bez rodiny, ti se vzdávají rodin, aby naše rodiny byly pevnější, bezpečnější, obětují se za ně a stále Boha za ně prosí. Proto jsou největšími dobrodinci lidstva, ne snad jen tím, že ošetřují nemocné a chudé, nýbrž především tím, že se obětují za lidstvo! Rodina jest bezprostředně pro čas, lidé obětovaní směřují přímo a bezprostředně k věčnosti.

Přátelé, kterým nebylo dáno rodiny, utečte se k Bohu, jenž jediný vám může rodinu nahraditi, jemu se odevzdejte; vy, kteří jste se dobrovolně rodiny zřekli, chápejte nejvyšší, hluboký a poslední smysl této oběti, nesnižujte ji, ale stále ji zdokonalujte. A vy, kteří se rozmýšlíte o cestě, vezte, že krásná jest rodina, ale ještě krásnější je rodina dítek Božích, rodina těch, kteří hledají rodinu svou v duších svých bližních, v slechetnosti naprosté. Nuže, když bez rodiny, tím více a tím úžeji s Bohem.

PŘÁTELSTVÍ IX V ŽIVOTĚ KŘESŤANSKÉM

Nemůže se žíti bez přítele," dí autor Následování Krista, a sv. Tomáš dokládá, „že přátelství jest potřebné ke štěstí.

Přátelství, ale co vše se rozumí přátelstvím a co vše jím není! Není přátelství kolegialita, kamarádství, známost ze společného zájmu, příbuznost sama ještě není přátelstvím.

Přátelstvím není spojenectví ve zlém, protože pravé přátelství se zakládá na dobru, na rozlévání a přelévání dobra ve vzájemném podporování se v dobru.

Pravé přátelství tryská z hloubi duše, z naší nejvnitřnější potřeby. Nemůžeme tu žíti sami. A vedle hmotných potřeb, pro které se sdružujeme, jsou tu ještě potřeby duchovní. Jest tu především potřeba tepla, potřeba lásky, potřeba porozumění, která volá na naše cesty přátele.

Naše duše žízni po tom, aby byla někým milována a proto ti, kteří nenalezli rodiny, kteří nemají jinde útočiště, hledají přátele. Hledají duši spřízněnou, hledají někoho, v koho by se mohli zcela přelíti, komu by mohli svou duši předati.

Křesťanství nepopírá přátelství. Vždyť Písmo svaté chválí a vynáší krásná přátelství. Jak krásně popisuje Písmo sv. přátelství Davidovo s Jonathanem, jak krásné bylo přátelství Ježíše Krista s Lazarem, nad nímž plakal a o němž pak Židé pravili: „Hleďte, jak ho miloval!“ A láska Panny Marie ke sv. Alžbětě, své příbuzné!

Krásná přátelství mezi svatými, mezi svatým Františkem a Dominikem, mezi sv. Tomášem a Bonaventurou, mezi sv. Basilem a sv. Řehořem z Nazianu. Ovšem, co jest přátelství? Přátelství není sblížení dvou ve zlu, přátelství není obchodní zájem, není jen sloučení dvou podobných povah. Není spojení dvou, protože sebe navzájem potřebují v časných záležitostech. A není ani křesťanským přátelstvím spojení dvou jen na základě přirozených sympatií. Proto krásně definoval kdosi přátelství jako soužití dvou, kteří se milují, aby si pomáhali na cestě k Bohu.

Nyní chápete přátelství Panny Marie a svatých, chápete též přátelství Ježíše Krista. Ježíš Kristus chtěl posvětit přátelství, abychom měli v něm vzor a naučili se svatě a nadpřirozeně chápat veškerá přátelství.

Přátelství budované jen z lidských ohledů, přátelství budované jen na ziskných ohledech jest planou zábavou, jest zábavou někdy i dosti pochybnou, není tím vážným momentem v lidském životě, jakým přátelství býti má podle své povahy.

Přátelství jest krásné a nutné.

Krásné jest přátelství křesťanské. Jaké jest přátelství křesťanské? Jaké jest především vůbec přátelství: Přátelství jest spojení dvou neb více v lásce, která chce dobro své duše přelévati, která chce v ustavičném přílivu a odlivu vzájemné lásky duševně se rozlévati, duchovně vzrůstatí. Přátelství ovšem nečeká na odměnu, nečeká na to, že bude milováno. To se rozumí samo sebou. Přátelství především hledí na to, aby mohlo svou duši rozvinouti, aby mohlo své srdce a přebytek své lásky někam přelíti a to důstojně přelíti. A jakýmsi tajemným tušením touží, aby z této lásky takto šlechetně odevzdané vytrysklo dobro krásné, aby láska naše a dobro naše a šlechetnost naše nevykvétaly nadarmo. Přítel jest nám především jako krásná nádoba, kam přeléváme krásu své duše. Chceme své dobro přelíti do nádoby důstojné, nechceme, aby něco přišlo nazmar z naší duše.

Proto jest pravé přátelství možné jen mezi lidmi šlechetnými. Lidé zlí a špatní nemají co by dali. Lidé zlí jen se navzájem otravují. Pohrdají sebou, navzájem se nemohou něžně milovati, protože navzájem znají svou špatnost. Zřetelné znamení toho vidíte u zločinců, u těch, kteří byť byli spojeni přepevnou vzájemnou solidaritou, pak na sebe hanebně a bezohledně vypovídají před soudem.

Toužíme po příteli, protože toužíme, abychom měli oporu ve svém mravním snažení. Věřte, drazí, že to nejsou přátelství, která se omezují na společné výlety, na společné zábavy. Přátelství žádá si něčeho vyššího. Toužíme po svém mravním zdokonalení. Cítíme, že jsme slabí a

proto se samozřejmě ohlížíme po někom, kdo by nám podal ruku, po někom, kdo by nás chápal, kdo by nám rozuměl ve chvíli naší slabosti, kdo by se nám nevysmál, kdo by nám rozuměl, kdo by nás vroucně miloval a chtěl nám pomoci a chtěl svým dobrem nám přispěti k tomu, abychom se mravně udrželi. Nejen to, toužíme po čisté atmosféře, toužíme po dechu někoho, jenž miluje pravdu a dobro a čistotu, abychom mohli u něho volně vydechnouti, abychom mohli u něho načerpatí dalších sil. Toužíme po někom, kam bychom mohli přelévati své dobro, kde bychom nebyli uráženi ve svých šlechetných citech. Chceme aspoň koutek na zemi, kde bychom mohli si bezpečně oddechnouti, kdy bychom mohli načerpatí nových sil k dalšímu boji. Toužíme po příteli, jenž by nás dovedl též vytrhnouti v dané chvíli z nebezpečí, jenž by nás měl tolik rád, že by nám řekl vždy přímo když naše mravnost kolísá, když nejdeme správně.

A tu jsme u středu křesťanského přátelství. Křesťanské přátelství má jedině smysl, svůj nejhlubší smysl a své oprávnění v Ježíši Kristu. Tvoříme jedno mystické tělo Ježíše Krista. Různé pak buňky jednoho těla nemají téhož vztahu ke všem buňkám. Podobně všechny údy mystického těla Kristova nemají ke všem spoluúďům téhož vztahu. Základní vztahy ano, ale jsou ještě jiné vztahy, které jsou též potřebné pro výstavbu mystického těla Kristova. Tu právě jest zasazeno křesťanské přátelství čili přátelství v Ježíši Kristu.

Všechna láska v křesťanství má tryskati z lásky Ježíšovy. Od něho pochází veškerá čistá, nadpřirozená láska. A proto jest křesťanské přátelství

telství též jeho láskou. Přátelství jest spojení dvou v jedné lásce. Přátelství spojuje a stmeluje, přátelství sjednocuje v jedněch názorech, v jednom směru. A podobně přátelství křesťana stmeluje v jednom, v tom největším, totiž v Kristu. Jestliže celý náš život má býti upraven a utvářen podle zorného úhlu Ježíše Krista a jeho cesty, i přátelství naše musí býti podle Ježíše a podle jeho cesty utvořeno. Cesta Kristova — cesta k Otci, a proto přátelství křesťanů musí býti podle této cesty uzpůsobeno.

Aby nám přátelství bylo cestou k Otci!

Potřebujem pomoci, potřebujem, kde bychom se mohli přihrátí, kde bychom svůj vznět a svůj oheň mohli čas od času rozdmýchatí.

Je-li tedy pravé přátelství možné jen mezi dobrými, pravé křesťanské přátelství jest možné jen mezi dobrými křesťany, jen mezi těmi, kteří se opravdu snaží jíti k Bohu, kteří se opravdu snaží o to, aby jejich srdce byla přetvořena podle Srdce Ježíšova, podle vlastností Božích.

Náš život nesmí se státí praktickým naturalismem, jak jsem již tolikráte opakoval. Nadpřirozený smysl a nadpřirozené určení musí celý náš život proniknouti a proto též přátelství křesťanské nesmí býti přátelstvím Ciceronovým neb Aristotelovým, nýbrž musí to býti přátelství Ježíšovo, v Ježíši podle Ježíše, přátelství Marie Panny se sv. Alžbětou.

Marii bylo zvěstováno poselství: „Přijde již Mesiáš.“ Maria pak věděla, že daleko v horách jest její příbuzná, která patřila k tomu hloučku věrných izraelitů, kteří nečekali království pozemského, nýbrž kteří vidouce spoušť otroctví viny, toužili po osvobození od ní. A nyní, Maria

byla matkou Spasitelovou. Celou touhou své lásky odešla k Alžbětě. Písmo sv. zachovalo krásný detail pravíc: „Odešla s chvátáním na hory.“ Její srdce překypovalo láskou a štěstím a nedovedlo toho unést a snést. Nedovedlo žárlivě tohoto štěstí pro sebe uchovat. Šla k té, o které věděla jak jest dobrá, jak miluje Boha. Co se jistě spolu namluvily o příštím Mesiáši a nyní byl již přede dveřmi! Jejich duše se vzájemně slily v jeden velebný hymnus díky, lásky a vděčnosti.

Přátelství křesťanské musí býti přátelstvím nadpřirozeným.

Proto křesťan bude nejprve prchat před těmi, kteří mu vůbec přáteli býti nemohou. Jaké navazování s těmi, jaké navazování teplejší a intimnější s těmi, kteří s ním nemají nic duchovně a duševně společného? Neříkám, že se jim máme vždy vyhýbat. Není to vždy možné a není to též vždy dobré, ale nikdy se nesnažme navazati přátelství s těmi, kteří jsou nás daleko, kteří nemilují Ježíše, kteří nechtějí podle něho žít. Vězte, že byste brzo u nich ochladli, že byste brzo ve své lásce polevili.

Drazí, nezapomeňte, že život jest vážnou úlohou, že všeho máme použití, abychom snáze a jistěji a dokonaleji přišli k Bohu. Takovou pomocí jest i přátelství. Nezaměňujte přátelství křesťana s tím, co by ani pohanským přátelstvím býti nemohlo. Vaším nepřítelem jest ten, kdo vás jakkoliv strhuje s vaší mravní výše, kdo vás jakkoliv odvádí od Boha, kdo jakkoliv jest vám překážkou k Bohu.

Proto se spojíme v přátelství jen s těmi, kteří to opravdu s naší duší vážně myslí. K tomu

jest ovšem třeba dlouho a dlouho přátele hledati.

Přátelství se nenavazují na tržišti, nenacházejí se na ulici.

Musejí uzrání v duších.

Pro křesťana pak v Ježíši, v Bohu musejí býti zasívána, a v něm pěstována a vyvrcholena.

Tehdy jest přátelství pro křesťana pravým přátelstvím, když jest mu milostí, když cítí, jak se jeho duše rozvíjí, jak jeho duše vzrůstá, jak společně k Ježíši rychleji kráčí, rychleji letí k nebi. A takové přátelství se pak též musí řídit zákonem milosti. To jest vzájemná pomoc v nadpřirozeném životě. Nestačí jen srdce si vzájemně odevzdati. Celá duše musí býti v přátelství vzájemně odevzdána. Celá duše musí býti odevzdána a též od druhého přijata. Přítel musí přijmouti na sebe závazek starosti a péče o naši duši. Naše duše musejí se sloučiti v pravdě Kristově, v jeho názorech, v jeho zásadách a podle těchto zásad musí se rozvinouti naše přátelské soužití. Teď chápeme další slova Následování Krista: „Beze mne jest všechno přátelství neplodné.“

Přítel vidí v příteli především jeho duši, která má býti krásným obrazem Ježíše Krista. Proto hledí starostlivě na všechny chyby a vady. To není přátelství, kde jeden druhému se bojí říci pravdu do očí, kde jeden druhému nalhává přátelství a zatím nechává jeho duši chřadnouti, ač by mohl třeba jedním slovem zakročit, ač by mohl upozorněním přítele vytrhnouti.

Křesťanské přátelství žádá řadu vlastností. Především vzájemnou důvěru. Bez důvěry není možné, aby se přátelství rozvinulo. Nedostatek

upřímnosti zabíjí každé přátelství, protože přátelství žádá otevřenost, aby se mohli milující vzájemně doplnit, vzájemně naplnit.

Důvěra jest jednou z křesťanských krásných vlastností. Důvěra s upřímností. Bez nich není též možné jakékoliv přátelství, přátelství křesťanské teprve ne. Přátelství má totiž duše vzájemně oddané učiniti lepšími, protože vzájemnou láskou mají dva na sebe působiti, dva se mají podle Krista přetvořiti. A při všem nebudem tak stavěti na lidech, neboť nám jejich zklamání působila rozervanost. Vždy budeme u svých přátel na vše připraveni, ne že bychom je podezřívali, ale prostě že víme, že jsou lidmi. Proto též dovedeme odpouštěti. Kolikráte my sami byli nevěrní Pánu, kolikráte my ho zradili. Proto se nebudeme diviti ani nevěrnostem svých přátel, proto jim rádi odpustíme. Po tom se pozná pravé přátelství, že omlouvá křesťansky chyby svých drahých. A hlavně budeme znáti člověka a nepřilneme k němu tak, abychom pro něho byli zcela jaksi vyvržení z kolejí.

Přítel nesmí nám býti dražší než Bůh. Nesmí nám býti překážkou k Bohu. Když Bůh, maje s námi vyšší plány, nám přítele našeho odejme, odevzdejme ho velkomyslně Pánu. Neb to je pak znamením, že nás Bůh chce mítí dokonale pro sebe, že nás chce osvoboditi i od těch, kteří nám byli tak drazí, ale kteří přece jen byli neb mohli nám býti překážkou k Bohu. To je pak znamením, že svého přítele milujeme věru nezištně, ne pro sebe, nýbrž pro Boha. Neb tam je pravé přátelství, kde nehraje hlavní úlohu náš vlastní zájem, nýbrž kde milujem přítele láskou čistou.

V Bohu pak jedině jest láska čistá.

Tato čistá láska si také žádá, abychom rádi a snadno odpouštěli svému příteli, když nás zarmoutí. Náhlá přátelství a kruté nenávisti mezi přáteli nejsou znamením, jak se říká, žhavé lásky, jež pak zklamána se mstí, nýbrž znamením velké pýchy, která jen pro sebe měla přítele, jež jen sebe v příteli viděla a hledala a proto nedovede odpouštět, když tuto pýchu přítel nějak urazil.

Jak krásné a jak je příjemné, když bratři přebývají pospolu, praví žalmista.

To budiž účelem a to budiž též životem přátelství, abychom byli spolu v Bohu, abychom byli více spolu v Bohu. Život v Bohu. Každá pozemská láska má nás k tomu vést, a která nevede, není pravou láskou, protože milovati máme jen dobro a to, co není nám prostředkem neb cestou k Bohu, není pro nás dobrem a proto nemáme k tomu srdce přikloniti, ale máme se snažiti, abychom se od toho co nejdříve osvobodili.

Přátelství jest splynutí duší, jest tedy jakousi předchutí nebe, kde ti, kteří zdánlivě jsou sobě cizí, v Bohu se našli.

Ó, kéž by naše přátelství bylo opravdu předchutí nebe, kéž by nás vedlo k Bohu vycházejíc od něho!

Kéž by křesťanská přátelství zúrodnila svět, jenž úpí nedostatkem pravé a čisté lásky!

Snažte se své duše co nejvíce sblížit, snažte se býti co nejvíce jedno srdce a jedna duše s bližním. Pak přetvoříme svět, pak jej zvedneme, pak jej zaplníme štěstím Božím. Přátelé, to budiž heslem našeho přátelství: zúrodniti rájem kousek země, připraviti příchod Božího království.

Dnešní svět se odklonil od Krista a proto hy-ne láska.

Šla láska světem a ti, pro které přišla, raději milovali tmu, raději milovali nenávist, než aby svá srdce otevřeli lásce.

A totéž se opakuje i dnes. Všichni konstatují souhlasně, že se dnes těžko žije, že kolem nás vane taková dusná atmosféra; ale stále ještě hledají jiných cest, stále ještě hledají jiného řešení.

A všechna jiná řešení zklamou, všechna jiná řešení jsou málo mocná, protože nedostačují, protože počítají jen s člověkem a jen s přirozenem v člověku.

Tolik bídy, tolik utrpení, tolik nesrovnalostí ve světě a jak vy to všechno chcete řešit? Chcete spravedlnost? Té se, přátelé, zde na světě nikdy nedočkáte, protože ti, kteří páchají zlo, budou mít ve svém celku jistě vždy tolik moci, aby se dovedli uhájiti proti všem, kteří by snili o spravedlnosti. Spravedlnost jest pak věc tak mnohostranná a vyžadující si takových ohledů, která musí respektovati nesmírný komplex otázek a okolností, že zde na světě se jí nedočkáme, že ji nemůžeme ani při nejlepší vůli zde uskutečniti. Všechny snahy zavést zde na světě řád a lad jen pouhou spravedlností naprosto selhaly.

Rovněž se, drazí, nespolehejte na zákony, na moc světskou. Zákony platí až tam, kam sahá lidská moc donucovací. Jakmile si někdo najde cestu jak se tomuto kontrolnímu a sankčnímu rameni skrýti, veškerá úcta před zákony

obyčejně mizí. Zde na světě zákony nikdy nevyrovnáte všechny nespravedlnosti, protože na to prostě nestačí lidské síly, protože zákony tvoří lidé, třebaže s nejlepší snad vůlí, ale přece jen s omezenými silami a možnostmi. A při tom jsou přece jen vždy lidmi a nemohou mítí všeobecný vhled do otázek. Vždy se dívají na bolest, na věc hodnou napravení se svého hlediska, se svého stanoviska. Není skoro lidsky možno, aby úplně odhlédli od požadavků třídy, stavu a skupiny, ze které vyšli. A potom, není možno zákonem sprovoditi se světa všechny bolesti, všechnu bídu. Zákon lidský je vždycky dílo nedokonalé, dílo, jež jedné straně nevyhoví. Není možno, aby lidské zákony byly všestranné, vyčerpávající celou látku, aby byly naprostou dokonalostí.

A tak vždy tu zůstanou otevřena ještě další pole a po všech sociálních vymoženostech, po všech dobrých sociálních zákonech stále ještě zůstane plno ran v srdci. A především utrpení, denní bolesti, neštěstí, kříže a starosti, těžkosti — těch nikdo neodstraní.

Nikdo neučiní z této země, jež jest slzavým údolím, pozemského ráje. Tato snaha vždy ztroskotá. Jest prostě nesvědomitostí olupovati lidi o víru v lepší, naprostou budoucnost a slibovati jim za to fantomy, jež nejsou nové, o nichž sní lidstvo věky a jichž se dosud nedočkalo a jichž se jistě nedočká.

Ne, přátelé, my lidé sami nestačíme na všechnu bolest, na všechny nesrovnalosti. Čím dále tím více se stále ozývá pláč nešťastných, těch, které život zklamal. Přes všechny sociální a kulturní vymoženosti nejsme šťastní, stále pláče naše znavené lidské srdce, stále po něčem touží.

Touží po něčem více než jest denní chléb, po něčem, co žádný zákon světa nemůže naporučit a naříditi ani dáti, a čeho však nejvíce potřebujeme. Žízníme, drazí, po — lásce!

Od kolébky až do hrobu vášnivě, šíleně žízníme a hladovíme po dobrém slově, po tom, aby nás měl někdo rád, po tom, aby naše srdce bylo někým pohlazeno . . . Proto jsme tak přilnuli ke svým matkám, protože nám představovaly nejčistší lidskou lásku, protože u nich si naše srdce vždycky odpočinulo. Ale, světem bloudí tolik vyděděnců lásky, kteří nikoho neměli, které nikdy žádná matka nepřivinula k srdci, jichž nikdo nepolitoval, světem jde tolik lidí, jichž zde nikdo vroucně nemiluje. Svět jest dnes pln nenávisti. Bratr bratru nevěří a nepřeje lepšího sousta. Čím více postupuje pokrok technicky, tím více srdce pustnou a suroví. Jenom jste pěstili rozum, stále jste ho vybičovávali a srdce jste nechali prázdné, protože jste mu neměli co dáti a čím je naplniti. Teď jste konečně našli náhražku a říkáte tomu humanita. Ale, drazí, když se podíváme blíže na tu vaši humanitu, tak vidíme, že jest to nápoj jaksi rozředěný. Kdo jej ředil a čeho jest zředěním? Kdo se odvážil? Odvážil se ten, kterému záleželo na tom, aby člověk byl odloučen od divinity, aby byl odtržen od Boha.

Leta, dlouhá staletí vychovávala Církev k lásce k bližnímu.

Nevěříte? Ach, ano, vím, hned vám tanou na mysli příšerné scény inkvisičních žalářů, máte hned na mysli hranice, jež plály a v duchu se posmíváte: „To byla pěkná láska k bližnímu!“ Tedy to b y l a láska k bližnímu, abyste věděli,

protože láska k bližnímu nežádá, abychom pro nějaké heretické nesmysly vydávali duše tisíců, protože právem je největším nepřítelem lidstva ten, kdo padělá pravdu! A tak jako byl krutý a přísný zákon na jiné delikty, tak byl také přísný zákon na tyto delikty jistě největší. A bylo v této přísnosti více lásky než v moderní stařecké a chorobné shovívavosti, jež nechá otravovat duše, jež dovolí kdejakému mluvkovy směr života, kde se dnes každému tlachalovi dovoluje dělati ze sebe vůdce duší, vůdce v otázce tak strašně vážné, jako jest lidský život!

Ale nechceme inkvisicí a hranic. Já vím, vy je stále zapalujete, aby v jejich čoudu nebylo viděti těch nemocnic, všech chudobinců, sirotčinců, útulků pro starce, pro slepce, aby nebylo viděti ty miliony kněží a řeholníků, kteří se po všechna staletí Církve skláněli nad bližním. Toho nemůžete potřebovatí a proto věčně ohříváte kostnické ohně. Drazí, nemyslete, že vy jste vynalezli lidumilnost. To všechno již tu před vámi bylo, to všechno již Církev dávno prováděla, ale prováděla to lépe, protože se neskláněla k bídnému člověku jen proto, že jest skvrnou lidské společnosti, neskláněla se k chudému proto, že by se za něho styděla a z falešného studu jej chtěla uschovatí do svých domů; nečinila toho z citlivůstkářství, neviděla v něm jenom ubožáka. A zde jsme u kořene věci.

Vaše humanita jen snižuje lidi ubohé a slabé, slyšíte, vy se vysmíváte tomu chudáku, jež ošetřujete, vy v něm vidíte jen bídu, jen ubohost, jen jeho vředy, on musí vycítiti, že jest vyvržením lidstva, že jest mu na obtíž. Církev se dívala zcela jinak na chudého, na bídného, zcela

jinak rozuměla a učí dodnes rozuměti jeho ranám.

My vidíme v chudém, nemocném, trpícím, v opuštěném Boha vtěleného, my v něm vidíme Ježíše Krista. Nevidíme těch smutných cárů, nýbrž vidíme rány Ježíše Krista. To Kristus dále trpí ve svých údech, to Kristus dále krvácí v tisícerych ranách svých bratří. A proto se k ubožáku skláníme. My povyšujeme tu jeho bídu a tu jeho ubohost na bídu a nemoc a utrpení Ježíše Krista, jak skutečně tomu jest.

A tak se skláníme k těm, kteří jdou smutní světem.

Jsme všichni údy mystického těla Kristova. On jest naší hlavou a my jeho údy. Jsme dále v jeho krvi dětmi jeho Otce, jsme dětmi Božími, a proto bratřími. Trpící pak jsou jeho dětmi zvláště milými, protože v jejich mukách trpí Kristus, protože jejich muka spojena s mukami Ježíšovými chvěla se v bolestech a v poslušnosti Ježíše Krista na kříži. Proto též se k nim Církve sklání se zvláštní láskou a se zvláštní pozorností. Jsme dětmi jednoho Otce a zde jsme u kořene křesťanské lásky.

Sv. Tomáš Akvinský hluboce zdůvodnil nutnost naší lásky k bližnímu a ukázal též, proč přikázání lásky k Bohu bylo tak těsně spojeno s přikázáním lásky k bližnímu. Milujeme Boha. Proto musíme milovati též všechno, co k němu patří. I bližní náš jest tvorem Božím. Musíme milovati všechno, co miluje přítel, když svého přítele opravdu milujeme. Proto musíme milovati toho bližního, jenž jest také spojen s Bohem, jenž jest také milován Bohem. On jest též tvorem Božím jako my, proto jest předmětem

zvláštní lásky Boží, neboť Pán nemůže míti v nenávisti ničeho z toho, co stvořil. O všechno se stará, všechno má ve své péči a proto též i bližního našeho. I u něho to byla velká láska Boží, jež ho přivedla na svět a proto nemůžeme oddělovati bližního, tvora, od lásky k Bohu, Stvořiteli.

Mimo to Bůh miluje našeho bližního zvláštní láskou. I jemu poslal Syna svého a za něho zemřel Kristus na kříži, i on byl obmyt jeho svatou krví. A v této svaté krvi se náš bližní stal dítětem Božím jako my, stal se dědicem slávy Otcovy. Milé dítě Boží, tvor, na nějž se Bůh dívá s něhou a péčí Boží, zcela Boží! Nemáme k němu přísné povinnosti lásky?

Ale, to již bude jiná láska než láska pouhého soucitu, to bude láska nadpřirozená, to bude láska, jež se nedá odloučiti od lásky k Bohu. Drazí, jak vznešená jest křesťanská láska! Láska křesťanská již nevidí v člověku člověka, nýbrž v něm vidí Boží paprsek, vidí v něm jeho příslušnost a jeho spojitost s Bohem.

Tak milovala celé lidstvo Maria Panna. Maria viděla v lidech děti Boží, děti budoucí. Věděla, že jest potřebí jejího slova, jejího Fiat, že jest potřebí jejího rozdrásaného srdce, jejího srdce opuštěné matky, jejího srdce matky potušené, matky poplvané u paty kříže se zločincem uprostřed zločinců... A Maria dává všechno. Milovala příliš vroucně svého Boha, než aby dovedla říci ne, než aby dovedla něco odepřít pro Toho, jehož Bůh chtěl k sobě přitáhnouti a posvětit, když jej byl prve stvořil. Láska k bližnímu, hle, drazí, podle mého přesvědčení jediný lék na všechny rány naší společnosti. Tam, kde začíná neb přestává zákon, tam, drazí, za-

sypme mezeru svou láskou. A i ten zákon, přátelé, posvěcujeme, povyšujeme láskou k bližnímu. Když vy, drazí, kteří jste zaměstnavatelé a platíte různá sociální opatření, platte je ne snad z přinucení, nýbrž z lásky. Myslete si, že to Krista zaopatřujete. Sociální vymoženosti jsou krásným prostředkem a možnostmi k plnění naší lásky. Povznést se nad osobní třídní hledisko a podati ruku nejvš trpícímu, již ne malomocnému, nýbrž člověku milovanému Bohem, člověku, jež Bůh poslal na naše cesty, abychom v něm viděli jeho zástupce. Hle, přátelé, toť smysl dobrých skutků, smysl lásky. Boha nevidíme. Svou lásku k němu prokazujeme tím, že plníme jeho příkazy. A byla nám dána ještě možnost dokázati Bohu svou lásku: Bůh totiž posílá k nám svého tvora, našeho bližního; ten je Boží, ten zastupuje Boha, ten jest odleskem lásky Boží, ten je dílem lásky Boží. A proto chceme-li milovati Boha, chceme-li milovati tu lásku nekonečnou, milujme to, jež On chce, aby bylo milováno pro něho a jakoby za něho. Toužili jste tolikráte, abyste mohli nakrmiti Krista, jej přijmouti u svého stolu. Tolikráte za den k vám chodí Pán na návštěvu, tolikráte stojí u vás ve svých bratřích. Není-li vaše láska ke Kristu jen sentimentalitou, není-li jen pozlátkem a nepřímností, zde máte Krista, zde jej máte rozedraného, lačného, nahého a opuštěného. V tisících bratří krvácí Ježíš. Stále se ještě Církev i stát snaží zmírniti bolest. Veřejné ústavy jsou zabezpečeny. Nejsou však zabezpečeny ústavy církevní, nejsou zabezpečeny ústavy, jež čistá láska různých katolických jednotlivců postavila. Jak široké pole zde všichni máte!

Přátelé, tolik jest bídy, jest tolik slzí mezi námi. Podívejte se na naše periferie. Jak sis to zařídila, počestná buržoasie! Ven s těmi, kteří představují bídu, aby nekazila dojem z tvého pokroku, z té tvé civilisace! Vaši psi mají lepší bydlení a ošetření, než mnohý z těch chudáků. Drazí, tahle bída tam jest žalobou, jest skvrnou vaší civilisace, vaší moderní chvástavé humanity. Ať jsou příčiny jakékoliv. Ani mne nenapadá to studovati. Nechci ubírat chleba přeuceným mužům ze sociologické vědy; ale, drazí, jak jen tohle můžete všichni dále trpěti? Jak krásná je činnost laického apoštolátu III. řádu sv. Františka, neb Mariánských družin, které si všímají těch nejubožejších z ubohých! A vězte, u těch malých a slabých je tolik duševní krásy. Neubíjejte je bídou, protože bída demoralisuje, protože bídu snesou jen silné, hotové, velké povahy!

Světlem jde tolik nalomených lidí, tolik lidí, kteří pláčí o lásku. Kolem vás doma, v úřadě, dílně jest tolik bídy duševní i tělesné. Přátelé, vězte, že mnoho, mnoho se dá učiniti tichým apoštolátem lásky k bližnímu. Přátelé, uvědomujte si stále, co jest váš bližní, stále v něm hledejte Boží lásku, stále v něm vizte trpícího Krista. A potom vám již bude snadno býti slunkem ve svém okolí. Drazí, zahřívajte všechny, kterým jest zima, buďte oporou všem, kteří kolísají, kterým se jde tak těžce. Všechny, všechny ve svém okolí zahrnujte svou láskou! Malá službička prokázaná s vlídnou tváří, pomoc v těžké chvíli životní, laskavé slovo, vlídný pohled . . . . Drazí, nebuďte zapálenou patronou nahromaděných blesků ve své společnosti, nýbrž raději mírným vánkem, který rozhání chmury. Nad spra-

vedlnost kladte lásku. Není vždy radno hnáti spravedlnost až na kraj nože. Vězte, že více míru a pokoje a štěstí by bylo, kdybychom dovedli v lásce odpouštět. Toť velké umění lásky. Viděti člověka slabého, křehkého a neviděti hned všude zlobu. A i kdybychom zlobu viděli, snažme se ji nejprve přemoci láskou, dobrotou, vlídností.

Ach, bylo by lépe mezi námi, kdybychom chtěli býti více srdcem světu. Drazí, za láskou, za Ježíšem v bratřích, abychom zachránili, zvedli, potěšili a uzdravili svět.

ŽIVOT V PRAVDĚ

XI

ZBožího rozumu všechny věci povstaly, Boží rozum všem věcem byl jejich měřítkem a směrnicí. Proto jest pravda dítětem Božím, neboť pravda jest ve své podstatě nejprve shodou věcí s rozumem, na němž závisí. Podstaty všech věcí závisejí pak na rozumu věčném, Božím, jenž jest jejich původcem. Váš rozum má za úkol spojit se s pravdou věčnou a nekonečnou a onu pravdu objektivní, to jest základní, převzít.

Pravda jest životem, pravda jest obsahem naší duše v její myšlenkové schopnosti. Rozum náš se pro pravdu zrodil a jen pravdou žije. Jen pravda mu dává jeho účel, jen pravda dává rozumu jeho vznešenost a jeho krásu. Rozumem svým jsme účastni věčného rozumu Božího, rozumem svým jsme Bohu podobní. On jest Pravda nekonečná a věčná, protože z Něho všechna

ostatní pravda vytryskla. Vytryskla totiž z Něho podstata všech věcí. A podstata věcí jest podkladem našeho myšlení, protože naše myšlení, náš rozum jen tím jest podobný Bohu, že může žíti pravdou, že se může s pravdou spojovati, že může přijímati v sebe pravdu.

Pravda naše má býti vyjádřením shody našeho rozumu s věcmi, se skutečností. Jest proto pravda zrcadlem skutečností.

Skutečnostmi máme žíti, protože život náš není snem, protože sám jest skutečností a potřebuje ke svému životu, aby byl se skutečností spojen, aby na ní stavěl, aby všeho upotřebil jako cesty k Bohu. Proto není možno se spokojiti se snem, s přeludem, protože náš život má vyzníti v nejvyšší skutečnosti, to jest v Bohu.

Vznešenou úlohu má náš rozum. Má přijmouti pravdu, má žíti pravdou, má tuto pravdu proniknouti a stále lépe ji pronikati. Proniknouti pravdu a žíti pravdou. Rozum náš má nekonečné rozpětí. Žádná pravda stvořená a omezená mu nestačí. Stále jej to pudí vpřed a dále. To vidíte na lidském snažení, že žádný poznatek mu zcela dokonale nevyhovuje, že stále se snaží vše lépe poznati. Všechny totiž hodnoty a všechny skutečnosti nejsou totiž nic jiného než odlesk skutečnosti nejvyšší, totiž Boha. Proto všechno zde na světě směřuje a ukazuje k nejvyšší příčině. Proto všechno poznání, tedy vyjádřená pravda, směřuje k pravdě nekonečné, nejvyšší. Rozum má žíti myšlenkou, myšlenka má býti nabitá pravdou a pravda má vyjadřovati otisk skutečnosti v naší poznávací schopnosti. Proto pro křesťana žíti myšlenkou, žíti pravdou, znamená směřovati celým duševním snažením, celým roz-

umem, celou schopností poznávací k Tomu, jenž jest středem a zdrojem všeho bytí, jež má pravda vyjádřiti. Proto jest pravda nejvyšším předmětem našeho rozumu, proto v této pravdě má konečně celý náš život dorůst.

Jsme pro pravdu. Žijme tudíž pro pravdu a hledejme pravdu. Především ale pravdu nejvyšší. Není vznešenějšího a krásnějšího údělu než tuto pravdu celým životem hledati, jí plniti své srdce i svou mysl, k ní se stále přibližovati, o ni se snažiti. Pravda nejvyšší: Bůh. Proto jest nejvyšší snahou našeho rozumu tuto pravdu nejlepším a nejdokonalejším způsobem obejmouti, tuto pravdu poznati, jí se co nejvíce přiblížiti. Velké zásluhy mají o lidstvo ti, kteří mu umožnili poznati skutečnosti tohoto světa, rozumem se s ním spojití a dali tak naší duši to, co jest její stravou, jejím pokrmem. Ale všechny ty skutečnosti jsou jenom střípky nejvyšší Pravdy, na níž všechny ostatní pravdy závisí. Proto nemůžeme při nich zůstatí. Náš život pravdy nemůže zůstatí u věcí stvořených. Jsme stvoření pro všechnu pravdu a věci časné jsou jenom odlesky této pravdy naprosté. Bůh ve své nekonečné dobrotě chtěl, abychom mohli svým rozumem poznati i Jeho, abychom se nejen pojili s věcmi, jež On stvořil, nýbrž se samým Stvořitelem. Proto se nespokojujeme s tím, co nacházíme na zemi, ale v tom všem vízme jen stopy pravdy nekonečné, jen cesty, jimiž můžeme a máme dojíti výš!

Bůh šel ještě dále. Nejen poznati Boha, nýbrž poznati jej v jeho božském životě. Připustil nás do své intimity. Máme sestoupiti nesmírně hluboko do pravdy Boží. Rozum náš byl k tomu vě-

rou posílen a osvícen. Tajemství svatá byla nám sdělena Ježíšem Kristem. Jsme povoláni až k patření na Pravdu nejvyšší, jsme již zde na zemi povoláni k tomu, abychom se věrou spojili s těmito nejhlubšími tajemstvími. Co by náš rozum se nikdy nemohl odvážiti vůbec mysliti, bylo nám dáno za život duše naší. Naše duše nemá žíti jen pravdou přirozenou, jen pravdou o věcech tohoto světa, nýbrž pravdou o Bohu, pravdou svatých tajemství Božích. Drazí, poznáváte zde svou velikou důstojnost, důstojnost svého rozumu?

Pravda jest k tomu, aby řídila náš život. Proto nejvyšší pravda má býti nejvyšším pravidlem našeho života. Žíti podle pravdy znamená žíti podle toho, co jsme poznali o skutečnosti. A tak život křesťana má býti životem podle toho, co poznal o pravdě nejvyšší.

Život pravdy. To pro křesťana znamená, že nejprve celou duší bude se snažiti přiblížit se této pravdě. Věrou uchopme tuto pravdu a ona budiž stále pokrmem našeho ducha. Duch žije myšlenkami. Proto život ducha či duše křesťanské budiž sycen myšlenkami nejvyššími o Bohu. Jak málo, drazí, přemýšlíme o Bohu, jak málo jest náš život opravdu životem pravdy Boží! Mluvil jsem včera o účelu četby. Má nám zprostředkovati krásné myšlenky. Zprostředkovati život. Život myšlenky Boží.

On budiž stále v mysli naší. Stále, i při práci k němu zalétejme. Uvažujme často o jeho dokonalostech, o jeho vlastnostech. Spojujme se často s ním, nořme se do něho. Nezůstávejme na povrchu svatých pravd. Protože jsou to tajemství, ještě z toho neplyne, že kolem nich máme

lhostejně přecházeti. Tajemství nejsvětější nechť jsou stálým předmětem duchovního života našeho. Tak bude život náš životem pravdy.

Hovořme s Bohem, obcujme s Ním, snažme se jemu porozuměti, snažme se lépe poznati.

Tak bude celý náš život životem pravdy.

Život pravdy, to jest podle pravdy. Když On jest nejvyšším Pánem, všechno k Němu musí směřovati. To jest život lži, když nás vede životem nepravda, a to ta nejčastější, že zde jsme pro tento svět a pro tento život, že my jsme nejvyšším cílem všeho. To jest život lži. Takový život musí ztroskotati a činí náš život neužitečným. Život podle pravdy jest životem podle pravdy nejvyšší; že totiž On jest Pánem nejvyšším, že celý náš život má se zařídit podle něho. Žítí podle pravdy vyžaduje, aby naše činy nevinily naše přesvědčení ze lži. Říkáme si dítky Boží a ten náš život podobá se často více životu dítek satanových, životu dítek tohoto světa. Žítí v pravdě pro křesťana znamená žítí podle pravdy nejvyšší, podle pravdy tak jak nám ji sdělil Ježíš Kristus. Nemáme právo obelhávati svou duši, svou touhu. Naše touha se vzpíná po nejvyšším, chce Boha; my jsme hlinou a říkáme jí: „Hle, jez, hle, zde strava tvá a pokrm tvůj, hle, zde Bůh tvůj!“

Toť lež nejtragičtější, lež životní. Lež, která zapře duši její nejvyšší skutečnost.

Pravda, toť shoda rozumu s věcí. Pravda jest vyjádřením této shody. Poklad nejvyšší, poklad nejdůležitější, poklad, v jehož světle vidíme neúčelnost nepravdy. Před Bohem nemá smyslu něco si přilhávati. Před Bohem jsme jen to, co skutečně jsme v něm. Jestliže celý život má bý-

ti cestou k němu, potřebujeme k tomu, abychom přišli k Bohu, pravdy, potřebujeme jí na to, abychom si stanovili, určili, jak stojíme před Bohem, jaká jest cesta naše. Pravdivost života našeho před námi a před Bohem.

Když Boha nemilujem, když On není naším nejvyšším dobrem, když stále celým životem směřujeme jinak, proč si to nepřiznati, proč zavíratí oči, proč stále se ještě považovati za křesťany, když přece jsme pohany? Drazí, toto ukolébávání svědomí, tato neupřímnost, jež nechce viděti, se může nám jednou strašně vymstíti. Žijeme v takovém snu, že si na něj můžeme velmi lehko zvyknouti a jednou se z něho procitnouti ve světle té nejprísnější pravdy, jíž nic nemůže oklamati. Chceme se probuditi až před Bohem, probuditi se tak, aby nám bylo řečeno: „Tvůj celý život byl lží, dělal jsi ze sebe dítko Boží, říkal sis křesťan, považoval ses snad dokonce za dobrého a dokonalého a zatím tvůj život byl jen krutou přetvářkou, jen výsměchem jemu, jehož jsi nosil. Odejděte ode mne zlořečení do ohně, jenž je připraven lháři od počátku!“ Jest třeba upřímnosti a pravdivosti vůči sobě i v jiných skutečnostech. Ani malá slepota není správná. Proto i ti, kteří by viděli svůj pravý stav ohledně celého zacílení života, mají se míti ještě před jedním na pozoru, aby se tudíž nepovažovali za dokonalejší a pokročilejší než ve skutečnosti jsou. Abychom mohli postoupiti, potřebujem pevně a přesně znáti své místo. Všechna duchovní pýcha, která člověka staví tam, kde není, jest jen překážkou na cestě k Bohu, jen svádí, jen zdržuje. Abychom mohli postoupiti, musíme znáti své slabosti a své chyby, všechno, co nás od-

děluje od Boha, abychom mohli na tom pracovat.

Potřebujem nutně milosti ke svému povstání, jen milost nás může zvednouti. Pouze milostí můžeme učiniti další kroky. Proto si musíme přiznati svou malost, svou ubohost, aby nás mohla naplnit milost Boží. Jinak se na nás vyplní slova Magnificat: „Lačné nakrmil dobrými věcmi a bohaté propustil prázdné.“ Má-li nás Bůh uzdraviti, musíme se uznati za nemocné, za slabé, jinak nám bude platiti strašná kletba Ježíšova, jež platila fariseům: „Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní.“

Ano, jsme nemocní, Pane Ježíši, poznáváme skutečný stav své duše, nahou pravdu své ubohosti. Pane, přijď a učiň, ať vidím! Pane, přijď, ať vstanu z mrtvých, ať jsme uzdraveni!“

Pravdou jsme konečně povinni svým bližním a celému světu. Obcování veškerenstva, soužití všech lidí jest možné jen na podkladě pravdy, Jsme všichni navzájem na sebe odkázáni. Jedni druhým mají ukazovati hodnoty, skutečnosti, jsme odkázáni na předávání pravdy. Bez pravdy byl by nemožný život na světě, protože bychom nemohli jeden na druhém stavěti. A právě toto jest naprosto potřebné pro život ve světě.

Pravda jest tak vzácným darem Božím, že jeho porušovatelé se dopouštějí velkého zločinu. Ani není dovoleno kaliti pravdu pro nějaké dobro. Hanobíte Církev a jesuity, že učí zásadě „účel svěťí prostředky“, ale vy všichni mravokárci — snad bez výjimky do jednoho — pravíte, když lžete, že lžete jen když musíte. Tedy, vy lháti nikdy nemusíte a nesmíte. Bůh dal nám dar rozumu a řeči. Rozum má poznávati pravdu a řeč ji má zprostředkovati. Proto nemáte práva uží-

vati řeči jinak, než pro pravdu. Lež jest porušením řádu, jest urážkou Boha, protože nad jeho příkazy stavíte svou vůli. Abyste dobro vykonali, konáte zlo a přece bylo řečeno sv. Pavlem, že nesmíme konati zla, aby přišla dobra. Ani kdybyste jedinkou nejmenší lži mohli na věky spasiti celý svět. Prostě proto, že Bůh má k tomu svaté prostředky a nepotřebuje vašeho hříchu.

I tam, kde pravda zabráni nějakému dobru, důvěřujte v Boha, že On vše nakonec tak obrátí, aby ze všeho vyšlo nejvyšší dobro. Musíme přece důvěřovati Bohu, že pro ctnost nebude nás trestati a nenechá nás bez ochrany. Spolehňeme se na dobrotu Boží, že ona již učiní své, že učiní, co jejího jest. Žádná časná dobra nemohou převýšiti a býti výše než dobro Boží, než jeho čest, než služba jemu. A jen pravdou mu sloužíte. Lži pak sloužíte ďáblu, lži stáváte se dítkami otce lži, toho, o němž Písmo praví, že jest lhářem od počátku. Lži přicházíme nenápadně, ale jistě do rukou ďáblových, do jeho moci. Lži prolezlý člověk jest již tak zatemněn, že všechna pravda mu již nic neplatí. Ponenáhlu mizí mu nejvyšší pravda se zřetele, pomalu se mu ztrácí i Bůh. Lidé prolhaní se nespokojují jen s jedním hříchem. Množí hříchy a jsou pro svou lhavou vášeň schopni i svým bližním ublížiti. Na cti utrhají, pomlouvají, špiní své bližní, jsou s to jim uškoditi a třeba zničiti. Lež jest bezohledná, protože jest ďábelská a ďábel jest především bezohledný.

Ale pravdivost neznamená ještě hrubost, bezohlednost. Říci pravdu, ale jen na svém místě, jen tehdy, když toho je třeba, a to takovým způsobem, jakého okamžik právě vyžaduje.

Býti pravdivý neznamená ještě býti nelaskavým, hrubým, neznamená ještě býti surovým, jízlivým. Taková pravda není čistou pravdou, protože pravda není jízlivá, protože pravda i nejpálčivější jest vždycky dítkem Božím, jež jest láska. Pravda musí hřáti, musí hojiti, ne dráždit, ne raniti.

Mluvit pravdu ještě neznamená, že ji máte kdekoliv a po všech střeších troubiti. I pravda má své zákony, jež jsou také zákony Božími, zákony, které každému činu dávají jeho místo a čas. Proto neospravedlňuje lidi pomluvačné a nactiutrhačné ohrazení: „Ale vždyť to je pravda!“ Jest snad pravdou, co vykládáš o bližních, ale kdo tě povolal za soudce, kdo tě oprávnil, abys tuto pravdu veřejně hlásal? Vedle pravdomluvnosti jest ještě zákon lásky, zákon spravedlnosti, jež žádá, aby každému byla ponechána čest jako nejvzácnější klenot tak dlouho, dokud ji ještě má třeba jen u jednoho člověka. Dokud nejsou chyby bližních veřejné, jste vy, kteří o nich víte, povinni o nich mlčeti a když nemlčíte, těžce poškozujete pověst svých bližních, vězte, že těžce hřešíte. Drazí, uvědomte si to. Je to nesmírně důležité, protože dnes naši věřící podceňují tyto hříchy. Vězte, že, když nenapravíte čest bližního třeba odhalením pravdy pokleslou, a nechcete-li tak učiniti, když můžete, že není a nemůže vám býti odpuštěno. Mnoho tím hřeší tak zvaní zbožní, zvláště proti nám duchovním; asi jako odměnou, že se jim tak věnujeme, že nás tak často sužují!

Pravda jest září Boží, jest darem Božím. Snažme se o ni, snažme se o pravdu nejvyšší, v ní se dívejme na vše, v ní se dívejme přísně přede-

vším na sebe, jí žijme, aby nás přivedla na patření Pravdy dokonalé. Amen.

ČETBA

XII

Kniha jest jedním z těch činitelů, kteří mají největší vliv na duši člověka, na jeho vývoj. A proto i křesťan musí si ujasnit svůj poměr ke knize, svůj poměr křesťana ke knize, k dobré četbě. Má-li všechno sloužit dítkám Božím jako prostředky, jako cesta k tomu, aby se staly lepšími a dokonalejšími dítkami Božími, musí se tím stát i též kniha.

Kniha dovede býti nejlepším přítelem, může býti velkým prostředkem života a vzrůstu naší duše. Při četbě totiž nejsme rušeni osobou mluvícího, nevidíme ho, nevidíme ani jeho chyb a vad. Jen slovo vnímáme, odmyslíme si všechno, co by nás mohlo odváděti. Naše obrazivost jest upoutána jedním směrem. Při četbě se prostě přelévají myšlenky z jednoho srdce a z jedné mysli do druhé. Proto kniha působí účinně, někdy i účinněji než slovo mluvené.

Náš poměr ke knize jest určen jejím smyslem, jejím cílem. Kniha, četba má nám zprostředkovati pravdu a proto bude takový poměr náš ke knize, jaký jest její poměr k pravdě. Kniha má vytrysknouti ze života a má býti pomůckou v životě a proto náš poměr ke knize bude určen tím, jaký vztah má kniha k životu.

Proto jest četba prostě povinností. Povinností stavovskou nejprve. Jsme povinni své povolání řádně uchopiti, protože máme v něm spolupra-

covati na plánu Božím. A jsme proto jako křesťané povinni státi řádně na svém místě. Jsme povinni své povolání co nejlépe zastávat. Proto žádá si naše povolání co nejlepšího vzdělání. Stále postupuje život, stále postupují výzkumy a potřeba řádného zastávání našeho povolání. Nechceme-li zůstat za svou úlohou, nechceme-li zakrtněti, musíme čísti. Tak chápe křesťan svou četbu odborného vzdělání jako plnění prostě svého povolání, jako svou povinnost. Proto posvěcuje i tuto četbu, i tuto četbu přináší z poslušnosti k Bohu, jenž ho uvedl na dané místo, jenž od něho chce, aby mu takto bylo právě slouženo. Tato četba jest tudíž jen částí povolání a platí o ní všechno, co jsem řekl o povolání a co jsem zde na ni právě aplikoval. Vedle této povinnosti člověka jako spolupracovníka Božího na díle světa, na řádě lidském, má člověk jiné povinnosti, povinnosti k sobě především, ke své duši, ke svému náboženskému životu. A v tomto ohledu jest přece jen třeba mnoho a mnoho říci. Četba, která nemá duši škoditi, ji otravovati, ji zastavovati v cestě její k Bohu, nýbrž má jí býti pomocníkem, prostředkem. Četba: ukazatel, četba cesta, četba strava, živitel, četba lék a četba útěcha.

Všechno, co Bůh dal člověku, má jej blíže k Bohu dovésti. Tak i myšlenky lidské, jež se právě myšlenkou sdělují. Proto především třeba promluvit o knize špatné a knize, která by byla překážkou. Základní pravidlo v četbě, ve výběru četby jest: nečisti to, co jest smrtí, co smrt přivolává, co škodí duši, co ji otravuje. Nemylte se, draží, a neříkejte „Čistému jest všechno čisté“, a „mně nic neuškodí, já mohu všechno čísti“.

Mnoho lidí tak říkalo a zkušenost staletá učí, že to není pravda, že ta lež, nečistota, lehkomyšlnost v knize pomalu v malých snad dávkách vstřebávaná působí zvolna, ale jistě. Ti, kteří soustavně čtou knihy, jež otrásají věrou, které lehkomyšlně mluví o otázkách nejsvětějších, si pomalu na tuto stravu tak navykají, že stále sahají po větších a větších dávkách, že jejich svědomí otupuje. Jejich láska k Bohu chladne, jejich víra slábne, že pomalu věří všem lžím a pomlouvám, jež tisk chrlí na Církev. Mluvte jen s těmi katolíky, kteří soustavně čtou tisk, který vše svaté znesvěcuje. Třebaže ještě chodí do kostela, třebaže ještě tu a tam se modlí, nedovedou úst svých otevřít, aby nekritisovali tvrdě a nespravedlivě Církev a kněze, aby „nehrozili se jejích dějin“ a podobně. Otrava špatné knihy nepůsobí někdy okamžitě, ale působí vždycky jistě. Církev moudře tu dává jistá pravidla, jimiž se mají katolíci řídit, jež mají katolíci dobře znáti.

Ač je to poněkud suché, vypočtu vám, co Církev zakazuje svým dětem. Tedy nejprve a to již zákonem přirozeným jsou zakázány knihy vysloveně nemravného obsahu. Takových knih nesmí nikdo čísti. Jen censor u soudu z povinnosti jest nucen takovým hnusem se brodit, aby mohl dát svůj nález, a to jen tak dalece, než najde dostatečný materiál, aby knihu mohl dát odsouditi neb zabavit. Jinak nikdo vůbec nesmí takových ohavností čísti. Vždyť, kdo zachází se smolou, nemůže jinak, než se jí zamazati. Duše musí nutně trpěti takovou četbou. Takovou četbou se jen vydráždí to, co v každém člověku dríme. Duše pak se tak naplní jistými obrazy,

že se nedovede již ani od nich odtrhnouti. Lidé takovým knihám holdující jsou ztraceni pro vše krásné a čisté, protože jejich touhy a jejich obrazivost pak jest zcela znešvařena, strašně zachycena a nakažena. Pak hned Církev co nejprísněji zakazuje čísti knihy rozšiřující a hájící kacířstvo, odpadlictví neb rozkolnictví. Tyto knihy není dovoleno čísti a Církev trestá ty, kteří přes její zákaz a při vědomí těch církevních trestů ony knihy čtou, trestá je vyloučením z Církve, jehož rozhřešení jest svaté Stolicí zvláštním způsobem vyhraženo. Drazí, nedivte se, že jest Církev tak přísná v tomto ohledu. Víra jest příliš vzácný klenot, než aby jím mohl člověk takto zacházeti. Bůh trestá velmi přísně ty, kteří si neváží jeho darů. A víra jest příliš vážný a vzácný dar a milost, než abychom mohli jím tak zacházeti a jej tak lehkomyšlně vydávati všanc. Proč čtete takové věci, které přímo rozšiřují lež, které hlásají neb hájí nepravdu? To tedy nevěříte pevně? Bohu nevěříte, Církvi nevěříte, ani po tolika důkazech, ani po tolika světcích a mučednících? Přátelé, četba taková ne již pomalu, ale velmi rychle udupává víru. Jed nevěry, kacířstva jest velmi sladký. Ani jej nepoznáte. Mluví tak přesvědčivě; a jest proto tak nebezpečný, že pracuje s naší porušenou přirozeností, s jejími námitkami proti nadpřirozenému. Nadpřirozené se protiví tomu, co je špatného, nižšího v člověku a právě s tímto faktem počítají kacířstva. Počítají s tím, že se rozum brání pokorné víře, že se bouří proti tajemstvím, proto že pyšný rozum jen sám by chtěl býti měřítkem pravdy. Proto tak snadno nacházejí sluchu všechny nepravdy, všechny útoky na víru. Církev zná dobře

tento psychologický moment a proto zakazuje s takovou přísností knihy nevěrecké. Ví, jak jsou vábivé, ví, jak jim člověk snadno podléhá.

Proto, přátelé, nezahrávejte si se svou věrou. Neříkejte: Mně to neuškodí! Zcela jistě vám to uškodí. A i kdyby snad ne, jakým právem vydáváte duši svou v nebezpečí? A nebezpečím jest a zůstane každá kniha proti Bohu, protože stále se vede i v naší duši boj proti Bohu, protože lež chce každou duši získati.

Dále nařizuje Církev, aby všechny knihy náboženského obsahu nesly jejího schválení. Díváte se proč? Církev jediná jest učitelkou pravdy, jí byly svěřeny poklady víry a proto jen ona smí učit. A proto všechno ostatní učení se smí díti jen s jejím vědomím, jen s jejím schválením. Učiti smí někdo jen její autoritou. Proto žádá Církev tuto kontrolu. Musí ji žádati, a proto ta kniha, která tuto kontrolu nemá, která se jí podrobiti nechce, ukazuje na nejistý původ, při nejmenším na nedostatek pokory. A tam, kde jest pýcha, tam vždy jest hned i víra podezřelá, protože víra podstatně žádá a potřebuje pokory. Církev nedovoluje čísti knihy mluvící o viděních a zjeveních a zázracích, které nemají jejího schválení, právě protože ona jen jest soudcem o těchto věcech, a protože musí bdíti nad tím, aby pod rouškou soukromých zjevení nekalila se voda čisté pravdy, neb mír a pokoj v křesťanství.

Jaké povinnosti máte vy, drazí, ke knize, k četbě? Nejprve tedy ke špatné? Přátelé, vy, kteří jste povoláni, abyste měli rozhodující vliv nad knihou, vězte, že jest strašná vaše odpovědnost, protože kniha mluví dnes k tisícům, protože kniha dostane se tam, kam by živé slovo

vždy nepřišlo, protože dnes se její vliv a její význam nesmírně zvýšil.

Obracím se nejprve k vám, katolíci, kteří píšete. Vězte, že máte přísnou povinnost i ve svých knihách a článcích psát tak, jak musíte věřit, jak musíte žít. Protože katolík, spisovatel, má svou přímou mravní povinnost vůči své knize, protože vůči čtenářské obci. Ani umění vás neosvobodí od této povinnosti. Umění není něčím abstraktním. Umění jest v životě, umění jest pro život a proto se musí řídit obecně platnými zákony pro život. Proto nemůže katolík, umělec, katolík spisovatel, psát jinak, než katolicky. Co tím míním? Nemyslím, že má psát jen veršovaný katechismus. Nebylo by nic osudnějšího, než nechutně vyrábět „náboženskou literaturu“. Ale katolík, když píše, nikdy nesmí tak psát, jak by nesměl mluvit a myslit. Nebude nečistotu a lež vynášet, ani ne za účelem, jak někteří tomu chtějí, aby prý ohavnost každému znechutili. O tom znechucení tímto naturalistickým líčením hříchu máme již zkušenosti. A ty mluví o všem jiném než o znechucení. Nemůže katolík opěvovati cizoložstvo, sebevraždu, smilstvo, volnou lásku a podobné hnusnosti. Nikdy nemůže tak psát, že by jeho slova vybičovala hřích a špatné myšlenky neb špatné žádosti. Takový spisovatel jest spoluodpovědný za hříchy, kterých se jeho čtenáři pak dopouští. Katolík-spisovatel řídí se ve svých spisech zcela rozhodně katechismem. To jest svrchované pravidlo. Jinak ale neznám nějakého katolického umění, neb katolických spisovatelů. Katolík-umělec a spisovatel musí se řídit jen jedním pravidlem, aby psal a tvořil tak, jak musí jako katolík smýšlet a jednat.

Pak nakladatelé! Jakou mají odpovědnost! Máte povinnost přesvědčiti se o tom, co vydáváte. Když sami nejste s to posouditi, dejte přechísti rukopisy vážnému člověku, aby ten mohl určit. Ten ovšem pak musí bezohledně na umění neb jiné ohledy říci své pevné mínění. Umění má býti vyjádřením krásy a ta je zase odleskem pravdy a proto jaké umění, když krása je tak malým, nepatrným zlomkem pravdy, když se staví proti životu a poslednímu smyslu pravdy?

Nato se obracím k vám, kteří máte rozhodující slovo ve veřejných knihovnách. Buďte pamětliví své povinnosti. To vy rozhodujete, co tisíce lidí dostanou do rukou, čím budou tisícové duchovně žít. Nemůžete a nesmíte pokud jen vaše moc sahá připustiti, aby do knihovny přišli věci, které mohou býti jedem pro duše.

A nyní oběma, nakladatelům i těm, kteří mají moc nad knihovnami. Starejte se pečlivě o dobrou četbu, starejte se o dobrou knihu. Té jest dnes tolik třeba, té jest dnes třeba více než kdy jindy. Jaké zásluhy můžete si získati o duše nesmrtelné!

Dobrá kniha. Vy všichni máte míti jediný poměr ke knize, totiž poměr k dobré knize.

Především pak ke knize knih. Písmo svaté buď vaší hlavní stravou duševní. V té knize mluví Bůh, v té knize jsou pravdy, jež nemohou mýlit, kde jest naprostá záruka za pravdu. Drazí, vraťte se k Písmu svatému. Dříve čítávalo se Písmo svaté veřejně v našich rodinách. Kde se ještě vůbec čte Písmo svaté? A přece jsou tam všechny pravdy, a které jsou tam, jsou životodárné, mluví nám z nich dobrý Otec, mluví k nám z nich příklady velkých duší, patriarchů, proro-

ků, veškerá láska Ježíše Krista nás tam dojíká, nejdůležitější otázky křesťanského života jsou v nich obsaženy. Čtème Písmo svaté, ale dobře je čtème. Nejprve čtème tak, jak to Církev žádá a musí žádati, jen Písmo svaté schválené církevní autoritou. Máme dnes již krásné a dobré a levné překlady katolického Písma svatého. Katolík smí jen toto schválené vydání čísti a žádné jiné, protože jen toto vydání Církví schválené mu dává záruku, že do překladu se nevloudilo nic z kacířského ducha, že nebylo ničeho v Písmě svatém měněno a nic vynecháno. Toto pak Písmo svaté čtème především pokorně. Ne vše- tečně, abyste se hádali s Písmem, abyste v něm hledali své pochybnosti. Proto Církev svatá kla- de tak velký důraz na to, aby katolická vydání Písma sv. byla opatřena jejím výkladem obtíž- nějších míst, protože jen jí byly uloženy dary neomylnosti, protože se nemůžeme spolehnouti na to, že nás Duch svatý osvíti při četbě Písma. Duch svatý zajisté nás osvíti, ale když pokorně skloníme nejprve svou hlavu a nebudeme chtítí sami Písmo vykládati a tento libovolný výklad ještě považovati za zvláštní světlo Ducha sva- tého. Čtème pomalu a se zbožnou snahou zaří- diti život svůj podle toho jak Ježíš promluvil. Četba naše Písma sv., a to pak platí o každé četbě pravd Božích, má býti životem naším, má býti pomůckou v životě našem. Čtème, abychom žili, abychom lépe žili.

Není vše uzavřeno v Písmě svatém. Není mož- no, aby slova Kristova, aby všechna nauka a moudrost a láska, hlavně život Boží, aby byl uzavřen do knih. A jak, především, chcete uza- vřítí Ducha sv. do několika knih? Duch pravdy

dále žije v Církvi svaté. Celá pravda byla vložena do Círke a tato pravda v Církvi žije. Žije v ní ústním podáním stálým učením Církve, stálým životem liturgie. A tato nauka a tyto pravdy jsou též pravdami Božími a též z nich život náš má se živiti a posilňovati.

V Písmě a tradici jsou veškeré tedy pravdy obsaženy, ale potřebujeme, aby nám tyto pravdy byly podány v systém, aby nám byly osvětleny. To činí katolická nauka, jíž říkáme křesťanská nauka a když jest ve vědecké formě říkáme jí theologie.

Potřebujeme pravdy Boží pro každý okamžik svého života, pro všechny okolnosti. Celý život náš má býti zařízen podle Pravdy Kristovy. Kázání mnohému nás naučí, ale, vedle kázání, vedle mluveného slova dnes lidstvo pracuje v obohacování své duše především knihou a proto též kniha má nás učit životu Božímu. Když ve všem jest nám kniha pomůckou ducha a života, má a musí býti též pomůckou i duchu křesťanskému i životu nadpřirozenému.

Drazí, nezanedbávejme svého náboženského vzdělání. Když ve všem pokračujeme a postupujeme, jsme povinni své duši, abychom jí též dávali dalšího upevňování a posilňování a prohlubování náboženského, duchov. života. Všechny otázky dnes nás zajímají a duše naše by nás zajímat neměla? O všem toho tolik dnes čteme a o Bohu, jenž jest přece ústřední otázkou celého našeho života, bychom toho měli věděti málo?

Přátelé, važme si dobré knihy, knihy, která přivede nás blíže k Bohu. Naše četba budiž vůbec ve znamení služby Boží, přiblížení se k Bo-

hu. Jestliže budeme jednou klásti počet z každého marného slova, budeme klásti též jistě počet z každé marné, zbytečné knihy. Kniha, která ducha občerství, není ještě proto knihou marnou. Kniha marná, již se katolík má varovati, jest kniha, která není zé života a pro život, která jest prázdným klínkáním, která jest prázdným mluvením, jež baví, ale nic jiného nedá, jež jen zabije čas a nudu. Knihy nejsou na to, aby zabíjely čas, nýbrž aby zabíjely hřích, aby pozvedly duši. Proto i kniha, která baví, má zvedati, má něco dáti. Proto když čtete knihy, jež mají býti stravou duši vaší, vybírejte vždy takové knihy, jež nejsou jen zbytečným mluvením, nýbrž knihy, které vám opravdu něco povědí o Bohu, a duši vaší opravdu přivedou blíže k Bohu, knihy, jež vám pomohou, které vám posvítí na cestu k Bohu, jež vás očistí a posilní.

Tak si vybírejte knihy, které jsou právě pro váš duševní stav. Duše, které právě se rozléta-vají, jež se odtrhují od země, nebudou přece s užitkem čísti knihy vysoké mystiky. Nečtěme knih, jež nejsou pro nás, jež by nás jen mohly uvrhnouti do omylu duchovního, do pýchy duchovní.

A čtěme pokorně. Nečtěme s kritickou lupou slohu, mluvy, obratů. Čtěme jako děti, jež potřebují potravu, jež potřebují světla. To světlo především hledejte. Neopíjejte se krásnými slovy, ač i to si je přát, aby ti, kteří píší o vznešených a velkých věcech psali je důstojným slohem, což se, žel, často neděje, ale to není to hlavní. Odvrhněme brzo slupku vnějšího rázu knihy a pohružme se do její *pravdy*. Čtěme pak pomalu. Existuje jedna hltavost, jež jest také nestříd-

mostí, nestřídmost *slova*. Překotné čtení právě tak unavuje a znechucuje a ochuzuje duši jako vůbec žádné čtení. Proto si vyberme knihu, jež může nám býti životem a pak z ní ten život opravdu čerpejte! Ssajme z ní mizu Kristovy pravdy, protože to On mluví v knihách, jež Církev věřícím podává. Čtěme a nezůstávejme při čteném. Náš duch musí dále. Kniha nikdy nedomyslí pradu. Nikdy pak tu pravdu nepodá tak, abychom neměli již sami nic na práci. Pravda musí zapadnouti do duše, tam kvasiti a působiti. My musíme tu pravdu pro duši naši pro případ svůj doplniti, obraz její dokresliti. Čtenář musí jíti ruku v ruce s knihou. Nebýti otrokem knihy, nýbrž prožiti knihu, doplniti, naplniti!

Přistupujeme ke knize pro duši svou, s vážností a s pokornou prosbou k Duchu světla, aby nás osvětlil, aby nás vedl při četbě, aby nám vnukl dobré myšlenky a dobrá předsevzetí.

A tak má končiti kniha, aby nás učinila lepšími, aby byla vykročením k lepšímu životu, aby způsobila nějaký, třeba sebemenší obrat a nápravu. Kniha má býti rukou, vedoucí nás k lepšímu. Nevstáti od knihy jen se srdcem plným zbožných citů, ne snad s kupou dobrých předsevzetí, jež přece se k ničemu jinému nedělají, než aby nebyla plněna! O tom si přece nebudeme činiti ilusí. Ale shrňme knihu v jednu myšlenku, v jedno rozhodnutí. To pak rozhodně uveďme v život.

Ano, drazí, kniha je přítel, kniha je těšitel. Nejlepší přítel a nejlepší těšitel. Když nás lidé svou krutostí a bezohledností, i tehdy, když chtějí těšiti, zraňují, kniha nezraní, protože si ji můžeme tak vybrati, aby nezranila. Když na vás

chmury života doléhají, vezměte do rukou Písmo svaté, kde je tolik útěchy, kde se stále ozývá naděje v Boha, jenž vždycky vyvedl lidi z nejhorších běd. Vezměte do ruky nějakou dobrou knihu, nejraději nějakého světce, jenž tak dobře rozumí duši naší a u něhož máme záruku, že nepíše pro marnou slávu, že se nepřetvařuje, že neplýtvá slovy. Knihy svatých a životy svatých, toť jedna z nejlepších knih pro křesťany. Ale dobré životy svatých, ne rozumářské, ale ne také pachtící se *jen* po divech! Četba životů svatých a velkých duší nás nadchne, stává se nám posilou ve vlastních bojích, učí nás, že možno žítí pravdu Kristovu, že možno opravdu Boha milovati tak, jak si toho přejeme sami kolikráte.

Jestli pak ti kniha dala jen zrnko dobra, jestli tě jen trochu potěšila, pomodli se konečně za autora. Na to též nezapomínejme, ti spisovatelé, kteří chtějí býti učiteli pravdy a života, jsou našimi velkými dobrodinci a máme k nim své povinnosti vděčnosti, právě tak, jako máme tutéž povinnost vděčnosti ke všem, kteří na knize spolupracují než se dostane do našich rukou.

Nuže shrnuji: Čtěme, drazí, knihy života, čtěme je pro život, přelévejme myšlenky z knih do života. Tak bude kniha naším dobrodincem a naším pomocníkem. Amen.

ŽIVOT V POKOJI

XIII

Pokoj svůj dávám vám, ne jako svět dává, já dávám vám. Jaký je to pokoj? Pokoj Kristův, toť pokoj Boží. Nemůžeme žítí bez po-

koje. Potřebujeme nutně pokoje ke svému životu přirozenému a potřebujem pak pokoje i k rozvoji života nadpřirozeného. Pokoj jest nutnou podmínkou rozvoje našeho života přirozeného. Proto prosíme, aby nás Bůh chránil válek, proto ti, kteří stále chrastí zbraněmi a stále vykřikují o válce, jsou největšími nepřáteli lidstva, protože mu odnímají možnosti klidného života, protože připravují rozvrat všech statků a všech ustálených hodnot. A v životě nadpřirozeném? Promluvíme o tom dále, ale již zde připomínám, že nemůžeme duševně se rozvíjeti a stcupati, když duše jest stále trýzněna strachem a hrůzou, protože strach jest poutáním duševních schopností, protože neklid jest mořem, v němž je temno jako při neklidu, takže pak nevidíme, takže se pak těžko význáme v další plavbě.

Pokoj! Ale jest pokoj a mír, se kterým se nemůžeme a nesmíme nikdy smířiti, jest mír, se kterým nesmíme nikdy se spokojiti. Je to mír a pokoj světa. Pokoj světa: Pokoj s vinou, s hříchem, s prostředností. Pokoj hříšníků. Nejstrašnější pokoj jaký může býti. Je to klid mrtvého moře. Pokoj těch, kteří si již zvykli na hřích, kteří se v něm usadili, kterým jest v něm již dobře. Pokoj s hříchem! Přátelé, ale to jest pokoj s divokou šelmou, která jen proto zdánlivě se tváří pokojnou, aby nás jednou s tím větší jistotou roztrhala. Dábel rád ukolébává do tohoto poklidu a míru ty, které chce míti jistě pro sebe. Je to klid, pokoj těch, kteří si dobře neuvědomují, co je to vina a co je to hřích. Že hřích přece nemůže Boha zničiti, ale může zničiti nás. Proto nám ďábel namlouvá, že ještě není pozdě, abychom napravili svůj život, proto stále nás pře-

svědčuje, že se ještě můžeme obrátiti, že Bůh počká. A zatím se nám v hříchu zalíbí, zatím si v něm zalíbíme, v něm se usadíme. A hřích nás tak dalece zotročí, že mu sloužíme čím dále tím slepěji, že již ani nevidíme jeho hrůzy, že si již ani neuvědomujeme, jak jsme klesli, jak duše naše jest v nebezpečí. Příměří neb pokoj s vinou jest nejosudnější mír, jež dává svět.

Pokoj světa. Pokoj od velkých požadavků. To jest onen pokoj vlašných, dnes tak hojných katolíků. Dáti Pánu Bohu jen to naprosto nejnutnější. Ani o vlásek více než jsme povinni. Pokoj světa od velkého snažení. Jak často se setkáváme s tímto přesvědčením, jež sráží duši, přesvědčení, které jen žádá, aby člověk nevraždil a neloupil. Že naše duše může více a že láska Boží k nám jest nekonečná a že srdce naše může se státi a má se státi podobným Bohu, že se máme stále snažiti všechno to bohatství, které nám v křesťanství bylo dáno využítkovati, vyjádřiti, to již stojí mnoho námahy.

Pokoj chtějí mnozí, pokoj, ale shnilý a nesprávný, pokoj od světa, od svého okolí. Pro tento pokoj od lidí špatných a zpustlých vyhýbáme se mnohdy náboženskému životu. Nechceme slouti fanatiky, nechceme, aby se nám svět vysmíval a proto se omezujeme jen na nejnutnější, proto se skrýváme se svou věrou. Proto se jí nezastaneme, když jest tupena, napadána, proto zalézáme. Ó hrdinové katoličtí dnů dnešních! Bojem jest život lidský a bojem jest též především život katolíka. Nepřišel v tomto ohledu Kristus přinést pokoj, nýbrž meč. Sám to prohlásil. On přišel rozdělit.

Máme a musíme se odloučiti od všeho a od

všech, co nás vzdaluje od Boha, musíme nejprve jeho vůli plnit. On má první právo na naši duši. Ne nějaký mír a kompromis se světem. Křesťan nemá znáti kompromisu se světem. Má stále bojovati se sebou, má pevně odrážeti a snášeti útoky třeba celého světa pro to, co jednou uznal za pravdu. Nuže, jest Bůh Pánem naším nebo není? Jest Bůh nejvyšším Pánem, nebo ještě v jiného věříme? Dokud budete kulhati na obě strany: Je-li svět a tělo a hřích a jeho hmotné postavení a časné výhody bohem vaším, věřte jim a jděte za nimi, je-li však Bůh pravým a jediným Bohem vaším, proč mu nesloužíte? Jak jste to nedůslední, jak jste malicherní! Bojíte se zápasu, bojíte se boje. Proč? Abyste měli pokoj, abyste měli mír. To proto, že neznáte pravého pokoje a pravého míru. Není mír s ďábelstvím, není mír s tím, co je prostřední, co je nízké.

Mýlíte se, když si snad myslíte, že se svět s vámi smíří a dá vám pokoj dříve než Boha zcela zradíte. Když chtěli po převratě někteří modernisovati katolickou Církev a chtěli jaksi škemratí o přízeň tohoto světa, správně jim odpověděl kdosi, jenž byl tehdy mluvčím: Uvěříme ve vaši upřímnost a opravdovost, až odstraníte víru v jedinou církev, v zázraky, až morálku uzpůsobíte moderním požadavkům. Právil jsem si tehdy: „Dobře vám, za to, když se sami tak ponížujete.“ Není smíření a není pokoje mezi dítkami Božími a dítkami tohoto světa. To by bylo velmi smutné, kdyby toho smíru bylo. Musí býti boj mezi Kristem a mezi peklem, mezi těmi, kteří jsou Kristovými a kteří jsou tohoto světa. Není možný smír. Nechtějme pokoj od těch, kteří by jej chtěli nám dátí za cenu naší

duše, tedy za cenu marně prolité krve Kristovy!

Pokoj a mír jest něčím zcela jiným a také jinde jej musíme hledati. Sv. Augustin krásně vyjádřil pokoj: toť klid pořádku: *Tranquillitas ordinis*, a dodávám: pokoj, toť klid pravdy. Řád totiž jest pravdou a jenom v pravdě jest možný a jen v pravdě jest skutečný. A pravda a řád pro děti Boží, pro křesťany, jest jenom jeden, totiž řád, podle něhož Bůh jest posledním cílem naším, podle něhož všechno naše konání jest v tomto řádě podle této pravdy. Tehdy jest pokoj, když svou osobnost nestavíme proti stanovenému řádu.

Řád a pravda pro křesťana: že všechno musí býti podrobeno Bohu, že všechno musí k němu jen býti zařízeno, že všechno jemu slouží, jest jeho nástrojem. Tehdy jest náš život v pravdě a v řádě, když jest opravdu chválou Páně, když jest jeho oslavou! To jest podklad pokoje vůbec, pokoj s Bohem. Naše srdce jest jako magnetická střelka, která se otáčí jedině po dobru a po štěstí a pokud ji vychylujete, pokud nedáte ji pravé polohy a ji rušíte, dotud se nemůže uklidnit. Takové jest naše srdce. Nenalezne pokoje, pokud hledá něco jiného než Boha, pokud něčemu jinému slouží. Protože to pak jest otroctví, protože to pak není služba. Jen Bohu se dá sloužit, všemu jinému jen otročiti. Protože vše jiné nám nedá naprostého štěstí a nedá nám náležité odměny za všechno. Vše ostatní samo sebou nemá smyslu a proto nedá též pokoje, protože jen to, co jest v pravdě, může dáti tento pokoj. Pokoj Boží, protože jen On dává, co slibuje, protože On dává nejvíce, dává věrně, dává všechno. Proto budme v řádě, proto nechť Hospodin jest zcela Bohem naším, proto nepo-

kulhávejme za Bálem a za bohy tohoto světa. Čili: pokoj Kristův jest jenom v lásce Boží. Pravý pokoj musí býti klidem a bezstarostností, nesmí nás nic děsiti, nic nám hroziti, nic ohrožovati, že nám vezme užitek práce naší.

Proto hlásal Kristus, že Bůh jest Otec. Otci můžeme důvěřovati. Otec neublíží dítěti svému, otec je neošidí, otec je ochrání. Proto jest těsně spojen duchovní náš život pokoje s přesvědčením a s životem naším jako dětí Božích, z tohoto dětství Božího.

Věříme, že On jest Bohem, tedy, že je všemohoucím, že všechno může a že žádné nebezpečí není tak silné, aby námi otřásl, když On jde s námi. On je s námi po všechny dny až do skonání světa. Hle, toť klid a pokoj Církve. Vysoko se zvedají vlny bouří proti ní, nikdy nemá časného pokoje a přece jest v pokoji božském, přece ví, že ji nic nezničí, že ji brány pekelné nepřemohou. Jak jsou směšní její protivníci, kteří jí vyhrožují, kteří od ní hledí dostati ústupky právě neklidem vnějším, právě pronásledováním! Což může někdo zbaviti věřícího, že Bůh jest všemohoucí, což může jej někdo zbaviti míru a klidu? Hospodin má čas, chce říci: věčnost a On se zastane své Církve, On ji vynese, až on bude chtíti. Byly časy horší a strašlivější, než jest dnešní odcizení Církvi a ze všeho zase Církve a pravda vítězně vyšly. Proto jsou praví katolíci stále klidní o Církve, proto nemalomyslní, proto nezahazují zbraně, proto stále znovu a stále se pokoušejí o nové možnosti boje, proto jen u nás jest stále možné obnovení pracovních metod. Jen Církve jest tak liberální, že nikomu, že nikdy mladým nepřekáží hledati jinými cestami duše,

protože je pevně zakotvena v pokoji Božím, protože ví, že není vázána na jednu dobu, na jednu metodu, na jednu třeba vládní formu. Církev se neupíná na nic časného, protože prostě jest v pravém pokoji důvěry a víry.

Žítí v pokoji Božím, totiž v řádu a v pravdě. To znamená řídití se jeho zásadami, žítí podle jeho přikázání, ve spojení s ním. Podstata pokoje dítek Božích: Býti v lásce jeho, býti tedy prostě v něm duší svou, býti spojen s ním. Když On je spojen s námi a my když jsme spojeni s ním, nemůžeme se ničeho obávat, nic nás nemůže děsit, protože co by mohlo děsit i zneklidnití Boha? A my jsme pevně a hluboce v něm, my jsme účastní na jeho přirozenosti a na jeho životě. Vezměte nám všechno, Boha nám vzítí nemůžete. Proto, když nám hrozí, že nám vezmou statky, že nám vezmou i kostely: Nu, vezměte si je, však na to ještě doplatíte jako dosud všichni dopláceli. Boha nám ale nevezmete. Nejsme odkázáni a vázáni na časné prostředky, na tyto časné prostředky, jež vás dráždí, protože Bůh má nekonečně více a On se zase postará o nás. Dokud žijeme v něm, v něm vítězíme, dokud jest jeho láska v nás, jsme šťastní a jsme dosti bohatí.

A právě tu přichází obava: Abychom se udrželi v této lásce, abychom se neodloučili od Boha. Bojíme se sami sebe, bojíme se svých chyb a sklonů. Bázeň jest dobrá, když jest nadpřirozená a když jest spojena s nadějí a s důvěrou, s věrou. Bojme se, ale jen o sebe, bojme se, ale nezůstaňme při tom. Svě spasení jemu odevzdejme. On je již dokoná. V pokoji konejme spasení své, třebaže s třesením a bázni. Pokoj Boží

právě učí nás pravé bázni a pravému třesení!

V pokoji pracujme na své dokonalosti. Potřebujeme toho klidu, protože neklid nás unavuje a mate. Jsme lidmi, to jest slabými a Bůh to ví a podle toho má své požadavky od nás. Proto se neděsme v otrocké bázni! Naše bázeň buď jen synovská, abychom neztratili jeho, Dobro nejvyšší, abychom jeho nezarmoutili. Křesťan pracuje, ale v důvěře, snaží se, ale to jest též vše, co koná. Učínme vše, co jest v naší moci a budme ujištění, že i Bůh učiní vše, co na něm jest, že nedá zahynouti těm, kteří jej nechtějí urážeti, kteří se nechtějí od něho odloučiti, kteří chtějí se k němu co nejvíce přiblížiti. On je ne nechá potáceti se v sobě samých jako v bludišti. Řekněme Bohu: Pane, dal jsem své srdce, dal dobrou vůli a ty dej ostatní. Pokoj důvěry, že také Bůh učiní vše, co jeho jest, protože On chce, abychom byli jeho a protože On to může učiniti a také vždy konal. Což se zkrátilo rámě Boží, což Bůh si již nemůže vyvolati z kamenů syny Abrahamovy? Jeho svatí nevymřeli. Naše snaha nemůže ztroskotati, protože jest to On, který nás volá k sobě, který nám dal tak vysoký cíl, který nás ústy Ježíše Krista tak vysoko povolal. Bůh nikdy nepřestane se starati o svět a nikdy se proto též nepřestane starati o ty, které obzvláště miluje. A jistě obzvláště miluje ty, kteří chtějí z celé duše jemu patřiti a jej milovati! Naše duchovní dobro, náš vzrůst jest stále drahý Božímu srdci.

Pokoj v pokušeních. Nepřítel nemůže více než mu Bůh dopustí. Nad jeho sílu a chytrost jest Boží pravice, která jej zavčas zdrtí, aby jej zahabila. Bůh nedopustí na nás více než je nám

třeba k našemu většímu prospěchu. Říká se, že Bůh nikoho nezkouší nad jeho síly. Doplňme to a řekněme: Bůh nikoho nezkouší více než mu to může prospěti, než jej to může zocelit v důvěře a v síle a statečnosti. Pokoj v pokušeních, protože těm, kteří milují Boha, všechny věci napomáhají k dobrému. O nich platí: Quis potest nos separare a charitate Christi? Je-li Bůh s námi, kdo proti nám! A je-li s námi tak pečlivý a dobrý Otec, kdo nám může ještě ublížiti, kdo nás může ještě ohrožovati?

Pokoj ve starostech a denních zápasech. Ten, který má na starosti duši naši, který měl na starosti věčnou spásu celého světa, ten že by mohl zapomenouti na podružné věci tohoto světa, na časné záležitosti? Proč se bojíte, malověrní, volá Kristus Pán apoštolům. A všem nám řekl: Nepečujte, co byste jedli neb pili neb čím byste se odívali. Právě toto horečné pečování přivodilo na svět dnešní krise, jak se všechny jen jmenují. Lidé chtějí jen sami na sebe se spolehnouti, protože přestali v tak velké části mysliti na Boha a nyní se sami ničí a tonou ve starostech o denní chléb. V pokoji očekávejme z jeho ruky vše, čeho potřebujeme k udržení toho života, jež nám dal. Učiňme své a On nás neopustí.

Hle, budiž nejvyšším zákonem našeho duševního, ba celého života: oddanost Bohu. Toť pokoj duší, naše oddanost. Řekl Ježíš: „Učte se ode mne neb jsem tichý a pokorný srdcem, naleznete pokoje duším svým.“ Naleznete pokoje, když budete malí před Hospodinem, když se ztíšíte ve svých pozemských žádostech. Jen proto jste neklidní, jen proto se chvějete, protože celou duší ještě toužíte po zemi. Protože ještě pa-

tříte tomuto časnému životu, proto se snažíte na tomto světě a v tomto životě co nejvíce urvat. Proto nejste tiší, protože nevěříte, protože nedoufáte. Následkem toho ani nemilujete. Jen tichost duše, jen ztišení duše v Bohu, jako v nejvyšším dobru, dá vám pravého pokoje, protože najdete pravého dobra, jehož jest pro všechny dosti, protože v Bohu všichni se můžeme směstnat, protože v Bohu se všichni můžeme rozvinouti a žít. Ale, skloňme se před tímto Bohem a uznejte jej za svého Pána. Potom se ho nemusíme obávat jako soudce, pak bude nám Spasitelem, pak bude nám pokojem.

ŽIVOT MODLITBY

XIV

Věčnému žebříku Jakubovu se podobá křesťanská modlitba. Pojem tvora jest těsně a nutně a nerozlučně spojen s pojmem modlitby. Člověk, tvor omezený, člověk, tvor závislý, tvor, jenž má všechno od Boha, nutně se musí stále spojovat, stále obcovat s bytostí, od níž všechno má.

Nechci mluvit o jednotlivých úkonech modlitby, chci vás vést výše, totiž k tomu, aby celý náš život byl ustavičnou modlitbou.

Písmo svaté nás napomíná: „Modlete se bez ustání!“

Aby celý náš život byl zladěn modlitbou, oslaven, posvěcen, povznesen. Modlitba totiž není jen skuhrání, jen žebření o věci tohoto světa. Modlitba jest něčím nekonečně vyšším, protože v poslední řadě a v prvé rovněž se odnáší k Bo-

hu, jenž jest nekonečný. Směřuje k Pánu a jinak ani nemůže směřovati, protože všechno směřuje kam i modlitba směřuje, vše musí býti prosvíceno a prozářeno cílem nadpřirozeným a musí se v poslední příčině odnášet k Bohu.

Zkrátka jest totiž modlitba stálým obcováním, povznášením člověka k Bohu. On jest naším zdrojem, naším Pánem, od něho máme bytí, v něm jsme, žijeme a se hýbáme a proto modlitba není ničím jiným než uvědoměným poměrem tvora, jenž bez Boha prostě nemůže žíti pro Boha.

Modlitba jest uznáním jeho majestátu, jeho velikosti, jeho svatosti a dobroty. Proto jen tam je dokonalá modlitba, kde vychází z dokonalého pojmu o Bohu. Jen ta modlitba jest dokonalá, jež jde k Bohu jako k Pánu a ne jako k našemu služebníku.

Bohužel mnoho křesťanů jde k Bohu jen když ho potřebují v časných záležitostech. Taková modlitba není dokonalou, taková modlitba prýští z praktického pohanství. Takové duše jako by neznaly ničeho jiného než tu zem, než zájmy a starosti o denní chléb. To jsou duše, jež nepovznesou od země svých očí, jsou stále zavrtány do země, a do jejich zájmů. Ale tohle není život duše, tohle není život křesťana!

Jsme povoláni především k tomu, abychom přišli k Bohu. Nepřijdeme však k němu jen tak lacino, snad v posledním vzdechu. Přece se nemůžeme odvážiti celý život rozdati světu a hříchu a pak nabídnouti Pánu Bohu ubohé zbytky. Celý život má býti vystupováním k Bohu. A modlitba jest v podstatě vystoupením, povznesením mysli k Bohu. A proto se snažme, aby celý náš život byl modlitbou.

Že by to bylo tak těžké? Nesmíme si totiž představovati pod modlitbou jen odřikávání ústních modliteb. Stále třeba s Bohem hovořiti, stále třeba s ním mluvit, k němu vystupovati. Jsme tvory tak slabými. Jsme jen na jeho pomoc odkázáni. Proto si především hluboko vstřípme v mysl jeho přítomnost. Podkladem života z modlitby jest právě živé přesvědčení, žítí v myšlence, že On jest kolem nás, že On jest všude, že On jest v nás, že v každém kroku našem, v každé naší myšlence jest jeho moc a síla i dobrota, že On nám ve všem dává bytí. Když toto pronikne hluboce naší duší, věřte, že nám bude již obtížnějším hřešiti, hřešiti s odkrytým hledím, s klidnou rozvahou, že budeme též více přemýšletí o svých činech, o jejich mravní hodnotě a oprávněnosti.

Chci říci, aby náš život byl životem s Bohem, tvora jsoucího stále s ním, vědoucího o něm a utíkajícího se k němu.

K tomu jest třeba hluboce si uvědomiti náš dětský poměr k Bohu. Proto se, drazí, pomodleme konečně jednou dobře a dokonale Otčenáš. Věřte, že se nedostaneme dále ve svém vnitřním a mravním životě, dokud se po prvé zcela neponoříme do božské hloubky Otčenáše, dokud neprožijeme celou duší, nepromyslíme a celým srdcem nezakusíme života Otčenáše.

Zcela se vnořme do hlubin, do pravdy, do výšek Otčenáše. On jest Otcem pečlivým, dobrým, jenž stále na nás myslí. Vše nám dal, aby nás učinil šťastny. Není jiného štěstí než býti spojen s Tebou, jenž jsi blaženost sama, a jaké štěstí, že mohu jíti po cestě tvých přikázání, jež jsou cestou k Tobě, jež jsou cestou dávající nej-

hlubší a jediný smysl a význam celému mému životu!

Pak pochopíme, co je to modlitba, jak jest krásná a hluboká a jak jest bohatá a že zahrnuje celý život, že není prostě okamžiku, okolnosti neb úkonu, který by se nedal posvětit, prozářiti Bohem, jeho láskou... Pak bude prvním zvoláním naší modlitby hluboký údiv nad Bohem vznešeným, dobrým, mocným, velkým a svatým. Modlitba klanění a chvály. Vše na světě musí chtěj nechtěj jásat a pěti hymny na toho, jenž všemu dává bytí a život.

Vše chválí Hospodina svým způsobem a proto i tvor rozumný musí jej chváliti svým způsobem, to jest, rozumným. To jeho duše se musí rozechvívati chválou a klaněním, to celá bytost naše se musí rozohniti láskou k němu. Mysl naše má se skloniti před Pánem.

Uznati jeho nadvládu. Aby pak tato myšlenka nebyla jen pronesena rty, abychom se nespokojili jen prohlášením „Zbožně se ti klaním“, celá naše bytost musí býti prozářena pocitem a vědomím naší ubohosti, pocitem Boží velikosti, jeho vznešeného majestátu. Srovnávejme často: Kdo jsi Ty, kdo jsem já! Svou nicotou a svůj prach srovnávejte s Pánem nebe a země. Vězte, že pak budete prochvěni svatou bázni, posvátným třesením před ním. Pak bude nám věru dosti obtížno klesnouti, pak se usmějeme, když nás bude lákati svět a hřích...

Modlitba klanění. Modlitba, která vidí ve všech darech Boží lásku a Boží vznešenost, modlitba klanění, která jest Pánu vděčná za všechny krásy vyjádřené umělci, za všechnu nádheru polí, modlitba, která dovede býti vděčna za květy, ja-

ko úsměvy dobrého Boha, za jásavé světlo krásných dnů, která bude rozuměti vířivému reji hvězd a nebeské obloze. Modlitba klanění, která ve vděčnosti uznává všechny dary, která se koří Prozřetelnosti, jež tak podivuhodně vedla celý náš život. Všeho uměti upotřebiti, za vše děkovati v každé pravdě nalezené, v každém pokroku, v každé kráse klaněti se tomu, od něhož všechno vědění, všechna moudrost, všechno dobro pochází.

Potom se budeme jinak modliti, potom nám nebude modlitba nudnou povinností, nebudeme při modlitbě usínati, nebudeme ji odbývati. Protože víme, koho máme; modlitba nám bude vnitřní potřebou a nutností.

A vynasnažíme se, abychom každým svým činem Boha chválili. Aby celý náš život byl modlitbou chvály. Myslíte, že jest to obtížné? Chtějte dobře žítí podle jeho nauky, podle jeho příkazů, zasvěťte jemu svůj život, po denním procitnutí své všechny činy, práce a starosti jemu zasvěťte a každý váš krůček i nejnepatrnější bude chválou Páně, bude mu k oslavě. Aby nás ovládla myšlenka: „Máme býti krásným květem Božím na lučině světa!“ Květem krásným, čistým, jenž nikomu neskýtá omamného jedu, jenž jen svítí sladkostí, živným medem, jenž potěší všechny, kteří s ním přijdou ve styk.

Protože jsme Boží, jest naší největší starostí, abychom přišli skutečně k Bohu. Proto jdeme stále k němu, proto nečekáme na poslední okamžiky, proto neodkládáme Boha až na konec. Hlavně toto jest naší starostí, aby naše duše došla svého cíle, Boha. Ale sv. apoštol Pavel nás napomíná, abychom s bázní a třesením konali

svou spásu. S bázni, s třesením máme pracovati na díle pro nás nejdůležitějším, na své duši. Sami ze sebe bychom jistě nedošli, protože cíl nadpřirozený přesahá naše síly přirozené. Proto se mýlí ti, kteří chtějí býti spaseni a myslí, že jest to možno bez modlitby. Stále a stále onen nemožný názor na modlitbu, jako na pouhé vyžebrování věcí tohoto světa. Oč má usilovati naše modlitba. Modlitbou obcujeme s Bohem, hovoříme s ním. Co chceme modlitbou? Býti ve spojení s Bohem a proto prvou starostí v modlitbě musí býti, abychom i z tohoto spojení nevypadli, abychom se nikdy neodloučili od Boha, abychom nakonec přece jen přistáli v přístavu jeho blaženosti a lásky. Proto kdo obcuje s Bohem, kdo ví, co je Bůh, zvedá v pokorné prosbě své ruce k Bohu se žádostí, aby byl na věky zachráněn, aby ho Bůh držel. Toť jest střed modlitby prosebné: „Pane, přiveď mne k sobě!“ A všechny jiné prosby a žádosti jsou jen potud nadpřirozeně dobré, pokud jsou ve spojení s tímto ústředním úmyslem. Smíme a máme prositi o vše, čeho potřebujeme, ale vždy proto prositi, abychom mohli snáze a lépe dojíti svého spasení. Smíme a máme prositi o statky tohoto světa, ale jen potud, pokud jest nám to k dobrému v nadpřirozeném smyslu, pokud nám to může sloužiti na cestě k nebi. Budeme si pak vědomi, že vše od něho máme, že ze sebe ničeho nemůžeme, že jen jeho dobrota nás zahrnuje dary. Tato myšlenka nás musí dokonale proniknouti. Jest podkladem pokory a jest v ní záruka velké dokonalosti. Modlitba prosebná. Správná modlitba prosebná má všechny vlastnosti řádné modlitby, protože víme, že vše máme jen k tomu,

abychom došli k Bohu. Proto jest nadpřirozená, nezůstává jen u věcí tohoto světa, nýbrž vždy všechno zaměřuje výše. Výše hledá smysl všech darů tohoto světa, zdraví, majetku, cti, schopností. Prosí, ale prosí pokorně jako žebrák, je muž nikdo není ničím povinován. Ví, že když mu Bůh nedá, oč právě prosí, že má k tomu svůj vznešený důvod a že mu za to dává něco většího a krásnějšího, totiž sílu nadpřirozenou, její vzrůst, její rozmach. Pokorně jako dítě stojí před svým Otcem; ví, že od něho všechno má, že již od něho mnoho, ba všechno dostala, že On zase dá, a že jistě dá to nejlepší a způsobem nejlepším a v okamžiku, kdy to bude nejvhodnější.

Pravá modlitba, jež zná Boha a svou nehodnost, jíž Bůh není ničím povinen. Nediví se, že Bůh okamžitě nevyslychá. Trpělivě čeká před dveřmi jeho milosrdenství, stále tluče na vrata jeho lásky, stále prosí a ví, že bude jednou vyslyšena, že jí bude otevřeno, třebaže neví, jakým způsobem.

Drazí, až na věčnosti uvidíme, jaké vzácné a krásné dary dal nám Bůh v náhradu za modlitby zdánlivě nevyslyšené.

Když Bůh něčeho nedává, jest to znamením, že pro nás chystá něco lepšího. Proč bych se proto hněval na Boha? On sám a jediný nejlépe ví, co mi prospívá, jen On to se mnou dobře smýšlí, daleko a nekonečně lépe než já sám se sebou a proto skláním svou vůli před ním . . .

Že mne kolikráte nevyslyšel? Nemyslíš též, že snad je v tom i trest za tvé viny. Drazí, tohoto jest nanejvýše potřebí, živého vědomí naší hříšnosti. Abychom se stali v nitru svém těmi hříšníky, jimiž jsme ve skutečnosti. Zamysleme se

nad všemi promarněnými dary a milostmi Božími, nad všemi dobrými vnuknutími Božími, Duha sv., anděla strážce. Zamysleme se nad všemi svými vinami, jimiž jsme tolikráte a tolikráte Pána uráželi za všechnu jeho lásku, za všechna jeho dobra, za to, že nám tolikráte odpustil! Přátelé, zdrťte svá srdce žhavou, plnou, bolestnou lítostí, a prostě snažně a vytrvale, aby nám Pán odpustil. On může odpustit, On chce odpustit, jen uznejme svou vinu, jen skloňme v pokoře svou hlavu. Ať celá bytost naše jest živě přesvědčena o naší nicotě, o naší prázdnotě, o naší hříšnosti. Pak bude každý pohled na Boží dary a na naši ubohost stálou modlitbou, stálým vzdechem za slitování. Pán odpustí, vždyť jest milosrdenství samo, ale musíme o slitování prositi, musíme srdce své pravou lítostí rozechřáti.

A podívejte se kolem sebe. Jako černé mraky se kupí hříchy kolem nás. Černé mraky vlny hříchu zaplavují svět. Hřích je dnes pro smích, hřeší se vesele, Bůh jest urážen zcela beztrestně, zatím co uraziti vynikající lidi se přísně trestce. Národ náš se potácí ve vlnách hříchu, hřích zevšedněl a drze se chechtá v rouhání na ulicích, na plátnech biografů...

Přátelé, myslíte, že to vše nechá Bůh bez potrestání? Každý národ zahynul jen a jen svými hříchy. Každá kultura, zvrhlá a zkažená, se utopila v krvi svých vlastních vin. Přátelé, vrhněte se mezi rozhněvaného Boha a mezi národ. Jeho svaté jméno jest strašně znesvěcováno, jemu se každý zpustlík rouhá, jeho přikázání se šlapou, láska k bližnímu se zvrhla v hnusnou komedii tam, kde ještě zbytky z ní zůstaly. Lidé dnes žijí jen pustými, prázdnými frázemi a hřích

hlouposti nikdy tak strašně nebujel jako dnes. Hřích velký a strašný, protože byl nám dán rozum k uvažování. Drazí, odprošujte Boha za všechny ty, kteří hřeší a nekají se, vyprošujte obrácení těm, kteří snad ani o ně nestojí. Jejich duše stojí za obrácení. Vždyť jsou to duše, za které též Ježíš vytrpěl tak strašná muka.

Neříkejte s odpůrci modlitby: „Je-li Bůh vše-vědoucí, ví všechno, co potřebuji a co bude, proto jest zbytečno se modlit, přece nemohu změ-niti Božího plánu.“ Ovšem, Bůh ví vše, co bude a vykoná, čeho třeba. Ale chce, aby to bylo vykonáno a dáno s tvou modlitbou a na tvou prosbu. A že tak chce, plyne jasně ze slov Kristových, jenž stále vybízí, abychom se modlili a bez ustání modlili.

Přátelé, spojte své modlitby, svou celou mod-lící se duší, to jest k Bohu směřující, s Ježíšem Kristem a jemu zasvěťte celý svůj život a vložte své činy do jeho svatého srdce. Pak nabudou vaše modlitby nekonečné ceny, protože to budou modlitby spojené s nekonečnými zásluhami Ježíše Krista. Přátelé, nejděte sami. Máme prostředníka u Otce, Syna jeho, v němž všechno ob-držíme. Vždyť řekl: „Cokoliv budete prositi ve jménu mém, dá vám!“ Ano, vše nám dá, hlavně pak sebe. Dá nám vše potřebné, odpustí viny, přijme naše drahé na milost a celý náš život bude jedinou modlitbou, která jednou vyzní ve věč-ném Magnificat. Celá naše věčnost v štěstí, v mo-ři blaženosti bude jedním chvalozpěvem zazní-vat: „Velebí duše má Hospodina, že shlédl na ponížení své služebnice! Velebí na věky, velebí tě duše má, tvou lásku, tvé milosrdenství! Ano, Pane, nauč nás se modlit!“

Svou smrtí na kříži zjednal nám Ježíš spásu. V jeho krvi stali jsme se na kříži dětmi Božími. Z jeho svatých ran prýští zdroje našeho duchovního života, jenž jest především životem milosti. Milost jest totiž nejprve účastí na přirozenosti Boží. Toť milost posvěcující. A vedle této milosti pak potřebujeme stále pomoci Boží v jednotlivých úkonech života, pro jednotlivé případy, pro určité stavy. Abychom tudíž žili jako děti Boží, abychom došli k Němu, aby se nám dostalo spásy, kterou nám Ježíš získal, potřebujeme, aby nám byl sdělen tento život a aby nám Bůh dal svou pomoc, abychom za všech okolností mohli si tento život udržeti.

Proto dal a ustanovil Ježíš Kristus svátosti. Svátosti mají nás spojit s Bohem, mají nás spojit s Kristem a tak učiniti nás účastny jeho vítězství, jeho darů a jeho života. Poněvadž svátosti jsou pro lidi a máme jimi býti učiněni účastni přirozenosti a života Božího a opatření pomoci k tomuto životu, proto svátosti oblekly podobu, jež nejvíce odpovídá naší lidské přirozenosti. Proto jsou svátosti viditelná znamení, jež působí v nás milosti, jichž potřebujeme buď k tomu, abychom dovedli býti dobrými dětmi Božími, nebo vyplnili zvláštní úkol v této vlastnosti dítek Božích.

Dětství Boží jest ústřední myšlenkou, jest osou veškerých svátostí. Svátosti zahrnují a zachycují celý duchovní život dětí Božích. Svátostí křtu stáváme se dětmi Božími, rodíme se pro nebe, z dětí hněvu stáváme se dětmi lásky a dědici krá-

lovství Božího. Křest otvírá je jako brána do nebe. Bířmování posiluje nás, děti Boží, abychom dovedli odolati ďábelstvu a vésti s ním statečně boj. Svátost Těla Páně živí nás v tomto boji a v životě křesťanském. Pomazání nemocných sílí ve zkoušce nemoci a pomáhá vykonati poslední krok dítěte Božího ze světa k domovině, k Otcí. Kněžství zprostředkuje tento nadpřirozený život. Svátost manželství posvěcuje ty, kteří mají zaplniti a zalidniti nebe svatými, dítkami Božími. Má jim pomoci vychovati dobře pro věčný život dítky, neboť mají z dítek svých učiniti dítky Boží.

Proč jsou svátosti opatřeny viditelnou, symbolickou formou? Protože svátosti jsou dány lidem a Bůh jedná s člověkem podle jeho lidské povahy. Člověk jest již tak zařízen, že své pojmy a poznatky přejímá smysly, na nichž pak dále buduje a pracuje abstrakcí. Bůh užívá této vlastnosti a své milosti upoutal na viditelná znamení, na různé viditelné symbolické úkony, jimž dal nadpřirozenou působivost. Protože je člověk tělem a duší, proto i tělo Bůh respektoval, respektoval naše spojení s tělem, náš obvyklý způsob, jímž postupujeme přes hmotné a smyslové k nadhmotnému, duchovnímu a duševnímu. Proto když nás chce přivést k sobě, k dětství svému, postupuje podle harmonie těla s duší, podle harmonie spojení duše s tělem a obého užívá pro svou milost.

Všechny svátosti jsou ustavičnou účastí na věčném kněžství Kristově. Ježíš přivedl nás k Otcí. Jeho oběť byla přijata a toto přijetí bude trvati na věky. Na věky bude platiti úmluva Kristova s Otcem. Proto všechny milosti a proto též vše-

chny svátosti jsou podílem na Kristu. Jsou spojením s Kristem, jenž jest knězem na věky podle řádu Melchisedechova. Od Krista mají všechny svátostní obřady svou moc a od něho mají též své ustanovení. Proto nesmíme jimi pohrdati, neb nesou pečeť Kristovy moudrosti, moudrosti Boží. Nesmíme je tudíž chtít opravovati, je omezovati, je rozšiřovati. A to je právě velkou zásluhou Církve katolické, že pevně stojí na Kristově stanovisku, že za cenu nesmírných obětí po věky hájí a chrání ty svátosti, které Kristus ustanovil a které nejstarší křesťanská tradice zná a nám předala.

Svátosti jsou sedmerý pramen milostí. Běda té společnosti křesťanské, která jednoho zdroje opomenula, která jeden zdroj milostí vyloučila. Ochudila tím tisíce věřících o sílu, o útěchu, o spojení s Bohem. Jak se to ti lidé před Bohem jednou zodpoví, kteří oloupili věřící buď o oltář nebo o kněžství nebo o svátost smíření s Bohem? Ježíš odcházel viditelně a proto chtěl, aby jeho vítězství, smysl jeho příchodu na svět, byl všem jaksi zaručeně předán. Jaká útěcha v tom, že Kristus sice není viditelně v těle před námi, ale jeho milost, jeho život dále žije v Církvi a my můžeme takřka hmatatelně svatými obřady, oněmi viditelnými znameními, přesvědčiti se o tom, zda jsme ve spojení s Bohem. Takto vyhověl Ježíš žhavé touze lidské, která chce míti jakousi jistotu, když dokonalou míti nemůže, o tom, že jsme Božími, že jsme s Bohem spojeni.

Kristus jest svátostmi dále v Církvi. Nenechal nás zde sirotky. Jeho slova, jeho síla, jeho pomoc stále v Církvi žije, stále se nám nabízí, stále nás vyhledává.

Proto se též všechny svátosti soustřeďují okolo svátosti Nejsvětější, okolo svátosti, jež jest svátostí kat exochén, totiž ve svátosti Těla a Krve Páně.

Všechny svátosti mají nám zprostředkovati život podobný životu Božímu. Ve Svátosti oltární jest Život sám, Ježíš Kristus. Tak jest křest úvodní branou do života křesťanského, ale křtem se též stáváme schopnými vzrůstu tohoto života, protože dítě musí podstatně růsti. Eucharistie jest pak podstatně svátostí, jíž se živí duše naše Tělem nejsvětějším, jímž se živí milostmi, životem Kristovým.

Biřmování činí z nás statečné obránce Církve a víry a jejího nejvzácnějšího klenotu, totiž Těla a Krve Páně. Svátost pokání nás, odloučené od Těla Kristova, znovu k tomuto svatému Tělu připojuje, znovu nás činí schopny právem přijímati Tělo Páně. Kněžství jest pak ve všech svých hierarchických stupních k tomu, aby nám rozdělovalo Krista a k němu připravovalo, k němu přivádělo a všechny ostatní potřebné svátosti udělovalo. Svátost manželství má dáti nové požívače Těla Páně. Svátost pomazání má vyvrcholiti život náš pozemský, abychom šťastně vykročili z tohoto světa, abychom dokonale mohli býti spojeni s Kristem, ne již zahaleným pod rouškami způsob, nýbrž v celé jeho slávě a velebnosti.

Svátost nejsvětější. Ježíš s námi, Ježíš celý, s tělem svým a s krví svou, s božstvím svým a s celou nejsvětější Trojicí. Přítomnost skutečná, přítomnost útěchyplná, přítomnost, o níž se neodvážil pochybovati nikdo, kdo dobře znal naše potřeby, kdo dobře znal lásku Ježíše Krista.

Co by mohlo býti nemožné jeho svaté lásce, která, když jí byla nabízena sláva, přijala na sebe otroctví? Kdo nechápe možnosti svátosti nejsvětější, nechápe jeho nekonečnou slávu. Omezující výklad slov, podle nichž Kristus sliboval své Tělo a velel na svou památku podobně činiti jak on činil při poslední večeři, ukazuje na nedostatečnou znalost všemohoucnosti Boží, na neporozumění Písmu, na odsunutí všeho, co tisíciletí věřila. Tedy, tisíciletí se Církev mýlila, všichni svatí, všichni otcové ničemu nerozuměli, všichni se mýlili. Celé křesťanství žilo v bludu, jen vy jste měli pravdu, vy, které nikdo nezplnomocnil, jež nezplnomocnil ani váš život soukromý a veřejný? Kdo vás poslal, kdo vám zjevil, že Kristus není v nejsvětější Svátosti oltářní, že to, co dělá Církev katolická, jest hanebnou moldoslužbou? Drazí, ta otázka jest příliš vážná, než abyste ji mohli přejíti!

Tajemství sladké, tajemství útěchyplné, tajemství velebné a strašné. On s námi do poslední chvíle, On celý se vši svou láskou, se vši svou mocí, On, jenž nám rozumí, jenž nás zná. Stále jest mezi námi, aby nás vyslyšel, aby slyšel naše vzdechy, aby byl naším pokrmem, aby byl naším lékem, naší silou v boji. Nejdeme sami v tom strašném boji světa, On jde s námi, On chce s námi a v nás bojovati. To vás pohoršuje jeho svatá, velká láska? Ach, vy, kteří toho nechápete, již vím, proč se vám tak hnusí Církev katolická. Vy jste nepochopili pravé velikosti, vy jste malí a příkrčení, nechápete velké všeobecnosti, grandiosnosti nejen Církve, nýbrž též Boží. Vy si představujete Boha jen podle svého zarytého pošmourného, omezeného, skoro časného názo-

ru! Pak ovšem vás pohoršuje Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní!

Drazí, přikloňte své žíznivé rty ke svátosti Těla a Krve Páně. Važte si též mše svaté, v níž se toto svaté Tělo a Krev svatá proměňují. Mše svatá není jen snůškou obřadů. Že jim nerozumíte? Nuže, poučte se, máte dnes již velké možnosti, máte knihy o tom. Nechť vám není mše svatá jen mrtvým obřadem. Každý pohyb má hluboký symbolický význam a jen naše vlažnost a netečnost odcizila nám mši svatou. Vraťte se vy ke mši svaté a poznáte, jak hluboké a krásné jsou její obřady. To Tělo Páně stojí před vámi. Vy se ještě bojíte? Bát se Ježíše? Což se nezachvějete hrůzou nad tím, že ho nemůžete strašněji urazit, než když se ho bojíte? Bát se Ježíše? Po všech důkazech jeho velké lásky? Ježíš na vás čeká dnem i nocí, čeká a chce vás obejmouti, chce vás zaplniti svým štěstím, svým požehnáním, svými milostmi.

Bez Ježíše nemůžete žíti, bez Něho zahynete touhou!

Snad vina vás tíží. On věděl, že jsme slabí, věděl, že tolikráte a tolikráte klesneme a že tolikráte nás bude svědomí jako had pálit, že budeme tolikráte s pláčem se chtít vraceti k Otci. On, jenž dal podobenství o marnotratném synu, dal nám svátost, která nás zase smíří s ním a s Otcem, svátost, která zahlazuje všechny viny, jež dovede odpustiti viny nejhorší. Vy se kolikráte ptáte, zda mi může Bůh odpustit? Tedy, přátelé, vy si myslíte, že můžete předstihnouti Boží milosrdenství a Boží všemohoucnost svými vinami? Kristus dal svou moc svým kněžím, aby cokoliv budou chtít v něm a podle jeho svatého

ducha rozvázati neb svázati na zemi, bylo svázáno neb rozvázáno i na nebi. Ta slova svatá, jež kněz pronáší, vracejí duši její prvotní čistotu, a obmývají duši. Kdyby byla poskvrněna vinami celého světa, zase jest zbilena nad sních. Bůh ve svátosti pokání, kde hříšník své viny přinese k nohám kněžským, vrací roucho nevinosti, zase přijímá nás za své dítky, zase vlévá milosti a ctnosti, duše jest zase statečná a silná.

Jak útěchyplné! Vždyť, kdo z nás je bez viny? Kolikráte jsme se poskvrnili, stále a stále klesáme, snad i těžce. Jak strašná by byla nejistota, zda nám bude odpuštěno! Ježíš chce nám dáti o tom jakousi jistotu, i těm, kteří se nezvedli k čisté lítosti jen z čiré lásky k Bohu, jež se děsí hrůzou před trestem, i těm chce Ježíš dáti odpuštění a jakousi jistotu, jež zde ovšem nebude nikdy naprostá. Život náš se má zase zvednouti. Ach, drazí, jak se znovu krásně žije, jak celá duše se rozvine novým jarým životem, když víme, že je nám odpuštěno, že dojdeme k přístavu, že jsme smíření, že strašné břemeno viny jest s nás sňato! Co jsou tu námitky odpůrců zpovědi, že lidé znovu a znovu hřeší, že se nenapraví, když jest usmíření tak lehké. K tomu odpovídám, že právě zpověď dává tuto sílu, abychom se napravili. Zpověď lehkomyšlná, zpověď, jež nemá spojení se životem, jež života nenapravuje, jež nepůsobí na naše činy, ani na náš život, jest zpovědí špatnou. A za zneužívání i nejlepší věci nemůžeme. Ovšem ti, kteří jsou naduti, kteří jdou povýšení ve své vlastní dokonalosti, nepotřebují ovšem pokání a svátosti, jdou povýšeně nad námi ubohými hříšníky.

Jakou sílu nám dává svátost biřmování pro

dnešní život? Snad nikdy nebylo třeba tolik statečnosti, tolik vytrvalosti v boji se zlem. Zlo spustilo všechna svá stavidla. Útočí se na nevinost, víra jest stále tupena, víra všech, i těch nejmenších, jest stále a rafinovaně ubíjena. Okolo hrdla Církve se zvolna ovíjí jemné hedvábné osidlo. Boj proti pravdě vede se od nepřátel vědomě, na všech frontách a všemi prostředky. Třeba býti dnes vyznavačem, třeba pevností. Přátelé, vzpomeňte, že jste na svátosti biřmování přijali znak vojína a bojovníka Kristova! Často vzbuzujte v sobě tuto milost, často si vzpomeňte, že nejste povoláni k tomu, abyste zbaběle stáli v koutku tehdy, když můžete mluvit, když máte hřmít ve sluch, když můžete a máte zakročit. Jest to věru útěchou všem, kteří bojují, všem těm, kteří i svou existenci nasazují, že nejsou opuštěni, že se jim dostalo zvláštní síly k tomuto boji; Ježíš neopustil svých vojinů, dal jim Ducha svého se svou silou, se svou mocí. Věřte, že nebojujete nadarmo. My snad již neuvidíme výsledků dnešního boje katolicismu, jenž přece jen začíná krásně a slibně. Snad ten boj bude strašný a únavný, snad bude nejstrašnější právě tím čekáním, ale vytrvejte, uvědomte si, že jste pasováni na rytíře Ježíšovy a že vás zalil jednou svou mocí a že ve svátosti biřmování vám dal všechnu svou sílu. Jen se nespolehejte pouze na své síly! Vždy si uvědomte, že nebojujete za sebe a sami, nýbrž s ním a pro něho. Pak bude ten boj pokorný, pak bude ten náš boj čistý, ne osobní, nýbrž jen a jen pro Krista.

A až se jednou nachýlí den, až úlohu svou na světě vyplníte, ach, přijde boj hrozný, boj bo-

lestný, boj, kdy nutno vložit do své duše a do svého života veškerou důvěru v Boha. Smrt — skok do známa i do neznáma. Třeba pevně oživit svou víru, třeba síly a statečnosti nesmírné. Proto přichází Církev se svátostí, kterou Ježíš dal všem těm, kteří mají se rozloučiti, ale v pravém slova smyslu se světem, kteří mají se v klidu vrhnouti do náruče Boží. Svátost pomazání není proto naším nepřítelem. Proč se jí katolíci tak děsí? Aby nepoděsili nemocné, aby je nepolekali? A přísného pohledu soudce, na nějž se dostatečně nepřípravili, k němuž své srdce dostatečně věrou neposilnili a neočistili, toho se netřeba děsit? Křesťané, jak jste bláhoví! Je-li smrt zakončením tohoto života plného bídy, mějme odvahu podívat se smrti tváří v tvář a budme vděční Církvi za to, že nám tento krok z vyhnanství tak usnadňuje a ulehčuje.

Řekl jsem pak, že svátost manželství a kněžství jsou si podobny v tom, že jejich účelem jest posvěcení těch, kteří mají býti otci a matkami. Svátost svěcení na kněžství, dává nám duchovní moc státi se otcem i matkou duší a svátost manželství posilňuje ty, kteří se odhodlali býti pomocníky a spolupracovníky Božími v jeho díle stvořitelském.

Svaté jest manželství. Svaté a velké tajemství. Církev katolická neuznává pro katolíky jiného manželství než právě to, jež jest známkou spojení Krista s Církví, tedy manželství katolické, svátostné, nerozlučitelné. Toť nauka Kristova, nauka sv. Pavla, nauka Církve. Církev nic jiného nikdy neuzná a také nedá svých milostí a svých svátostí těm, kteří v manželském spojení jdou mimo ní, bez ní neb proti ní. Bůh jest nej-

vyšší zákonodárce a jen on má právo, když dal nám své zjevení, tuto jednu z nejdůležitějších věcí uspořádati.

Svátost manželského stavu má rodiče naplniti milostmi, aby mohli dobře svůj těžký úkol rodičů ve výchově dítek zastávat, aby dovedli těžký životní boj čestně bojovati, aby dovedli jeden druhému býti oporou, silou, útěchou a štěstím.

Všechny svátosti a milosti máte prostřednictvím kněží. Kněžství jest cestou, po níž každý křesťan musí přejíti k Bohu. Do kněžství Ježíš podle vlastních slov uložil své poklady. Ve svátostech stále bije velké, šlechetné srdce Ježíše Krista. Ty rity jsou jeho rity, ta znamení jsou tlukotem jeho svaté lásky. To On k nám mluví, to On nás zvedá k Otci, to jeho jménem kněží rozdělují milosti a svátosti udělují. Jediným, vlastním knězem jest Ježíš a my jsme jeho ruce a my jsme jeho ústa, jsme jeho zástupci; naše kněžství jest jeho nejsvětějším kněžstvím.

Pak se též budete jinak dívat na kněze. Co záleží od jakého kněze přijímáte svátosti! To nepřijímáte je jen od něho, to je přijímáte z rukou Ježíšových. Ten kněz jest jen průtokem, jímž tekou milosti na vás. Ten kněz si sám před Bohem odpoví, když nežije podle vznešeného úřadu, jež zastává. To není vaší věcí. Nemáte práva se pohoršovati nad věrou pro kněze, protože to není jejich nauka, to nejsou jejich milosti, to nejsou jejich svátosti. Udělování svátosti jest zcela neodvislé od osobní svátosti kněžské, právě proto, že to neuděluje kněz ony milosti, nýbrž Ježíš Kristus a kněz jest jen prostředníkem, jen rozdělovatelem, ne dárce!

Hle, drazí, jak jsme šťastni. Celého Ježíše máme s sebou. Všechny jeho milosti, všechno, nic si neponechal, i Tělo své nám dal.

Proto se náš život může zcela jinak rozvinouti než u těch, kteří jdou sami! Pochopme, že svátosti mají náš život utvořit na život dobrých dítek Božích, že mají v nás stále rozmnožovati milost Páně. Svátosti jsou nám dány jako cesta k Bohu. Chopme se této lásky Páně, chopme se jeho svaté a štědré ruky. Berme s jeho stolu. Ve všech okolnostech života jest o naši duši postaráno.

Neolupujte sami sebe. Život Boží má se v nás rozvinouti. Nemůžeme si mysliti vyšších vrcholů. Pojďme ke stromu svátostí a požívejme jeho plody života, života vznešeného, krásného, nekonečného, Božího!

POKUŠENÍ

XVI

Od prvé pýchy, od prvního výkřiku vzpoury: „Nebudu sloužit!“ stále se ozývá celým světem tento válečný pokřik. Satan postavil se proti nejvyššímu Pánu na začátku dějin. Sám chtěl býti Bohem a proto se snaží odvésti Bohu jeho tvory. Staví si své legiony; tak, jak je sestavil v nebi, tak si je rozmnožuje stále. Staví proti nejvyššímu Pánu svou armádu. Chlubí se proti Bohu svými úspěchy a dnes výsměšně se pochechtává proti nebi: „Hle, kdo dnes jde za vámi? Kdo jde dnes, Bože, za Tebou?“ Toto rouhání stále a stále se ozývá, a to od těch, kteří sami chtějí býti bohy, kteří ode všech Boží úcty

požadují, ač jsou plni chyb, plni malichernosti, plni ješitnosti, plni nenávisti a nelásky. Kdo jde dnes, Bože, za Tebou, se ptají a mně již stačí, abych viděl tyto lidi nelaskavé, plné zloby, plné nemravnosti, tvrdosti, krutosti a omezenosti, abych si řekl: „Máš to, satane, pěknou chášku! Úlovky hodné sebe!“ A satan se směje i mé odpovědi. Vždyť to právě chce, vždyť toto je přece vrcholný kousek pekelné diplomacie, že to dovedl tak daleko, že lidé, kteří mu nejvíce otročí, ti nejsilněji pochybují o jeho existenci.

Satan vede rej od počátku, rej hříchu, rej vzpoury, odporu proti Bohu. Všude, kde je lež, kde je pýcha, kde je zloba, kde je neláska, kde je zášť, tam všude je jeho říše. Nenávidí lásku. Proto vidíte ten šílený boj dneška proti Kristu, proti Lásce ukřižované.

Satan chce všechno odvésti od Boha a proto slídí světem, proto se obléká do všech podob, aby svedl lidi. Prvé lidi zachytil na touhu lidstva po velikosti. Místo, aby člověk se spokojil s účastenstvím na božské přirozenosti a Božím životě, měl býti zachycen na to, aby byl Bohem samým. A jako tehdy se proměnil v hada, tak se dnes proměňuje v orly a slepice, hady i zvířata nečistá. Všechny hlasy světa jsou mu dobré, dovede totiž zneužít i umění.

Nakazil svět svým hříchem. Toho chtěl dosíci. Jakmile dobyl člověka, dobyl celého světa. Vše se stalo pak jemu podobné, stalo se vše jeho spolupomocníkem. Člověk ztratil milost posvěcující. Řád dříve v něm Bohem stanovený se porušil. Tělo dříve zcela poddané duchu najednou se bouří a tak konstatuje sv. Pavel jiný zákon v těle svém, který jej vede, aby činil jinak než

jest zákon ducha jeho, totiž ducha osvětleného milostí Boží. Ale nejen tělo, i duch se bouří proti Bohu. Bouří se svou pýchou. To duch schvaluje, co chce tělo, a vedle toho i tělo i duch staví se proti Bohu. Člověk stále a stále jest sváděn prvním neladem, jenž byl zaset do duše, aby sebe vynesl, aby sebe dal za směřodátného v životě, aby podle své vůle a podle přirozeného rozumu jednal, a to ještě podle přirozeného rozumu oslabeného a porušeného. Porušený řád přirozený jen zemi vidí a na zemi jen sebe. Sobě sloužiti, okolo sebe jen vše soustřediti, podle zájmů těla bouřícího se proti zákonům, jež Hospodin stanovil podle zájmů ducha, jenž nechce nikoho jiného znáti než sebe, jenž nechce podle jiné pravdy žíti, jinou pravdu hledati než pravdu sobě libou, než pravdu přízemní, než pravdu tohoto světa. Protože každá pravda nadpřirozená, každá pravda Boží jej vytrhne navždy a absolutně a nevývratně ze sna o své bohorovnosti, o své naprosté dokonalosti. Pokušení z nás, pokušení plynoucí z prvního pokušení, pokušení zcela ve stopách a v duchu prvního pokušení a také prvního pádu vycházející a také, žel, tak často končící.

V každém pokušení, jež i pochází z našeho nitra, pochází z našeho nitra porušeného a poskvrněného a zkřiveného prvním pokušením a prvním hříchem. A tak mluví z každé touhy naší, jež se zvedá proti Bohu, jež honosně nechce nikoho uznati než sebe, z každého slova, z každé takové myšlenky čiší ďáblův výsměch proti nebi: Nebudu sloužiti, budu a i vy budete jako bohové.

A lidé, kteří nás lákají, lidé, kteří nás odvádějí od Boha, co jsou jiného než nástroji ďáblových.

vými. Ba věru, ďábel má dnes velmi ulehčenou práci. Tu za něho vykonají již jiní. Mnoho ďáblů může se již omeziti na čistě dohlédací inspekční službu, mnoho ďáblů by dnes mohlo býti tak, jak ten vypasený satan sedící nad branou města. Když se ho poustevník táže, proč si tak odpočívá, praví, že tu práci za něho zastanou jiní a že mu beztak patří celé město a že tudíž není třeba, aby se tolik namáhal. Ale přesto on stále bloudí, obchází světem, hledaje, koho by pohltit.

Zlo si nedá pokoje, zlo stále hledá prostředky, jak by všechno nakazilo a všechno ovládlo, jak by všechno ve vítězný svůj triumf upoutalo.

Pokušení říkáme tomuto snažení, pokušení říkáme snaze, aby se vše postavilo proti Bohu, aby vše se zvedlo proti němu. Ďábel jako by chtěl zmařiti dílo Boží, jako by chtěl vylidniti nebe. Největší pak jeho zášť se zvedá proti křesťanům, proti dítkám Božím, proti těm, kteří byli vytrženi z jeho moci, kteří byli krví Kristovou vykoupeni a vysvobozeni z jeho moci. Nikdy, až do posledního vzdechu nezoufá, napíná všechny zbraně, dovede všeho užiti, dovede se přetvořiti i v anděla světla, dovede všechno vykonati, jen aby zmátl duše, jen aby je přitáhl k sobě.

Proto nikdy nejsme proti němu v bezpečí, až do poslední chvíle svého dechu nemůžeme říci, že máme vyhráno. Satan a jeho pomocníci dovedou všeho použití i zbožnosti i horlivosti i svatosti, všechno, všechno se jim hodí.

V žádném stavu, v žádném svatém místě, v žádné době nejsme od něho jisti. On dovede sladce, krásně mluvit, dovede svůj hřích zaobaliti do sladkých prášků, dovede mluvit o právech lidské přirozenosti, o tom, že pochybovati, že hřešiti jest

lidské. Blahoslavený Jindřich Suso se obrací se vši vehemencí proti tomuto obecnému a tak nesprávnému rčení se slovy: Hřešiti není lidské, nýbrž dábelské, protože kdyby to bylo lidské, musil by hřešiti Kristus, jenž vzal všechno na sebe, co patřilo k lidské přirozenosti.

K čemu tedy směřuje pokušení? K tomu, aby nás odvedlo od Boha, abychom nad zákon Boží postavili přání, sklony své, abychom sebe vyvýšili nad Boha, abychom dali zlu přednost před věčným dobrem. V tom se soustřeďuje království satanovo, aby dobro, a to především nejvyšší dobro nedobýlo světa, aby jemu všichni nesloužili. To také správně tušily zbytky staré tradice, jež se ozývají v antickém dualismu, v bájích o boji zlé bytosti s dobrou.

Dábelství pracuje ve třech frontách: Nejraději ovšem používá nás samých. Naše přirozenost porušená sama se bouří proti tomu, aby všechno Bohu dala, aby ve všem se zařídila podle jeho svaté vůle, aby přijala na sebe i utrpení, i stálý boj a práci se sebou a se vším, co nás obklopuje.

Většina těch nechutí proti ctnosti, proti dobru, proti tomu, abychom nežili jako děti Boží, jest následek prvního pokušení a prvního hříchu, jak jsem řekl.

S tím musíme počítati. Musíme stále býti na na to připravení, že našemu duchu nebude se líbiti, aby ve všem se Bohu podrobil, že se bude bouřiti, aby věřil tajemstvím, on, duch pyšný, jenž chce vše proniknout, on, jenž nechce míti tajemství, on omezený, aby se sklonil před Nekonečným. Musíme toto věděti, abychom nebyli udiveni, že takto se stále duch náš bouří proti pravdě, abychom se s tím snad nakonec nesmí-

řili, abychom to nakonec opravdu přece jen nepovažovali za něco přirozeného, za něco samozřejmého, za něco nakonec dobrého.

Dále budme připraveni, že ti, kteří jsou satanovi, vždycky učiní všechno, co jest v jejich moci, aby v nás udupali dobro, aby nás připravili o čistotu a klid duše. Není to tak vzácné a není to tak řídké. Jen si, drazí, vzpomeňte, jak se pracuje proti katolíkům, jak se pracuje proti kněžím. Žádná špína není dosti hnusná, aby ji na ty, kteří jsou Boží, nevyhlili. Podívejte se, jak přímo peklem zavání ta zvlčilost, s jakou se na příklad vrhli pisálci na ctihodné sestry ve známé kutnohorské aféře. A kdo dal, jediný jeden, čestné zadostiučinění sestrám? Který list přinesl jednu jedinou opravu, když způsobem nejhnusnějším napadne kněze, když se ukáže nesprávnost obvinění? Bez soudu tak nikdo neučiní. Jsou vám jistě v dobré ještě paměti jaké zběsilé útoky se konaly proti katolíkům u nás po převratě, při sčítání lidu, při přiznávání k náboženství. Pro ty, kteří jsou Boží, neexistuje žádné právo, oni si je mají teprve dobývatí. Dobývají si to, co je mým právem? Dábel činí vše možné svými náhončími, aby vyvrátil víru. Vše činí, aby zničil mravnost, protože ví, že jakmile zde porazil, jeho ubohé oběti jsou všeho schopny. Rozvracejí manželství i rodinu, za víru dávají padělky a náhražky. Lidé nejobskurnější činí se vůdci národa v mravnosti a víře, komedii a prostředky nejhluchnějšími se pracuje, aby víra byla vykořeněna. Vědí dobře, kteří takto pracují, kteří pracují s „křesťanstvím“ a s mravností „nekonfesionální“, že tato víra a mravnost, můžeme-li je vůbec takto nazvat, ne-

má kořene, nemá sankce, nemá ochrany a proto též trvání. Ano, o to jde, otrávit lid, otrávit národ všemi prostředky, všemi cestami připravit příchod království satanova. A vedle těchto vědomých pomocníků jest ještě řada nescíslná kovářičků, kteří se vysmívají třeba prosté oběti, čistotě, šlechetnosti, víře, ctnosti, kteří vás denně strhují z lepší cesty, z lepší dráhy. Pomocníky satanovými jsou všichni, kteří šlapou nevinost, všichni, kteří svádějí ty, jichž duše byly dosud neposkvrněné, ďáblovi pomocníci jsou všichni ti, kteří rozsévají hřích, pohoršení. Není jich málo, a přátelé, kolikráte i my mezi ně patříme. Děsíte se toho, co přichází: Vězte, že i vy svou vinou připravujete vítězství satanovo, když ne celkové, aspoň v jedné neb několika duších. A jen takto roste satanovo království, protože on pracuje pomalu, jemu stačí sebemenší úspěch pro okamžik. Z jednoho květu zla vyrostе jiný, přinese plod a ten již vykoná svoje.

Přímé pak nášepty zlého ducha: Nejsou řídké a sami jsme všichni jich tolikráte zakusili. Všechny šlechetné, velké činy musili jsme si vykoupiti bojem, zápasem s tím, jenž nenávidí dobro, šílenou, opravdu pekelnou zlobou. Každý velký počín v Církvi jest placen strašným bojem těch, kteří se těch činů odvažují. Známe historie svatých, jež ukazují na strašná pokušení a boje, jež bylo podstoupiti všem, kteří chtěli velké věci pro Boha vykonati. Ďábel vše nabízí, jen jedno chce, abychom padnouce, jemu se klaněli.

Jak žíti v pokušení, jak se k němu zachovati?

Především jednoho si buďme vědomi, že totiž satan používá povahy jednoho každého, že povaha jednoho každého jest především každé-

mu příležitostí ke hříchu, k pádu. Satan nevidí do nitra našeho, ale zná naše sklony, zná naši obrazivost, do ní vidí a podle té nám pak nabízí buď slávu neb moc neb tělo neb pýchu. Hlavně pýchu. Tou všechny zaslepuje, protože všechny hříchy mají tento společný kořen: pýchu, vzpouru proti zákonu nejvyššímu. Pracujeme především na povaze své! Nedávejme v ní příležitost k pokušením. Stěžují si mnozí, že jsou stále sváděni k nečistotě, k pýše, ke lži. Znají sebe, vědí, jak k tomuto jsou nakloněni a ne, aby si dali pozor na sebe, ne aby se vychovávali. Toť především první práce naše na povaze, toť první ochranný val proti ďábelstvu, nedávati mu v sobě příležitost k boji. Dále si dobře uvědomit, co nám nabízí duch bouřící se proti zákonu Božímu, co nám dává a co nám bere. Neuvědomělost, nevědomost jest nejúčinnější zbraní ďábelskou. Což neozývá se to stále v nás a okolo nás: „Užij světa, hle, jak je svět krásný, láska není hříchem, lež bývá nutností? Kdo není hrdý, toho všichni ušlapou.“ Což neslyšíte tak často: „Milosrdenství jest slabost, třeba býti krutý ve vymáhání svých práv . . .“ Strašná neuvědomělost dnešních katolíků jest nejsnadnější lodičkou ďáblou. Po té se mu lehkou pluje k srdcím a k životům lidským. Nevíme, co máme v Bohu, neznáme dosti nepořádku a hrůzy hříchu. Hřích nejeví se nám ve své ošklivosti. My jej dnes již i omlouváme, a to pak jest svod a lákání velmi snadné.

Promyslete dobře, co je Bůh a co je tvor, co je svět, k čemu vše zde na světě jest, že Bůh jediný má právo všemu určiti zákony. Pak bude se nám státi snáze a pevněji v pokušeních.

Nestůjme však sami. To by byl těžký boj proti nepříteli silnému, silnějšímu přirozeně než my, zchytralému a opatřenému starou zkušeností, jenž má tolik pomocníků, jenž i v nás samých má tolik prostředků pro sebe, v našich sklonech, v našich chybách.

V pokušení nebojujme sami! Obracejme se k tomu, jenž jest Hospodinem zástupů, jenž může uhasiti všechny ohnivé šípy nepřitele lidského. Ano, k Bohu, v bojích k Bohu v zápasech! On je Bohem silným, Bohem dobrým, jenž nás neopustí, jenž neopustí těch, kteří doufají v něho. S důvěrou k němu, s důvěrou pevnou a dětinnou, že on neopustí těch, pro které Syna svého vydal.

S touto silou jste již připraveni. Jen odpírejte zlému. Odpíratí hned! Nikdy nesmlouvatí se zlem u dveří srdce svého, protože stačí mu jen nepatrná skulina v zásadách a v pevnosti naší, aby se jí vedralo celé, aby zaplavilo duši naši dokonale. Pokušení přichází nejprve jen jako pocestný, na skok, na okamžik, pak se stává hostem a nakonec pánem v domě, jenž mu pootevřel své brány. Těžko zarazit duši, která se již rozjela a s napjatými plachtami po moři pokušení, která pluje s ním, která mu podala ruku. Jedna koncese nutně přivádí druhou. Znáte staré přirovnání o malé jiskře, která zapálila celý les. Jiskra, toť ono hnutí, při němž jste se přistihli, hnutí nenávisti, nelásky. Jiskra toť jedno zalíbení ve věcech, jež jsou vám zakázány, jež mají jen jediný účel a kromě něhož nejsou oprávněny. Jiskra, toť pomyšlení, jak jsme velcí, dobří, jak na nás všechno závisí. Jiskra jest jen nepatrná. Právě však proto, že je nepatrná, uhaste ji v zá-

rodku, dokud jest ještě lehké ji uhasiti. Až se rozroste v požár, bude obtížné a snad strašné ji tlumiti. Hlavně v květu mládí, v máji života, bděte nad sebou, bděte nad tím, co vás chce strhnouti a poskvřniti, co chce duši vaši zkřiviti. Velmi důležitá jest k tomu výchova vášní. Znejme sebe a vychovávejme se podle toho. Pýchu překonávejme živým přesvědčením, že jen On jest Pánem, že od něho vše máme, že sami ze sebe jsme nic. Sklon k radostem nedovoleným, k radostem, jež by nás znečistily, jež by nás zcela pro sebe zaujaly, že bychom zapomněli na vážnou úlohu života, vyvažme přesvědčením o radostí pravé, o radosti, která jediné neunaví, která jediné nemate, která dovede nás zaplniti tak, že již více toužiti a dychtiti nemůžeme. Tedy, nejen odpírání, nejen boj, nýbrž též předchozí příprava, též preventivní opatření. Nejsilnější pak opatření budiž v naší vroucí živé a pokorné modlitbě, prosící Pána, aby nás neuváděl v pokušení, to jest, aby nedopouštěl pokušení na nás, aby při nás stál svou silou, aby nás vedl, aby nás opatroval.

Proč ale dopouští Pán pokušení? Není zbytečné, není marné, není nespravedlivé od Boha. On když dopustí, dá vždycky tolik sil a tolik pomoci, abychom dovedli vytrvati. Pokušení má býti příležitostí, abychom se zocelili v dobrém, abychom se vzchopili, abychom uznali svou slabost, abychom se posílili v pokoře a v důvěře v Boha silného a dobrého.

Boj proti pokušením jest zocelením duše. Jakým způsobem? Abychom pokušení přemohli, musíme kolikráte všechny síly své napnouti. Tak se celá naše bytost soustředí, všechny síly

naše se slijí a v tomto soustředění, v tomto shluknutí všech našich sil, ve spojení sil našich se silou samou, s Bohem svým, vzrůstáme, zvedáme se. Ctnost, která byla zkušena, ctnost, která musila zápasiti, která zvítězila, jest posílněna tímto vítězstvím. Přemožení pokušení úkonem opačné ctnosti bylo umožněno silným a velkým úkonem. Tento úkon takto silný a takto mohutný dá rozšíření a vzrůst této ctnosti.

Tak ukazujeme též Bohu svou lásku. Naše láska k Bohu potřebuje se projevit. Jak jinak se může projevit než bojem, než když mu ukážeme, že mu opravdu dáváme přednost před vším, že On jest pro nás opravdu nejvyšším dobrem. Hle, to jest láska pravá, to jest láska, kterou žádá po nás Bůh, láska, kterou po nás žádá nadpřirozený život. Vše podle Boha posuzovati a měřiti, na nejvyšší místo klásti. K tomu nám pokušení, jež chce na jeho místo jiná dobra, tvory dávati, dává příležitost.

Pokušení učí nás nedůvěře k sobě a velké důvěře v Boha, učí nás pohrdati vším, co nám svět dává, když nám to dává za takovou cenu, za záludnou cenu naší duše. Vrhá nás takto více a těsněji na Boha, utužuje naše přátelství s Bohem, poznáváme žhavěji lásku Boží a vroucněji se vrháme do náručí Božího.

Přátelé, nemalomyslněte v pokušeních. Čím jsou strašnější, tím více nás miluje Bůh, protože nám chce dáti větší sílu a větší milost. Každé pokušení jest pro děti Boží zvláštní přítomností Boha v nás, protože jest v nás přítomen novou silou, novou láskou, mohutnější pomocí. Pokušení není u dětí Božích nikdy bez návštěvy Boží. Když přichází satan k nám, zároveň

přichází též Bůh, právě proto, aby bylo peklo znovu poraženo. Neb On pravil: Cum ipso sum in tribulatione . . . S ním jsem v soužení . . .

On s námi jest, budme i my s ním, neprodávejme ho, bojujme, připravme se na boj. V něm zvítězíme pro korunu, čistší a krásnější.

VÝCHOVA VÁŠNÍ

XVII

Člověk není pouhý duch, není jen duší, má i tělo s jeho sklony a s jeho žádostmi; a tak se křesťanský život nemůže soustřediti jen na duši a nesmí zanedbávat těla a smyslů i smyslového života, nýbrž musí si obého všímati. Člověk není jen duše a proto jest vlastně nesprávné, když se užívá místo člověk slova duše. Člověk jest člověkem právě podstatným spojením těla a duše a proto nemůžeme připustiti to, co zavedly některé nasládlé náboženské knihy, totiž zaměňování člověka za pojmenování duše.

Ovšem, duše má vládnouti, duše jest vznešenější těla a to již proto, že je oživuje, že mu vdechuje život. Duše má svou funkci poznávací a dychtící duchovně a vedle této dychtivosti číře duchovní existuje v nás ještě dychtění naší části smyslové. Duše oživuje tělo, dává mu život, jenž jest životem vegetačním a oživuje též jeho činnost smyslovou. Toto naše přirozené dychtění jest řízeno dvěma velkými směrnicemi: toužíme přirozeně po dobru a prcháme před zlem. Toto základem našeho života, základem života vůbec. A není v této touze nic špatného, nutno s ní počítati, ba, odpovídá přesně dvěma

základním pravidlům křesťanského života, to jest: čiň dobře a varuj se zlého.

Toto naše přirozené dychtění po dobru, aby se nám dostalo dobrého předmětu, a útěk před zlem má velký vliv na duši, na život duše samé, protože vášně jsou vzněty a působí jako oheň, jako lavina i na lidskou duši. To vidíte z toho, jak na příklad vášně bázně proměňuje masy v bezhlavou paniku, ve vzteklé ničitele, kteří se neohlízejí ani vpravo, ani vlevo, kteří nemyslí, kde duše celá jest uchváćena tím, co jí vášně vnukla, čím jí vášně zapálila. Vášně totiž se pohybují na hranicích života duševního a živočišného, právě pro velkou spojitost obou, právě proto, že jedna od druhé tak závisí.

Vášně jsou životem naší touhy po dobru a našeho útěku před zlem. Vášně samy o sobě nejsou ani mravně dobré ani mravně zlé. Jsou jen přirozeně dobré, protože jsou a mají býti pomůckou a prostředkem života duše. Mravně však jsou vášně ve svém prvotném stadiu naprosto nelišné. Proto jest zcela zavržitelná nauka stoiků, kteří každou vášně, každý vznět považovali za zlý, za nedůstojný člověka, chtěli mít lidi chladné a tvrdé jako skála, jimiž nic nepohne, jež nic nedojme, jež nic nerozbuší, jež nic nestrhne. Jest pak i dosti katolíků, kteří mají tento názor na vášně. Považují vášně prostě za něco špatného, za něco, co se musí dokonale vypleti z člověka.

A víte jaký jest potom člověk bez vášní? To jest lidská mumie, to jest skleníková dušička, člověk, který se nedovede pro nic obětovati a nadchnouti, který těká jako magnetická střelka, nikdy neví, zda má státi či klidně a pomalu

se vzdáliti, který ani před hříchem neprchá a neutíká rychle a odhodlaně. Vášeň není chorobou duše. Ale naopak ta duše jest chorobná, která nemá ohně, která nemá průbojnosti, která jest mdlá, vlažná a smrtelně bledá. Ne, svatost nespočívá v tom, aby lidé ohniví, prudcí, hořící láskou, se stali tupými beránky, nýbrž aby se stali hltavými vlky pro Krista, pro duše nesmrtelné. Nesmíme proto zavrhovati vášně, že snad jejich vznět a vzruch někomu překáží v klidném zažívání, že některým, jež nic nevyruší, jež žádná duševní bída nevyvede z jejich míry a z jejich bohorovného klidu, kazí trávení a lehoučký odpočinek.

Křesťanství není skleníkem, křesťanství není smrtí, nýbrž životem, výchovou.

Vášně nejsou samy o sobě ani dobré ani zlé, ale jest na našem rozumu, aby je učinil dobrými, aby jich dobře použil. Teprve rozum náš dává směr našim vášním, rozum teprve jim určuje jejich mravní hodnotu podle toho, jak jich používá, zda k dobrému či ke zlému, podle toho, jak tyto vášně naplňuje dobrým či špatným předmětem, podle toho, zda je řídí, neb jim popřává naprostou volnost a bezuzdnost.

Vášně jsou schopnostmi, jsou mohutnostmi, a proto možno jimi něco vykonati, možno jich dobře či špatně použiti.

Vášně jsou výkřiky lidské přirozenosti po dobru, jsou protesty proti zlu, protože jsme opravdu zrozeni pro dobro a nikdy ne pro zlo.

Vášně ukazují duši, po čem by měla dychtiti, oč by se měl rozum starati, jak by měl zaříditi celý život, aby se život naplnil štěstím, aby jej minulo všechno zlo. Vášně jsou hlasatelem, kde

je dobro a kde je zlo, vášně jsou pochodní, která zapaluje duši, která pak hoří v jejich směru a jejich ohněm. Vášně jsou oří, kteří táhnou rozum a vůli.

Tu nastává úkol rozumu a vůle vychovati vášně tak, aby dychtily po pravém dobru, aby v něm nalézaly svou radost, a aby prchaly jen před skutečným zlem. A u křesťana nastává ještě vážnější úkol: tak vychovati své vzněty a své touhy a odpory, aby byly touhami po věčnosti, aby byly odpory před zlem nejhorším, totiž před špatností, aby došly tak daleko, aby se i v nižších svých funkcích vždy řídily jen těmito nejvyššími hledisky.

První povinností ve výchově vášní jest, aby se člověk vzal tak jak jest. Smiřme se svou povahou, poznejme rozlet, dosah, živelnost svých vášní. Jest to naprosto nutné, abychom mohli užítí postupu svého rozumu, vůle, abychom mohli sebe vychovávat, abychom mohli svých vášní užítí pro Boha, před jejich výstřelky se míti na pozoru a bdíti nad nimi. Jen v této upřímnosti jest možno začítí křesťanský život vášní, jen takto jest možno prosítí Boha o pomoc v této důležité práci.

Když pak známe sebe, bděme nejprve nad sebou, aby se naše vášně nevymkly vedení rozumu. Ne, vášně nejsou špatné samy o sobě, ale špatné jsou vášně, jež se vymykají řízení rozumu, křesťansky pak jsou špatné vášně, které nejsou použity pro Boha, pro naše nadpřirozené určení, které jsou neužitečné pro život věčný.

Vášně řízené rozumem, jsou výborným prostředkem duševního a duchovního života a křesťanského života. Jsou-li odkázány jen na sebe

samy a sobě zcela ponechány, podobají se požáru založenému v preriích, jež nic nezvládne, jenž se může rozšiřovati na všechny strany. Podobají se spřežení rozvášněných tygrů, kteří se ženou jen za svou touhou a hubí všechno, cokoliv stojí v cestě, všechno, cokoliv se jim jen přiblíží neb přijde s nimi ve styk. Právě proto, že jsou to vzněty naší živočišné stránky, tato stránka činí nás podobnými nižším tvorům a ten, kdo se jí poddá, klesá ve svém jednání a životě k těmto nižším tvorům.

Rozumem se zvedáme nad tyto tvory. Proto rozum má zvedati tento život živočišný, má také zvedati náš život vášní. Má jim určití hranice, má jim určití jejich pravý předmět, nedovoliti jim, aby duši zcela zvládly, nýbrž aby duši sloužily, aby jí dodávaly podpory, vzpruhy a ohně v jejím snažení po dobru vyšším, duchovním.

Ale křesťan má vykonati více pro své vášně. Má je řídit nejen svým rozumem přirozeným, nýbrž rozumem osvěceným věrou, nadpřirozeným zjevením. Zde právě nastává velká práce křesťanské výchovy, křesťanského použití vášní.

Právě, že se to tak často zanedbává, že se to tak často neumí, proto ta výchova mnohého zkřivila a nemáme pravých hrdinů, pravých, vytrvalých nadšenců, lidí ohnivých a při tom tichých.

Dvojí jest směr naší touhy: prchnout před zlem a nalézt dobro.

Proto se tímto dvojím směrem musí bráti křesťanská výchova vášní. Tělo a smysly prchají před zlem. Bohužel však naše přirozenost jest zraněna a přirozený člověk by prchal jen před

tím zlem, jež jest representováno námahou, obětí, prací, stálostí, vytrvalostí v dobrém. Proto jest na rozumu, aby vychovával tak své sklony a své touhy, aby pro ně bylo jen jedno pravé zlo, totiž ztráta duše, ztráta Boha, urážka jeho. Dále jest velmi důležité, aby duše dovedla odstupňovati zla. Strastí a bolesti časné jsou bolestmi a zůstanou zlem, ale nejsou zlem největším, nejsou bolestí největší. Toť úkolem rozumu vychovati vzněty bázně, nenávisti, zármutku, útěku, hněvu, aby se soustředily s celou silou na pravé zlo. Abychom se báli hříchu, abychom se báli vydávati se v nebezpečí upadnutí do hříchu, abychom nevyhledávali pokušení, abychom se varovali zlé příležitosti. Rozum má představití naší dychtivosti vznětlivé celou hrůzu víny a hříchu, příšernost trestu a to trestu nejhoršího, totiž věčného ztroskotání, že bychom nikdy nedošli, že bychom na věky nebyli ukojeni. To nechť často a často představuje té naší schopnosti, již říkáme bázeň, jež se třese před hrozícím nebezpečím. Nechť rozum takto vychová bázeň, aby dovedla srovnati s touto hrozící ztrátou všechny ostatní ztráty, všechna ostatní nebezpečí. Hle, toť křesťanská výchova vášně bázně podle slov Kristových: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duši zabítí nemohou. Spíše bojte se toho, jenž i duši i tělo může uvrhnouti do ohně věčného!“

Pak již bude snadnější vašeň, která prchá před zlem hříchu, které můžeme s pomocí Boží snadno přemoci. Bázeň jest před zlem těžko přemožitelným. Jakmile ale si představíme Boha s námi, bázeň stává se útekem a my prcháme před zlem. Rozum právě zde vychovává vašeň, aby

nežertovala se zlem, aby s ním nesmlouvala, aby vidouc a znajíc hřích a jeho následky, a vědouc, že s Bohem je může přemoci, prostě před ním prchala. Rozum osvícený věrou nám ukazuje snadnost vítězství s Bohem a tak zcela překonává v nás onu jedinou vášeň, jež nemůže křesťan potřebovati, totiž zoufalství, jež povstává z vědomí, že nebezpečí nemožno překonati, že zlo nemožno přemoci. V přirozeném řádě by se to spíše nazývalo podrobení se nezbytnosti, ale křesťan má za to odevzdanost do vůle Boží. Má za to velkou důvěru v Boha, že to nakonec dobře dopadne, že se sice nedá v přirozeném řádě nic dělati, ale že jest to jistě vůle Boží. Takto vášeň podrobení se nezbytnosti nemohoucí existovati v řádě nadpřirozeném, aspoň vynáší tuto vášeň v jejím předměte přirozeném do oblasti nadpřirozené. Vášeň hněvu, vášeň svatého hněvu, proti těm, kteří zlobou ruší zákon Hospodínův, kteří zabíjejí duše, kteří pohoršují svět. Hněv svatý, jenž jest hněvem řízeným rozumem, hněv, jenž jest totiž proti hříchu, ale nikdy ne proti osobám. Hněv proti hříchu, hněv proti špatnosti, hněv, jenž sice přesněji řečeno, též osoby zasahuje, ale vždy vlastně z lásky k nim, aby se vzpamatovaly, aby byly přivedeny na lepší cestu, aby poznaly hrůznost svého jednání.

Toužíme po dobru. Hoří to v nás stále a neukojitelně. Toužíme po dobru, jež ještě nemáme, toužíme stále po dobru, protože stále nemáme jediné dobro, které může nasytití dokonale duše, vaše touhy. Jen ať ji víra křesťanská vybičuje na její nejvyšší možnosti, aby nám znechutila všechny ostatní touhy, aby nám ukázala všechna ostatní dobra, která nám nestačí.

Toužíme po dobru. Chceme je milovati. Jakmile je obejmeme, duše naše se cele k němu rozletí. Když dokonce nemá pravých dober, přiklání se k tomu, čemu ona dobro jen říká. A my máme Boha, Boha nejlepšího, dobro nejvznešenější. Bůh je náš, jest v nás. Proto vychovávejme tuto svou žízeň po dobru, vychovávejme toto rozletění se duše k dobru. Milovat Boha, nemilovat nic tak, aby nás to odvádělo od Boha, milovat všechno jen v Bohu. Hle, jak nám potom může tato vášeň sloužiti! Nedá pokoje duši, stále ji pudí vpřed, stále ji učí a vede, aby se víc a více přibližovala k tomuto Bohu, aby jemu lépe porozuměla, aby všechno pro něho obětovala, aby všechno dala, aby všechno našla.

Řekl jsem, že bez radosti nemožno žíti. Radost jest sluncem života. Dejme své touze po radosti předmět, který jest radost sama, jenž nemůže v ničem nás raniti, jenž jen a jen sytí duši. Učme vášeň radosti oceňovati tuto radost ve srovnání ve vším co dává svět, co tak rychle zachází a hasne! Ten Bůh přijde, nebe jest krásné, nebe jest blízké, nebe jest naše! Stále musíme své duši opakovati, svým touhám a svým vášním vštěpovati, že On nám pomůže bojovati, že ten boj vítězně dopadne. Když Bůh s námi, kdo proti nám! Naděje nejvyšší, naděje Boží.

Pak budeme bojovati statečně. Vášeň statečnosti potřebuje naděje na přemožení překážek. Třeba vychovávat statečnost, aby byla pravou statečností. Statečnosti jest třeba naší mládeži, aby se podjala úkolů nejtěžších, aby dovedla sebe obětovati pro své bližní, aby dovedla vzítí na sebe jho kněžství, aby dovedla obětovati a statečně milovati. Vášně statečnosti orientova-

né k boji nejsvětějšímu potřebujeme všichni, abychom bojovali jako vojíni Kristovi proti hříchu v sobě a v okolí, proti zlobě a proti peklu všemi prostředky, stále a vytrvale i tehdy, když ten boj trvá dlouho, když se nám zdá, že přece zlo vítězí, že vítězství je ještě tak daleko!

Vášním se dal špatný smysl, to jest vášně byly vzaty za vášně bezuzdné. Ale vždyť je možno vášně vychovati a jich dobře užítí! Kristus Pán sám posvětil vášně tím, že u něho byly všechny podrobeny rozumu, že byly v naprostém řádě, že byly pomůckami jeho největší lásky. Proto i vášněmi nás Kristus vykoupil, proto jeho vášně byly svaté. Tak nám dal příklad, že možno a nutno vášně posvětití, vášně na nejvyšší předmět upnouti, je vésti a řídití. Pak jsou požehnáním jednotlivců i celé společnosti. Tak nám mají býti vášně posvěcením, vykoupením, osvobozením. Nemáme vášním podléhati. V tom se mýlí determinism, že němě přihlíží k výstřelkům vášní. Ne se poddati, nýbrž přemoci nejlepší náplní své vzněty dychtící po dobru a prchající před zlem. Zvítěziti výchovou, zvednutím, řízením; hle, toto je program křesťanského života a našich vášní. Ve všem najítí Boha, ve všem se přiblížití Bohu, proto především též vášněmi, jež mohou nás buď strhnouti ke zvířeti nebo povznéstí více a pevněji k Bohu. Víra budiž nám směrnicí, víra budiž kormidelnicí rozumu při této výchově. Pak budeme se blížití přístavu rychleji, životněji a s větším nákladem zásluh pro nebe.

Jest pouze jeden smutek, zvolal Léon Bloy, že totiž nejsme svatými. Tento smutek trýznil nejvíce lidí Bohu oddané, byl největším utrpením svatých. Proto vzdychal svatý Pavel: „Ó, kdo mne vysvobodí z těla smrti této?“

Smrt, tělo smrti, protože může býti i smrtí duše, protože úpí pod následkem první smrti, prvního hříchu totiž. Hřích, toť smrt, nebo nemoc. Smrt nebo nemoc, jež není právě nic jiného než ubývání života, než porušení života.

Bůh je život, a vše, co chce míti život, musí býti spojeno s ním.

My pak jsme spojeni s ním právě svými nejvyššími schopnostmi, schopnostmi, jež v nás značí život v nejvyšším smyslu. Přijímáme život od Boha, život pravdy a život dobra. Proto ta duše jest živá, již jest Bůh nejvyšším dobrem, které Bůh jest nejvyšší pravdou. Býti nejvyšší pravdou, tedy nejvyšším zákonem, nejvyšším dobrem, jemuž dáváme přednost před vším, v jehož světle a záři určujeme všechna ostatní dobra, jež teprve podle toho, jak co je v blízkosti s tímto dobrem dává všemu jeho smysl a stupeň bytí, podle něhož stojí pak za to, aby bylo milováno.

Duše naše žije životem Božím. Tento život byl nám vlit na křtu svatém. Právem nazývali staří křesťané křest svatý „Osvícením“. On je sluncem. Duše naše jen jím žije, jen jím vidí. Vše pak, co jest spojeno s tímto sluncem ve světle jest, co se odklání od tohoto slunce, zastiňuje se a co se již zcela od slunce odklonilo, je v temnotě.

Temnota = hřích. Tak nazývá sv. Jan hřích, když praví: „Přišlo světlo na svět a milovali lidé raději temnotu než světlo!“

Temnota, protože nevidí pravého smyslu všeho, protože nevidí vyšších hodnot, protože nevidí na cestu.

A tak jest dvojí vina na dvojí hřích, jeden, který jest dokonalou smrtí, který nás zcela odlučuje od zdroje života a druhý, který nás zraňuje, nemocí život náš zeslabuje. Dvojí vina: jedna, která slunce pravdy života našeho zastíňuje, druhá, která jej v duši zhasíná.

Hřích jest především smrtí, temnotou.

Bůh jest Pánem všeho bytí, jím všechno jest. On všem dává bytí, všechno zachovává a spravuje. Všechnen život jest z něho. Život přirozený: musí zahynouti vše, co se odlučuje od zdroje života, tak jako musí zahynouti vše, co se oddaluje od tepla, podstatné podmínky životní. Duše pak nesmrtelná nejen že má od Boha všechno bytí přirozené, bylo jí dáno více. Byl nám vlit život nadpřirozený. Stali jsme se dítkami Božími. Bůh nám na křtu svatém vlil svou milost, pro zásluhy Ježíše Krista zase nás vzal za své děti. Jsme účastní jeho božského života. Máme Boha poznávati, podobně, jako on sebe poznává. Máme Boha milovati, jako on sebe miluje. On sebe poznává jako nejvyšší pravdu, z níž všechna pravda teprve vyvřela, jež vší pravdě podklad dává. Život duše jest poznáváním a milováním pravdy a dobra. Proto nadpřirozený život duše jest poznávání a milování Boha. Poznávání Boha, poznávání jeho, právě jako zdroje pravdy a jako nejvyšší pravdy, jíž všechno musí věřiti, za níž všechno musí jíti. A z této pravdy

vyplývá, že to dobro, jež jest nejvyšší pravdou, musí mítí první místo v celém snažení našem.

Život duše křesťanské: aby Bůh stál na prvním místě, aby celý život podle něho se zařídil, aby ve všem se řídil jen jeho zásadami, jen jeho rozkazy.

Život náš: aby mysl v první řadě myslila jím, aby myslila podle něho, aby myslila jeho duchem a jeho zásadami, aby vůle jen jeho nejprve a především a nade všechno chtěla.

Nyní přichází hřích. Víme: On jest Pánem, On nám dal život, dal nám všechny schopnosti, jež nemají jiného účelu, než aby jemu sloužily, než aby lidé dovedly snáze a rychleji a bohatěji k cíli. To vše zjevil, ale to jest jeho pravda. Duše má žítí z této pravdy. Má žítí z pravdy, kterou On o sobě zjevil. Mysl má především žítí jemu, má jím se zabývatí, jemu věřiti, o jeho pravdách přemýšletí, všechny ostatní pravdy jen v jeho světle, podle jeho poměru k nim posuzovati.

Nyní ale duše staví si „pravdu“ svou, proti pravdě, že On je Pánem, staví svou „pravdu“, že tvor je pánem. Duše nechce žítí z přesvědčení, z pravdy, že Bůh jest nade všechno, ale chce žítí něčím, co si sama tvoří, co sama považuje za pravdu. Duše již nežije Bohem, duše nežije již Pravdou, nýbrž lží. Pravda jest pak životem duše, protože třeba život brátí podle nejvyšší schopnosti. Nejvyšší schopností jest rozum, jehož nejvyšším předmětem jest pravda a to pravda nejvyšší. Když se ale člověk odtrhuje od pravdy, nejen obecné, nýbrž prostě od pravdy vůbec, když celý život jest založen na lži, že tvor není nikomu podroben, že jest nejvyšším, hasne vlastní nadpřirozený život duše, jenž byl právě živo-

tem z pravdy Boží. Duše umírá. Duši hasne světlo pravdy a zahaluje se v temnoty. Raději a více miluje temnoty své než světlo, slunce Boží. Temnota člověka, protože člověk sám sebe neosvítí, protože si člověk sám neurčí pravý smysl všeho. Hřích, smrt vůle, která žije z dobra. Smrt vůle dítěte Božího, která musí žít z dobra života Božího. Když se mysl utápí ve lži, že se staví nad zákony Boží, vůle celou svou bytostí přissává se k této lži a podle ní pak jedná, podle ní pak touží a miluje. Miluje to, co dává první radost a první slast. Neptá se jaký jest věčný smysl těch dober, kterých tak lačně užívá. Miluje dobra tohoto světa, ale jen časně, miluje je jen přirozeně, miluje je zvráceně, ne jako prostředky k cíli věčnému, nýbrž zůstává v nich, jim říká cíl, k nim se cele přiklání. Užívá jich špatně, užívá jich nedovoleně. Protože jí není Bůh nejvyšším Pánem, jde si vůle svou cestou ve svém dychtění. Miluje a chce více sebe, než Boha, chce více dobro přirozené než dobro nejvyšší, chce a miluje dobro časně proti dobru věčnému.

Toť hřích!

Ano, hřích jest především nevděkem, hrozným a rouhavým nevděkem. Bůh nám dal své dary, abychom jimi přišli k němu, abychom měli co mu obětovati a my jsme tyto dary zpronevěřili. My jich marnotratně užili s nevěstkami neřestí a vín. On nás zahrnul svou dobrotou a my za to těch darů užíváme abychom jej uráželi, abychom se mu rouhali. Hříchy, kdyby mohly, sesadily by Boha s jeho trůnu, protože k tomu hřích směřuje. Hřích zneužívá pozemských dober, zneužívá života, zneužívá mysli a vůle všech smyslů, ze

všech čím jsou dokonalejší a lepší jen větší zlo rozprádá. Hřích, nevděkem křesťana. Vlastního Syna neušetřil Otec a vydal jej za nás, abychom měli život věčný, abychom žili nejen jako dokonalí lidé, což bychom ani tak sami ze sebe nedovedli po těch smutných zkušenostech lidstva, nýbrž abychom žili jako děti Boží. Měli jsme se stále více a více přibližovati Otci, v něm žítí, v něm se obohacovati, jím se sytití. Proto tekla jeho předrahá krev, proto nás Bůh tolikráte zvedl. Hříšník této jeho dobroty jen k tomu užívá, aby mohl drzeji a opovážlivěji hřešiti. Milosrdenství Boží, to, že hned netrestá, že čeká, jest nám pobídkou, abychom statečně hřešili, doufající, že nám bude zase lacino odpuštěno, abychom mohli znovu hřešiti.

Hřích! Kdo to hřeší? Tvor slabý a malý, tvor, který ze sebe ničeho nemá, který se ani toho hříchu nemůže dopustiti, kdyby mu Bůh k němu nedával hmotného podkladu, kladného bytí! Člověk, jenž ve všem závisí na Bohu, tvor tak omezený a konečný. To, že mu byl dán rozum, aby se mohl spojit s Bohem, toho tento tvor užívá k tomu, aby se proti Bohu bouřil. Jaká urážka chtíti bít ve tvář Pána jeho dobrotou za to, že zvedl naší nicotu ke své podobě! Urážka tvora nicotného, jenž nic nemůže proti Pánu nebes i země! Urážka nekonečná, protože míří na Pána, jenž jest nekonečné velebnosti, jemuž nekonečná patří čest a sláva!

Hřích, vzpoura; vzpoura marná, směšná, bezúčelná, jež se musí utopiti ve vlastní nemohoucnosti, jež musí zdrtiti ty, kteří se jí oddají. Vzpoura! Ale vždy to znamená útěk a vzpouru proti vlastnímu životu! Drazí, peklo není pohádkou,

peklo, jemuž se nevěřící smějí, jest nutný následek toho, že tvor, který ze sebe ničeho není, se odlučuje, odpoutává od zdroje života. Co jiného čeká ty, kteří se vzdalují od zdroje všeho dobra, vší pravdy, od radosti samé, co jiného je čeká, než že odloučení věčně od pravdy, od dobra a od radosti budou žít. Mluví se o strašácích katolické nauky o pekle, mluví se o krutosti katolické představy o Bohu trestajícím. Ale když, drazí, nechcete si to nezývati peklem, tak si to nazvěte, jak chcete. Leč, věříte-li, že je nejvyšší bytost a že tato nejvyšší bytost musí být nejvyšším životem a štěstím a radostí, vše, co se odděluje vědomě od této studnice, samo sebou se vrhá do jícnu neladu, rozkladu, smrti, temna. My tomu říkáme peklo. Jak tomu chcete říkat vy, je mi lhostejno. Peklo není dětinne představování středověkých zbožných malířů ďáblů s trojzubci, rožni a kotly. Peklo jest strašně vážnější, jest prostě vzpoura člověka proti vlastnímu štěstí, protože následek vzpoury proti Bohu. Kam může padnouti hrozen, jenž nad plamenem visel, než do plamene? Že pak i tělo, spoluvinné k hříchu, bude míti svá muka a že bude trýzněno ohněm, mukou to pro tělo nejstrašnější, nepatří již do rámce této přednášky.

Proto jest hřích strašný nerozum. Bouřiti se proti Tomu, jemuž nic neujde, jenž každého a všechno najde, jenž toho, který nechce užiti jeho lásky a milosrdenství přenechává tedy svému hněvu. Hřešiti pro krátkou, pomíjející slast! Ještě ani jste nevypili do dna svou číši a již cítíte hnus sami nad sebou, nad svými vinami. A Boha jste nezničili, zákona Božího jste neodstranili. To můžete všechny noviny a knihy

světa potisknouti ubohým připraženým, třeba i speciálně českým pokrokem, nikdy neodstraní Boha, nikdy jej s trůnu nesvrhnete!

On si zase najde svou cestu, aby své plány uskutečnil, jenže pak ale jste to vy, kteří na tyto plány doplácíte, vy je svým věčným štěstím splatíte. Co již lidí předpovídalo smrt Bohu, co již lidí zvedalo pravice své k nebi a přísahalo pomstu Kristu a jeho Církvi. A Církev se jen vždy bolestně usmála, pravím bolestně, protože je jí líto těch zpozdilců, ale věděla, že všichni tito hrdinové pekla budou dávno tlítí, pravda že však, Církev, zase a právě z jejich smrtí vzejde vítězná, že zase lidstvo pozná, jak nemožno žítí bez Boha!

Ba, to je právě důkazem existence Boží, hřích lidský. Jak to, ptáte se? Právě pro ty zmatky, pro ty hrůzy, které hřích napáchal. Buďte, drazí, ujištění, že jen a jen hřích působí ve světě všechny bolesti, všechna neštěstí. Křivda, neláska, nespravedlnosti, nenávist, pomluva, tvrdost, co vše to jest jiného než hřích. Svět trpí a hyne a to jen a jen hříchem. Kdyby bylo ve všech lidech živé přesvědčení, že jsme děti Boží, že jsme všichni děti jednoho Otce, nebylo by možno, aby ten život takhle řezal až do kostí a morku. Přátelé, největší sociální chorobou dneška, odvažují se to říci, jest právě hřích. Lidé by se dorozuměli, lidé by se domluvili a sobě vzájemně pomohli a jeden druhého těžkosti a kříže nesli, kdyby opravdu byli vroucně spojeni láskou Boží. Kdyby žili Bohem. Proč svatí kolem sebe rozsévali jen lásku a mír, proč se v jejich společnosti tak sladko dýchalo?

Hřích lidský, nepřítel největší lidstva. On ota-

vuje nejprve nitro naše. Naplňuje nás klamnými touhami, žene nás stále vpřed bez zastavení, stále nás štví a stále pronásleduje, z jedné bídy do druhé pudí. Jaký to život, jenž jest jednou špatností, jenž z jedné viny do druhé se vrhá! Duše jest stvořena pro vnitřní krásu, pro dobro a pro lásku a pro pravdu a my ji sytíme tím, co nás musí dusiti.

Toť hřích těžký, smrtelný, totiž hřích, jenž nás zbavuje milosti, jenž nás zbavuje života nadpřirozeného, života dítek Božích, jenž z nás činí dítky satanovy. Hřích těžký nás odlučuje od Boha. Jest mnohým nejasné, co že jest hřích těžký? Hřích těžký jest naprosté vyvýšení sebe nad Boha, takže celou vůli svou, celou mysl svou nad Boha stavíme. Hřích smrtelný tehdy jest v duši, když svým činem zcela popíráme Boží svrchovanost, když více milujeme tělo, svět, hřích, než jeho vůli, jež je zakazuje, když naše mysl stanovila proti pravdě Boží, že on je Pánem, když postavila sebe nad něho. Hřích lehký neodlučuje nás zcela od Boha, tam, kde se jedná o zásadní volbu mezi zlem a dobrem, mezi Bohem a tvorem, tam volí Boha, jen ale při tom ještě pošilhává po tvorech. V drobných případech svou vůli prosazuje, v drobnostech poslouchá více sebe než Boha. Hřích lehký jsou většinou hříchy křehkosti zapomenutí, nedostatečného rozvážení. Těžký hřích ve věcech důležitých, kde se jedná o řád společenský, kde se jedná o důležité dobro vlastní, Boží neb bližního, dává přednost vůli své před vůlí Boží.

Chcete se podívati do přesného zrcadla hříchu, v němž byste viděli celou jeho hrůzu, ošklivost a zlobu? Popatřte na kříž. Ježíš visí roz-

pjat mezi nebem a zemí. Stal se zlořečením pro nás, za nás vytrpěl nejtrpčí muka, aby zaplatil poslušností svou, jež všechno obětovala za neposlušnost naši, jež obětovati nedovedla. Slyšíte, jak dopadají rány, krvavé rány jak rozdírají jeho svaté, nevinné tělo. Slyšíte i ránu svou, svůj hřích dopadat na Ježíše? Věříte-li v Ježíše Krista, musíte si oškliviti hřích!

Ano, hřích je největším neštěstím naším i světa. Z dětí Božích činí děti pekla, dává nadarmo téci svaté krvi Ježíšově, zbavuje smyslu a ceny naše dobré činy, zeslabuje stále víc a více, a stále do těžších a děsnějších vin nás strhuje. Svět naplňuje bolestí, hrůzami, zoufalstvím prohlubuje peklo a dává mu jásati proti Tvůrci. My ale budeme věčným štěstím dopláceti na tento vítězný jásot. Naše porážka bude jásotem vin, hříchu, pekla.

Co praví vám svědomí při těchto slovech? Vyrovnali jste své účty s Bohem? Nebo ještě hřešíte na jeho milosrdenství? Nehřešte, nehřešte, protože nevíte, zda právě tento okamžik, zda má slova snad právě nejsou posledním podáním ruky Boží!

Drazí, odvrhněte hřích, odvrhněte jej, protože jest morovou ranou, protože jest nemocí, protože jest temnem, protože jest neštěstím, přetrhněme pouta svá, smiřme se s Bohem hned, teď.

Přátelé, hřích jest věc vážná, věc strašná, nezástávejme v něm, protože bychom zůstávali ve smrti, ve hněvu.

V jednom se všichni sobě rovnáme, jsme všichni bez rozdílu ubohými hříšníky, všichni potřebujeme pomoci, všichni potřebujeme, aby nám bylo odpuštěno a ti, kteří tvrdí, že hříšníci nejsou, jsou hříšníky dvojnásob.

Nevinnost jest, bohužel, zde na zemi jen kapkou v oceáně, hříšníci pak ostatní jsou oním oceánem, v němž ty kapky jsou naší útěchou, naší silou a naším světlem.

Jsme hříšníky, ale cítíme též všichni bez rozdílu tíhu viny. Od prvního hříchu pláče lidstvo nad vinou a činilo vše možné, aby se z této viny vymanilo a když nic jiného nemohlo, aspoň si své filosofické systémy vynalezlo, ve kterých si našlo oddisputování viny a hříchu. Celá snaha lidstva od prvé viny k tomu směřuje, aby se jí zbavila, a jak by si tuto práci ulehčila. Proto si vynalézala své magické rity, které měly automaticky bez vnitřního ospravedlnění, bez vnitřní čistoty člověka ospravedlniti.

Ale toto automatické pokání a očištění jistě není cestou správnou. Písmo svaté Starého a Nového zákona jest plné volání a výzev k pokání, ke kajícnosti. Proto není možný názor protestantů, kteří ospravedlnění si představují čistě vnější, kteří si je představují jako přivlastnění nám zásluh Kristových, že Kristus nás obléká svými zásluhami. Před Bohem že zůstáváme dále vinou, dále že jsme nečistí, že však Bůh nechce viděti nás, nýbrž jediné zásluhy a sílu Ježíše Krista, chce nás viděti přioděné Ježíšem a pro tohoto Ježíše nám odpustiti.

Když čteme Písmo, když čteme především Písmo Nového zákona, všechna volání Ježíše Krista, vidíme, že pokání naše, že ospravedlnění naše musí vycházeti z nitra našeho, že naše nitro se musí změnití, že celá naše bytost musí se vrátiti k Bohu a že tento návrat jest onou kajícíností, že onen návrat jest vlastním pokáním.

Kristus stále a stále vyžýval všechny věřící: „Nebudete-li pokání činiti, všichni zahynete.“ On stále vyzývá, aby se učedníci modlili: „Odpuť nám naše viny.“ Dává nám ono věkopamatné podobenství o marnotratném synu. Toto podobenství jest legitimací a průvodním listem všech hříšníků a všech těch, kteří cítí svou vinu a před soudem Božím jen touto „Charta magna peccatorum“ se prokažme.

Pokání, toť návrat k Bohu, toť povstání z hříchu, toť opuštění nečistých zvířat, toto pokleknutí a volání: „Nejsem hoden slouiti synem, zhřešil jsem před nebem a před zemí.“ A co činí Otec? Objímá syna svého a začíná pro něho život nový. To věru není jen obléknutí onoho pláště nového, nitro musí se změnití, plášť i nitro, vnějšek i vnitřek musejí se v pokání změnití.

Hříchem jsme spáchali zlo. Cítíme zlo, cítíme jak nás dusí. Cítíme, jak jsme své nitro vinou znečistili, jak jsme síly k dobrému tím oslabili a svou náklonnost ke hříchu zvýšili a posílili. Okolí jsme pohoršili, bližní své k pádu přiblížili, neb přivedli. Nelad a rozklad z našeho nitra a z našeho činu množí se a šíří na všechny strany.

Duše naše jest poskvrněna a rozdrásána tisícími ranami. To již není onen velkolepý obraz, který nám dal Bůh na křtu svatém. To jest duše

zhyzděná, duše, která jest příbytkem kolikráte sedmera ďábelství, toť duše, ve které jsou domovem hříchy nejhnusnější, která jest schopna všeho, která jest plna viny, světa, ďábla. Každý hřích jest porušením zákona Božího, každý hřích jest zločinem, každý hřích zatěžkává tento svět.

Zlo jest hřích, zlo jest ovoce a následek. Cítíme jak nás zlo dusí, jak jsme k němu přirostli, jak naše bytost jím hoří, jak jím hyne. Co učiníme? Nic tu na světě nemizí tak, aby po tom nezůstalo stínu, zde na světě nic nezachází beze stopy. Vše se jen přeměňuje, protože Bůh ničeho neničí. Spáchali jsme zlo. Jest tu, protože, ač zlo samo o sobě není ničím, přece, protože jest porušením dobra, protože jest naroubováno vždy na nějakém dobru, proto nemožno je již odstraniti, je zničiti. Musíme dobrem je přetvořiti, je dobrem vyvážit, dobrem přemoci.

Hle, toť pokání, toť kajícnost. Kajícnost, ctnost a pokání, úkon této ctnosti. Bolestí a lítostí a snahou zničiti, odstraniti zlo pro budoucnost máme přemoci a vyvážit zlo přítomné. Jest to vůbec ještě možné?

Nám lidem ano. Mnoho se jich již tázalo, proč a zda není démonům možný návrat, a proč je možný lidem. Satan jest bytostí velmi jednoduchou, jest bytostí čistě duchovou. Má vysoké poznání. Pohybuje se celou bytostí, jeho činy pak jsou měřeny nekonečností. Naše činy jsou však v čase, nemají tedy oné relativní absolutnosti, jakou mají činy bytostí číře duchovní. Ďábel pracuje celou bytostí svou, ale my přece jen nevyčerpáváme činem své bytí, nepostupujeme celým svým nitrem a celým svým tělem. Máme čas a tak Bůh zachová toto lidské právo na čas,

na posloupnost v lidském životě, v lidském dění, i ve hříchu a dává nám ten náš čas, abychom mohli vinu se sebe svrhnouti, abychom mohli se očistiti, abychom mohli za vinu dostiučiniti.

Pokání jest tedy nejprve povstání ze zla. Nemysleme ale, že když můžeme tak snadno, tak přirozeně, abych řekl, hřešiti, že můžeme také tak přirozeně povstati. Můžeme sebe zatratiti, ale sebe zvednouti sami nemůžeme, protože povstání naše z viny jest povstání k dětství Božímu, k životu Božímu. Ten život Boží pak přesahuje všechny naše lidské přirozené schopnosti a proto kdo chce povstati, sám povstati nemůže. To On musí dáti milost. Proto pokání, proto kajícnost jest především velkým darem Božím, jest především velkou milostí Boží. Hluboko jsme klesli a tak aby přišla velká, silná ruka Hospodinova a zvedla nás z propasti, do které jsme se sami uvrhli, aby Bůh mocný duši naši přetvořil, aby ji posílňl a přivedl k pokání. A Bůh dobrotivý tuto sílu a tuto pomoc dává, stále ji dává. Nikoho od sebe neodmítá. Kdo k němu chce, přijde k němu. On všem nabízí stále a stále dostatečné milosti. Milost Páně všem může a musí postačiti ku povstání. Všechny objímá Pán svou láskou, za všechny umřel Ježíš Kristus, jeho svatá Krev stačí na odpuštění všech hříchů a proto nikdo nemůže býti odstrčen od lásky Boží. Bůh Otec otvírá svou dobrou náruč, všechny volá a všechny přijímá, všem podává ruku k povstání. Teď rozumíme, přátelé, onomu smělému volání „Exultet“ na Bílou sobotu: „O felix culpa“, která potřebovala takového vykoupení a takového Vykupitele!

Tajemství, sladké tajemství, které nás drží

nad propastí zoufalství, tajemství nepochopitelné nám lidem, kteří tak neradi a tak zdlouhavě odpouštíme! On odpouští stále, ne jednou, ustavičně, stále jest ochoten odpustiti těm, kteří zkroušeně k němu přicházejí. To On je vede, aby k němu zkroušeně přišli. Náš údiv při této myšlence vzrůstá. On chce nám odpustiti, když přijdeme k němu a sám nám dává to, že k němu přicházíme.

Hle, přátelé, velikost lásky Boží! My ho urazili a on za to nás zvedá zvláštní láskou svou. Neb to je zvláštní, nový úkon lásky jeho, jež nás vede k němu, jež nám plní oči slzami, jež srdce naše bolestí nadpřiroznou prochvívá. Jaká útěcha! Útěcha pro nás, slabé, kteří tak často hřešíme. Nemusíme trávit život svůj ve hnusu hříchu, nemusíme se vléci s mrtvolou svého života, což by byl trest, nejhorší trest, jež vynalezla antická surovost, a jež my tak často na sobě samých opětuje. Můžeme kdykoliv, vždycky povstati. On nám vždycky zase odpustí, zase nás přitulí k sobě, dítky nešťastné, dítky, které se zatoulaly daleko od Otce, kterým je venku zima a kterým se v hladu stýská po domě otcovském.

On zvedá nás. Ale ne bez nás. I to je tajemství, On nás zvedá, On dává nám milost pokání, ale nezvedá nás bez nás. Pravil sv. Augustin a i vy jste to jistě již slyšeli, že Bůh, který nás stvořil bez nás, nechce nás spasiti bez nás. Chce nás přivínouti, chce nás přivésti k sobě, pozvednouti a očistiti a zbaviti vin, ale i my máme všechno učiniti, aby naše vina byla smazána.

Pokání, kajícnost: co žádá po nás? Což nestačí slzy, což nestačí jen, abychom své viny

přinesli ke knězi? Přátelé, pokání a kajícnost jsou něčím přísnějším a vážnějším.

Co jest to pokání? Jest to především bolest nad hříchem a pevná snaha zlo odstraniti. Bolest nad hříchem. Což o bolest, tu by mnozí měli! Mnohým není tak těžko srdce své rozdmýchatí city lítosti. Ale, jenom že, žel, tohleto není pokání, jaké žádá od nás Bůh. Bůh chce jinou bolest nad vinami, než bolest čistě citovou. Bolest naše musí býti bolestí nitra našeho, musí býti vědomím, že jsme urazili Boha, že jsme ztratili nebe. Představme si všechno, co Bůh pro nás učinil od stvoření světa přes kříž Kristův až do této chvíle a srovnejme s tím svůj život! Jak strašně pak se nám jeví vina! Jaké bolesti jest třeba, abychom smazali svou vinu!

On jest dobro nejvyšší a my jej zaměňovali za dobro pomíjející, my dávali přednost věcem stvořeným, ubohým věcem, které jsou jen střípky jeho dokonalosti, před ním, před Pánem nebes i země.

A za to jsme ztratili nebe. Někteří protestanté stavějí se proti této lítosti. Nechtějí ji uznati, nechtějí v ní viděti něco krásného. Vidí v této bázni ztratiti nebe jen otrocký strach. Přátelé, kdybychom se hříchů střežili jen proto, že jsou za ně tresty, a kdybychom byli odhodláni hřešiti, kdyby trestů nebylo, pak by námitka byla správná.

Ale naše bolest nad hříchem jakožto ztrátou nebe jest bolestí, která zahrnuje, i když toho nevyslovuje, ztrátu Boha. Tím vyznává implicitně, včetně, Boha nejvyššího Pána jako nejvyšší dobro a proto i tato bázeň jest dobrá a spasitelná. Bůh je tak dobrý, že se spokojuje u těch,

kteří nedovedou se výše pozvednouti s touto lítostí, s touto bolestí ve spojení se svátostí pokání.

Bolest nad hříchem. Ale ta bolest jest záležitostí velice vážnou a mnoho žádá. Není pokání, není katolickou svátostí pokání to, co mnozí z ní dělají. Mnozí si myslí, že když odhrkají formulky a když vysypou všechnu nečistotu své duše, že tím vše bylo vykonáno a že nyní možno znovu do špinavé práce na znečištění svého života. To je hrubý omyl. To je zneužívání svátosti pokání. Za to nemůže pak Církev, když se takto svátostí zneužívá. Však se namluvíme a napíšeme dosti o tom, jaké má býti pokání naše!

Pokání naše musí býti pokání celé bytosti naší, celého života našeho. Pokání má býti přemáháním zla.

Když známe sebe, musíme všechno učiniti, aby nás hřích nedržel v poutech. Musíme přetrhnouti okovy hříchu. Známe sebe a proto jest naší povinností, když litujeme vin, prosíme o odpuštění, abychom učinili vše, co jest v naší moci, abychom se osvobodili od viny. Tedy, především, budeme se míti na pozoru. Víme, co nás k vině svádí. Před tím budeme prchat. Víme, jaké okolnosti nás svádějí k vině; nebudeme jich vyhledávati. Jinak nemožno mluvit o pokání, jinak není nám líto hříchů, když nezamezíme, aby se neopakovaly. Jinak jest naše pokání pustou komedií.

Jdu ještě dále. Nestačí jen v slzách se rozplývati, nýbrž třeba celý život napravit. Kdo opravdu lituje svých vin, snaží se, aby celé jeho nitro, celá jeho bytost se změnila. Celou bytost podříditi Bohu. Jen On jest ve všem směřodatným.

Jeho zákon a jeho vůle musejí se státí naší vůlí a naším zákonem.

Máme odstraniti zlo, ale musíme nějak vyplnití prázdnotu duše, musíme nějak zlo nahraditi. Zlo v duši jest jakousi formací duše a proto jen tehdy tuto formaci odstraníme, když tuto hříšnou, špatnou formaci nahradíme formací dobrou. Za hřích tedy ctnost. Zlo viny zapuzujeme ctností opačnou, proti které se vina bouřila. Ne však jen, abychom se neprohřešovali proti této ctnosti. Více jest dobře, aby totiž duše naše se povznesla ke šlechetnému, velkomyslnému plnění této ctnosti. Bůh se nedá zahanbiti naší šlechetností a podle této velkodušnosti roste síla naše, roste odhodlanost naše, protože každý vzrůst ctnosti jest v nás vzrůstem Božího života.

Pokání jest pak především stálým bojem proti sebelásce. Toť kořen veškeré viny, že sebe více milujeme než Boha, že sebe více posloucháme než Boha, že naše pýcha se staví proti Bohu. Proto jest důležitým naším úkolem, abychom se stále a soustavně vychovávali v myšlence, že On je Pánem, že my jsme naprosté nic, že vše z jeho ruky přijímáme, že jen jím žijeme, a že máme sladkou povinnost lásky k němu.

Pokání jest návrat celé bytosti, celého srdce, celého nitra k Hospodinu, Pánu srdcí lidských. Návrat lidského nitra, jež nevrací se proto, aby mohlo znovu a klidněji zase hřešiti.

Toť návrat plný pevné, dobré vůle.

Návrat, jenž důvěřuje. Nemožno doufati, protože bychom zoufali ne nad sebou, nýbrž nad Boží všemohoucností, když pokání jest přece darem Božím.

V každém životním okamžiku, po největších

vinách stále jest možný návrat! Jakou útěchou jest nám návrat svatého Pavla, svatého Augustina. Nejsou jen viny těla, větší a horší jsou hříchy proti pravdě, proti duchu. Tak bloudil sv. Pavel, tak se potácel v bludech sv. Augustin. A přece povstal, přece se zvedl. A jak potom miloval Boha! Celou duší zamiloval si Boha, všechno mu dal, jen k němu pak celý svůj život zaměřil.

Ach, zhřešili jsme. Ale chceme povstat. Chceme viny své knězi přinést a pevně si umíniti jich se varovati, a lepším životem napravit zlo spáchané a připravit se k dobru vznešenějšímu a šlechetnějšímu. Volejme celým svým životem slova sv. Augustina: „Pozdě jsem si tebe zamiloval, láska stará a vždy nová. Tolik jsem bloudil od Tebe. Chci nahraditi Tobě i sobě leta jež jsem trávil daleko od Tebe.“

Ano, vstanu a půjdu k Otci!

POKORA A PROSTOTA XX

Prostota jest jednou z oněch ctností, jež jsou výlučně křesťanské, jichž staří pohané neznali. Neznali prostotu, jako neznali pokoru.

Proto pak neznali prostotu, protože neznali pokoru, jež jest jejím základem a pokrmem.

Co si všechno lidé představují pod pokorou! Hrbení, kroucení očí, naříkání na sebe jako na největšího hříšníka, mlčení ke všemu, nikdy se neozvati i když toho nutně žádá čest a důstojnost stavu, plazení se před představenými, otrocké smýšlení, zahazování sebe. To ovšem se ne-

divím, že se mnohým pokora hnusí. Někteří pak věřící, kteří takto pokoru chápají, tím samým pokoru velmi zoškliví těm, kteří jsou přirozeně hrdí a přímí.

Proto, drazí, vezte, že pokora není nic jiného, než správné oceňování sebe. Pokora hrbatá a ponížená, není důstojná lidského tvora, není proto pokorou pravou a proto není pokorou vůbec.

Pokora není nic jiného než postavení sebe v pravdě, jest tedy především postavením v pravdu a ve světlo pravdy celého člověka.

Proto žádá nejprve pokora, abychom uznali, a to celým životem, pevně a přesvědčivě uznali, že sami ze sebe ničeho nemáme, že všechno, co je v nás, že máme od Boha a že to máme jen proto, abychom Bohu sloužili.

Pokora jest tedy především uznáním Boží svrchovanosti a naší naprosté závislosti na něm.

Toto jest základní podmínka pokory a není dobré rozjímati o nesčíslných stupních a počtech druhů pokory, pokud nemáme tuto základní, nejhlubší pokoru, pokoru dítek Božích. Rekl jsem, že podkladem duchovního života jest vžítí se do stavu našeho dítek Božích, které mají dorůst k Otci, které mají se připodobnit Otci a že ten Otec nad námi bdí a o nás se stará, že nás sám vede k duchovnímu životu.

Svatý Pavel krásně vykládá základ naší pokory: *In ipso et cum ipso et in ipso sunt omnia, ipsi gloria in saecula.*

Toť program askese a důvod naší pokory. Ničeho nemáme ze sebe. On jest zdrojem a dárce všeho bytí, všech hodnot. Všechno z něho vychází, všechno jen v něm má svůj smysl. To On

všemu dává jen cíl a trvání. Každé bytí jest darem jeho. Všechno, co je, jest napodobením, jest jakýmsi účastenstvím jeho bytí. Bez něho není ani nejmenšího našeho hnutí, bez něho ničím nejsme. Bez něho bychom se okamžitě obrátili v nic, protože jen jím vše má své trvání, jen v něm všechno vzrůstá a dále se rozvíjí. Protože vše, co je, má bytí, bytí pak jen jím a jen z něho jest.

To jest v řadě přirozeném. A v řadě nadpřirozeném? V řadě přirozeném častěji se lidem jen povrchně soudícím ztrácí všemohoucí ruka Boží, vševědoucí a vše zachovávající. Ale v řadě nadpřirozeném jest to již zcela jasné. Jen z Něho jest náš život nadpřirozený, protože život nadpřirozený, protože život dítek Božích jest právě účastenstvím dítek Božích na jeho přirozenosti, na jeho intimním životě. Tento život nemůže nikdo jiný dát, nemůžeme si jej sami vzít, nemůže jej nám nikdo sdělit proti Bohu a bez Boha, protože všechno dětství Boží jen z jeho Otcovství pochází.

Život dítek Božích: V tom spočívá duchovní život, že tento život vzrůstá, že se rozvíjí, že se čím dál tím více připodobňujeme Bohu, že se stáváme čím dále tím bližší svému vzoru. Nadpřirozený život: že stále více života Božího čerpáme do své duše, která byla učiněna obrazem Božím, aby se tento obraz stále zlepšoval a zdokonaloval. Protože se však jedná o život, jejž jenom Bůh může dát, proto též jen Bůh jej může rozmnožit a jemu dát vzrůstu.

Uznati synovství Boží jest první podmínkou, abychom opravdu mohli žít jako dítky Boží, neb jen ten jest dítětem Božím, kdo k Otci za-

měřil a zacílil svůj život. Pročež i další zdokonalení a rozvinutí našeho života jen tehdy jest možné, když uznáme, že vše jest od Pána, když uznáme otcovství Boží ve všem, co máme, co chceme býti a po čem toužíme.

To znamená, že k rozletu duchovnímu podmínkou, jak říkají theologové, *conditio sine qua non*, čili podmínkou naprostou, jest uznání Boha za Pána a dárce všeho dobra, tedy též pokroku našeho, též výstupu ve ctnostech. Jest to velmi důležité. Duchovní pýcha jest velmi subtilní. Lidé snad nejsou pyšní na své statky tělesné, časné, ale jak se kolikráte kochají v tom, že se považují za dobré, jak chtějí slouiti dobrými. Tato vlastnost pak zachvacuje mnoho a mnohokrát též duchovní život. Ani si to lidé často nepřiznají, ale žijí podle toho, jako by celá jejich dokonalost, která tímto jest ihned velmi pochybná, byla jen z nich, jako by byla výlučně jejich dílem. Modlí se, ale nemodlí se o ctnost, nemodlí se o zbožnost, o to, aby v dobrém postupovali, protože jsou vnitřně, třebaže snad mnohdy nevyjádřeně přesvědčení, že z nich všechno jest, že jejich svatost jest opravdu především jejich svatostí a dokonalostí a Bůh že může jen radost z nich míti.

Toto jest často rozšířeno mezi činnými katolíky, kteří považují Pána Boha za tak ubohého chudáka, ježž nutno zachraňovati, jemuž nutno pomáhati, ježž by bez nich byl opuštěn, ježž by bez nich ničeho nedokázal!

Pokora především tedy ať živě si představí, že všechno z Boha máme, že On nikoho z nás nepotřebuje, že ale jest to jeho velká láska, která chce nás míti pro sebe a proto nás vede

a proto nás vynáší vzhůru. A jen tehdy nás Bůh vynese a jen tehdy nám Bůh pomůže, abychom stoupali ve ctnosti, když opravdu uznáme své nic, když zcela vyprázdníme se sami od sebe, když budeme jako vyhloubená propast nicoty před tváří Páně. Čím bude hlubší a od naší domýšlivosti prázdnější propast nitra našeho, tím více nás Bůh zasype svými dary, tím štědřejší bude k nám, tím nás výše pak vynese, tím dá nám lépe a dokonaleji vystoupiti.

Bůh chce nám pomoci, ale chce též, abychom o tu pomoc vroucně žádali, abychom lkali k Pánu ve své bídě, abychom uznávali čím dál tím více svou nemohoucnost, svou malíckost. On dává pokorným svou milost, ale pyšným se protiví. Musí se protiviti pyšným, protože pyšní nechtějí uznati, jako prvý ďábel nechtějí uznati, že On jest Pánem nejvyšším. Chtějí svým jednáním jej s trůnu jeho Majestátu svrhnouti. Proto je Bůh oslepuje, proto si je připravuje, nepolepšitelné, ke svému soudu, k jejich pádu děsnému a strašnému. Pyšný si osobuje to, co patří jedině Bohu, dopouští se tím svatokrádeže nejstrašnější, dopouští se hříchu velkého a v duchovním ohledu v nadpřirozeném životě tato troufalost jen se stupňuje ve své zlobě.

Pak se nedivte, když Bůh trestá strašlivě tuto zlobu, tuto pýchu a když odnímá milosti své, milosti, jež člověk chce si tak nezákonně sobě přisvojovati. Tak se setkáváme s oněmi strašnými pády duší zdánlivě před světem zbožnými, Bohu odevzdanými. Chtěli jen sebe, jen sebe milovali, jen v sebe doufali a věřili a proto je Bůh ponechal jim, ale ponechal je jim slabým, jim ubohým, jim, kteří ničeho nemohou.

Chápu dobře, jak připadala směšná svatým pýcha. Nad čím se nadýmáš, ptá se Jacopone da Todi? Nad čím se nadýmáš ty, jenž jsi pytel červů? Cur mundus militat?

Kdyby tě Bůh jen na okamžik nedržel, klesneš hůře než největší zločinec v pekle.

Nejjednodušší ráz pokory jest: státi v pravdě v každém ohledu, to jest, popatřiti na sebe v zrcadle Božím, co jsem před ním, co jsem sám ze sebe. Pak přijdou již samočinně takřka, stupně ostatní, že budeme opravdu jen sebou pohrdati, že budeme viděti pak svou špatnost, že budeme za ni lkáti k Pánu o slitování a že nikdy nikým nebudeme pohrdati. Ani největším zločincem. Protože známe, že ze sebe ničeho nemůžeme a proto jistě též nevyvarovati se tohoto zločinu. Ze sebe jsme všeho schopni. Vždyť pohleďte na největší hříchy! Obyčejně se musíme podivení tázati: Jak to bylo možné? To bychom nebyli nikdy o tom či onom řekli!

V pravdě uzříme pak celý svůj život. Této pokory jest naprosto třeba, abychom mohli vůbec učiniti kroku. Kdybychom si nepřiznali své slabosti a své chyby, jak proti nim zahájití a vésti boj? Jak můžeme býti před svými sklony napozoru, když jich neuznáváme, když se považujeme za dobré? Tato pýcha právě tím mnohé zničila, že je odvedla od nutné bdělosti. Považovali se za dokonalé, za ty, k nimž nemůže hřích. Jednou se k nim hřích přilísal pod takovou nevinou rouškou, zalichotil jim a oni klesli, nevědouce ani takřka jak se do této propasti dostali.

Pýcha je zaslepila, nedala jim viděti a tak po hlavě se ve tmě pýchy zřítili tam, kde ani ne-

tušili, že by se kdy mohli octnouti. Jen v pokoře uzříme hrůzu a ošklivost své viny. Poznáme, jakých milostí nám stále Bůh uštědřoval a uvidíme též, jak jsme těchto milostí zneužili, jak jsme šli svou cestou viny, daleko od lásky Boží. Jen v pokoře, která jest pravdou, poznáme celou hanebnost urážky Boha nejvyššího, nejlepšího, celou hrůzu hříchu, který nás olupuje o všechno, aby nám dal prázdné NIC.

Z této pokory pak vyplývá její sestra, prostota k Bohu, k sobě a k bližním. Víme, co je Bůh a proto jděme k němu prostě, bez oklik, bez vytáček, neohlušující a neomlouvající svého svědomí. A tak nejprve uznáváme Boha za své nejvyšší dobro. Duše nejde již k Bohu oklikami svých žádostí, aby mohla patřiti zároveň Bohu a zároveň světu. Jest prostá k Bohu ve svém dychtění. Pravá prostota odvrátila se od věcí tohoto světa, nechce sloužiti dvěma pánům, chce zjednodušiti, svatě zjednodušiti svůj život. Toho jest především třeba k prostotě, protože prostota jest především zjednodušení. V tom se připodobňujeme Bohu, jenž jest nanejvýše jednoduchý, protože nezměnitelný, protože sám sobě dostačující. Duše, která chce následovati Boha v jeho jednoduchosti, musí si též zvoliti Pána za své jediné, pravé dobro a nyní k tomuto dobru celý svůj život zaměřiti. Prostota k Bohu, abychom neměli Bohů více, ale jen jednoho, jen Boha pravého, ne bůžky a modly, vedle nichž též Boha nejvyššího.

Ale Boha pravého. Proto křesťan, pravé dítě Boží, snaží se odstraniti v srdci svém hrůzu před Bohem. Jen jedna bázeň jest křesťanská, totiž bázeň dítek Božích, bázeň synovská. Celý

náš poměr k Bohu musí býti prostší, prostší totiž láskou, jež musí nakonec převládati v celém našem chování k Bohu. V křesťanu převládá pocit dítek k Otci. Protože Bůh sám jest jednoduchý, protože je láska. Protože má křesťan znáti jen jednu bázeň, aby tuto lásku neztratil, aby Otce neurazil! Prostý má býti náš poměr k Bohu, prostý a zjednodušený, abychom totiž více k Němu patřili než k sobě. I to vyplývá z pokory. Řekli jsme, že On jest všechno a my nic. Proto nepátrejme tak skrupulosně v sobě, nýbrž víc než v sobě pohybujme se v Bohu, v němž žijeme, hýbáme se a jsme!

Víme, že Bůh je Otec, a proto se k němu chovejme jako opravdu k Otci. Zavřeme oči, když nad námi zuří bouře, zavřeme oči a dejme se jím vésti. On nemůže jinak než dobře nás vésti, On chce nás vésti a jenom jedno nechce, abychom se vedli sami, abychom sami na sebe spoléhali, protože to bychom se opírali o tvora velmi slabého a křehkého. Buďme podle sv. Františka Saleského jako dítko u prsu matčina, jež se nestará o nic, jež jen přijímá dary Boží, klidně, tiše. Žije z nich a jest za ně vděčné.

Proto též tato prostota, jež jedině dobrého Boha vidí, dá sebou otáčeti, jak Bůh si toho přeje. Všem rozumí z rukou Božích, všechno chápe, všechno přijímá milujícím, dobrým, oddaným srdcem. Všechno přijímá, protože nezná jiného Boha, než Boha dobrého, než Boha svatého a pečlivého.

Kdo jest v pravdě, kdo ví, co je Bůh, jest prostý k sobě. Neovíjí se zcela kolem sebe, nesnaží se míti zde na světě ve všem matematickou jistotou, protože tato snaha jest ztajenou pýchou,

která nechce věřit, čekat, doufat, která chce sama, svými silami všechno mít a všeho dosáhnouti. Proto se stále svíjí ve svých mukách a ve svém hledání, stále jen do sebe se noří a chce přijít k naprosté jistotě ve své duši, ke které zde nemůže přijít. Proto skrupulosita jest vlastně dítkem pýchy, jest nedostatkem prostoty. Kdybychom věřili Bohu a kdybychom pokorně v pravdě poznali sebe, tedy též jako dobrou vůli mající, pak bychom se musili ztišit a zklidnit v Boží lásce a v Boží důvěře. Když chceme dobro, když chceme Boha milovat, On nenechá nás bloudit, On nás neopustí, On nás se své ruky nesvrhne.

Prostota k Bohu a k sobě staví se pak proti přemrštěnému hledání nových cest a pobožností. Jsou duše, které všechny kostely vysmejčí, které všechna kázání sběhají, žádné slavnosti a pouti neomeškají. A v tom vidí svou zvláštní pobožnost, ale, žel, jejich život podle toho rozptýleného, rozbitého hledání zvláštností se nestane lepším. Jen dovedou náboženství svými bizarnostmi znechutit. Zbožnost musí být prostší, protože pokornější. Nehledejme ve zbožnosti vlastní uspokojení, protože není zbožnost pro nás, pro to, aby nás ukolébala ve sladké přesvědčení o naší svatosti a dokonalosti. Kdybychom měli pravou pokoru, srazila by nás pokora tiše, prostě na kolena. Jen Boží čest bychom hledali, ne vlastní zvědavost, ne rozruch a neklid. Ten není pokorný, ten není prostý, není pokorný, kdo nevěří Bohu, že Bůh vlastně jen jediné žádá, totiž duši a dobrou vůli a lásku, a ne takové zneklidnění, znervosnělé a znervosňující pobíhání. Chtějí mít jistotu, že jdou dobře.

V těch mnohých pobožnostech chtějí mítí takorčka úpis své spáasy. Bůh však jest prostý, jednoduchý a prostá, jednoduchá kéž též jest naše zbožnost. Zbožnost přímé páteře, zbožnost celé bytosti naší, ne pobožnůstkářství, ne kroucení očí, ne vzdechů, nýbrž celého života podle Boží vůle zařízeného.

Prosti k sobě, že si vše řekneme podle pokory, to jest podle pravdy, že si nebudeme ničeho nalhávati, že uznáme i dary, které nám Bůh dal, abychom jich právě pro něho mohli užítí, protože to není pokora, nechtíti uznati co Bůh od nás žádá, to jest prostě slepota a skrytá pýcha, jež si myslí, že by sama něco mohla a teď se toho bojí, protože slyšela, že jest pýchou něco si přisvojovati. Prostota pak k bližním. Abychom byli ke každému pravdiví. Pravdiví a prostí, když je třeba je zachytiti, když je třeba jim pomoci. A přece není prostota drzostí a sprostotou, jež čenichá kolem tajemství, jež jest bezohledná, krutá. Prostota dovede a má dovésti býti měkká jako Otec v nebesích mírný a dobrý jest. Nuže, nechť vede pravda život náš, nechť jej osvěcuje, nechť jej zvedá, vede a řídí až k nejvyššímu vrcholu!

ŽIVOT DŮVĚRY V BOHA XXI

„**Ó** kdybys znala dar Boží,“ pravil Ježíš ženě samařské. A podobně pravím křesťanům: Ó, kdybyste znali svého Boha.

Kdybyste věděli, koho máte v Bohu, jinak by

postupoval váš život, jinak by váš život kající se vracel k Bohu, jinak by se přeměňoval.

Neznáme Boha. Stále ještě díváme se na něho zrakem židovským nebo pohanským.

Především zrakem pohanským. Díváme se na Boha nedůstojně. Není nám Bohem nekonečné slávy a velebnosti, Bohem mocným, Bohem svatým. Bohem, jenž všechno může. Díváme se na Boha tak často lidsky. Jemu přikládáme své chyby a své nedokonalosti, jako je mu přikládali staří pohané. A jiní se zase dívají na Boha židovsky. Jest jim stále ještě Bohem jenom ohně a kouře, stále Bohem hrozícím jen na Sinai. Třesou se před ním a proto se k němu blíže neodváží.

Což jste neslyšeli, jak Kristus učil nás dívat se na Boha? A ani vlastně starozákonní v čistém slova smyslu nebyl ten strach, to z něho učinili zákoníci a farizeové, aby mohli držeti lid v duchovní porobě.

Ale nám byl dán za Otce. Ježíš učil nás spínati ruce své k nebi s důvěřivou prosbou Otče náš! V něm, jak praví sv. Pavel, voláme: Abba, Otče! Bože, Otče!

Celá naše dokonalost, všečen život jásavý, šťastný, mohutný a slibný jest obsažen v těchto slovech. Tato slova jsou zázrakem křesťanství, tato slova jsou naší velikostí, jsou naší možností dojít k rozvoji své duše. Zhřešili jsme a urazili Pána. Tak těžko se nám zvedá. Stále se obáváme zda nám bylo odpuštěno, zda Bůh nám může odpustiti. A tu musím říci ve jménu Boha Kristova, jenž jest Otcem, že to jest právě jedna z největších křivd, kterou může člověk Bohu učiniti, že nevěří v jeho dobrotu.

Krásná jest Víra, ale musí se ještě držeti za

ruku své sestry „Naděje“. Naději křesťanskou doufáme, že nám Bůh pro svou pravdomluvnost, pro svou všemohoucnost a pro zásluhy a krev Ježíše Krista dá věčné spasení. Nejvíce ovšem a nejprve musí se o naději opřít hříšník. My neradi odpouštíme. Jsme plni msty a proto také si tak představujeme Boha. Proto jest třeba pro křesťany odložit pohanský názor na Boha, jenž se díval na Boha lidsky. Jestliže my neumíme odpouštět, jestliže my jsme tvrdí, neurážejme Boha, nepřenášejme na něho své špatné vlastnosti. On není my, On je Otcem a to Otcem absolutně dokonalým, protože vševědoucím, protože všemohoucím a protože pravdomluvným, to jest pravdou samou. My umíme hřešit, ale On umí ještě více a ještě lépe odpouštět.

Všemohoucnost jeho lásky, jež by odpustila zradu Jidášovu, kdyby nebyl svou bídu ponořil ještě do propasti beznaděje. I pro něho by platilo odpuštění, protože ještě jemu platilo: „Příteli“, než sám sebe zahubil, než sám sebe zničil.

Dojítí spasení. Po tolika vinách, po tolika proradnostech? Ano, protože spasení nekonáme sami, protože jest v rukou Božích. Proto v naprosté bezpečnosti. A Bůh jedno jediné žádá, abychom tuto svou bídu a svou ubohost své viny spojili s ním, abychom neprchali před ním a neodlučovali se od něho. Naděje, důvěra křesťanská jest tímto poutem duše zraněné, duše hřešící, duše, která bolestně bloudila. Je Otcem, chce spásu svých dětí, chce je přivést od čtyř úhlů světa, pro ně poslal Syna svého. On stále nad námi bdí, pořádá kroky naše. Jakého ještě chcete důkazu, že nemusíte býti na věky zavrženi, že nemusíte utonouti?

Naděje, toť život z milosrdenství Božího, toť uvědomění si nekonečného milosrdenství Božího, jež nikdo nemůže vyčerpat, jež stále až do posledního okamžiku jest nám otevřeno. On je Otec a stále a vždy jest otevřeno rámě dobrého Otce. Vždyť, drazí, řekněme si to přímo, což nežijeme ze stálého milosrdenství? On zná naše bídy. Jest vševědoucí. Nesoudí jako lidé tvrdě. Ví, co jsme všechno přinesli s sebou na svět, jaké dědictví hoří a koluje v našich žilách. Zná všechny okolnosti našeho života. Nesoudí jako my lidé soudíme. Všechno uváží a všechno zváží. Ví především ve své vševědoucnosti, že jsme ubozi červíčky, malí a nepatrní.

Bojíte se svých vin. Jednoho jest třeba: prchnouti z nich, je opustiti. Ovšem, nedovedeme toho sami ze sebe. To On nás musí zvednouti, to On musí dáti sílu. A což ji někdy někomu odepřel? Což někdy opustil ubohého hříšníka, který se vrhnul před ním na kolena a vyznal před nebem a před zemí svou slabost? Ano, vyznati před Otcem svou slabost.

To jest naše neštěstí, že toho dobře nedovedeme, že toho dostatečně nedovedeme. Stále ještě na sebe spoléháme.

Spolehněme se však na něho, silného a mocného, jenž chce nám býti silou, jenž chce nám býti ochranou a vůdcem.

Víme, jak vysoko nás Bůh volá a máme proto též znáti hlubokost své bezmocnosti a šířku Boží moci a délku jeho svatého ramene!

Důvěra v Boha zvedajícího! Není propasti dosti a příliš strašné, ze které by nás nemohl vytrhnouti. Tolik jsme hřešili, své nitro poskvřnili tolika vinami. Ptáme se někdy v úzkosti: Může

toto srdce ještě býti stánkem Nejvyššího, může se má duše ještě povznést k Bohu? Ne, ty se nemůžeš povznést. Ale On tě může povznést nad největší světce světa. Ještě nebyla vyčerpána náplň Boží všemohoucnosti, ještě nebyl Bůh ochuzen, ještě jeho rameno se nezkrátilo. On vyvoluje si to, co je slabé a malé před světem, aby zahanbil ty, kteří jsou pyšní a hrdí na svou velikost. Čím více jsi hřešil, tím větší bude sláva jeho, že tě zvedl, tím větší bude zjevená moc jeho, že z tebe, hříchu, učinil nádobu svou vyvolenou. Jest dobré, že uznáváš svou ubohost; jen ještě nezůstávej u ní, nýbrž čím tíživěji ji cítíš, tím oddaněji se vrhni na Boha a u něho čekej a hledej svou sílu a své povstání.

Jsi tak slabý! Znáš své sklony a chyby a hříchy. Víš, jak tě svět vábí. Ale co je svět a co je ďábel a co jsou viny a sklony tvé před ním, jenž tvoří srdce naše? Ano, *Cor regis in manu Domini et quocumque voluerit, inclinabit eum*. Srdce královo jest v rukou Božích a obrátí jej kamkoliv chce. Jako hlína v rukou hrnčířových jest duše naše v rukou Božích. K němu se modlí Církev v jedné neděli: „*Nostras etiam rebelles ad te compelle voluntates*.“ Přinuť k sobě i naše odbojné vůle. To všechno Bůh dovede. Jemu nemůže nic odolati, naše nejstrašnější slabost nemůže býti překážkou pro Pána, nemůže býti důvodem pro naši malomyslnost.

Rád bys povstal, rád bys vzletěl. Chceš opravdu? Nuže On tě vynese na křídlech svých jako orlice vynáší mláďata svá. Jen dej se vynést, jen buď orletem učenlivým, orletem klidným v rukou Božích.

Všechny povahy a všechny sklony v naší du-

ši On může přetvořiti. On může všeho, co je v nás, upotřebiti.

Ale to musíme v Něho doufati, důvěřovati, že On to opravdu dovede. Hle, život důvěry. Známe sebe, stydíme se za sebe, a tudíž právě proto, že se známe, nezůstaneme v sobě, nýbrž ubytujeme se v Bohu, ubytujeme se v Něm, Bohu silném, Bohu mocném a dobrém, jenž chce nás vychovati, jenž chce a může nás vésti.

Nezoufej nikdy nad postavením své duše, nad svou povahou. Tvá povaha má ti dobýti nebe. Jen ale spoj ji nadějí v Boha. Nadějí v Otce, jenž umí vychovávatí své děti, jenž má své prostředky a své cesty.

I pro nás jest jedna cesta, i pro nás jest možnost dojíti k Bohu. „Vzdejte slávu Hospodinu,“ volávalo se k hříšníkům Starého zákona a totéž platí i hříšníkům Nového zákona. Bůh chce vás zvednouti, jen chce, abyste svým životem a svým jednáním prohlásili, že jeho uznáváte za Pána, že jej uznáváte za všemohoucího, za milosrdného, za nejvýše moudrého. Naděje naše jest křesťanským vyznáním Boha.

Právě naše slabost a naše hříchy a naše snaha po povstání a naše těžkosti mají do celého světa celým našim životem prohlásiti: Ano, tys Pánem. Věříme, že tys Otcem, že nás znáš, že nám neublížíš, že nám neukřivdíš. Jak by nám mohl křivdití? Jak by nám nemohl pomoci, když přece dopustil naše slabosti, když On o nich ví? Drazí, uvědomte si slova sv. Pavla: Když nám dal Syna svého, co by nám nedal s Ním? Vše ostatní jest nekonečně malé u srovnání s Ním: Když Syna vydal, dá všechno to, proč Ježíš přišel, proč za nás na kříži umřel. Když

dal krev Syna svého za nás, dá jistě nám též, abychom byli účastní ovoce krve této.

Z čeho jiného stále žijeme než z ustavičného milosrdenství? Což nebylo řečeno *Quid habes quod non accepisti*. Co máš, čeho bys nebyl přijal? Chceme výše, chceme nejen povstati, nýbrž též k Bohu se přiblížiti, Toť smysl našeho života.

Poslyšte, co praví Bůh u proroka Isaiáše: Ti, kteří doufají v Pána, stále čerpají nových sil, rozletí se jako orlové, poběží a neunaví se, půjdou a nebudou zemdleni. A v žalmu: „*Qui confidunt in Domino sicut mons Sion non commovebitur in aeternum qui habitat in Jerusalem.*“ Ti, kteří doufají v Hospodina budou jako hora Sion, nepohnou se na věky, kdo přebývá v Jerusalemě.

On přivede nás ke své dokonalosti, On nás zvedne. Dá nám sílu běžeti po cestě jeho příkázání. Jest to cesta těžká, cesta tvrdá, protože cesta, která vede k spasení, jest úzká a trnitá. Proto učme se tomu, co nám káže svým příkladem, svým celým životem sv. Terezie Ježíšková. Učinila se zcela nepatrným dítětem a pravila: „Bože, jsem malá a slabá. Nemohu jíti. Daleký cíl jsi mi určil, Pane. Ale jsem tvé dítě. Víš, co činí Otec, když dítě již nemůže dále? Běře je do náručí a sám je vyvede na horu svou svatou.“ On nás vynese. Jen budme před ním malými dětmi. Mnozí chtějí býti dokonalými, mnozí chtějí býti velkými, ale to pro sebe, to jejich pýcha chtěla by sebe nésti. A tak klopýtají, a jde se jim těžko. Chtějí něco ze sebe, oni, kteří mají ze sebe jen hřích, jak pravil krásně druhý koncil Oranžský, jenž pravil: *Homo de*

se non habet nisi peccatum! Jen to jest naše vlastnictví. Všechno ostatní přichází od Něho. Toto uznejme, na tomto budujme svůj život dítek Božích, na tom stavme a takto jděme. Stále k Bohu, stále se ukrývejme v jeho svatém rameni. Kdykoliv cítíme, že se blíží bouře, že nám ubývá sil, hned k Bohu! Jen jemu poručme svou touhu přijíti k němu. Jen z lásky k němu chtějme dojíti blízko k němu.

Nezahanbí nás na věky.

Bůh nás nestvořil, aby nás nechal v naší ubohosti. Jen abychom my se nespokojili s touto ubohostí. On nás nezanechá v našich bojích a těžkostech. Nejen v duchovních, nýbrž i v časných. Zdá se nám kolikráte, že je obzor zachmuřen, že již nemůžeme dále, že jdeme tak osamoceni životem. Kolikrát rána stíhá ránu. Proč si tolik lidí zoufá v bolestech a zkouškách? Protože nedůvěřují v Boha.

Protože nevěří v Boha, nedůvěřují také v něho, protože špatně v něho věří, proto mu málo důvěřují. Bůh ví, co může na nás seslati. Těžkosti a starosti a slabosti nikdy nás nemají zničit, nikdy nemají nás sraziti k zemi. To není jich účel, to není smysl Božích navštívení. Dominus deducit ad inferos at reducit. On, který zraňuje, též uzdravuje. Proto nás zkouší, aby nás připoutal více k sobě, aby nám dal příležitost, by vše námi otřáslo, by vše nám připomnělo naši slabost, ale nikdy ne proto, abychom v bolesti neužitečně úpěli, abychom se svíjeli bezradně jako ubozí červi. Ví o nás a čeká až přijdeme k Němu, až z celé duše budeme volati k Němu. Důvěra v Boha má býti silou naší. Víme sami, že nás tolikráte vytrhl z nejhorších si-

tuací. On zase nás vyvede z našich bolestí a z našich zápasů. Vždyť je Otec. Vždyť má povinnost, kterou si uložila sama jeho láska a péče, jeho poměr k nám jako Stvořitele ke tvorům. Všechno, co dopouští, má jen ten účel, aby nás zvedl ještě k většímu dobru, aby nás ještě více potěšil, aby na nás ještě zřetelněji zjevil svou moc a svou dobrotu.

Taková budiž naše naděje, že jsme přesvědčeni, že nejen to nakonec dobře dopadne, ale též, že to ani jinak nemůže dopadnouti. Ve všem nakonec na něho spoléhejme, jeho vedení a řízení přenechme všechno, co nás tíží. Proto se křesťan nemstí, proto křesťan neoplácí zlým za zlé, proto se nesnaží zdrtití svého protivníka, toho, jenž mu ubližuje, protože ví, že jeho pomsta, že On nad námi bdí a že když budeme zachovávat jeho přikázání, že nakonec vše musí dobře dopadnouti, že On si nakonec každého najde a že za to, že jdeme cestou jeho, nemůže nás nechat bez ochrany. On zakročí, když toho bude svrchovaně právě potřebí. Dějiny všech národů ujařmených a porobených, osudy utlačovaných a nešťastných jsou toho důkazem. Bůh si nakonec našel vždycky ty, kteří rozsévali ne-spravedlnost!

Bez jeho vůle se nic ve světě neděje, vše v jeho rukou spočívá, i my, a proto nemůžeme ztroskotati, pokud jsme jeho, pokud On nás drží! Důvěřujme v něho, celým životem od něho všechno dobré očekávejme, u něho hledejme sílu a útěchu. V něm konečně též jednou doputujeme a dojdeme.

Drazí, co je těch, kteří nedošli, kteří si vytyčili vysoké cíle a kterým nebylo přáno všechno uskutečnit. Mnoho si slibovali od života a dostalo se jim tak málo.

Obětovaní lidského života. Obětovaní, protože zde není možno všem státí na vůdčích místech, protože zde na světě neplatí vždy spravedlnost, neplatí vždy schopnosti, nýbrž mnoho a mnoho znamenají velké a silné lokte. Mnozí byli též shodou okolností vsazeni do takového rámce života, že jim nebylo prostě možno uplatnit se dokonale. Vůle Boží má své plány a cesty. Drazí, snili jste o tak velkých ideálech a život vás přimáčkl ke zdi, tak málo jste mohli uskutečnit.

Poznáváte snad dnes také, že jste se dopustili tragického omylu, že jste si vyvolili povolání, k němuž nemáte neb jste neměli pravých schopností. Drazí, tito všichni potřebují velké útěchy, potřebují posily křesťanské, aby jejich život nevyzněl naprázdno.

A tu nejlepší naději, nejlepší útěchu dává právě křesťanství, křesťanství, které zná jen jednu vlastně malost, které zná jen jedno ztroskotání, to jest, když se člověk mine posledního cíle.

Podle toho možno v každém postavení a jak jsem řekl v každém povolání najíti svou velikost, možno najíti své místo, svůj smysl. Zde dnes jednám spíše o postavení, než o povolání. Nemluvím pak též o povolání, jež jest úsekem života, nýbrž o celém životě, jenž zdánlivě před lidmi jest životem neužitečným, jenž nás svádí k pokušení, že jsme nadarmo žili.

Žítí nadarmo. Jen ten žije nadarmo pro sebe, kdo se odloučí od možnosti, aby jeho život konečně vyzněl kladně. Jen ten ztratil svůj život, kdo neznal zdroje pravého života, kdo jen sebe hledal, kdo nenalezl Boha ve svém životě, kdo nenašel Boha ve svých činech, kdo svým činům nedal poslední smysl, kdo se spokojil jen s jejich smyslem okamžitým, malým, časným. V tomto smyslu není ztracen žádný život i život zatracencův v pekle má svůj hluboký smysl, jest totiž zjevením spravedlnosti Boží, jest vyvážením nepravosti a hříchu. Ale pro jedince jest život bezpodmínečně ztracen, jestliže Bůh není životem lidské duše.

Proto vy všichni malí, kterým život dal zdánlivě tak málo, neposuzujte života podle toho, co jste mohli před světem velkého vykonati, neposuzujte jej podle časných úspěchů. Toť míra naprosto nesprávná, toť míra lidí tohoto světa. Tak neusuzuje Bůh. Jsou mnozí, kteří vedli svět, kteří stáli v čele a jichž život jest tak ztracený, tak marný, tak malý. Tak mnohý stane jednou před soudnou stolicí Boží, mnohý, jenž konal velké věci, ale konal je pro sebe, konal je pro svět a proto vzal odměnu svou, vzal pochvalu od lidí, vzal uspokojení hříšné a malicherné sama v sobě. A hleďte, jak mnozí z těch, kteří ničeho před světem neznamenali, jak vysoko stojí u Boha. Popatřte na takovou sestřičku Terezií Ježíškovu! Kdo ji znal? Ani vlastní sestry v klášteře ji neznali dobře, i ty jí jaksi pohrdaly, i pro ty málo vykonala, ale jak vysoko ji vynesl Pán, že dnes jest učednicí tisíců, že dnes jdou za ní miliony, protože dovedla jedno dobře, protože dovedla milovati Boha. Umění nejvyšší, umění,

jež jediné cení Bůh. Jen láska k Bohu musí býti, vše ostatní býti nemusí.

Tato láska k Bohu dovede pozlatiti a posvětit i nejpatrnější činy. Tato láska jest zázrakem, který mění skutky naše, skutky malé a nepatrné, skutky všední, skutky ztracené před světem v démanty vznešené, nadpřirozené krásy. Stýskáte si, drazí, že jste toho chtěli mnoho, mnoho vykonati pro Boha. Drazí, uvědomte si, že velikost nesmíme posuzovati podle míry tohoto světa, podle míry času. Bůh má jinou míru a jen tuto míru má křesťan na své činy aplikovati. Míru lásky Boží, míru Boží. Jen tak dalece má něco cenu, pokud jest vykonáno z lásky k Bohu. „Mnoho jste chtěli vykonati.“ To není správné říkati a usuzovati takto. Opravuji vás a pravím: Snad chcete říci, že jste chtěli mnoho Boha milovati. Nuže, co vám v tom brání? Časově, kvantitativně veliké není ještě velikým v očích Božích. A mimo to, vždyť to vše milost Boží koná ve vás. Proč se rmoutiti, že se Bohu zalíbilo takové důkazy, takovým způsobem lásku naši žádati, že máme takto vůli Boží plniti.

Zůstáváme stále dětmi Božími, zůstáváme stále jeho tvory, jichž jediná a nejvyšší pýcha může býti v rukou Božích, býti spojenu s ním, jemu sloužiti, jeho svatou vůli plniti.

Sv. Pavel praví nám k útěše to, co říkal Korintským, kteří, jak se zdá, si navzájem záviděli charismatické dary, jimiž se Bohu zalíbilo obohatiti prvotní Církev. Svatý Pavel praví krásně: Jedni jsou povoláni za učitele, jiní za proroky a tak dále „in aedificationem corporis Christi“, to jest, aby bylo složeno celé tělo Kristovo.

Mystické tělo Kristovo! Každý má v něm své

místo. V něm všechno jest svaté, velké a krásné a má býti veliké a krásné.

Nesnižujte sami sebe, drazí. Vy, kteří jste neznámí, kteří jste zakopaní, kterým byla vzata možnost ducha svého vyšínouti, své sny všechny uplatniti, nesnižujete sami sebe pro to. Nejsste malými proto, ale malí byste byli, kdybyste se tím spokojili, kdybyste si tento život sami oddělili od jeho oživujícího zdroje, kdybyste se s ním smířili. Nedopusťte, aby váš život zůstal životem lidským, nýbrž učiňte jej životem božským, to jest, posvěťte jej Bohem, oběťte jej Bohu, věnujte jej Bohu, spojujte s Bohem a tak bude krásný a tak bude velký, protože v Bohu není nic malého, protože v Bohu co jest, všechno jest účastno jeho velikosti, jeho nekonečnosti.

Nebud'te, drazí, služebníky lidí. Celý váš život v tom právě spočívá, že máte konati nízké úřady, že vám není popřáno hýbati světem. Celý váš život jest službou, a k tomu ještě službou nepatrnou, zastrčenou: život služby neznámé, malé služby, nepatrné úřednice, zapomenuté maminky v klínu rodiny. Celý život jest službou. Ale, přátelé, zase pravím vám: jste povoláni k vyšší službě, nesmířte se s tím, abyste byli služebníky, služebnicemi lidí. Výše máte směřovati. Bud'te služebníky a služebnicemi Božími. Bůh chtěl, aby tento svět dále se potácel prostorem, aby dále trval, chce, aby lidé takovou cestou dosáhli svého cíle a proto chápejte svou malost, své nepatrné před lidmi postavení jako vůli Boží, že máte takovýmto způsobem účastniti se jeho díla, že takto máte spolupracovati na jeho plánu. A toto není malý úkol. V tomto plánu není nepatrného článku.

Pracují tedy na plánu Božím. A že jejich účast jest neviditelná? Proto přece není méně krásná, proto přece nemá méně ceny, ani vnitřní ani nadpřirozené. Drazí, již si jednou odvykněte posuzovati všechno podle lidského a časného a přirozeného měřítka. Což jest menším hrdinou voják na ztracené hlídce, jenž stojí nepovšimnut, jehož nikdo nevidí? Není právě proto větším hrdinou, že trpí osamocen, že jej nikdo svým obdivem nepodporuje a neposiluje? Přátelé, skryté, ztracené, neznámé hrdinství jest právě pravým hrdinstvím, protože k němu jest třeba velké síly a velké víry v celek a v celkovou úlohu, abychom ponechali druhým klidně velikost a slávu z vynikajících rolí a sami zůstali věrně na svém místě, jež není vně ctěno a váženo a jež jest přece nutné, protože jen jimi jest umožněno druhým velkolepé, skvělé vítězství.

Tak se, drazí, obracím k vám, kteří vidíte všechnu bídu lidí, kteří vidíte jejich bídu především duchovní a kteří byste rádi učinili všechno, co jen byste mohli, kteří byste rádi učinili velké věci a zatím není vám možno učiniti skoro nic, zdánlivě nic. Pravím jen zdánlivě, protože ta vaše nemohoucnost a vaše slabosti a vaše nepatrnost může býti velkým činem, může býti velkým ziskem pro všechny ty, pro které byste rádi pracovali a se obětovali! Jestliže sv. Pavel se chlubí jen svými slabostmi svou nemohoucností, hle, duše neznámé, zašlapané, před světem malé a nevšímané, hle, tu je vaše velikost a síla! Pokorně se skloniti před Bohem, přijmouti svou nepatrnost a svou malost. Pokory, hluboké pokory jest k tomu třeba, pokory, jež nechce své velikosti, jež zná jen jednu velikost,

totiž velikost Boží. To právě jest krásné nechtít sebe vynést, nýbrž jen Boží velikost zvěstovati. V tak mnohé touze po velikých činech jest právě mnoho pýchy, jest právě mnoho urážek Božích. Člověk potají nechce uznati pravou a jedinou velikost Boží. I sebe by rád člověk viděl povýšeného a oslaveného. Vpravdě pokorný a vpravdě Boha milující zná jedinou velikost, totiž velikost Boží a pro sebe nechce nic, než býti dobrým zrníčkem Božím, po němž by Bůh šlapal, když jde svou cestou po světě, když jde cestou svých plánů s lidmi. Přátelé, v tom jest taková krásná, čistá velikost dáti všechnu čest a všechnu velikost Bohu, jestliže jste strážci, vojíny cti Boží, jen jeho chcete, jen jeho zvelebiti, jen jemu slávu a čest přisuzovati. Není to malé ztratiti se v slávě Boží. Nic nemůžete, ale jedno můžete vždycky, můžete Boha milovati. Řekl jsem, že všechna postavení a všechny různé dary a druhy života mají vybudovati, vytvořiti mystické tělo Kristovo. Jsou v něm ruce kněžské, které milosti rozdávají, jsou v něm nohy, jež všude po celém světě slovo Boží roznášejí, jsou v něm myslitelé, kteří posvátnou vědou snaží se osvětliti pravdy svaté a je podati, je přístupné, stále přístupnější učiniti lidu věřícímu a jest v něm i srdce, které vroucně miluje, které nečiní nic, než že miluje.

Přátelé, jimž Bůh odňal všechny možnosti, tuto možnost, tuto činnost a funkci nejkrásnější nikomu z vás neodňal, býti srdcem, srdcem milujícím ve svatém těle Církve, v mystickém těle Kristově, jež tvoříme všichni přijatí v lásce Ježíšově za dítky Boží.

Tak podobně určila svou úlohu svatá Terezie

Ježíškova. Jest patronkou všech duší, jež se zovou malými, všech duší nepatrných před světem, všech těch, jimž byla vzata jakákoliv možnost vykonati něco velkého a něco velkolepého. Každý z vás by si měl přečísti její životopis, jež vydaly ctihodné sestry františkánky vinohradské, nebo krásný a pravdivý, opravdu nejlepší život psaný Bernovillem a vydaným u Kuncíře. Úděl duše nepatrné má se přetvořiti v úděl nejkrásnější. Milovati Boha, jen milovati, skrytě, neznám milovati. Právě tato skrytost může býti novým, velkým důkazem zvláštní lásky Boží, milovati v tajnosti srdce, milovati skrytě, spokojiti se z lásky k Bohu se svou nepatrností. Tak se spojití s velikostí Boží, že konečně nám je ta malost naše sladkým darem, že můžeme býti jak děti Boží, stále s ním, v jeho domě, stále ukryti, že nás nic nevyruší. Ó drazí, kteří nemůžete mnoho, vezte, vám mnoho kolikráte závidíme všichni, které Boží vůle a potřeba doby a duší stále a stále ženou vpřed. Stále přicházejí věřící a stále od nás chtějí, stále máme dávat, stále býti všech a pro všechny, stále býti v nebezpečí, že budeme hledati konečně také jednou sebe, že budeme jednou nakonec pracovati unaveni stálým čekáním a prací, pro sebe.

Váš život jest nepatrný, ale má tu výhodu, že jest přece jen klidnějším mořem.

Nesčíslné jsou možnosti, jež vám vaše láska k Bohu denně skýtá. Nesnažte se o nic jiného, než Boha milovati, než chtíti plniti jeho vůli, v každé denní chvíli, ve všech pracích, ve všech postaveních. Spojte se s Bohem, jemu zasvěťte svůj malý, skrytý život a pak všechny kroky

vaše, každá myšlenka, každý úsměv, každá práce jest cenným dýmádem.

Drazí, vy, kterým se říká obětovaní, ovšem ve smyslu světa, staňte se obětovanými ve smyslu Božím, ve smyslu Kristově! Jest krásné býti obětí, obětí v Kristu. Svůj život malý, nepatrný nabídnuti zcela Bohu. Vezměte jej tak, jak Bůh vám jej dal. Jděte tou cestou, která vás do života uvedla, šlechetně, velkodušně. Ne smířiti se s tím osudem, nýbrž jej obejmouti radostně, jej přivinouti na své srdce tak, jako vůli Boží, tak jako byste proto objímali vůli Boží!

Jest krásné býti obětí dnes, když hyne tolik bratří, jest krásné býti obětí dnes, když Bůh jest tak strašně urážen.

Dnes Láska nejen že není milována, dnes jest Láska nenáviděna, dnes Lásce se každý směje, dnes jest Láska pronásledována. Vrhňte se mezi Boha, jeho spravedlnost a nás. Buďte oběťmi, jež sebe celé, svou nepatrnost, svou nemožnost, svou slabost, své nemoci, své utrpení, to, že nic nemůžete, obětujte za všechny ty, kteří Boha nemilují. Svět chce jen sebe oslaviti, jen svou velikost hledá. Proto nehledejte velikosti své, buďte smírnými oběťmi své ubohosti a své slabosti. Tato pak slabost a tato ubohost, protože bude spojena s mukami a zásluhami Ježíše Krista, bude ceny nesmírné, touto můžete mnoho dobýti. Můžete odvrátiti trestající ruku Boží, protože jest zjeveno, že Bůh pro spravedlivé, pro ty, kteří prosí za svět, ušetří světa. Jest strašné upadnouti do rukou Boha rozhněvaného. Zachraňte hříšné, kteří prý začátek své viny veškeré mají v pýše, svou pokorou, svou oddaností, svou poslušností, svým dětinným

přivinutím k tomu, k čemu vás Otec povolal.

Milujete Boha. Svět postavil se proti Bohu, jeho svaté zákony šlape nohama, proti jeho vůli posměšně staví vůli svou. Milujete Boha. Postavte proto život svůj jako oběť náhrady v krvi Kristově za hříchy bratří. Jak krásný to život, ne, to není již život ztracený a malý, protože to jest podíl nejvnitřnější na díle Ježíšově, jenž především přišel, aby Otci nebeskému zaplatil za naše viny.

Celý svět potřebuje pomoci od Boha. Potřebujeme jí kněží, potřebují jí ti, kteří ve jménu Božím mluví, kteří hledají duše, kteří bojují proti hříchu. Vy budete jako ty ruce Mojžíšovy, jež stále rozpřaženy se modlily. Dokud se Mojžíš modlil, vítězili Izraelité. Držte, podpírejte láskou svou, obětí svou ruce těch bojovníků, kteří zvedli meč za svaté jeho jméno.

Ne, nejste malí, jak vidíte, jen najděte v Bohu svou velikost, v něm žijte, v něm pracujte, v něm setrvejte na svých skromných místech a vykonali jste dosti. Když jste milovali Boha, co by ještě více mohlo býti vám popřáno v životě? Bůh sám jest Láska.

ŽIVOT STOUPAJÍCÍ XXIII

Přišel jsem na svět, aby život měli a aby jej v hojnosti měli.“ Tím jest zahrnut pokrok do života katolického. Život křesťana není mrtvým životem, nemůže ustrnouti, nemůže zůstat na mrtvém bodě. Jest třeba, aby se rozvíjel, a aby vzrůstal, protože jest to zá-

kladní podmínkou života každého vůbec, aby rostl a života dítek Božích jest to požadavkem dvojnásob nutným, abychom ten život, který nám byl dán, přivedli k rozkvětu, abychom jej přivedli k dokonalosti.

Rozvoj a pokrok jest požadavkem každého života. Náš přirozený život udržuje se tím, že život přechází z jedné buňky do druhé, že se neomezuje na jedinou buňku mateřskou, že se přelévá a že stálým plozením tvoří se nové a nové generace.

Podobně v životě ducha. Stále nás to pudí vpřed. Stále chceme nové objevy učiniti, nové pravdy odhaliti a staré novým způsobem, dokonalejším poznati a pochopiti. Stále touží lidský duch po tom, aby se rozvinul. V tom jest právě jeho život a v tom jest právě kultura, to jest, pěstění ducha, aby duch stále více a dokonaleji žil.

Ale jak vysoko stojí proti životu přirozenému život duše. Tělo i duch se musejí jednou zastaviti ve svém vývoji a v tom jest bol stáří, že jednou vystoupíme na vrchol a musíme uměti sestoupiti, ale život duše nezná toho vrcholu, po němž by musila nutně duše sestupovati. Život duše podstatně spočívá v tom, že se nemusí duše zastaviti, prostě duše nemůže vystoupiti tak daleko, aby se jednou mohlo a musilo říci: „A nyní sestupte, jest již čas, abyste učinili místo jiným!“

Všechno, co jest spojeno s hmotou, jest poslušno zákonu hmoty. Tím jest dán výstup hmotou určený a jejími možnostmi ohraničený, jenž se jednou musí nutně zlomiti.

Avšak duše naše jest paprsek Boží nesmrtel-

nosti, duše naše jest sama nesmrtelná. Proto se nemůže dobově zastaviti ve svém vývoji. Nemůže ji čas zastaviti, není třeba, aby ustupovala jiným, aby se též jiní mohli vyžítí, aby se též jiní mohli uplatniti, protože říše duše jest nekonečná, věčná. V Bohu a v ní mají všichni místa dosti a stále a na věky dosti. Nikdo nikdy nemusí v duši ustupovati jiným, protože všichni mohou stále a stále stoupati a tím jen jeden druhého vlastně navzájem podporuje.

Proto vzdáti se vůle ke vzrůstu, rozhodnoufi se: nepokračovati, nerůsti znamená vzdáti se své důstojnosti duchovní. Svatý Pavel výslovně podotýká tuto naši povinnost, když praví: Snažte se přeměnití se v stále skvělejší obraz Kristův, ze světla do světla.

A nebylo všem jednou řečeno: Buďte dokonalí jako Otec váš v nebesích dokonalý jest?

Život náš jest podstatně poutí. Poutí? Kam? Za cílem, za tím, abychom došli domů. Domů k Otci. Proč jsem zde? Abychom se co nejvíce přiblížili tomu Otci, abychom se co nejvíce přiblížili svatosti domoviny. Není, jak jsem řekl, propasti mezi životem pozemským a životem nadpřirozeným ve věčnosti. Proto musí býti život na zemi přípravou, cestou k životu věčnému.

Cesta, příprava. Když ale cesta, tedy stálý krok vpřed, protože ten, kdo jde, musí jíti vpřed, jinak se nedostane k cíli!

A svatý Tomáš krásně definuje život. Cesta k Bohu: „Od Boha jsme vyšli a k Bohu se zase vracíme“ jest osnovou jeho velkolepé Summy theologické. Jest to též osnovou našeho života. Od Boha jsme vyšli. Vyšli jsme z jeho lásky a

máme se k této lásce vrátiti. Nejdeme však k této lásce kroky tohoto těla, dokládá logicky svatý Tomáš, aby mohl vyvoditi jediné možný závěr z premisy, že jsme na cestě k Bohu, „můžeme proto jíti k němu jediné kroky naší duše, když stále více a více Boha milujeme.“

Toť jest život křesťana, život katolíka — Cesta. Ale kdo nejde vpřed, ten vlastně již ustupuje, Qui non progreditur regreditur! Život! Ale život znamená vzrůst, rozvoj. A kdo se nerozvíjí, kdo nevzrůstá, ten vlastně odumírá, nebo jest již připraven k umírání!

Ale, vždyť po tom vzrůstu a životě vzdychá naše duše. Vždyť přece nic nám zde nestačí, všechno nás tu unavuje. Stále jen vpřed nás duch a duše naše pudí. Můžeme ji dávatí jísti co chceme, duše ví, nač má právo, duše ví, co jest jejím životem a jen po tom touží. To po Bohu vlastně touží unavená duše světáků, kteří ji stále nutí do radostí a slastí, kteří ji přesycují nahodilými sousty, aby umlčeli v ní hlad po velikosti, po stálém vzrůstu, po stálém životě v dobru.

Nejprve abych nepoděsil duše malomyslné. Jsou sice mnozí, kteří tvrdí, že člověk není povinen k ničemu, než aby se nedopustil smrtelného hříchu, jsou theologové, kteří tvrdí, že člověk nemusí se snažiti, aby byl stále a stále lepší a kteří hned nadhazují otázku, zde jest to pod vinou a pod jakou vinou, abychom se musili starati o své zdokonalení.

Tedy, drazí, upokojte se. Nebudu míti od vás větších požadavků, než sama Církev od vás chce.

Když pravím, že jsme všichni povinni žíti, tedy rozrůstatí se: pokud udržujete v sobě ži-

vot nadpřirozený, pokud žijete v Bohu, pokud žijete v milosti posvěcující, není možné, abyste nevzrůstali. Není to prostě možné. Jakmile jest ve vás život Boží, ten život stále musí stoupati a automaticky takřka vzrůstá. Proto jest částečně pravda, co tvrdí oni mistři svaté bohovědy, že nejsme povinni k rozvoji své duše pracovati.

To jest: pracovati nějakými mimořádnými prostředky. Jste povinni jen k jednomu, přesně a podle minima vzato, aby život váš byl stále ještě podílem na životě Božím, abyste žili podle jeho zákona, abyste žili jeho pravdou, aby On byl nejvyšším vašim dobrem, abyste jemu dali přednost přem vším, co vás od něho odvádí.

Ale řekněte mi, drazí, není tohleto již postup, není tohle již snaha o dokonalost, není tohleto již život stoupající? Náš život, který jest obklopen tolika nebezpečími, tolika nástrahami. A když se přece udrží v Bohu, myslíte, že se to obejde bez vnitřní síly, bez námahy? Ó, duše musí stoupati a stoupá sama, aniž by toho kolikráte tušila, když se snaží udržeti se v lásce Boží, udržeti se v zákoně Božím.

Udržeti se v zákoně Božím. Ale vždyť ten zákon jest oživující, stojí v Písmě, ten zákon propůjčuje radost věčného mládí. A co jiného jest mládí, než stálý vzrůst, než stálý vývoj, stálý výstup v životě? Proč jsou věčně mladí někteří velební starci? Protože vše vnímají, ve všem a se vším ještě žijí. Protože stále ještě přijímají, asimilují přijaté a rostou přijatým. Podobně když žijeme Bohem tím, jenž obveseluje mladost naši, není možno prostě, abychom nevzrůstali, abychom nestoupali. Když k Bohu věrně stojíme a

jemu sloužíme, Bůh sám si nás přitahuje, Bůh si nás sám zdokonaluje.

Ten zápas a snaha o Boha dává sílu duši, ji zmohutňuje, ji pozdvihuje. Snaha a zápas jsou podstatně tvořivé, dávají tedy v duši, znamenají vzrůst!

Nuže, život náš v Bohu jest podstatně pokrokem, podstatně zdokonalením! A není ani jinak možno. Vždyť On je dokonalost sama a všichni, kteří se k němu přibližují, musejí se na jeho ohni přihřáti, musejí se státi lepšími. Není prostě možno, aby ti, kteří jsou Boží, kteří žijí v něm, aby se jím lepší nestali. Proto nemám mnoho obavy o obhájení své zásady, že všichni jsou povinni snažiti se o to, aby jejich život stoupal, aby jejich život vzrůstal.

A nyní přikročím dále k tomu, jak máme se uvědoměle snažiti o to, aby náš život vystupoval na horu svatou.

Máme se státi podobnými Otcí, jenž jest v nebesích. Mnoho lidí následuje a napodobuje svaté. Dobře činí, ale především třeba napodobiti Otce nebeského, toho, v němž všichni svatí se velkými a svatými stali! To slovo bylo řečeno všem a nedá se nijak oddisputovati a nedá se nijak překrucovati.

V tom jest právě neštěstí křesťanů, že s tím, co se jim dvakráte nelíbí, provádějí závratné eskamotérské kousky, sobecké, přízemní exegeze, aby nemusili celý život podle pravdy Kristovy zařídit. A tak bylo všem řečeno a nebylo to nijak omezeno, abychom všichni byli dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest. A že to bylo všem řečeno a že skutečně dokonalost Otcova nám byla dána za vzor, plyne

z tak častých výtek Ježíšových, kde učí nás jednati tak, jak jedná Otec v nebesích, jenž jest milosrdný, jenž odpouští tolikráte, jenž dává pršetí na spravedlivé i nespravedlivé, jenž zakazuje trhati hned koukol zapadlou mezi pšenici.

Dokonalost Otce v nebesích. Ale vždyť ta je nekonečná, nesmírná. A přece jsme k ní povoláni, přece jsme voláni, abychom se jí připodobnili. Tedy, ten účel jediné má život, abychom se stali podobnými Otci nebeskému. Proto též jistě jen proto byl nám vrácen život dítek Božích, abychom se stali podobni v životě svému Otci. Ten život má dorůst, ten život má vystupovati, protože jest životem. Dítka mají dospět, dítka mají se státi jednou podobnými svému Otci.

Dokonalost Otce jest nekonečná a život náš jest krátký. Bylo nám dáno vzácné dědictví: V tomto časném, prostorově a dobově omezeném životě máme se připodobniti svému Otci. To ale znamená, že celý náš život má se touto cestou bráti, že náš život nemá vyššího smyslu, než aby nás přiblížil k životu Otce nebeského.

Tedy život! Život pak Boží jest životem jeho dokonalostí. I nám byla dána jakási účast na těch dokonalostech Božích. Jsou to naše vlité ctnosti.

Těmito ctnostmi, to jest schopnostmi z Boží milosti máme dobře, nadpřirozeně, podle nejvyššího cíle a podle nejvyššího vzoru jednati.

V tom spočívá dokonalost křesťanská. Čím dál tím dokonaleji Boha poznávati a jeho dokonaleji milovati. Obě tyto ctnosti našeho duševního vzrůstu jsou souvztažny. Jedna závisí na druhé,

jedna druhou trpí a sestupuje. Máme se přiblížit k poznání Boha jak on se poznává. To znamená: On má být hlavní a první myšlenkou naší. Proto je tak důležitá vnitřní modlitba, proto se nesmí naše modlitba zvrhnouti jen v prosbu o věci časné. Stále se vžívati do Boží přítomnosti, do jeho dokonalostí, stále hlouběji do něho sestupovati, hle, toť život pravdy, život duše naší, v poznání podle Boha a pro Boha. Ovšem k tomu jest pak nevýslovně nutně třeba, aby duše naše si zamilovala Boha a to stále dokonaleji, aby jej milovala, protože jen tak k Němu se intimněji přivine a jen tak mu pak lépe a snadněji a hlouběji porozumí. Jen když nás láska spojí, můžeme Bohu lépe rozumět a čím nás lépe spojí, tím mu dokonaleji rozumíme.

Život dokonalostí: aby všechny naše schopnosti nadpřirozené v nás nebyly nečinné. To snad není ani možné, ale řekl jsem již, abychom vědomě a sami se snažili o to, abychom byli v nich podobnější Bohu.

Zymýšlejme se často nad tím, jak Bůh jedná, jak jest dokonalý a nad tím, jak jednáme my. V milosti posvěcující byly nám dány schopnosti jednati podobně jako Bůh. Proč tedy život náš a naše jednání jest tolikráte tak lidské, tak přirozené, pohanské? Protože v nás nehoří tato snaha, abychom vystoupili na horu Boží.

Duchovní život, dokonalý život byl diskreditován různými nechutnými dušičkami, byl znevažněn. Když říkáme, že všichni mají se snažit býti stále lepší, jest nám odpovídáno, že kdyby měli lidé žít, jak několik bláznů chce, že by se vůbec nedalo žít. Jest to smutné, že tohleto mínění, třebaže ne tak brutálně proná-

šené, jest tak rozšířené. Ale, přátelé, probůh, proč za nás zemřel Kristus na kříži? Jak strašně jsme dnes, křesťané, vzdáleni od života, jež od nás chtěl Ježíš Kristus, od jeho ideálu! Křesťanství jest dnes sváteční kabát, křesťanství jest pláštěm, jest vývěsním štítem, jest výnosným řemeslem obratných jedinců. Že může též býti celým životem, že může a má každý okamžik náš vyplniti? Ach, jak jest smutná situace dnešních katolíků. Katolíci, jste ještě vůbec křesťany? Vždyť žijete, jako byste ani neslyšeli, že jste zde na zemi pro Boha, že jste pro to, abyste svou duši jemu připodobnili.

Křesťané, vraťte se k náplni křesťanského života. Divíte se, že dnes náš katolicismus byl tolikráte poražen, že jsme na ústupu u nás, že to u nás tak strašně dopadá? Hle, co nepřátelé vidí ve vás a u vás. Mravně nejsou lepšími, nejsou-li horšími, ale když ve vás vidí ty, kteří si přivlastňují Krista a když pak vidí, že jednáte pod Kristovou zástěrou právě tak, jako oni, jenže snad trochu nešikovněji, chápete, že pak vámi a námi pohrdají?

Někteří ztotožnili duchovní život s mimořádnými průvodními zjevy při svatých. Drazí, v tom není dokonalost, v tom není mystika. To slovo vůbec nerad vyslovuji, protože bylo zneuctěno a znehodnoceno. Dokonalost nezáleží v mimořádných skutcích, dokonalost záleží v tom, abychom jen Boha milovali, jen k němu se snažili a všechno podle něho a v něm milovali, o ostatní se snažili pokud a jak jest to vůle Boží. Ovšem takto si představití ideál jest závratné. Ale, vezte, že k tomuto cíli se jde zvolna a pomalu, že každý dobrý skutek, každé přemožení zla a po-

kušení jest již krokem, jest již přiblížením k dokonalosti.

Dokonalost jest koberec utkaný se samých neviditelných stehů, z milionů stehů, ale pevně láskou Boží stahovaných a v něho vázaných. Drazí, víme dobře, co nám chybí, čím se nejvíce oddalujeme od Boha. Tam začneme pracovat, tam se přičiňme, abychom se více podobali Bohu. Stále a neúnavně pracujme na sobě.

Máme tolik vzorů svatých, máme tolik milostí, svátostí, tolik pomůcek pro duchovní život.

Vězte, přátelé, že komu bylo mnoho svěřeno, že od něho bude mnoho požadováno. Již jste toho tolik slyšeli, že život váš nemá lpěti na povrchu křesťanského života, již jste toho tolik četli, tolikráte vás volala milost Boží a vy stále vedete svůj spokojený život těch, kteří nejsou ani studení ani horcí, přes něž všechna slova přeletí jako sprcha, která hned uschne.

Nuže, přátelé, máte život. Co učiníte s tím životem? Promarníte jej v malichernostech, prosníte jej, nebo jej naplníte Bohem? Naplňte jej Bohem nejsvětějším, největším, nejlepším, naplňte jej Bohem jak nejvíce a nejdokonaleji můžete.

KŘEŠŤAN OBČANEM XXIV

Království Boží, jeho pravdy a jeho cesty nejsou v nějakém začarovaném, neznámém kraji, jsou zde na světě, mezi námi. Království Boží jest uskutečňováno na zemi a to v jednotlivých jeho částech.

Království Boží jest uskutečňováno podle tvárnosti země.

V tom jest právě katolicita naší Církve, že se hodí pro všechny národy a pro všechny doby, že všechny zachytí neb může zachytiti. Všem se přizpůsobí ve svých metodách, všechny dovede zaujmouti a získati. A musí dovésti získati a musí dobýti srdcí všech a všech národů.

Mluvíme o národě, tedy o společnosti, řekněme pak hned, mluvíme o obci a o státě. Jako katolicismus, jako Pravda Kristova má své nutné vztahy k těmto útvarům, ke společnosti, tak také katolíci mají k němu své povinné vztahy; nemožno stát ani společnost, obec popřítí, nemožno se jím vyhnouti. Není propasti mezi společnostmi, mezi státem a mezi Církví. To proto, že každý z nich má své úkoly, ale ty úkoly musejí do sebe zapadatí a navzájem si pomáhati a sebe doplňovati.

Především křesťan nemůže státu, společnosti, obce popřítí.

Nestačíme si sami, ani rodina si nestačí, a čím více pokračuje pokrok, čím větší jsou požadavky jednotlivce a rodiny, čím více se život podmínkově a kulturně zlepšuje, tím více jsou navzájem lidé na sebe odkázáni, tím těsněji se kovají pouta společnosti, obce, státu.

Jedinec sám by nestačil, aby si dobyl oněch podmínek kulturních a životních; proto se spolčuje, proto se sdružuje, proto povstává ona velkolepá organisace lidské společnosti. Bůh nám dal život, abychom s tímto životem pracovali, abychom jej naplnili jeho vůlí a abychom tento život stále zvyšovali tak, aby mohl lépe a dokonaleji konati služby, kterých od něho Bůh žá-

dá. Proto máme povinnosti k tělesu, jež tuto práci obstarává, jež tento úkol podniká. Jsme zasazeni do rámce společnosti ať užší, již jest obec, nebo širší, již jest stát. Proto nemůžeme jen přijímat od něho výhod, což by bylo křiklavou nespravedlností, nýbrž musíme též své služby, jichž může a má stát od nás vymáhati, jemu dáti. Máme své povinnosti ke společnosti, protože máme povinnost i ze spravedlnosti přispívati k společnému dobru. Ovšem Církev jest společností nadpřirozenou, ale přece jen společností konkrétní; není společností tak, jak tomu chtěl Viklef, mistr Hus nebo Chelčický, společností předurčených.

Církev jest královstvím Božím na zemi a z podobenství Kristova o síti zahrnující ryby dobré i špatné, o poli, na němž roste pšenice s koukolí, vidíme, že Církev jeho má zahrnovati všechny křtem svatým za dítky Boží přijaté. Církev jest tedy jeho společností viditelnou, společností, která jest zasazena do rámce tohoto světa a tohoto života a proto má tato společnost své nutné vztahy se společností tohoto světa, se společností světskou. Církev zachycuje duše lidské, ale ty duše jsou spojeny s tělem, ti lidé příslušejí k národům, ti lidé žijí ze státu, jím nabývají svých životních podmínek a proto nemožno ani křesťanství od společnosti odloučiti. A jak vidíme z celého života prvých křesťanů a z celé nauky a praxe Církve, Církev a katolicismus nikdy státu nepopírají, nikdy jemu nejsou nepřátelští; Církev jen vymezuje pole své a vymezuje přesně též pole působnosti státu, jen prohlašuje, že stát není sám sobě posledním cílem. Stát není útvarem vyšším než Církev, ne-

bož účel a pravdy Církve, její smysl jest vyšší, jest vznešenější, protože jest nadpřirozený, protože jest bezprostřední, kdežto cíl společnosti jest cílem, jenž má další svůj cíl a smysl.

Právě tím, že Církev zasahuje do vnitřního života celé společnosti, že se snaží působiti na duši všech národů, plní své poslání, tím právě vytváří krásu mystického těla Církve, jíž by chybělo něco, kdyby nehleděla získati všechny, kdyby nehleděla prokvasiti všechny společnosti.

Jako má náboženství individuálně přetvořiti jednotlivce, tak také jest jeho úkolem přetvořiti, vésti, oživovati nadpřirozeně i společnosti. Tím dostává se království Kristovu a jeho mystickému tělu nových a pestrých vzhledů, tím se vzájemně buduje tělo Církve, tím se vzájemně prolínají různé vlivy a jednotlivé národy a společnosti se vzájemně obohacují, protože není společnosti tak všeobecné jako naše katol. Církev!

Řekl jsem v úvodním kázání, že Kristus musí býti naším životem. Ale celým životem. Kristus má ovládnouti a proniknouti celý náš život.

Nejsme pak jenom jednotlivci, nejsme též jedna rodina. Jsme zasazení do širšího rámce společnosti a proto i k té máme svou povinnost křesťanů, protože žijeme též ve společnosti a protože máme svůj zvláštní život ze společnosti a ve společnosti. A tak i tento život musí býti proniknut Ježíšem Kristem.

Zde jsme, drazí, u kořene velmi jemné a choulostivé otázky. Nemluvím zde o politice v běžném slova smyslu, jen naznačuji zde povinnosti křesťanů ke společnosti a povinnosti a práva společnosti ohledně křesťanů. Odvažuji každé slovo a prosím, aby v tomto smyslu též byla

brána má slova, aby jim nebyl podkládán žádný jiný smysl, protože není mne nic tak vzdáleno, jako zatahovati politiku na kazatelnu.

Nemůžeme a nesmíme uniknouti společnosti. Již jako křesťané ne. Žijeme v této společnosti, požíváme jejích výhod, jejích vymožeností. Proto máme k ní své povinnosti. Máme k ní své povinnosti jako máme ke všem bližním. Jsme povinni svým bližním pomáhati a když jest zde ta pomoc organisována, když tato pomoc jest ve své zásadě a podstatě pomocí nejnutnější, když jsme dnes jedni na druhé více odkázáni než kdy jindy a když tato společnost převzala starost o společné blaho, jsme povinni s tímto útvarem počítati. Nejen s ním počítati, nýbrž všechno učiniti, co jest na nás, abychom podporovali společnost v dosažení jejího cíle.

Společnost světská, ať již obec či stát, má za povinnost starati se o hmotný blahobyt svých členů, má se starat o to, aby každý mohl co nejlépe rozvinouti své duchovní a duševní požadavky, aby ten život, který nám byl dán, se mohl bohatě rozrůst, zlepšiti, aby se nám stal lepším nástrojem k našemu cíli.

Život pozemský jest nutnou základnou našeho vyššího snažení. Jest to náš prvý materiál. Proto se máme postarati o to, aby se ho každému dostalo nejprve v jeho minimu a potom aby stále stoupal a se zlepšoval, aby se zvýšením životní úrovně zvyšovala též možnost, jelikož svoboda a volnost užijí tohoto života pro to, k čemu byl určen.

Celý život Ježíše Krista byl dostatečným příkladem, jak máme žíti ve společnosti. Ježíš se podrobil zákonům společnosti židovské i řím-

ské, v nichž žil. Tím byl posvěcen též náš život občanský. Přijímáme stát, přijímáme společnost, protože Ježíš Kristus je přijal, v nich žil, jejich zákony se spravoval.

Máme však své povinnosti ke společnosti ještě s hlediska království Kristova. Není možno oddělit pravdu Kristovu od společnosti. Pravda Kristova musí společnost prokvasit, musí zvítězit. Musíme opravdu zvítězit a dobýt světa. Nejsme přece společkem navzájem se podporujících babiček, nejsme zábavním spolkem, máme ve svém lůně pravdu Kristovu a tato pravda má své určení. Má se státi kvasem země, má dobýt celého světa. Proto nemůžeme prchat se světa. Prchat se světa jest nejprvnější nesmírnou pýchou. Byli vždy takoví, kteří odsuzovali celý hříšný svět, a prostě jej pak potírali, jej vyhlašovali jen za peklo. Byla to bezmezná pýcha, která viděla jen v nich dokonalost, a zatím byla v tom nesmírná pohodlnost a lenost. A i kdyby byl ten svět tak špatný, tím není řečeno, abychom z něho prchali, nýbrž abychom přiložili ruku k dílu a vytrvale a soustavně pracovali na tom, aby pravdy Ježíšovy a jeho zásady přetvořily svět. Že jsou společnosti, které se neřídí pravdou Kristovou? Nu, kdyby byli prchli z tohoto světa jako z lotrovské peleše, nebylo by pak zlým a špatným a satanu za těžko přijít a sklidit si tento svět. Že jsou zlí ve společnosti? Útěkem jich nepolepšíte a myslíte, že jest zvláštní hrdinností utéci tam, kde vidíte hrůzu boje? Nevodí vás to právě tam, kde je boj, kde je zlo, nevodí vás to právě k živému, nadšenému zápasu o Kristovy duše? Láska k duším, láska k bližnímu nutně si žádá, abychom učinili

všechno, co by mohlo duše zachrániti, abychom se jich neštíteli, abychom mezi ně a k nim šli a je hleděli zvedati a je obrátili především svým příkladem než slovem.

Jsou zlí ve společnosti a právě tam se mají míti ti, kteří jsou Kristovi, na pozoru a státi na stráži, aby hájili práv Kristových a jeho svaté pravdy.

Kristus chtěl celý svět přetvořiti a proto nesmíme se před ničím zastaviti a všech prostředků, které nejsou špatné, užiti. A dnes společnost se svou obrovskou mocí, kdy skoro všechno jest v jejích rukou seskupeno a organisováno, nemůže býti přehlížena jako důležitý prostředek k tomu, abychom dobyli světa pro Krista.

Přátelé, to právě jest chybou a vadou katolíků, že si málo všímají lidské společnosti v tom, co může býti prostředkem ne snad k světské a pozemské nadvládě, nýbrž v tom, co může býti pravdou Kristovou prokvaseno.

Společnost dnes určuje zákony. Ty zákony zasahují hluboko do života duševního a proto jest svatou povinností křesťanů vykonati své, účastniti se činně a horlivě veřejného života ve společnosti lidské, aby této obrovské moci dobře užili, aby nebyly vydávány zákony, které odporují mravnosti, které odporují dobru vyššímu, které odporují Bohu a Kristu a jeho svaté pravdě. Nevšímavost křesťanů všech dob v tomto ohledu způsobila již mnoho zlého.

Máte své povinnosti ke společnosti. Máme povinnost dáti jí to, čeho potřebuje, aby mohla plniti svůj úkol. Společnost má právo žádati spravedlivých příspěvků na své dílo a tyto spravedlivé příspěvky, jež slují běžně daně, jsou

křesťané též povinni platiti. Mluvím tu o zásadě a o daních spravedlivých a o společnosti vůbec, a nečiním tu žádných narážek ani aplikací. Ale principu daně nemůže nikdo popřít, protože byl uznán i Kristem.

Máme své povinnosti ke společnosti, čili jak říkáme k bližním, abychom přispěli každý svou hřivnou k pořádku, k řádu a dobrému chodu společnosti. Proto jsme společnosti povinni řádným vykonáváním svého povolání, protože jen na řádné souhře všech povolání záleží spořádaný život všech. Jsme společnosti povinni řádnou spravedlností ve všem a pravdomluvností, poněvadž bez těchto dvou základů společný život není vůbec možný a myslitelný. Máme své povinnosti ke společnosti tím, abychom v ní mírnili rozpory názorové, majetkové, třídní a sociální. Jest nepřítelem společnosti, kdo ji jen jítří, kdo chce lovit v kalných vodách. Křesťan pracující ve veřejném životě nesmí nikdy stavěti na slabostech bližních, jen na jejich chybách, protože to je nekřesťanské, protože je to machiavelismus. Naopak, křesťan musí stavěti na tom, co je dobrého v bližních. Dobrých sklonů a vlastností má použití pro Krista a jeho pravdu. O to se má snažiti a ne využívatí maličerných sporů a rozbrojů. Počítati se zlem a stavěti na zlu se nakonec vždycky vymstí. Kristova pravda nepotřebuje, aby pro ni bylo pracováno těmito prostředky.

Jsme společnosti povinni, abychom byli poslušni jejích dobrých a spravedlivých nařízení. Kdo vědomě a soustavně přestupuje nařízení, která jsou opravdu pro dobro společné, zavádí rozklad, anarchii do společnosti, podkopává její

organisaci a ztěžuje její účel a vykonávání poslání... A podobně jsme povinni úctou k představeným. Jak krásně o tom psal svatý Petr: „Veškerá moc jest od Boha,“ a nechť i ten, který tu moc má, v Boha nevěří, nechť i ten, jenž jest vaším představeným, Boha popírá, Bohu se nevymkne, jeho ruka jest příliš zřejmá ve světě. On vše řídí, on chce, aby i ten život na světě dále pokračoval a tak svou moc předal lidem. Ti ho zastupují v rozdělování hodnot, rozdělování povinností a práv; na tom stojí řádný běh společnosti a světa a proto ti, kteří mají úkol starati se o společnost, jsou účastni úcty, která přísluší Tomu, jenž má péči o celou společnost.

Ale společnost má dále své přísné povinnosti též k pravdě Kristově. Církev katolická se nikdy nesmíří s nějakou odlukou Církve od společnosti. Odlušte neb rozlušte tělo od duše. Společnost světská má nejprve ovšem povinnost starati se o blaho časné a tím umožniti blaho vyšší. Ale jelikož se skládá z lidí majících duši, a Pán té duše jasně a patrně promluvil, že chce, aby všechno k němu směřovalo, aby se vše zařídilo podle jeho přání a rozkazů a příkazů, jest povinností společnosti lidské, aby svou časnou mocí nijak nepřekážela pravdě Kristově. Dále pak má učiniti vše, aby tato pravda se mohla rozvinouti, aby tato pravda mohla býti živa, aby mohla býti nerušeně a stále s větším rozmachem žita.

Proto jest příkazem křesťanů starati se a bdíti nad tím, aby společnost této své závažné povinnosti nezanedbávala, aby své moci nezneužívala proti Kristu a proti pravdě. Církev se stará o duše a protože duše jest více než tělo,

stojí Církev výše než stát a jest nepřípustno, aby stát Církev utlačoval, aby Církev byla státem omezována ve svých právech. Církev jasně prohlašuje svá práva na svůj volný kult, na svobodu svých služebníků, na všechny prostředky potřebné k výchově lidu, především mladých, rozvíjejících se duší.

Přátelé, žijeme ve společnosti. Nechoďme kolem ní neb vedle ní, zakotvěme pevně v ní, dejme jí čeho potřebuje, súčasněme se jejího vedení, aby tak byla tím, čím ji Bůh chtěl míti, to jest prostředkem, ochranou, pomocí, aby pravda Kristova zvítězila v duších. Amen.

POSVĚCENÍ XXV VŠEDNÍHO ŽIVOTA

Řekl kdosi, že není třeba velkého hrdinství k tomu, abychom se v dané chvíli, kdy cítíme sílu a tíhu okamžiku, odhodlali k velkému činu, když nás vše strhuje a zapaluje nadšením lásky, nutností. Ale zapomínáme, že jest třeba velkého hrdinství k životu dennímu. Jest třeba velkého hrdinství k dobrému životu všednímu.

Celý náš život jest takřka utkán z drobných denních činů, snad stále z týchž činů. Náš život se většinou pohybuje v monotonní přímočaré linii. Není v něm zdánlivě velkých odpovědností, stále stejná práce, stále stejné bolesti, stejné zkoušky a stejné kříže.

To se opakuje leta a leta. A při tom přece

nezevšedněti, při tom přece si zachovati vědomí nadpřirozené hodnoty našeho života, hle, to je umění, hle, to smysl křesťanského života, jenž posvěcuje a na nekonečnou takřka povyšuje celý náš vyježděný denní život, zvaný všední. Jen aby náš život nezevšedněl smrtelnou všedností, jež znechucuje, jež otravuje vzlet duše.

Pro křesťana vlastně není všedního života. Bůh je stále s námi a v nás, On nás stále vede. Všechno přijímáme z jeho ruky, celý náš život jest utkán z chvil, jež jsou naplněny tím, co jest jeho vůlí. Jeho vůle řídí celý náš život. A proto to, co nazýváme všedním životem, jest jeho, jest Boží. Jak může býti všední to, co jest Boží? My ovšem nevidíme vnitřního smyslu všeho dění a všech věcí, mizí nám většina všeho, ale jedno víme: Bůh tak chce. Jest v jeho svatém plánu, aby se takto bral náš život a proto jest to jistě dobré a jistě krásné.

Všední náš život. A nesmí býti všední, protože máme možnost dáti mu smysl a význam nekonečný a věčný. Celý náš život má býti cestou k Němu. Každý čin života, každá chvíle má býti krůčkem k Němu. Aby všechno směřovalo k Němu. Aby On byl cílem našeho života. Když všechny okamžiky svého života, všechny chvíle, všechna dění, vše, co nás obklopuje, když zapneme na Boha, když vše zamíříme na cíl věčný, tu vše dostává z tohoto cíle své určení. Podle cíle se totiž řídí hodnota dobrých skutků. Ne, že by dobrý cíl mohl posvětit špatné činy, špatné prostředky, ale svatý cíl, vysoký cíl může dáti činům dobrým hodnotu vyšší než mají samy ze sebe. V tom jest tajemství křesťanského života. Nespokojiti se s tím, co nám

bylo dáno na běhu života, nespokojiti se s prvními dosažitelnými hodnotami, nýbrž vše zaměřiti k cíli nejvyššímu, od něhož pak všechno má cenu nejvyšší.

Tomu nás učí svatý apoštol Pavel: „Nechť jíte či pijete neb cokoliv konáte, ke cti Páně konajte.“ Tajemství posvěcení celého našeho života Bohem. On jest naším posledním cílem a nic zde na světě nemá posledního a hlavního smyslu leč v Něm. Vše má také od Boha svůj přímý cíl a bezprostřední smysl, jenž jest smyslem omezeným, jenž nemá nejvyšší cenu, jenž má cenu jen časnou, určitou cenu. Takový ovšem život, jenž se spokojuje jen s omezenými veličinami a hodnotami, plní smutkem všechny, kteří nemohli svou duší rozvinouti k vysokým činům, takový život naplňuje omrzelostí a zoufalstvím. Ale tím jest pak sama duše vinna, protože jí byla dána možnost povznést se nad všední prach, povznést se nad denní smutek a trud a rozletět se k nebi, rozletět se v každém činu a v každé myšlence a v každé touze.

Uvědoměme si, že jsme tu pro Boha, že Bůh musí býti posledním cílem všeho našeho snažení a že ten Bůh chce, aby všechny naše denní činy, aby celý náš obvyklý, tak zvaný všední život byl jemu k oslavě, aby byl vyplněním jeho vůle, abychom všechno konali pro něho.

Vše konati pro Boha znamená dáti všemu nejvyšší cíl a smysl, znamená povznést každou duši, i tu, které nebylo dáno než to nejobyčejnější zde na zemi. Takto i tato duše jest velmi krásná a vznešená ve svém konání, protože jest spojena s Bohem, protože plní plán a vůli Boží.

Věčný jest cíl náš, nekonečné štěstí má nás

naplniti. Sluje to životem věčné odplaty. Bůh sám, dobro naprosté, dokonalost sama, bude tam odměnou. Nemáme jiné ceny ze své dlaně, než ceny svého života. Bůh ničeho jiného od nás nechce, než abychom zaplatili drobnou mincí svého všedního života, svých drobných úkonů. Nestojí nebe za to, nestojí Bůh a jeho blaženost za to, abychom cele přijali život na sebe? Kdyby chtěl Bůh od nás činy heroické, činy velkolepé, mohli bychom se snad děsiti, ale když Bůh nechce nic jiného, než to, co právě nás potká na cestě života, jak bychom se mohli ještě rozpakovati a neobejmouti ten život zdánlivě malý a nepatrný? V tom nepatrném a malém a skrytém životě opěvujeme Boží lásku a dobrotu, jež jen to od nás chce. Jakpak bychom nenesli celý svůj život rádi a šťastni za nekonečné štěstí, jež nám Bůh chce poskytnouti na věčnosti? Když nám má býti dána věčnost a věčnost dokonalá, nemožno jinak, než žádati, aby ten život, který nás na ni připravuje, byl pak celý ve spojení s touto věčností dokonalou. Za naprostou dokonalost a věčnost musíme zcela spravedlivě dáti celý tento život. Vesměrnost všedního života, aby všechno v něm bylo spojeno s cílem nadpřirozeným a věčným, aby v něm všechno sloužilo Bohu, aby všechno bylo spojeno láskyplně se svatou vůlí Boží, abychom v něm všechno přijímali jako projev velké péče, jež nám chce dáti tak lacino své štěstí a věčné ukojení duše.

Náš všední život má býti klíčem k nebi. A nerozhoduje z jakého materiálu onen klíč bude, protože Pán jest dárce a Pánem všeho, protože od něho všechno pochází, protože ze sebe

nemáme ničeho. Jak bychom se mohli rmoutiti nad tím, že to neb ono nám bylo odepřeno, že náš život jde tak klidně, tak všedně? I život nej-
skvělejší má tu cenu, kterou má před Bohem; pokud totiž člověk těch darů, jež stále zůstávají Boží, jež si ani člověk v největších geniích nemůže přisvojiti a přivlastniti, užije dobře pro Boha, jestliže opravdu byly ve spojení s posledním cílem. Jestliže i člověk největší zůstává při cílech všední ve svých velkých činech, ty jeho velké činy jsou směšné před Bohem. I časná velikost jest Boží a duše sama z toho ničeho nemá, jestliže se odloučila od Boha, od něhož jedině mohla dostati pečeť své velikosti. Pracovní předmět našeho denního života jest naším klíčem k nebi.

Náš život totiž nemá jiného smyslu a jiného určení, než aby byl službou Páně, než abychom jím prokázali Bohu věrnost a lásku. A proto, věřte, nezáleží, čím tuto věrnost prokážeme.

Chcete dokázati Bohu svou lásku. Chcete ji hrdinsky dokázati. Nuže, stůjte na svém místě, přijímejte vše, jak Bůh dává, stůjte na takové ztracené vartě, neznámí, malí před světem. Bůh vidí ve skrytu. Víte, jak Kristus odsuzoval farizeje a zákoníky, kteří chtěli celému světu vytrubovat své dobré činy, kteří od všech chtěli býti viděni. Hle, učení Ježíšovo o malém, skrytém, všedním životě. V komůrce srdce svého, v duchu a v pravdě se máme modlití, to jest hovořiti, býti ve styku s Pánem, proto též ve skrytosti komůrky svého všedního života chtějme Bohu sloužiti. A On, který vidí ve skrytosti, odplatí tobě. Nemyslete, drazí, že všichni skvělí řečníci, politikové, spisovatelé, třebaže bojovali pro věci svaté a Boží, mají jen proto ne-

smrtné zásluhy. Na úmyslu hlavně záleží a třeba taková neznámá babička, obětující za nás celý svůj život, taková skrytá sestra laička, která v šlechetnosti svého srdce se oddává Pánu Bohu, má větší cenu před Pánem Bohem než ti, kteří oslňovali svět.

Je totiž jen jedna pravá velikost, velikost dítek Božích. Jen podle toho, jak jsme blízcí Bohu, jak se mu více podobáme, jemu, Otci nedokonalejšímu, jen podle toho máme cenu před Bohem. Čím více a lépe konáme své skutky jako milující dítky Boží pro Boha, ve spojení s ním, tím nabývají větší nadpřirozené ceny, jež jest cenou nekonečnou, protože ve spojení s Bohem nekonečným.

Tímto dětstvím Božím nabývá tedy ceny náš život. Hleďte na Ježíše Krista. Všední jeho život vyplňuje většinu jeho pobytu na zemi. Na 33 let jen 3 roky a podle některých theologů jen jeden rok veřejného života a kolik chvil toho veřejného života bylo kázáním a uzdravováním. A přece každý čin Ježíše Krista měl nekonečnou cenu, proto i to, co se nazývá všedním životem mělo u Ježíše Krista výkupnou cenu, mělo podíl na našem vykoupení a spasení.

Přátelé, to nám budiž velkým ponaučením. Máme býti stále spojeni s Ježíšem Kristem. Vždyť on je naší hlavou. A když budeme spojeni s ním, vezme, že budeme účastní též jeho díla, že náš všední život, že náš život skrytý, život neznámý bude míti v něm, v jeho svaté krvi, v jeho svaté oběti též výkupnou cenu za naše bratry. Bůh chce našim činům dáti nesmírnou cenu, a když je ponoříme do života a do činů Ježíše Krista, stávají se činy takoruka

Ježíše Krista samého a aspoň jistě v něm nabývají nesmírné výkupné ceny a síly. Každému činu přísluší zásluha nebo provina. A zásluhy můžeme v Ježíši Kristu stupňovati až do nekonečna. Jakým pokladem se potom stává náš život. Ne, to již není život příkrčený, to jest život, jenž byl osvícen nadpřirozenem, ježž osvětluje věčnost, jenž byl prosycen a prosvícen a prochvén nekonečnem, spojením s nekonečnými zásluhami Ježíšovými.

Podobný byl život Panny Marie a sv. Josefa v Nazaretě. Jaké zprávy máme o nich? O sv. Josefu máme zprávu, že byl tesařem a že tedy jistě jeho život se bral tak všedním během malého venkovského řemeslníka. A přece jaká velikost, že dovedl se v této maličkosti ztíšiti, on, jemuž tak strašná tajemství byla svěřena. Jaká velikost sv. Josefa, který po úděsných tajemstvích, jež zachvěla nebem i peklem, zůstává dále malým, nepatrným v očích tohoto světa. Jak krásný jest příklad Panny Marie, která zcela mizí v evangeliu, zcela mizí v drobném všedním životě izraelské ženy. Ale ten její život byl dobře naplněn. Maria použila každého činu, každého okamžiku, aby rostla v milostech, jichž byla plná. Byla plná milosti a přece není o ní zaznamenáno nic z těch velkých činů, jež svět teprve uznává za hrdinství, jež hýbají světem.

Všední život. „Jsem takovým malým, nepatrným, bezvýznamným kolečkem v obrovském aparátě světa,“ psal mi kolega po rozchodu naší třídy gymnasia do života. Kolečkem malým a bezvýznamným a jaksi se s tím nemohl smířiti. Dnes tě chápu, příteli! Cela tvá bytost se vzpí-

rala proti nepatrnosti světa. Nechtěl jsi utonouti v malichernosti, v ubohosti. Ale je tu jeden lék pro všechny, kteří cítí, že jim nebyla dána křídla, aby se vysoko povznesli. Jsi kolečkem malým, bezvýznamným, nepatrným. Tak v očích světa. Ale jsi ještě něčím více než malým, bezvýznamným kolečkem v organismu světa. Jsi především a hlavně jedním kolečkem či článkem v Božím plánu. Ten tvůj všední život má velký význam, protože tvoří jeden souzvuk velebné harmonie světa a vesmíru, velebné harmonie celého díla Božího. Ten tvůj článek patří do tohoto velebného koncertu. Jsi v něm z Božího ustanovení, proto tvé místo jest Boží, není nepatrné. Nikdo podružnějšího řádu ti neurčil tvé místo, Bůh sám, a přímo o tobě věděl a tebe zařadil do tvého díla. Jaké štěstí býti všude tam, kde jsi článkem, kroužkem, kolečkem v organismu Božího díla!

Tak nabývá služba našeho všedního života nekonečné ceny, protože je to služba Boží, protože je to služba nejvyššímu pořadateli všehomíra. Plán a řád Boží je krásný a do něho patří všechno až do nejmenšího detailu. Celá pak krása jeho záleží i v nejposlednějším detailu. I ty patříš do tohoto plánu, i ty jsi jedním detailem, tvůj život jest jedním z paprsků Božího řádu, i tvé bytí na zemi, tvůj život tvoří tu veškerou krásu Božího plánu.

Zařídme celý svůj život, ale bez úzkostlivosti, prostě s dětskou důvěrou v Boha podle těchto myšlenek. Od procitnutí až do usnutí po denní práci. Všechno, všechny okolnosti, všechno, co nás potká v životě, všechny naše vlastnosti, všechny možnosti, to všechno ať slouží Boží vůli.

Chtějme, aby celý život sloužil Bohu, chtějme každým svým činem, vším, co jest v nás, přijíti k Bohu, všechno berme jako z jeho ruky a všechno též zase do jeho ruky vracejme.

Tak posvětime i nejběžnější úkony, tak nebude požívání pokrmu labužnictvím a hověním chuti, nýbrž uvědoměním, že pokrm má udržeti náš život, ježž nám dal Bůh a jenž nám má sloužiti za prostředek k vyplnění životního úkolu. Nebude nám cizí ani odpočinek, protože musíme zacházeti s tělem a s jeho silami, zacházeti s duchem a silami jeho jako se služebníky, kteří mají omezené možnosti a jichž nemůžeme využiti do krajnosti, že, mají-li býti dobrými prostředky, nutno jim dáti klid a zábavu i odpočinek. Denní práce doma, v dílně, obchodě aneb kanceláři či škole bude nám jako plnění řádu a běhu světa Bohem určeného, bude nám příležitostí k přikázání lásky k Bohu. Nečekejme na velkolepé činy, abychom jimi duši zkrášlili. Jediný Bůh dá naší duši pravou krásu a proto ty činy nás naplní krásou Boží, které jsou jeho, jež jsou ve spojení s ním.

Nuže, všichni hlavy vzhůru, kteří jdete smutni životem. Vyšlo světlo malým. Světlo vůle Boží, světlo Boží dobroty. Spojme s Bohem svůj život a život náš bude vznešený, bude krásný, bude plodný, bude naplněn věčností a k věčnosti též přivede, k věčnosti dokonalé a plné.

V ŽIVOTĚ KŘESŤANSKÉM

Sv. apoštol Jan praví o Bohu: „On jest stále činný.“ A Pythagoras definoval Boha slovem Theos aei geometrei.

Bůh jest věčný tvůrce, vše ustavičně zachovává a spravuje, praví katechismus. Celý vesmír nese stopy této velkolepé činnosti Boží.

Bůh dobrý chtěl nás učiniti účastny této své vlastnosti.

Stvořil svět, zachovává jej, ale mnohé nyní činí prostřednictvím naším. Dal nám rozum, dal nám životní síly, dal nám prostředky, hmotu a dal nám též vůli, abychom dovedli působiti podle toho, jak rozum nás vede.

Práce. Říká se, že práce jest kletbou. Není pravda. Proč by Bůh člověka postavil do ráje, proč by mu dal tolik schopností? Proč jej obklopil tolika věcmi, z nichž měl vydobýti nových hodnot? Práce nebyla kletbou, k práci byl prostě člověk stvořen. Co jest kletbou a co jest trestem, to jest pot práce, jest námaha práce, jest ten fakt, že platíme každou prací, každý pokrok krví, obětmi nejbolestivějšími, že dějiny lidské práce jsou dějinami úmorné práce, úporného snažení, kdy vyčerpanost, přepracovanost jsou mincemi, jimiž platíme.

Ale práce sama nebyla kletbou, práce nebyla sama následkem hříchu. Bůh stvořil člověka a zahrnul ho svými dary, aby si podmanil přírodu, aby si podmanil hmotu, by pokračoval tak-řka v díle Božím. Jaká radost měla býti pro člo-

věka z mrtvé hmoty učiniti díla, v nichž by se leskl obraz lidské duše, v nichž by se chvěla láska Boží odrážející se v lidských schopnostech.

A tak i dnes práce zůstává ve své podstatě tím, čím ji chtěl Bůh míti, to jest projevem lásky Boží. Člověk stal se podobným Bohu svou duší, svým rozumem a svou vůlí. Vůle a rozum jsou něčím velkým a krásným. Hodnoty mrtvé, o sobě nečinné a neplodné mají býti duchem oplodněny, mají býti vůlí podrobeny a učiněny účastny vyzařování vnitřní krásy, vnitřního řádu věcí. Do všech věcí bylo uloženo vše, čeho jsou schopny. Jsou schopny Božím určením všeho, k čemu jich jen vůbec lze užítí. My pak máme z této hmoty, z těchto hodnot vykřesati, co tam Bůh uložil, máme ony věci vstavití do jejich vlastního řádu. Máme tento řád udržovati. Nemáme jíti nečinně kolem mrtvého světa, nýbrž máme jej udržet při životě, jež obdržel, máme jej udržovati, máme jej okrašlovati a zlepšovati. Tento svět má dáti život a podmínky životní nejen nám, nýbrž mnohým.

Hle, nové pole práce. Na naše ruce čekají tisíce, že je budeme živiti, že jim umožníme život. Jedni jsme na druhé odkázáni, jedni máme býti živiteli druhých. Povolání krásné a ušlechtilé. Být oporou těm, kteří sami by ničeho nedokázali. Hle, to je účel práce, to je její úkol. Dobývati z mrtvého materiálu, z mrtvé hmoty život. Abychom my i druzí mohli dále žíti, abychom mohli tento život naplniti krásnými, velkými činy, abychom mohli v něm uskutečniti podobnost s Bohem, byla nám dána práce jako prostředek, jako cesta k udržení života. Přátelé, takto chápati práci jest krásné, takto chá-

pati práci znamená pochovati pohádku o otročině a nesmyslné dřině! Práce jest službou. Ale, aby byla službou dokonalou, nechť je službou především Boží, nechť je službou bližním z čisté lásky. Zisk, výdělek, neb jen holé živobytí nesmějí býti poslední příčinou ani posledním smyslem práce, protože takto chápaná práce nás snižuje, protože práce takto chápaná jest zbavována svého největšího posvěcení, své nejvyšší ceny. Bůh chce, abychom s ním spolupracovali, Bůh chce, abychom bližnímu poskytovali, oč on Boha prosí. Jsme rozdavatelé životních potřeb, jsme jaksi zástupci Božími. Pracujme tak pro společnost, jako bychom pracovali pro samého Boha. To on uvedl bližní na naše dráhy, do našich cest, on je s námi spojil, on je odkázal na nás. Z naší ruky očekávají svůj život, očekávají to, co potřebují k životu. Proto sloužíme práci svým bližním, protože milujeme Boha, protože chceme plniti vůli jeho, protože milujeme všechno, co je spojeno s Bohem a tudíž i naše bližní, o něž o všechny se Bůh stará a jež svěřil naší péči.

Nadpřirozený smysl práce.

Bůh chce, abychom si prací dobyli nebe a naše životní povolání má nám býti příležitostí dokázati Bohu naši lásku, naši oddanost. Naše denní práce, naše povolání má nás posvětit. Bůh nám dal určité vlohy, dal nám určité schopnosti, postavil nás na naše místa a nyní chce, abychom tohoto místa, těchto vloh a všech hodnot nám svěřených použili pro něho. Život náš má býti cestou k nebi, cestou k Bohu. A tím může býti jen tehdy, když přijímá, co mu Bůh dal, když cestu Jím určenou přijímá opravdu z Božích ru-

kou, když všeho používá k tomu, aby dokázal Bohu svou poslušnost, svou lásku a oddanost. Ale, což musíme pracovati? Což nemožno Boha milovati jen modlitbou, což nemožno utéci ze světa, což nemožno jinak se Bohu zalíbiti? Byli jsme postaveni do světa se svým rozumem, se svou vůlí, do světa mrtvého, jenž volá po zvládnutí, po užití. Nevolá již sám náš rozum, postavený před svět a hmotu po tom, aby se v této hmotě v těchto hodnotách ještě nevyužitých uplatnil? Rozum náš jest odleskem rozumu Božího; On jest dokonalost sama a náš rozum má v sobě nescíslný počet obrazů a představ o dokonalosti. Tuto dokonalost máme uskutečniti ve světě, ve hmotě, v hodnotách, jež jsou nám dány k užívání. Kdybychom žili jen ve světě duchovním, kdyby nebylo třeba svět udržovati, nebylo by práce ve vlastním slova smyslu; náš úkon by byl věčným patřením jen na pravdu, na vnitřní krásu. Nyní však jsme tak spojeni s hmotou, jsme tak odvislí od hmoty, že nutno ji přemáhati, že nutno ducha v ní uplatňovati. Kdybychom byli jen duchem, nebyli bychom tak upoutáni ke hmotě. Nic by nás nevyrušovalo z názírání na duchovní hodnoty. Nyní však jsme spojeni s tělem a proto nutno i tělo zaměstnati, proto nutno pracovati nad hmotou. A namítejte mi, že přece člověk jest též pro práci duševní, že práce duševní jest též pravou a skutečnou prací. A drazí, i tato duševní práce jest zaměstnána přemáháním hmoty jako práce tělesná, slouží a tuto připravuje. Práce tělesná dobývá životních podmínek; duševní práce tyto podmínky a možnosti připravila, ale práce všech končí a ústí v práci ducha.

Máme přemoci hmotu, máme co nejvíce osvoboditi ducha. Proto jest cílem lidské práce co nejvíce ulehčiti práci, co nejvíce uvolniti ducha tak, aby se mohl věnovati svému hlavnímu povolání, aby mohl žíti duševně a duchovně.

Proto nikdy neuznáme za křesťanskou práci tu práci, která člověka tak zotročí, tak unaví a tak vyssaje, že mu nepopřeje ani času ani sil ani chuti na věci vyšší. Proto hřeší ti zaměstnavatelé, kteří ženou svého zaměstnance jako dobytče z práce do práce, kteří mu nepopřejí času a možnosti se povznést. Ne, s takovým industrialismem se katolicismus věru nikdy nesmíří, to můžete býti jisti, že tohle katolická Církev a nauka nebudou nikdy podporovati.

Je-li to ovšem reakcí, na to nechť vám odpoví ne snad nabitě kasovní hotovosti několika vydřiduchů, ale unavené, duševně vyssáté lidské osobnosti, ubozí dělníci, oloupení o možnost práce vyšší, práce ducha, k níž jsou především všichni povoláni. Neb práce těla a rukou nikdy nesmí ustrnouti na práci hmotné. Ta jest jen prostředkem, jen cestou k tomu, aby se duch uvolnil, aby se duch mohl povznést výše bez příliš velkých starostí o ten tvrdý denní chléb.

Tedy nejsme tu na zemi, abychom pracovali, to bylo by snížením důstojnosti lidské. Jsme tu k vyššímu cíli, jsme tu na to, abychom práci a svým povoláním přišli k Bohu, dosáhli svého cíle, ducha co nejvíc přiblížili k duchu Božímu, co nejvíce a svědomitě využili všech možností, abychom Bohu dokázali svou lásku. Tedy nesmíme nadhodnocovati práci. Ale též ji neznehodnotiti! Nesmíme pohrdati práci. To je falešná zbožnost, která pro pobožnosti zanedbává

svého povolání, svého zaměstnání, svých povinností. Byla by to špatná a nerozumná matka, která by pro návštěvu kostela zanedbávala svých dětí. Modlitba, zbožnost nemohou a nesmějí býti nepřitelem práce. Modlitba musí směřovati k tomu, aby posvětila práci a práce musí povznášeti mysl k modlitbě, k Bohu. Modlitba bez práce jest neplodná a podobně jest neplodná práce bez modlitby. Bůh chce, abychom udrželi život svůj a život svých bližních, především všech, s kterými jsme spojeni, kteří byli nám dáni k obživě. To jest náš úkol a tento úkol patří k naší zbožnosti, patří k našemu náboženskému úkolu, protože sv. Jakub prohlašuje, že ten, kdo si své rodiny nevšímá, jest horší než pohan.

Všichni jsme vzájemně na sebe odkázáni. Bůh tak tomu chtěl a proto pohrdati prací znamená pohrdati řádem Bohem stanoveným, znamená bouřiti se proti jeho ustanovení.

Ovšem, nikdy se nestane práce tím, jak ji opěvují ti, jichž jedinou prací jest právě opěvovati práci.

Práce teď zůstane vždy těžkou, vysilující, namáhavou.

Máme zvládnouti hmotu. Hmota a svět nám odporují. Prvý hřích zavedl nelad do světa. Tento nelad musíme bolestně přemáhati, musíme řád porušený teprve jaksi korigovati a jej prací svou vyvažovati. A čím více jest řád porušen, čím odpornější je to, co máme k řádu přivést, tím bolestnější práce, tím nemáhavější.

Těžký jest život. A věru nevím, co jest dnes těžšího, zda život takového strojuvůdce, jenž v zimě a v horku a zároveň ve tmě sám v temné

noci řídí svůj stroj, kdy jeho oči jsou oči tisíce-
rých, kdy na jeho bdělosti a svědomitosti závisí
život mnohých, či život takového sazeče, jenž
pracuje pro vaše vzdělání a informování, živo-
tem svých čtyřiceti let v otravě olovem. Kdo ví,
co těžší, zda podzemní život horníka, jenž v pra-
chu, zápachu, tmě a smrtelné únavě dobývá tep-
lo surovin pro nás, nebo život takového úřed-
níka věčně nahrbeného nad svými fascikly nud-
nými a až k zalknutí jednotvárnými. Ne, nepřejte
mi hymny o práci. To mohou básníci, kteří sa-
mi ještě nepracovali. Básník pravý a Bohem po-
svěcený bude opěvovati jen tragickou stránku
práce, bude ji viděti v celé její těžkosti a váž-
nosti. Práce nám dnes stále připomíná prvý
hřích. Proto bylo i jí třeba vykoupení, bylo i jí
třeba posvěcení. Ježíš posvětil každou práci
svým životem skrytým i veřejným. Život jeho
skrytý posvětil práci tělesnou, život veřejný po-
světil tak zvanou práci duševní. On neváhal
prací a námahou dobývati si chleba a dobývati
světa. Obojí prvek byl v Ježíšově práci. Ježíš
žil ze své práce, ale nežil jen prací, pro něho
práce měla vyšší smysl než dobývati denního
chleba. To byl jen jeden z prostředků. On prací
svou zaměřil na Otce, chtěl prací svou získati
svět pro Boha, chtěl svět naučiti a svou prací
jej přetvořiti. Proto jeho práce měla též výkup-
nou cenu.

Ježíš nás naučil pracovati. Pro Boha, pro
Otce, jenž jest v nebesích, k němu se má naše
práce nésti. Jestliže jsme hříchem prací zatížili,
spojením a vykoupením s Ježíšem Kristem ji
máme zvednouti. Přijmeme práci pro sebe i pro
druhé jako pokání, jako možnost odčinití své

hříchy svým potem a svou námahou. Přijměme práci jako možnost spojití svou práci s pracemi Ježíše Krista. Kolikrát je vám líto, že jste nepatrnými dělníky, služkami, ženami skrytými ve své kuchyňce, muži zapadlými v dílně či kanceláři. Spojte, drazí, svou práci se svatým úmyslem, s prací a krví Ježíše Krista. Nekonečné pak nabude ceny váš pot, pak pot nebude prokletím, nýbrž požehnáním, jako jest požehnáním vše, co jest ve spojení s vykupitelským dílem Ježíšovým. Velké tajemství posvěcení, povznesení práce: pracovati pro Boha, pracovati s Ježíšem, pracovati klidně, pracovati trpělivě a vytrvale, pracovati poctivě.

Drazí, osvobodte se od práce v tom smyslu, že svou práci osvobodíte od pozemského účelu, jež mnozí jen dávají práci, osvobodte se od horečného hledání, od otročení práci. Hledejte v ní Boha a vůli Boží.

Pracujte pak s Bohem. Nejděte tak sami shrbeni ve své práci. Nechť vás práce nikdy tak nezaujme pro sebe, abyste neměli pro nic vyššího smyslu. Začněte svou práci s Bohem, spojte ji s Ježíšovou prací, povzneste se k Bohu, jemu zasvěťte své dílo, myslíte při své práci na bližní a tak se bude vám pracovati krásněji, snadněji, a co hlavního, záslužněji. Buďte ujištění, že Bůh jest nejvýše spravedlivý i ve své dobrotě. On ví o vašem životě plném bolesti, ví, jak je klopotná vaše práce. Každá krůpěj potu těch, kteří ho milují a s ním a pro něho pracují, jest u něho sečtena, každý vzdech a každé vydání sil. Vše, vše chce zaplatiti, vše chce vám vynahradiť. Každý dobrý čin ve vaší práci má býti démantem ve vaší koruně.

Nuže, práce pro Boha, v Bohu, s Bohem a k Bohu.

ŽIVOT APOŠTOLSKÝ XXVII

Kristus přinesl nám svou pravdu, aby žila, aby přetvořila lidstvo, aby jeho život zcela přeměnila. Měla je vésti a řídit, aby z dětí lidských ve skutečném životě učinila děti Boží. Proto nekončí poslání slov Kristových jeho smrtí. Apoštolům bylo svěřeno hlásati dále tato slova jeho. Apoštolové měli bdíti nad slovy Kristovými, je vykládati, je v život uváděti, učití lidi žít podle nich, t. j. zachovávatí všechno, cožkoliv jsem přikázal vám, jak pravil Kristus.

Svět potřebuje lásky, pravdy a štěstí. A jenom v Kristu je nalezneme. Proto tak krásně praví Písmo: „O quam speciosi pedes evangelisantium pacem, evangelisantium bona.“

Apoštolský život, život naprosté, dokonalé služby Boží, dokonalé služby lásky k bližnímu. Rekl jsem, že by celý náš život měl býti službou bližnímu, protože má býti službou Boží a protože láska k Bohu jest tak nerozlučně spojena s láskou k bližnímu. Protože jsme tak nerozlučně spojeni s Bohem a proto se sebou všemi navzájem, proto jak krásný jest život, jenž slouží bližnímu v tom nejkrásnějším, jenž slouží Bohu tím, že mu přivádí bližního, že mu dává to nejvyšší, co mu vůbec dáti může, to jest Boha, pravdu jeho a lásku jeho, jakož i štěstí jeho, štěstí dokonalé a věčné.

Pravda Kristova a jeho láska mají všechny uči-

niti šťastné, proto láska a pravda jeho musejí býti všem hlášány, proto jeho pravda musí býti všem zvěstována. Všechno lidské pokolení má býti Kristu získáno. Nejen doby apoštolské pak, nýbrž všechna pokolení, všechny doby mají býti učiněny šťastnými naukou Kristovou. Neb Pán má ještě jiné ovce, které nejsou z jeho ovčince, a i ty musejí býti přivedeny k němu a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

Drazí, ještě není všechno vykonáno, ještě není všechno pro Krista získáno. Stále, až do posledního okamžiku světa, bude zápas o království Kristovo, stále až do posledního okamžiku světa budeme musiti pracovati o to, aby přišel konečně jeho jediný ovčinec, aby konečně všichni uznali sladké jeho jednoho dobrého Pastýře.

Nemůžeme a nesmíme se spokojiti s tím, že dnes jest křesťanství a katolické křesťanství tak a tak rozšířeno. My musíme stále vpřed, my se nemůžeme nikdy zastaviti, nikdy se nesmíme spokojiti s úspěchy dne. Jest stále ještě mnoho těch, kteří bloudí kolem nás, jest stále ještě mnoho těch, kteří čekají, až budou přivedeni do ovčince Kristova. Přátelé, vizte, jak jest dnes zle lidstvu. Nechce si to přímo přiznati, ale z těch jejích projevů, z projevů jejích mluvčích, to jest spisovatelů, cítíte živelný smutek lidské duše oloupené o Boha, neb smutek duše, které se nedostalo dobrého poučení o Bohu. Dnes jsou mnozí, mnozí odcizení Kristu, mnozí odcizení pravdě.

Přátelé, jest zločinem a rouháním tvrditi, že to již nese s sebou doba, že se nedá dnes prostě nic dělati. Takové, kteří toto zlo rozšiřují mezi křesťany, kteří takto nabádají věřící, aby prchali, kteří berou chuf neb odvahu bojujícím, patřilo by

vyobcovati z křesťanské společnosti a věřící mají se jich střežiti jak morové rány.

Proč by se dnes nedalo již nic dělati? Což byly horší doby než doby za dob apoštolských? A přece apoštolové přemohli svět.

Ovšem k tomu jest třeba pevné víry v Boha a v nadpřirozené činitele, k tomu jest třeba duší proniknutých láskou k Bohu a k nesmrtelným duším bratří. Přátelé, máme jíti lhostejně kolem nemocí a bolestí svých bratří? Což tedy pravda Kristova a lidstvo vám již nestojí za lásku? Kde jest to vaše ujišťování, že milujete bližní? Víím, vy se mne zeptáte: „A co můžeme my, já ve své dílně, ve své kanceláři? Co já mohu učiniti pro pravdu Kristovu, co já mohu apoštolského učiniti?“ Drazí, všechny vás volá Pán, abyste připravovali, abyste uskutečňovali jeho království na zemi. A nikomu není tato možnost vzata.

Nejprve ovšem ve svém nejužším kroužku a prostředky, které jsou všem nejdříve dány k ruce, totiž svým vlastním životem. Přátelé, základní práce pro získání duší musí býti vlastní náš život. Naše láska, naše mírnost, naše spravedlnost a svědomitost musí nám získati a musí získati pravdě, kterou vyznáváme, úctu. Těm, kterým hlásáme pravdu Kristovu, musíme ukázati, že, co hlásáme, oč horujeme, dá se žíti.

Není to, drazí, správné, že lidé podle našeho života posuzují slova naše, není to správné, protože se mají slova bráti podle své vnitřní hodnoty, ale jest tomu již jednou tak a musíme s tím prostě počítati. Ti, kteří stále jenom Boha mají ve svých ústech, jeho svatá slova, a jichž pak skutky jsou v přímém rozporu s tím, co vyznávají, jsou nejhorší odpůrci náboženství a věru

lépe by učinili, kdyby se nevydávali za oficiální hlasatele a obránce té svaté pravdy, jež tak strašně odsuzuje jejich vlastní život. Prvou překážkou k apoštolátu jest špatný, vlašný život těch, kteří chtějí Boha nastolit v lidských srdcích. Pomlouvačnost, nechutnost, omrzelost, neláska, nepoctivost, vyssávání těch, jež jsou našimi podřízenými, nesmírně škodí tomu slovu Božímu, jež oni lidé mají stále v ústech.

To jest negativní stránka. A nyní, drazí, tak zařídte svůj život, abyste přímo svými činy mluvili pro Ježíše, abyste svým životem hlásali, že se nauka Kristova žíti dá, že nauka Kristova se hodí ještě dnes stále do dnešního života. Váš dobrý příklad nechť umlčí všechny námitky proti Kristu a proti náboženství. Celý váš život nechť jest jediným živým apoštolátem. Drazí, jak vlastně byl obrácen celý svět? Krásným životem prvních křesťanů. Proti světu rozvaděnému, proti světu, jenž neznal nic jiného než vlastní hrdost, než tvrdost, oni ukázali světu a duším, žíznicím po něčem vyšším, velikost, sílu a životnost náboženství.

Tak i dnes. Drazí, smilujte se nad světem, který k vám, křesťanům, vzhlíží s touhou a očekáváním. On se vám zdánlivě posmívá, on se od vás odklání, ale v tajných záhybech duše své touží, aby přece jen bylo na zemi kousek ráje, aby přece jen to křesťanství nebylo snem a ilusí.

Čeká od vás důkaz, že vy jej strhnete svým životem a příkladem na cesty Boží. Přátelé, smilujte se nad světem.

Jest v něm tolik neštěstí, ještě více duchovní bídy, než jsem naznačil o potřebě lásky k bližnímu. Jest v něm více bídy duše než těla. Lidstvo

dnes zase se odklonilo od Krista a tone ve své nespravedlnosti, ve své nelásce. Všechny pokusy o nalezení štěstí nakonec jej otrávily a zhnusily. Svět si sám již neví rady. Potácí se v bolestných křečích. Dejte mu proto pravdu Kristovu. Jděte k tomu světu. Jděte k němu nejenom oním dobrým příkladem, jak jsem řekl, nýbrž dobrý příklad ještě rozmnožte přímým apoštolátem.

Dnes máte k tomu tolik příležitostí. Nikdo není tak osamocený a nikdo není tak slabý, aby se nemohl smilovati nad dušemi, které hynou bez Boha. Ve svém okolí máte jistě mnoho těch, kteří neznají nejvyšší lásky, kteří neznají ceny života, kteří se plazí při zemi. Smilujte se nad těmito nešťastníky, kteří jsou nešťastnější než žebráci, než slepí, opuštění, protože jim chybí smysl pro jejich bolesti, protože prostě nevědí, kam směřuje jejich celý život, protože drahé klenoty duše své ubíjejí takovými titěrnostmi a malichernostmi denního života. Žijí stále uzavřeni ve svém ubohém slabém okruhu. Buďte apoštoly ve svém kruhu, ve svém okolí. Ovšem, jest třeba k tomu jakési přípravy. Proto nechť se nepouští do apoštolování ten, jehož povaha jest nesympatická, jenž by více pokazil než napravil, jenž by učinil náboženství nechutným. K apoštolátu jest třeba velké opatrnosti a velké obezřetnosti. Nesmíme začítí hned s obracením hříšníků a chtítí zachraňovati za každou cenu a každými prostředky ty, o něž máme obavu. Moudrost a obezřetnost a opatrnost vpravdě křesťanská musí nám býti vůdcem v tomto směru. A přece pracujme, přece podnikajme všechno, co je nám možno. Náš bližní trpí nemožnými názory na Boha, na Církev, na kněžstvo. Ovšem debatami, rozvášněnými hádkami ničeho

nespravíme, ale svým slovem, které včas prone-
seme, když pravda jest tupena, se jí zastaneme,
ukážeme, že my si pravdy vážíme, ukážeme na
její nadpřirozenou hodnotu, na její vznešenost,
na její potřebnost. Budeme apoštolsky působiti,
když zakřikneme, umlčíme utrhače na cti kněžím,
Církvi. Budme apoštoly ve svém okolí ne snad
jen obhajobou, nýbrž, co je cenější a co má větší
význam, poukázáním na nutnost pravdy Kristovy,
na potřebu toho, jak Církev onu pravdu podává,
že jest velmi užitečné a potřebné ono zařízení,
jež Církev dává a žádá.

Budme apoštoly, když vidíme lidskou bídu. Ne
zneužívati, ne využívatí lidské bídy! Nýbrž vi-
douce bídu, dávejme jí tu jedinou a největší útě-
chu. Drazí, nezanedbejme ničeho, kde byste mohli
zasáhnouti pro Boha. Velká jest k tomu příleži-
tost dobrou knihou a dobrou četbou. Četba roz-
vrátila dnešní duše, to proto, že my katolíci ne-
pochopili včas a dostatečně velikost a důležitost
tisku dobrého, tisku čistého, vznešeného, tisku,
který opravdu jest pomocníkem a apoštolem.
Drazí, především vymeťte ze svých rodin všechnu
rakovinu tisku nečistého, nemravného, který vám
slintá po všem svatém a dobrém.

Uvědomte své přátele a známé o ošklivosti,
když katolík kupuje a podporuje si vysmívání
sobě samému.

Upozorněte své známé na dobré knihy, jež sa-
mi znáte, neb jež vám byly doporučeny, odporu-
čujte dobré časopisy, které opravdu duši něco
dají, které opravdu chtějí býti pomocníky v roz-
šiřování království Božího na zemi. Ujměte se
mládeže. Mládež se nám dnes odcizuje. Jděte, vy
vášní mužové, mezi ni, podejte jí pomocnou ruku,

ujměte se našich studujících. Jak krásný způsob apoštolátu podati ruku našim mladým akademikům, kteří se tíže probíjejí životem již prostě proto, že jsou katolíky; ujměte se naší mládeže, která má tu odvahu, že hlásí se hrdě ke Kristu. Podporujte její podniky, podporujte ji v jejím šlechetném náboženském snažení.

Budte apoštolý svou láskou k bližnímu, svou nezištnou, křesťanskou láskou. Jak mnoho můžete dosáhnouti vlídností, úslužností ke svým kolegům, kteří, znajíce při tom vaše nesmlouvavé stanovisko náboženské, naučí se, když nic jiného, aspoň respektovati.

Nenechte žádnou bídu, abyste ji nezhojili Ježíšem, abyste jí nepřinesli Krista. Ta bída čeká, až jí dáte Krista. Snad ta duše jen potřebuje vašeho dobrého slova, aby se rozhořela pro Krista. Pomozte, drazí, všem, kteří pracují takto pro Krista a pro nesmrtelné duše, aby je bolest neschvátila, kteří se snaží uleviti bídě, aby je bída a bolest a utrpení zcela nepohltily. Jak krásný to apoštolát. Řekl jsem, že k němu jest třeba opatrnosti a moudrosti. Ovšem, celý laický apoštolát jest jen výpomocí, jest jen druhým prostředkem. Hlavní apoštolát pak zůstane vyhrazen knězi. A proto obracím se k vám, mladí studenti, mladí muži, kteří tu stojíte. Vidíte ty duše, vidíte, jak hynou bez pravdy, jak čekají na hodné kněze? Chcete svůj život celý rozvinouti v nejkrásnější povolání, hle, přátelé, zde máte příležitost se rozdati, nic si neponechat. Býti všechno všem, býti druhým Kristem, drazí, co váháte, mohu vám jen jedno nabídnouti a jen jedno zaručiti dnes v semináři a klášteře. Můžete se zedřítí pro Krista a pro bližního. Chtěli byste ještě něco krásnějšího?

Dnes nenajdete v klášteřích a seminářích dobrého chlebíčka, o to se již poctivě přičiníme, ale najdete tam možnost nekonečnou, své srdce zcela rozdati. Apoštolát nejkrásnější, nejúčinnější.

Mužové, potřebujeme tolik kněží. Máme tolik krásných plánů, klerus světský i řeholní. Chystáme se na výboj v celé naší vlasti. Jen potřebujeme někoho, kdo by nás zaskočil, až nás ta dnešní práce a dnešní požadavky uštvou. Drazí, budete se dívat klidným svědomím na to, jak umíráme a jak národ pak bude opuštěn od kněží, až duše budou volati a my nebudeme již moci? Jesuité, františkáni, dominikáni i benediktini jsou plni jaré chuti k životu. Naše noviciáty se utěšeně plní, ale přece co vás tu ještě stojí „zahálejíce“, co vás tu ještě je, kteří krásně mluvíte o tom, co by všechno kněží měli učiniti. Nuže, pojdte a učiňte to s námi!

Ó, bude to vojna veselá, bratři, bude to boj krásný! Právě proto, že musíme bojovati, že nemůžeme si dnes hráti na jemnostpány a milostpány, právě to jest krásné.

Drazí, neříkejte, že se dnes nedá nic dělati. Ó, ta vaše zbabělost, to vaše říkání, nedá se nic dělat. Defaitisty za války ve Francii právem odstřelovali. Jakého duchovního odstřelení by zasloužili ti katolíci, kteří volají: spas se, kdo můžeš. Bitva prohrána. Drazí, ta bitva v českém národě není prohraná, teprve nastupujeme k bitvě. Laici, přidružte se k nám, pojdte mezi nás, aspoň nám podejte své pomocné ruce. Mnoho, všechno se dá udělati. Jen jedno musíme míti. Naše víra musí býti živá. Toť základní podmínka každého apoštolátu. Všechno dobudeme, když bude Bůh s námi. Naše srdce budiž zapáleno zcela láskou

ke Kristu a my zvítězíme v té lásce, protože láska a jenom láska zvítězí. Pokora a tichá důvěra nechť vede náš apoštolát. Nahledejme sebe, protože tak bychom zase našli jen sebe a ničeho bychom nedokázali. Pak také vystříháme se chyb osobičkářství, jež nechce ustoupiti, i když dobré věci jest právě osoba na škodu. Pak nebudou naše chyby a vady nikomu vaditi.

On může všechno, v jeho rukou, jak napsal sv. František Saleský, třtina stává se sloupem chrámu. Ano, oddejme se mu, jen jeho chtějme milovati, jen jeho království šířiti a v Něm přemůžeme svět a ďábla, v Něm zvítězíme.

CHUDOBA V ŽIVOTĚ XXVIII

Děsivým způsobem odsuzoval Ježíš stále a stále svět a ducha tohoto světa. Tento svět. Ježíš neodsuzoval jeho dary, jeho krásu a velebnost, vždyť On, jako Bůh, jej stvořil a dal nám jej, abychom jej vzdělávali, abychom v něm došli k Bohu. Ale svět, toť lidé, kteří k těmto darům přilnuli, že zapomněli, kam nás mají tyto dary vésti. Svět, toť dary tohoto světa a lidé v nich utonuli, v ně pohřžení. Lidé, kteří dali tomuto světu jiný smysl a jiný význam než měl míti a než má míti, toť království duší malých, duší nízkých, duší přísátých ke hmotě.

Tomuto světu volá Ježíš: „Běda!“ Svatý apoštol pak jasně prohlásil a odkryl ducha tohoto světa. Duch tohoto světa. Zvrácení dvou našich hlavních schopností, zneužití našich hlavních mohutností, rozumu a vůle. Jsme stvoření pro nej-

vyšší pravdu, duch náš má žítí v Pravdě nejvyšší, má se sklonit před tím, jenž cestou pozemských darů chce člověka přivést k sobě. V duchu našem je pravá velikost, rozum náš má se co nejvíce rozvinouti v pravdě, má být celý uchvácen velikostí pravdy samé, Boha. Pýcha života pak staví na toto místo sebe. Sebe chce zveličiti, sebe oslaviti, jen sobě sloužiti, jen sebe za Pána uznati. Pýcha života všechno soustřeďuje na sebe. Pýcha života stále ještě dnes staví své babylonské věže a myslí, že sahá až k nebi. Vrtošivě stále staví svou velikost a myslí, že konečně jednou najde Boha v sobě, že jednou procítne ze sna svého hledání jako Bůh. Hle, toto byla také snaha mnohých a mnohých filosofů minulého století.

Pýcha života. A s ní jde ruku v ruce žádost těla. Pro dobro jsme stvořeni. Duše naše, naše celá bytost musí se nutně živiti dobrem, protože jsme bytost uvědomělá, protože prožíváme a vychutnáváme dobro. Ten však, kdo nechce sloužiti, kdo nechce v pýše své poznati dobro nejvyšší, vzpírá se též hledati v Bohu své nejvyšší dobro. Hledá je jinde a říká dobro tomu, co jest jen stínem dobra, co jest dobrem nedokonalým. Touha po požitcích je výslednicí této snahy. Co jiného zbývá člověku, jenž jest vášnivým vyznavačem této země, jenž nevěří ve vyšší dobro, který ztratil nebe s obzoru, než vyždímati ze života, co se jen vyždímati dá.

A tak se život mnohých podobá šílené jízdě člověka vlečeného dvěma bujnými oři, jak správně vystihl Plato. Obě tyto žádosti se rozbíhají, jedna chce co nejvíce vynést vlastního ducha, druhá co nejvíce vyssáti tělo a tak nutno tyto proudy spojití, třeba naplniti prázdnotu, jež se

tvoří mezi oběma, třeba je spojití. A obyčejně člověk pojí žádost očí s lačností majetku. Majetek dává člověku, jenž nezná Boha, neb nechce jej znáti svým životem, ilusi velikosti. Míti stále, mítí více; touha takového člověka se rozlétává po zemi. Všechno, všechno by chtěl takový nenasyta mítí, všechny zničiti, všechny vypuditi z jejich míst, mítí, stále mítí a více mítí, aby vzrostla jeho ubohá velikost. Drazí, jak hluboko pak klesl takový člověk! Byl povolán do výše a do hloubky měl svou duši zaplniti Bohem, věčností a nekonečností, a on ji zaplňuje věcmi tohoto světa, věcmi a hodnotami povrchovými a proto povrchními, hodnotami tak omezenými, tak zemitými. Není mu nic svatého a nic velikého a čistého. Hamižný, lakotný, hrabivý člověk, člověk tohoto světa, jenž hladoví po majetku, je všeho schopen, ničeho se neštítí.

Takto vypadá moderní honba za majetkem: Na divě řítícím se voze světa několik kořistníků, kteří šíleně šlehají bičem, štvou sebe, štvou všechny, kteří jen jsou jim zapřažení, kteří jsou na ně odkázáni, štvou je, vyssávají, zneužívají a využívají; stále vpřed a vpřed ženou spřežení své touhy. Nikomu nepopřávají oddechu, dávají všem za to jen to nejnutnější, jen to, co si ubozí zapřažení v jejich vleku doslovně vynutí. Neznají nikoho než sebe, neznají nic vyššího, neznají duši, neznají vyšších požadavků. Jejich srdce jest tvrdé, bezcitné. Nevidí bídy, nevidí potřeb bližních. Ve stopách lidského bohatství kvílí zaprodaná, podupaná nevinnost, rozvrácené rodiny, vlekou se za nimi bledé, potácející se bytosti, jimž není popřáno ani nejnutnějšího. Nespokojenost, rozvrat jest dědictvím této honby za kletým ma-

monem a pak se diví, že jednou se ti otroci vzbouří, že jednou zvednou šíje, že přece jen jednou se vzmuží a že pak v potocích krve se mstí podupaný, zničený život.

Nehledejte daleko příčiny dnešních sociálních bouří. Tato nenasytnost, bezbožná a bezohledná, vyvolala všechny hrůzné chvíle po světě. Vy mocní a bohatí, vy, kterým se všechno koří jako gentlemanům, vy máte na svědomí všechny ty hrůzy, veškerou rudou záplavu krve. Ponížení, uražení, ti, kterým jste všechno vzali, jimž jste nedali mysliti na věci vyšší, jimž jste i Boha vzali, jimž jste vzali i víru a naději ve vyšší spravedlnost, ti si pak spravedlnosti sami hledají a sami se s vámi vypořádají.

Ne, pak, drazí, nechtějte, abychom my kněží, aby Církev vám dělala lacinou policii, aby vám dělala odiosní bič na chudé a malé. Nechtějte, abychom jim pak kázali a to jen v té chvíli, kdy vám je to příjemné, až následky vaší modloslužby vás nepříjemně začínají lechtati kolem krku, abychom my právě v této chvíli pěli hymny na chudobu.

Ne, nebudu pěti hymny na chudobu, protože jsme všichni zrozeni k bohatství a to k Bohatství nejhojnějšímu. I chudoba jako bolest, jak jsem pravil, jest jen výpomocným zjevem, jest jen konsekvencí rozvratu všeobecného řádu.

Namítnete mi: ale Kristus přece velebil chudobu. Blahoslavlil přece chudé! Ano, jen že to, prosím, citujete neúplně. Kristus velebil chudobu, ale řekl to přesněji, řekl to jasněji a krásněji: „Blahoslavení chudí duchem!“ To jest něco jiného, tím nebylo také řečeno, aby se celý svět vámi nechal v pokoji vyssávat, utiskovati, zneužívat. To

bylo řečeno všem, to nebylo řečeno jen těm, kteří jsou právě ve skutečnosti hmotně chudí. Celému světu Ježíš pronesl strašné: „Běda vám, bohatí, spíše projde velbloud uchem jehly, než vy, bohatí, do král. nebeského!“ A řekl hned v zápětí: „Blahoslavení chudí duchem!“ Postavme vedle sebe oba výroky a potom jim dobře porozumíme.

Chudí duchem a prokletí bohatci! Prokletí jsou Kristem bohatí, kterým stačí tato země, kteří nevidí výše, kteří si zcela zamilovali jen tuto zemi, kteří v ní našli ráj. Prokletí jsou a musejí býti, protože převrací řád Bohem stanovený. Právě tento řád Bohem stanovený ukazuje na smysl Kristova slova o chudých duchem. Hlavní cíl a hlavní smysl života našeho jest dojít k Bohu, jest všeho použití, abychom se více přiblížili Bohu, abychom mohli více a lépe Boha milovati. Proto dal Bůh na zemi tyto dary, proto tu zemi učinil tak krásnou a tak plodnou, aby všem dala a mohla dáti obživu. K ničemu jinému nemáme používatí věcí tohoto světa než k tomu, aby nám dala prostředky k udržení života.

Proto majetek a poklady tohoto světa nejsou jen služebníky individuální potřeby, nýbrž mají funkci sociální. Věci tohoto světa jsou pro všechny a všem mají zabezpečiti klidný život, život takový, aby se jejich duše mohla krásně rozvínouti. Bohatí nejsou absolutními pány svého majetku, jsou jen jeho spravovateli, mají všem pomoci, všem umožniti, aby mohli životem jíti k Bohu, aby nemuseli stále býti přikrčeni ke starostem tohoto světa.

Tážete se, co Kristus učinil pro otázku sociální, co pro ni učinilo náboženství? Myslím, že dosti, kdybychom jen řekli, když učí, že na tomto světě

nemáme trvalého bydliště, že jsme vespolek spojení přísnou vzájemnou povinností lásky k bližnímu. Láska k bližnímu pak se nedá odbýti několika haléři vhozenými do klobouku prvního žebračka, láska k bližnímu se nedá jen odzpívat hymnami na bídu, na malého člověka. Láska k bližnímu žádá služby všeho, co jest v naší moci, služby naší inteligence, naší podnikavosti, naší práce, našeho majetku, aby co nejčastěji a co nejlépe mohli dojít věci a hodnotami a dary tohoto světa ke světu onomu, ke světu vyššímu. Proto ti, kteří lačně uschovávají svůj majetek, kteří všechno si dopřejí, kteří již neví, co s penězi dělati a stále jen vyssávají, ti nemají správného ponětí o své povinnosti, o povinnosti těch darů, které jim byly svěřeny.

Chudý duchem znamená sebe považovati jen za správce darů Božích, za správce darů, jež jsou určeny pro celé lidstvo a nejen pro nás. Chudoba ducha znamená nepřilnutí k věcem tohoto světa, je si nepřisvojovati, k nim tak nepřikloniti svého ducha, aby srdce naše bylo jimi plno. Znamená vnitřní svobodu našeho ducha od věcí tohoto světa, aby náš duševní život se neztratil a celý se v nich neutopil.

Chudý duchem jen ten, kdo ničeho nemá než Boha . . .

K této chudobě volá nás Ježíš a tato chudoba spasí svět. Tato chudoba jest základem řešení všech otázek sociálních, všech palčivých otázek dneška. Nevyřeší všech otázek ani revoluce, ani zákon, ani drobné skutky milosrdenství, nýbrž až přijde království Kristovo, až všichni neb aspoň mnozí budou přesvědčeni, nač jsme zde na světě, že náš život vyúsťuje výše, že výše směřuje. A tak

se především obracím k vám, chudí ve skutečnosti.

Přátelé, vy, kteří stále a stále musíte o každou chvíli svého života bojovat, kteří musíte stále každou chvíli denního chleba si vydobýti. Těžký jest váš život a byl by nesnesitelný, kdyby nebylo pro vás naděje, kdyby ten život jen zde se měl utvořit. Sní mnozí o příštím království spravedlnosti, ale když se dostanou tam, kde byli ti, kteří je vyssávali, zapomínají na svou bídu, zapomínají na bídu těch, jimž chtěli pomoci, na jejich vyzáblá ramena, jimiž byli vyneseni výše, aby jich hájili. Kolo společnosti lidské se otočí, ale jen s několika, podstata světa však se tím nezmění, bída tím nezmizí, chudoba není odstraněna. Nevidím správného řešení v tom, aby k těm, kteří již chudí jsou, přibyli noví chudí. Nevím, jak vznešeným uspokojením může být viděti, že teď jsou všichni sobě rovnými žebráky.

Bůh vás vede svou cestou těžkého, chudého života. Ale tím samým ještě nejste chudí duchem. Chudý duchem, jež blahoslaví Pán a jež staví proti boháčům, to jest proti těm, kteří mají a chtějí míti zde své nebe, jest ten, kdo ví, co je Bůh, co v něm má, který správně odhadl věci tohoto světa a nepovažuje je za tak velké, aby na ně zavěsil celou duši. Evangelium neříká, že se nemáte nijak snažiti, abyste zlepšili svůj stav. Vždyť v tom spočívá život a naše povinnost k životu, abychom ten všeobecný život zlepšili a jeho úroveň zvýšili. Ale nepovažujte dobro tohoto světa za dobro nejvyšší.

Máte možnost svou chudobu učiniti bohatstvím. Velké tajemství v Kristu. Kristus zvolil si chudobu, v ní se zrodil, v ní celý život žil, v největší

pak bídě umřel. Tak posvětil chudobu. Proč? Protože může a má nám býti prostředkem ke snazšímu dosažení cíle. Bůh volá nás k sobě. Hlavní a první starostí naší má býti duše naše, aby ta se stala krásnou, a věci tohoto světa jen potud mají smysl a význam, pokud jsou nám mostem a prostředkem k dosažení této podobnosti s Bohem. Ti, kterým bylo dáno jen to nejnutnější, mají přijmouti tento život jako svou cestu, mají v ní viděti Boží pokyn, aby více a snáze bez přítěže starostí pozemských mohli Bohu lépe a volněji sloužiti. Proto říkám chudoba a ne bída. Bída strhuje, bída unavuje. Proto Církev miluje chudobu, ale odpomáhá bídě, protože bída obsahuje v sobě mnoho nebezpečí a jen povahy velmi silné jí dovedou odolat, aby neškodila jejich duším. Drazí, osvobodte se tak daleko ve své chudobě, abyste byli ochotni v upřímnosti své duše raději celým životem tak jíti, než hříchy, nepoctivosti, nečestností si dobývati lepšího chleba...

Osvobození od mamonu. I chudý toho potřebuje, protože nehrozí nám jen nebezpečí ze skutečného majetku, nýbrž též z hříšné touhy po něm. Tak se osvobodme, abychom nezáviděli, abychom ze srdce vypleli všechnu nenávist, jež se tak snadno vkrádá do srdce strádajících při pohledu na hýřící bezohledné bohatství.

Takovým chudým můžeme a máme býti všichni; to jest býti dítkami Božími, spolupracovníky Božími a ne otroky a nádeníky při stavbě chrámu boha Mamonu. Spolupracovníky Božími! Svým postavením se máme snažiti vykonati dílo, jež od nás chce Bůh, to jest uchování řádu a spravedlnosti celého světa, rozdělování životních možností a podmínek celému světu. Viděti ve všech

bližních děti Boží, bratry naše, slabší a potřebné. Máme se považovati za šťastné, že můžeme být účastni Boží dobroty, jež živí všechny. Přátelé, budme svým bratrům almužníky a správci Božími a ne jejich dráby, katy a tyrany!

Máme všichni své přísné povinnosti k chudému. Dnes svět nenávidí pravého chudého. Vidí v něm zločince a zatím má v něm viděti bratra, trpící úd mystického těla Kristova. Drazí, to vyssáváte Ježíše, to jej dusíte svou bezohledností, to jej vyháníte od svých prahů, a to on vám řekne: „Odejděte ode mne, zlořečení, lačněl jsem . .!“ Ti chudí patří k nám, patří do velké rodiny křesťanské. Povrchní almužna vás neosvobodí. Spravedlnost, láska, přesvědčení, že, co máte, nemáte jen pro sebe, nýbrž také pro druhého! Jen tak vyplníte příkaz, jen tehdy budete chudí duchem. Jinak, jakmile se vrhnete celou duší a hladem srdce na věci tohoto světa, jen pro sebe je zaujmete a druhé budete odháněti od velkého stolu života, v té chvíli jste oněmi prokletými bohatci, třebaže byste toho měli málo a jen to málo si dychtivě присvojovali. Přátelé, rozumějme chudobě Kristově. Ona jest pravou velikostí v Bohu, ona totiž dává dobro nejvyšší, a proto jen ona může vyléčiti dnešní chorý svět. Drazí, pomozte i vy jej léčiti.

Dojemná je stará antifona v dominikánském breviáři pro čas postní ke kompletáři „Media vita“. Tam asi Notger Balbulus vyplakal celou svou úzkost, když jeho životní dílo, jeho největší podnik, most přes hlubokou propast, hrozil katastrofou. Tehdy Notgar zaplakal: Media vita in morte sumus! Uprostřed života toneme v smrti.

Kde najdeme pomocníka než v Tobě, Pane, jenž spravedlivě se hněváš za hříchy naše, svatý Bože, svatý silný, svatý a milosrdný Spasiteli, neodvrhuj nás v době stáří našeho, až zemdlí síly naše, neopouštěj nás . . .

Nám všem jednou síly zemdlí, všem nám jednou síly budou unikati. Jest to běh Bohem stanovený a nemůžeme ničeho proti němu. Dal nám tento život, ale ten život jest v jádru svém nakažen smrtí, smrtí, která stále roste zároveň s naším životem.

Život náš jest podle vůle Boží křivkou, která od narození, od země zase se sklání k zemi. A právě třeba léku proti tomuto faktu, třeba posily pro tento smutný úděl, že po životě činnosti, bojů a zápasů budeme jednou nutně odstaveni, že jednou půjdou přes nás, mimo nás a vedle nás a že my musíme ještě uměti sami ustoupiti, sami odejít.

Stáří jest sestup. Tělo pozbývá své svěžesti, své odolnosti, síly tělesné slábnou, paměť pozbývá obsáhlosti a věrnosti, duch již není tak pohotový a již tolik nevnímá a nepřijímá a nezpracovává, aspoň ne tak rychle, žár opadává a společ-

nost lidská obyčejně se pak zúžuje na několik bytostí nejdražších.

I Písmo svaté hořce mluví o stáří a cítíme z něho veškerou bolest, jež chce kniha Ecclesiastes ukázati na těch, kteří oddělují život časný od života věčného.

Stáří jest totiž jedině přijatelné a jedině snesitelné ve světle věčnosti.

Pro nevěru jest stáří něčím strašným. Pomalu budeme se vraceti k věkům, kdy stáří bylo obtíží živým, kteří se jich pak zbavovali. Což se nežádá dosti důrazně euthanasie, která by pak byla vítaným prostředkem zbavovati se neduživých, nepotřebných lidí? Což nesetkáváme se denně s těmi, kteří se chtějí za každou cenu zbaviti svých starých příbuzných, jimž nepřejí tak zvaného klidného stáří?

Stáří jest děsné pro ty, kteří nevěří v jiný život, kteří zde všechno očekávají. Jest strašný život pro starce, který celý život v práci a v bídě ztrávil a nyní se od něho žádá, aby dovedl co nejrychleji zmizeti, aby jiným nepřekážel. Stáří bez Boha, přátelé, to sami byste pocítili, co jest to, až na vás stáří dolehne. Měl jsem již tolik příležitosti klečeti u lůžka nemocných starců, kterým život všechno vzal, kterým život vzal všechna jejich životní očekávání. Nikdo jich nemiloval, nikdo jim dobrého slova za života neřekl a nyní odcházejí. Nic tu neměli a nyní mějte odvahu říci jim: Proč jsi vůbec vlastně tedy žil, když jsme tu pro tento život a pro tento svět? Máme snad se jim ještě vysmáti za to, že to nedovedli? Ten, kdo nevěří, ten to činí svým názorem. Přátelé, kteří nevěříte a kteří omlouváte tuto nesrovnalost stáří, tento osud, že život nám

ubývá a že musíme ustoupiti, kteří jej omlouvají obětováním se za kolektivum, drazí, vždyť to jsou fráze, vždyť tomu sami nevěříte. Vždyť vy tomu kolektivu nejméně obětujete, protože byste musili obětovati svá auta a své vily a především svou povídavost, která jest pro kolektivum neštěstím největším. Když ti naši staří a umírající a neduživí již nic nemají, své ruce žilnaté spínají k Bohu, od něho vše očekávají, k němu zvedají své zraky. Ano, život je kopal, bil, byl k nim nespravedlivý a tvrdý. Ničeho dobrého, lidsky řečeno, tu neužili a oni přece počestně a dobře křesťan-sky ten život žili a nyní doufají, že každý ten jejich krok a každý dobrý skutek a dobrá myšlenka bude odměněna. Ano, máte pravdu, oni se obětovali za kolektivum. Ti chudí starci nemají na svém svědomí vykořistěné tisíce, mozoly a krev chudých a proto se nemohli obohatiti, proto zůstali chudými starci, ale přece od vás a od vděčnosti toho kolektiva přece jen nečekají odměny a uznání. To by bylo směšně málo. Obracejí oči výše, k Bohu, a to jest slunce osvěcující a zahřívající stáří.

Bůh a život věčný jest světlem pro stáří.

Ve světle víry, ve světle Božím není stáří tak smutné, není takovým neštěstím. Není odchodem ze života, nýbrž přiblížením k životu, není sestup, nýbrž návrat domů, jest poslední krok do vlasti, do domoviny, jest dosažení cíle. Ale cíle ne plného krásných řečí, nýbrž cíle nadpřirozeného, cíle nejvyššího. Stáří, toť přistávání lodičky našeho života, přistávání po dlouhém bloudění po širých brázdách oceánu. Jest přistávání po tolika srážkách, po tolika ztroskotáních. Blížíme se již ke břehu, země věčná se již ukazuje, naše naděje

vzrůstá, její předmět jest již tak aktuelní! Mlhy života tvrdého a nespravedlivého pomalu se trhá. Jsme již na prahu domu otcovského!

A tak smrt tělesná, odumírání života, slábnutí údů i ubývání pružnosti našeho duševního života má svůj smysl. Země má již pomalu přestatí míti na nás svá práva, máme zvolna odumíratí tomu životu fysickému, životu časnému, aby náš duch mohl se již čím dál tím více přibližovati k věčným břehům, na ně více mysliti. Proto jste tak často viděli u starců, že již jen jedno ještě je zaměstnává, ještě jedno jest jejich životem, totiž modlitba. Oni již jen s Bohem dovedou hovořiti. Věci tohoto světa pomalu je přestávají zajímati, o věcech Božích pak nedovedou či nemohou dobře mluvit s těmi, kteří jsou ještě stále plni světa a časného života a tak mlčí a tak se ztiší ve svém Bohu a my jenom neprávem se domníváme, že jejich život duševní jest zeslaben, že jest redukován na minimum.

Proto není stáří jen zimou, nýbrž především jest jarem. Jest, abych tak řekl, konec zimy, jež přechází ve věčné jaro.

Mládí není nejkrásnější čas lidského života. Práce a práce a námahy a starosti, žárlivosti, nepřázeň, zášť, neláska. Stáří již nemůže nikomu překážeti, již nás všichni předskočili, kteří si přáli našeho konce a našeho odstoupení a tak jsme mimo nenávisť a mimo závist a žárlivost. Naopak, ještě si již chystají kroniky a nekrology plné chvály ti, kteří si celý život přáli horoucně, abychom odstoupili, aby mohli sami jednou za nás nastoupiti.

Stáří nemusí býti neplodné a neužitečné. Jest-liže slábne život časný, přece ještě duše může

růsti. Duše může stále růsti. Ve stáří, které již nemá ambicí, jež již ničeho neočekává od časného života, může mnoho a může rychle růsti ve své duši, v Bohu.

Jest jakoby očištěno, jeho zraky vidí dále, jeho mysl vyzrála. Tak může a měla by duše všech těch, kteří vystoupili již na vrchol života a nyní sestupují, měla by býti čím dále tím plnější, měla by býti stále předmětem nezadržitelného výstupu. Až do posledního okamžiku můžeme ještě růsti duchovně a duševně a proto stáří ani v posledních okamžicích není ztraceno, není nikdy pozdě, nikdy nejsme odsouzeni k naprostému úpadku. Duše starcova nikdy nesmí sestoupiti. Mysl snad ano, ale duše nikdy. Ta stále může se více přibližovati Bohu, právě v tichu své samoty může se více věnovati Bohu. Snad právě proto Bůh na nás dopustil, nebo lépe řečeno, Bůh nám popřál starobu, abychom mohli nerušeně, klidně v něm se zdokonalovati a jemu se více přiblížiti.

Nemůžete nic, drazí, ale Boha můžete stále milovati, jemu se můžete stále klaněti, jeho vzývati. Hle, jak vzácný úkol.

Nemůžete nic. Kolikráte vás to mrzí, jste smutní nad tím, nebo se bojíte do budoucna, co bude, až zemdlí síly vaše. Nikdy dosti nemůžeme Boha milovati. Není toto již nejkrásnější zaměstnání? Tím právě máte podíl na nejkrásnějším díle lidském, máte účast na díle všech těch, kteří se věnovali zvláštnímu dokazování Bohu své lásky.

Nemůžete nic, ale můžete obětovati své stáří, nemohoucí, za všechny ty, kteří jsou vám drazí, právě za jejich život ještě kvetoucí, aby nevykvetl na prázdno, aby došel, aby nebyl marný před Bohem. Můžete obětovati své bolesti, svá

trápení, své choroby za mystické tělo Kristovo, za jeho Církev, která potřebuje všech dobrých skutků.

Nemůžete nic, ale což ta modlitba není nejkrásnější činností? Církev věnuje takovou péči službě Boží. Káže všem svým kněžím denně se za všechny a za vše modlití a to přísně pod těžkým hříchem. Ustanovila při svých chrámech sbory kněží, kteří mají se zvláštní péčí a krásou pěti chvály Páně. S láskou objímá staré mnišské řády, které se věnují celou duší službě modlitby. Můžete se nyní připojit k těmto chórům, rozsetým po světě, můžete s nimi chváliti Boha, jej prositi za všechny, jemu všechny doporučovati, jemu se klaněti, jeho odprošovati a jemu zadostiučiniti za všechny urážky. Hle, přátelé, to není stáří ztracené.

Není stáří ztracené, protože mládí je na vás závislé. Vy máte život za sebou, ale život mládí teprve z vašich slz a mozolů a z vaší práce vyrostl. Vy jste jim upravili a připravili cestu, vy jste jim dali, co mají dnes. To, čím oni kráčí, vy jste již kráčeli. Hle, váš účel: býti strážci těch, kteří nastupují po vás, býti jejich rádci, býti jejich vůdci.

Mládí jest tak nakloněno opovrhovati vším, co bylo před ním. Ale, mladí, vezte a uvažte, že nemůžeme přece stále znovu začínati, že musíme přece navazovati tam, kde staří, ti, kteří byli před námi, skončili. Takhle bychom se nikam nedostali.

Tedy dívejme se jinak na stáří, ne jako na přežitek, ale jako na zážitek. Oni zažili to, co my máme zažít. Přece jen vidí hlouběji do života, do jeho potřeb.

Ovšem, to musí býti pravé stáří, aby mohlo býti vůdcem.

Stáří ne zisťné, ne lakotné, ne nepřející. I ve stáří třeba se vychovati! Třeba totiž uměti ustoupiti mladším! Ty stálé boje mezi mladými a starými! Mladí nechtějí ničeho dobrého na stáří uznati, jen odstraniti by je chtěli a staří drzejí se houževnatě svého postavení, v němž již překážejí, v němž již nemohou býti na prospěch. Nevěří mladým, třebaže sami nastoupili, když byli tak mladí jako ti, kterými nyní opovrhují. Nevěří mladým, nemilují je a všelijaká příkoří jim činí. Nechť se pak nediví takové stáří, že k němu není úcty, že k němu mladí nelnou, že si k němu pro radu nepůjdou, protože musejí pochybovati o tom, zda by se jim od něho dobré rady vůbec dostalo.

Křesťanské stáří jest zcela jiné. Popatřte na naše staré světce. Vždy mne to dojalo, když se staří spolubratři, opravdu a v Kristu staří, nejen lety, tedy dozráli, když s takovou láskou a péčí a starostlivostí se informují o všech mladých. Znam více velebných stařečků kněží, kteří chodí ještě jako mladíci s myslí opravdu stále mladistvou, kteří mne vždy při setkání zaplaví otázkami plnými živé účasti na všechny mladé, kteří pracují na líše Páně. Jak jsou rádi, jak slzy radostí stékají po tvářích, když jim mohu mnoho dobrého vykládati. Starci křesťanští! Starci plni stálé, žhavé lásky k Bohu a proto i k bližnímu. Jen ti, kteří opravdu Boha nemilovali, stávají se zakyslými dědečky a protivnými babami! Boží láska věčně zmlazuje, protože spojuje s Bohem, jenž jest věčné mládí, protože jest život věčný. Protože milují Boha a milovali bližního, proto nejsou tak tvrdě připoutáni k věcem tohoto světa. Bylo jim práno, i oni přejí. Nejsou žárliví, klidně předávají hodnoty tohoto světa jiným, aby zase oni s nimi hos-

podarili pro Boha. Když dohospodařili, předávají hřivny Bohem svěřené svým nástupcům.

Mladí! I vy stojíte před stářím. I vy musíte uměti státi se jednou starými a to zavčas, abyste mohli zůstatí věčně mladými. Stáří znamená odstup od časných sil a časných statků. Drazí, nepřilněte k nim tak, aby vám jednou odstup byl strašným, abyste se pak toho všeho nedrželi křesťovité a s neláskou, která vraždí, která isoluje lakotné a bezcítěné stáří. Stojíte před stářím. Nezalévejte duši svou melancholií, když pozorujete, že i my, kteří jsme byli včera mladí, též zvolna vystupujeme, abychom zítra sestoupili. Křesťan ví, kam jde: Jdu k Bohu svému, jdu do pravé vlasti. Tím životem skončí všechno, ten život nedává všechno. Dal jsi nám jej, ó Bože, chceme jej čestně tebou vyplnit, ale až jej požádáš, dáme ti ho zpět. Těžký jest život, těžký jest boj, ale poneseme jej tak dlouho, jak to bude tvá vůle.

Stojíte před stářím skutečným. Stáří, ať jest kteréhokoliv, jest přece jen naším předchůdcem, tedy otcem v jistém smyslu. Mladí kněží, važme si těch, kteří před námi pracovali. Nemysleme, že námi teprve začíná život Církve. Ctěme ty, kteří stáli před námi. My přece jen z nich vyrostli, oni nám připravili půdu, oni orali před námi, půda, na které my dále pracujeme, jest zkropena jejich potem.

V této křesťanské vzájemnosti jest jedině možná spolupráce. Nesmí býti úmyslem mladých, kteří pracují na roli Církve a společnosti, odstraniti všechny ty, kteří byli před námi. Nesmí býti snahou těch, kteří nyní drží otěže, nepustiti dříve nikoho ke slovu a k práci, dokud nám samy otěže z rukou nevypadnou. Právě ve vzájemném do-

plnění, ve vzájemné křesťanské spolupráci jest vyrovnání a smysl soužití obou. Mládí dá svůj žár a oheň, a stáří nechť tento oheň opatruje, chrání, vede, řídí, ne aby si je podmanilo, nebo aby ten oheň utlumilo, anebo svedlo na nepravou a sobě neškodnou dráhu, nýbrž aby všechny síly mládí řídilo zkušenostmi a autoritou stáří. Pak můžeme mnoho vykonati pro duše nesmrtelné. Nedočkavost ale mladých a žárlivost starých jsou nejjistějším prostředkem otrávit spolupráci. A právě v této spolupráci jest naše síla!

Přátelé, stáří není kletbou, nepohrdejme jím ani v sobě ani v druhých. Poznejme pravou cenu stáří, totiž blízkost věčnosti, totiž větší oprostění od tohoto světa, žijme z těchto hodnot stáří, ctěme tyto hodnoty a připravme se sami na to, až uvadnou čela naše, na to, aby dovedla ustoupiti vůli Boží, aby dovedla s radostí spěchat k Němu.

ŽIVOT VĚČNÝ

XXX

Svatí nikdy nechápali, proč si tak lidé zamilovali tento život. Nechápali svatí, proč se lidé tak děsí smrti, proč tak hrůzně se na ni dívají. Víme, říká se, bojíme se, zda budeme vzati na milost a jest nutno v tomto ohledu stále se trásti, třebaže naděje mírní a řídí tuto bázeň, jež musí zůstat synovská, ale příčina této bázně jest smutnější a ještě hlubší. To lze tušiti z toho, že mládí, život plný tělesných sil a duševní svěžesti, tak melancholicky se děsí vývoje a života. Tuší konec tohoto života a s touto myšlenkou se málo lidí dovede zavčas a již v rozkvětu života smířiti.

A přece máme učiniti daleko více, než se jen smířiti s tím, co se nedá oddáliti, co musí jednou přijíti. Ó, kdybychom se uměli dívatí na tento život, na smrt a na život posmrtný. Dostali jsme ten život otrávený, nakažený smrtí. Bůh určil nás k životu lepšímu, k životu dokonalejšímu. Ježíš nám ten život vykoupil na kříži, ale Bůh vše řídí jemně a delikátně. Když v zárodku, ve své podstatě, jest náš život prvním neladem a prvním hříchem porušen, drazí, aby mohl náš život rozkvéstí v životě, který nám zjednal Spasitel, musíme svléci tento život, musíme se ho vzdáti, musíme jej obětovati.

Obětovati tento život.

A jen ten jej dovede a bude uměti obětovati, kdo jest proniknut věrou, že tento život jest jenom přechodem. Tento život jednou pokažený musí se ukončiti, musí přejíti v život lepší. Musíme odhoditi slupku tohoto těla, aby naše duše mohla se povznéstí, abychom mohli přijmouti tělo nové. Bůh pracuje se vším podle přirozenosti každé věci. Přirozenost naše jest porušená. Má-li potom obléci neporušitelnost, musí svléci tuto porušitelnost. Nemožno nalévati nového vína do starých sudů, nemožno přišívati nové záplaty na vetvý šat. Věřme, že to tělo jest nakaženo morovou ranou hříchu, ranou, která poskvřnila celou naši přirozenost, která stáhla i tělo do nepořádku, která následkem toho mu vzala též život věčně mladý.

Hřích odloučil člověka od zdroje věčného života. Protože se chtěl člověk svémocně učiniti Pánem tohoto zdroje, proto pykal tím, že místo života se napil smrti. Kdo se odloučil od Boha, nutně zahyne. Tak zahynul též ve svém zárodku

život lidský věčného jara. Tělo, které přijímáme, jest tělo zbavené tohoto jara a tak nutně následuje po krátkém a ne vždycky naprosto šťastném jaře života léto vyvrcholující, podzim sklizně a zima umírání.

Kristus vykoupil duši, ale jako duše musí přece při tom projít zkouškou, musí odumřít tomu, co ji láká k smrti, jako duše musí projít bojem a zápasem a všemi fázemi svého vývoje, tak také tělo musí projít fázemi vývoje, jež si žádá právě vykoupení. Právě proto, že jsme vykoupeni, právě proto musíme svléci toto tělo, právě proto se ho musíme vzdát. I Maria Panna, jež přece byla bez hříchu, zesnula a život její pozemský musil nutně přejít, aby mohl nastat život nový. Život nový. Není možné, aby ten život nový, život dítek Božích, doma u Otce mohl být se starým tělem. Nový život musí mít nové tělo.

Mluvím tu jen o životě věčně šťastném. Šli jsme totiž v celém cyklu životem dítek Božích a právě v obdržení dokonalého života těchto dítek Božích jest naše štěstí, jest náš běh života, jest jeho vyvrcholení. Proto nemluvím o životě věčném, věčného ztroskotání, věčné porážky, protože to není život, to jest smrt, protože tam nemají nikdy dítky Boží dojít, protože tomu mají se dítky Boží vyhnouti.

Život věčný. Svatý Tomáš jej krásně definuje: *Interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio*. Dokonalé a úplné zvládnutí života nikdy nekončícího.

Život věčný!

K němu vzhlížíme ve svých zkouškách. Jest posilou všech, kterým život nic dobrého nedal, jest vzpruhou těch, kteří Boha milovali a přes nej-

větší překážky a v nejhorších bojích zůstali věrni Bohu a jeho cestě. Život věčný, toť vyrovnání všech křivd a nespravedlností. Život věčný, toť velkolepé zakončení života nejen našeho, nýbrž též vesmíru. Má-li všechno na světě míti svůj smysl a význam, kéž vyvrcholí život náš a život všeho v dosažení posledního cíle! Proč dal nám Bůh tolik darů, proč tak zázračně uspořádal celý běh světa, než aby sloužil jeho dítkám? Tak rozumíme slovům sv. Pavla, že i všechno stvoření vzdychá a touží po vykoupení. Toužíme, aby již nastalo vyřešení všech nesrovnalostí ve světě, aby byla konečně potrestána nespravedlnost, která malé šlapala, která se ve své pýše stavěla nad všechny, kteří nemohli neb nechtěli rovným spláceti. Chceme, aby jednou bylo konečně odpovězeno všem rouhačům, aby konečně jednou všichni dobří byli v úkrytu. Naše vůle a náš rozum tak vroucně si přejí, aby se jim konečně dostalo nejlepšího dobra a nejvyšší pravdy. Neříkám, že bychom přirozeně toužili viděti tváří v tvář Boha, dárce nadpřirozena, ale přece v nás hoří touha, abychom viděli všechnu pravdu, když vidíme pravdu částečnou, toužíme přirozeně po tom, abychom byli spojeni s příčinou veškerého dobra, když zde vidíme její účinky. Qui videt effectum naturaliter desiderat etiam videre effectus causam.

Všichni ti, kteří mají otevřené oči a které neoslepil svět a jeho dary, vidí v něm jeho nedostatky, vidí, že jest v něm nějaké dobro, ale že za ním musí státi dobro vyšší, dobro neskonale, dokonalejší. A tu duše naše se přirozeně rozlétá za tímto dobrem, protože lidské přirozenosti stačí jen tušiti dobro, stačí jen vědět o dobru a

hned se za ním rozletuje, protože jsme stvořeni pro dobro, protože dobro jest vlastním předmětem lidské vůle, jest jedinou náplní naší touhy, našeho životního štěstí.

Tolik jsme tu hledali pravdu. Popatřte, přátelé, jen na legii učenců, kteří trpělivě krok za krokem odhalují pravdy přírody, kteří snaží se uplésti pevný řetěz příčin, kteří se snaží najítí poslední vyřešení všech záhad, všech záhad v přírodě, všech záhad v dějinách, v právu. Pomalu a jen nepatrně postupujeme. Věda nepostupuje tak rychle jako technické kombinace. A podobně v otázkách našeho duševního života vlastního týkající se našeho samého života, našeho určení. Jen málo pravd tu sami nalezneme. Duše se proto vzpírá tu zůstatí, spokojiti se s tímto životem. Proto jest v našem nejvnitřnějším zájmu, abychom byli postaveni do jiného řádu, ve kterém bychom mohli dokonaleji proniknouti a poznati pravdu.

Bůh slyšel toto vnitřní úpění naší povahy lidské duše. Slyšel je a nejen že je naplnil, nýbrž ještě je předstihl. Nejen, že nám chce dáti poznati sebe, tvůrce přírody, nejvyšší dobro a nejvyšší pravdu věcí přirozených, nýbrž ještě výše nás pozvedl. Učinil nás v Ježíši Kristu účastny svého života, své přirozenosti a proto též svého štěstí. Nemáme jen toužiti poznati nejvyšší pravdu a nejvyšší dobro, nýbrž toto nejvyšší dobro a nejvyšší pravda mají býti štěstím naším, mají býti předmětem naším, životem naším.

Život má se posuzovati podle rozvinutí nejvyšší schopnosti naší, podle nejdokonalejšího naplnění, nejdokonalejších a nejvyšších schopností našich. Rozum a vůle naše: schopnosti nejvyšší.

K tomuto životu pak pozvedá nás Bůh. Máme svůj rozum naplniti jím co nejdokonaleji a na-prosto a úplně, máme svou vůlí objati dobro tak, aby nás nic neděsilo, aby nás nic již od Ně-ho neodvádělo.

Teď porozumíme definici sv. Tomáše: *Inter-minabilis vitae tota simul et perfecta possessio*.

Je-li rozum nejvyšší schopností, jak učí filo-sofie thomistická, vyšší schopností než vůle, ži-vot náš věčný bude především a nejprve živo-tem rozumu našeho pronikajícího pravdu a vůle tuto pravdu jako nejvyšší dobro milující, v ní spočívající a v ní svou blaženost nalézající. Ří-káme, že život věčný, život blaženosti spočívá v patření na Boha. Patření na Boha. Může ži-vot rozumu, život poznání dáti tuto nejvyšší blaženost, může dáti nejvyšší život, nejvyšší štěstí?

Rozumem spojíme se v blaženosti nejvyšší s Bo-hem. Spojíme s ním co nejúžeji a tímto spojením čerpáme z Boha všechno, co jest v něm, vše-chno, co jest v Bohu, právě tímto spojením stává se naším. Zvládnutí života nejdokonalejším ži-votem jest naším životem věčným. Řeknu lépe: objetí Boha. Objekt Boha, takže se stává nejen předmětem naším, nýbrž předmětem tak doko-nalým, že naše schopnosti zcela zapaluje a ovlá-dá. On jest principem našeho života a proto také to uchopení Boha, jenž jest život, že se takřka přelévá do našeho nitra, že se stává obsahem našeho nejvnitřnějšího života, co jest jiného než život náš?

Vůle pak není nečinná. Má svůj podíl v tomto objetí a uchvácení naší pravdy, našeho před-mětu nejvyššího. A myslím, že najdeme řešení,

jež by oba protichůdné názory v tomto ohledu spojily. Tím více poznáváme věc, čím ji vroucněji milujeme, protože ten, kdo jest spojen intimně s věcí milovanou, ten jí lépe rozumí, ten do ní hlouběji vidí, protože právě láska jest průzračná, právě láska jest vidoucí. Rozum i vůle semknou se, aby dokonale objaly Boha svého. Vůle pudí rozum a rozum dokonale vůli předmět její podává. V našem životě rozum a vůle jsou podráženy sobě, čím ale více blížíme se dobru, jež jest zároveň pravdou, tím se život našich schopností více zjednodušuje a tím více se obě spojují v jedné činnosti, jež jest zde životem věčným, to jest životem, který dokonale uchvacuje to, co jest jím pravým životem.

Vím, jest to poněkud obtížné sledovati, ale přece jen jest dobré o těchto věcech věděti něco z toho, co o ní nám vyvodili mistři posvátné bohovědy. Nejlepší však, co můžeme říci ale o životě věčném, jsou slova Písma svatého, která zastíňují slova lidská, třebaže na slovech Božích budovaná: „Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na mysl lidskou nevstoupilo, co Bůh přichystal vyvoleným svým.“ Před tímto slovem umlkají a musejí zmlknouti všechna lidská slova, jež jsou jen slámou. Sv. Tomáš právě dokončoval svou Summu. Tu dostalo se mu zvláštního světla, nebylo to okušení rajských slastí, jakých se dostalo sv. Pavlu, ale bylo to asi jen poodhrnutí záclony. Tušil jako za stěnou, co asi v nebi jest a tehdy zlámal své pero a jeho věrný druh Reginald a Piperno píše smutně: „Nihil jam scripsit Angelicus.“ Andělský učitel již více ničeho nenapsal. A sv. Tomáš dokládá též proč: Ve srovnání s tím, co jsem viděl, jest

vše napsané jen slamou . . . . . Prázdnou slamou jsou naše lidská slova.

My jenom snažíme se jaksi osvětliti, jaksi přeložiti do lidské chápavosti ta velebná slova: Ani oko nevidělo.

Blaženost věčná. Vytýká se nám, že jsme utilitaristy, že nejsme nezištní. Pracujeme prý jen pořád pro nebe, že daleko morálnější jest morálka, která se neohlíží stále po nebeské odměně. Hodí se mi právě o tom promluvit, když i náš jeden vynikající český filosof o tom stále mluvil a nám katolíkům předhazoval.

Odměna věčná, ale, přátelé, co jest tou odměnou? Nejsou to slasti hedonistické, naše nebe není turecký ráj, nebe naše, toť Bůh. Bůh jest naší blažeností a proto není sobeckostí, proto není zištností, vše k tomu Bohu zaměřovati, všechno jen na něho zaměřovati a celý život podle toho zaříditi.

Prostě celý život musí býti podle Boha a k Bohu zařízen. Nuže, a když ten život má jednou konec a když máme jednou dosáhnouti Boha, a když ten Bůh jest dobro, co jiného pak jest život věčný, to jest vyústění našeho života, než věčnou blažeností? Dále, jest prostě nemožno, aby člověk naprosto zapomněl na sebe. Zase mi rozumějte. Naše já nikdy neutone v Bohu, naše já nikdy se Bohem nestane. Stále zůstaneme vědomi sebe a toto vědomí musí se udržeti a toto naše já žije a musí žíti z dobra a proto touží toto já, aby vyvrcholilo v nejvyšším dobru, pak jest to jen přirozený následek celé lidské bytosti, abych tak řekl, konstrukce našeho bytí. To jest: co poznává dobro a štěstí přirozeně, chce býti a míti toto dobro. Míti pak dobra jest štěstím.

Nemůžeme netoužiti po věčné odměně, protože nemůžeme netoužiti po Bohu, protože nemůžeme netoužiti po dobru. Co chcete, aby bylo vzpruhou, anebo jen příčinou dobrého činu? Říkáte vědomí dobra. Tedy, také dobro a také vaše dobro. Když pak všechna dobra duši nestačí a když jsme povoláni k dobru nejvyššímu, zcela správně toužíme po spojení s tímto dobrem nejvyšším a v tom jest naše štěstí, naše blaženost, náš život věčný.

Život věčný i tělo promění, odejme nám jeho porušení. Obleče důstojně duši, která jest chrámem Trojice nejsvětější.

Jaké štěstí v Bohu. Již nikdy nemusíme blouditi. Máme pravdu naprostou. Nemůžeme již vykolejiti, nemůžeme ztroskotati. Žádné zlo se již k nám nemůže přiblížiti, protože jsme vrostli do Boha, v němž nemůže býti stínu zla. Všechna přání vyplněna, všechny slzy osušeny, všechno odplaceno. I to bude naším štěstím, že jednou zvítězí dobro nad zlem, že zvítězila spravedlnost nad nespravedlností, že hřích jest zdrčen, že vše jest vyrovnáno, na věky vyrovnáno, že celé stvoření pěje již hymnus díků, že dosáhlo se účelu jeho existence. V tomto konečném vítězství života věčného pak zajásá i celá příroda, že mohla sloužiti tomuto vítězství.

Štěstí neskonale, kde se obejmeme všichni, kteří jsme byli spojeni a zůstali spojeni krví Kristovou. Tam poznáme své dobrodince, tam teprve poznáme, co nám dali naši rodiče, kněží, vychovatelé. Tam poznáme všechny neznámé skryté duše, které se za nás obětovaly, aniž by o nás věděly, tam poznáme celou velkou lásku Boží k nám.

Ale život věčný se kupuje jedině životem časným. Nepadá nám jako ovoce do klína, nýbrž nutno si jej koupiti a denně spláceti každým činem, láskou svou, vírou svou, stálostí svou, třeba denně spláceti to, co jest již naše a co si máme jen utrhnouti se stromu lásky Boží a naší.

Krátký je život a brzo nám zasvitne vysvobození. Drazí, nebe jest krásné, nebe jest blízké, nebe jest naše. Amen.

O B S A H

Dokonalost Boží náš vzor	11
Život v Ježíši Kristu	20
Život s Pannou Marií	26
Život podle svatých	34
Utrpení v křesťanském životě	42
Radost v životě	50
Život v křesťanské rodině	59
Bez rodiny	67
Přátelství v životě křesťanském	76
Láska v životě	85
Život v pravdě	93
Četba	102
Život v pokoji	113
Život modlitby	122
Svátosti v životě	131
Pokušení	141
Výchova vášní	152
Život hříšný	161
Život kající	170
Pokora a prostota	178
Život důvěry v Boha	187
Život oběti	196
Život stoupající	204
Křesťan občanem	213
Posvěcení všedního života	222
Práce v životě křesťanském	231
Život apoštolský	239
Chudoba v životě	247
Stáří	256
Život věčný	264

R O Z S E V A Ć

sbírka homiletické literatury

4

P. Silvestr M. Braitó O. P.

Ž I V O T

Vytiskly Lidové závody

tiskařské a nakladatelské

pro Lidové knihkupectví

v Olomouci v listopadu 1932